

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
АРМЕНИЯ
ARMENIA

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐԱՏՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

АРМЕНИЯ

ВТОРОЕ ИЗДАНИЕ

ARMENIA

SECOND EDITION

Հայկական ճարտարապետությունն ուսումնասիրող հիմնադրամը

իր երախտագիտությունն է հայտնում «ԳԱԶՊՐՈՄ ԱՐՄԵՆԻԱ» ՓԲԸ-ի սնորհմությանը՝ ի դեմս նախագահ-գլխավոր սնորեն Վարդան Հարությունյանի՝ սույն դասկերագարդ գիրք-ալբոմի հրատարակությանն աջակցելու համար

Фонд по Изучению Армянской Архитектуры

выражает благодарность дирекции ЗАО «ГАЗПРОМ АРМЕНИЯ» в лице Председателя Правления-Генерального директора Вардана Арутюняна за содействие в издании данного иллюстрированного альбома

Research on Armenian Architecture Foundation

extends its deepest gratitude to GAZPROM ARMENIA CJSC, and particularly, Vardan Harutiunian, Chairman of the Board and Director General, for contributing to the publication of the present illustrated album

Պատկերագարդ գիրք-ալբոմը նվիրվում է
Մեծ եղեռնի 100-րդ տարելիցին

Иллюстрированный альбом посвящается 100-летней годовщине
Геноцида армян

In commemoration of the 100th anniversary of the
Great Genocide of Armenians

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ՌԻՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ
ФОНД ПО ИЗУЧЕНИЮ АРМЯНСКОЙ АРХИТЕКТУРЫ
RESEARCH ON ARMENIAN ARCHITECTURE FOUNDATION
www.armenianarchitecture.am www.raa.am info@raa.am raayer@sci.am

ԳԱԶՊՐՈՄ ԱՐՄԵՆԻԱ
ГАЗПРОМ АРМЕНИЯ
GAZPROM ARMENIA
<http://www.gazpromarmenia.am>

© ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ՌԻՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ
ФОНД ПО ИЗУЧЕНИЮ АРМЯНСКОЙ АРХИТЕКТУРЫ
RESEARCH ON ARMENIAN ARCHITECTURE FOUNDATION

© ԳԱԶՊՐՈՄ ԱՐՄԵՆԻԱ ՓԲԸ
ЗАО ГАЗПРОМ АРМЕНИЯ
GAZPROM ARMENIA CJSC

ISBN 978-9939-843-20-9

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Չորս գետերի ակունք կամ Հայկական բարձրավանդակ. ահա երկիր մուրհակի այն հողակտորը, որը, որպես ծննդավայր, ի սկզբանե վերապահված է եղել աշխարհի հնագույն ժողովուրդներից մեկին՝ հայերին:

Ազգային սրբազան խորհրդանիշ Մեծ և Փոքր Արարատների նմանությամբ հնդեվրոպական լեզվաընտանիքի մաս կազմող հայկական ցեղերի միաձուլումից ծնունդ առած հայ ազգն իր հայրենիքում միաժամանակ կազմավորեց պետական երկու միավոր՝ Մեծ և Փոքր Հայք անուններով: Հին ազգերն ու հասարակությունները հենց այդպես էլ ճանաչեցին հայերի հայրենիքը և հունա-հռոմեական աղբյուրներից մինչև տարակազմիկ բազում քարտեզներ հայոց պետությունները գրանցեցին և հիշատակեցին Արմենիա Մայոր և Արմենիա Մինոր անուններով:

Հազարամյակների ընթացքում արարչագործ բնության շռայլքներով ճոխացած օրրանից սնվող հայերը, իրենց հայրենիքը հարստացնելով, զարդարեցին մարդկային ստեղծագործ մտքի անհամրելի քաղաքակրթական արժեքներով, որոնք, սկսած բնապաշտության և բազմաստվածության պաշտամունքների ժամանակներից մինչև քրիստոնեականը, ներկայացան իբրև խորապես ազգային և ուրույն ստեղծագործություններ:

Ի հեճուկս իրարահաջորդ նվաճողների արշավանքների և օտար տիրապետությունների առժամանակյա հաստատման իրողության՝ հազարամյակներ շարունակ հայերը կառչած մնացին նախնյաց հիշատակներով սրբացված հայրենիքին:

Ի տարբերություն դեպի Հայաստան արշաված նվաճող բազում հորդանների՝ հռոմեացիների, պարսիկների, արաբների և մոնղոլների, որոնք բոլորն էլ ի վերջո հեռացան Հայոց Հայրենիքից, ԺԱ դարում Միջին և Կենտրոնական Ասիայից Հայկական բարձրավանդակ թափանցած թյուրքական ցեղերը չվերադարձան, այլ բնիկներին բռնությամբ մահմեդականացնելու, արտաքսելու և բնաջնջելու ճանապարհով պետություն ստեղծեցին նրանց հայրենիքում: Արդյունքում հենց օսմանյան քարտեզներում Հայաստան (Էրմանիստան) անվամբ վկայված հայերի հայրենիքի մեծագույն մասը 1894-1923 թթ. ընթացքում իրականացված ցեղասպանությունից հետո հայտնվեց թուրքական հանրապետության կազմի մեջ, իսկ նրա բնիկ պատկանելությունը կոծկելու մտայնությամբ Հայաստանի փոխարեն պաշտոնապես սկսեց շրջանառվել Արևելյան Անատոլիա հորինվածքը:

Պատմական իրադարձությունների բերումով շուրջ 400 հազար քառակուսի կիլոմետր մակերես զբաղեցնող Հայոց Հայրենիքի մեծագույն մասը ներկայումս ներառված չէ ընդամենը 30 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածք ունեցող Հայաստանի Հանրապետության սահմանների մեջ (այն ունի շուրջ 3,5 միլիոն բնակչություն, իսկ ավելի քան 7 միլիոն հայեր էլ բնակվում են աշխարհի զանազան երկրներում), որի հետևանքով էլ նախնյաց մշակութային ժառանգության գերագույն հատվածն արդեն գրեթե մեկ դար զրկված է տանտիրոջ հոգածությունից և հատկապես Թուրքիային և Ադրբեջանին բռնակցված տարածքներում ենթարկվում է միտումնավոր և հետևողական ոչնչացման:

Հայաստանի բնաշխարհն ու մշակութային արժեքները ներկայացնող «Հայաստան» խորագրով պատկերազարդ առաջին գիրքը լույս է տեսել 2009 թ.: Էապես լրացված և բարեփոխված այս հրատարակությունը կարող է բավարարել բոլոր նրանց հետաքրքրությունները, ովքեր ցանկություն ունեն խորացնելու իրենց իմացությունը Հայոց Հայրենիքի մասին:

АРМЕНИЯ

Армянское нагорье—тот кусок земли на нашей планете, который изначально являлся Родиной одного из древнейших народов мира—армян, и в пределах которого находятся истоки рек Евфрат, Тигр, Аракс и Кура.

Армянский народ, сформировавшийся путем слияния армянских племен, относящихся к индоевропейской языковой группе, создал на своей Родине одновременно две государственные единицы—Великую и Малую Армению. Как в греко-римских источниках, так и на многих картах они упоминались как Армения Мажор (*Armenia Maior*) и Армения Минор (*Armenia Minor*).

На протяжении тысячелетий армяне, созидавая и приумножая богатства Родины, украсили ее бесчисленными культурными и историческими памятниками, которые, начиная со времен культа пантеизма и политеизма и до принятия христианства, представляли собой образцы глубоко национальных и оригинальных творений.

Несмотря на завоевание Армении иноземными захватчиками (римлянами, персами, арабами, монголами) и их временное господство, армяне тысячелетиями жили на своей священной земле, свято храня память о предках и оберегая их могилы. Однако проникшие в Армянское нагорье в XI в. тюркские племена из Средней и Центральной Азии обосновались здесь и создали государство путем насильственной мусульманизации, изгнания и уничтожения коренного населения. В итоге большая часть Родины армян, именуемой Арменией (Эрменистан) именно на турецких картах, после геноцида 1894-1923 гг. оказалась в составе Турецкой Республики и была официально переименована в Восточную Анатолию, чтобы скрыть ее историческую принадлежность.

В силу исторических обстоятельств значительная часть территории Армении, занимающей площадь 400 тыс. кв. км, в настоящее время не включена в государственные границы Республики Армения (площадь—30 тыс. кв. км, население—около 3,5 млн человек, более 7 млн армян проживает в различных странах мира). Вследствие этого, огромная часть культурного наследия предков армян осталась за ее пределами, подвергаясь умышленному и последовательному уничтожению, особенно на территориях, аннексированных Турцией и Азербайджаном (процесс длится уже почти целое столетие).

Первое издание альбома под названием “Армения” вышло в свет в 2009 г. Данный богато иллюстрированный альбом существенно дополнен и представляет интерес для тех, кто желает глубже ознакомиться с географической средой и многовековыми памятниками Родины армян.

ARMENIA

The Armenian Highland, where all the four rivers of Eden take source, is the part of the Earth primarily predestined to be the birthplace of one of the oldest peoples in the world, Armenians.

Formed as a nation through the mergence of different Armenian-speaking tribes belonging to the Indo-European language family, Armenians have always been nourished by their sacred ancestral land, which is endowed with countless blessings of nature. Like holy Mount Ararat, which has two peaks (Greater and Lesser Ararat), they originally had two state entities in their homeland, Metz Hayk (Armenia Maior) and Pokr Hayk (Armenia Minor), these very names being found on ancient maps and in a wide variety of Greek and Roman sources.

Notwithstanding successive invasions and periods of foreign domination, Armenians created grand cultural heritage dating as far back as the times of polytheism and worship of nature.

The hordes of Romans, Persians, Arabs and Mongols had only temporary presence in Armenia, whereas the Turkic tribes which penetrated into the country from Middle and Central Asia in the 11th century deported Armenians from their native land, forced them into adopting Islam, and finally, exterminated them. After the massacres perpetrated between 1894 and 1923, the Turkish Republic was established in most part of Armenia, which was officially renamed *Eastern Anatolia*—a concoction aimed at concealing the historical reality, which is exposed by the very Ottoman maps containing the name of *Armenia (Ermanistan)*.

Due to certain historical events and circumstances, today most part of the Armenian Homeland, once covering an area of about 400,000 square kilometres, falls outside the borders of the independent Republic of Armenia, which occupies only around 30,000 square kilometres (it has a population of over 3.5 million, with more than 7 million Armenians living in the Diaspora). In the aftermath of this, historical Armenian monuments have been stripped of their true owners' care and protection and continually suffer premeditated destruction particularly in the lands annexed to Turkey and Azerbaijan.

The present work is a revised edition of the illustrated album entitled *Armenia* (first published in 2009). It can be useful for those wishing to enrich their knowledge of the nature and cultural heritage of Historical Armenia.

▲1 ▼2

1. Մեծ և Փոքր Հայքերն ըստ Պտղոմեոսի «Աշխարհագրութեան» (Դռոն, 1482 թ.)
 2. Մեծ և Փոքր Հայքերն ըստ ֆրանսիացի փառեզագիր Նիկոլա Սանսոնի (1648 թ.)

1. Великая и Малая Армения по "Географии" Птолема (Рим, 1482 г.)
 2. Великая и Малая Армения по французскому картографу Никола Сансону (1648 г.)

1. Armenia Maior and Armenia Minor according to Ptolemy, Rome, 1482
 2. Armenia Maior and Armenia Minor according to French cartographer Nicolas Sanson, 1648

▲ 3 ▼ 4

3. Մեծ և Փոքր Հայքերն ըստ Ֆիլիպի դե լա Ռուի (1653 թ.)

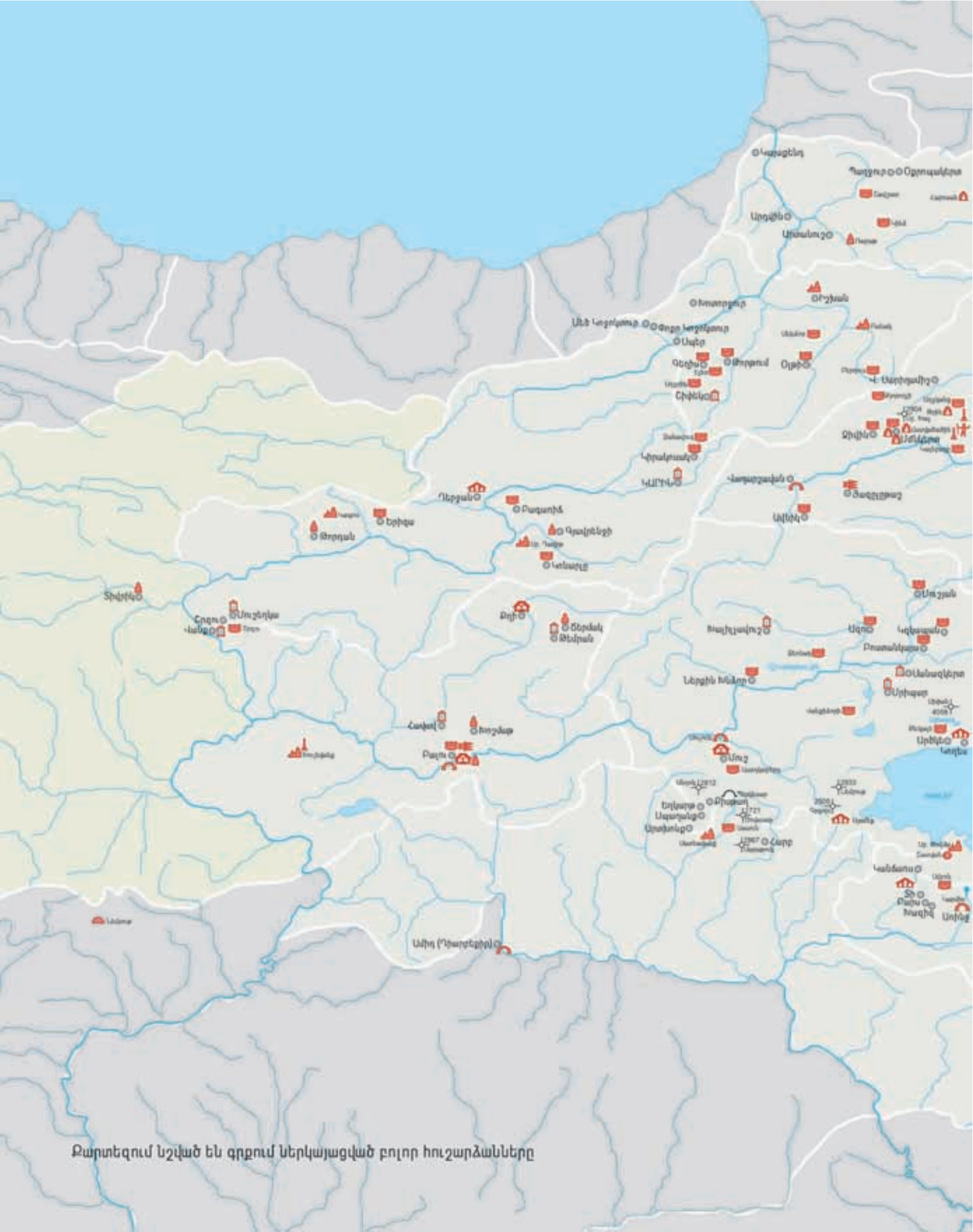
4. Հայաստանն ըստ Զերարդ Մերկատորի (1578 թ.)

3. Великая и Малая Армения по Филиппу де ля Ру (1653 г.)

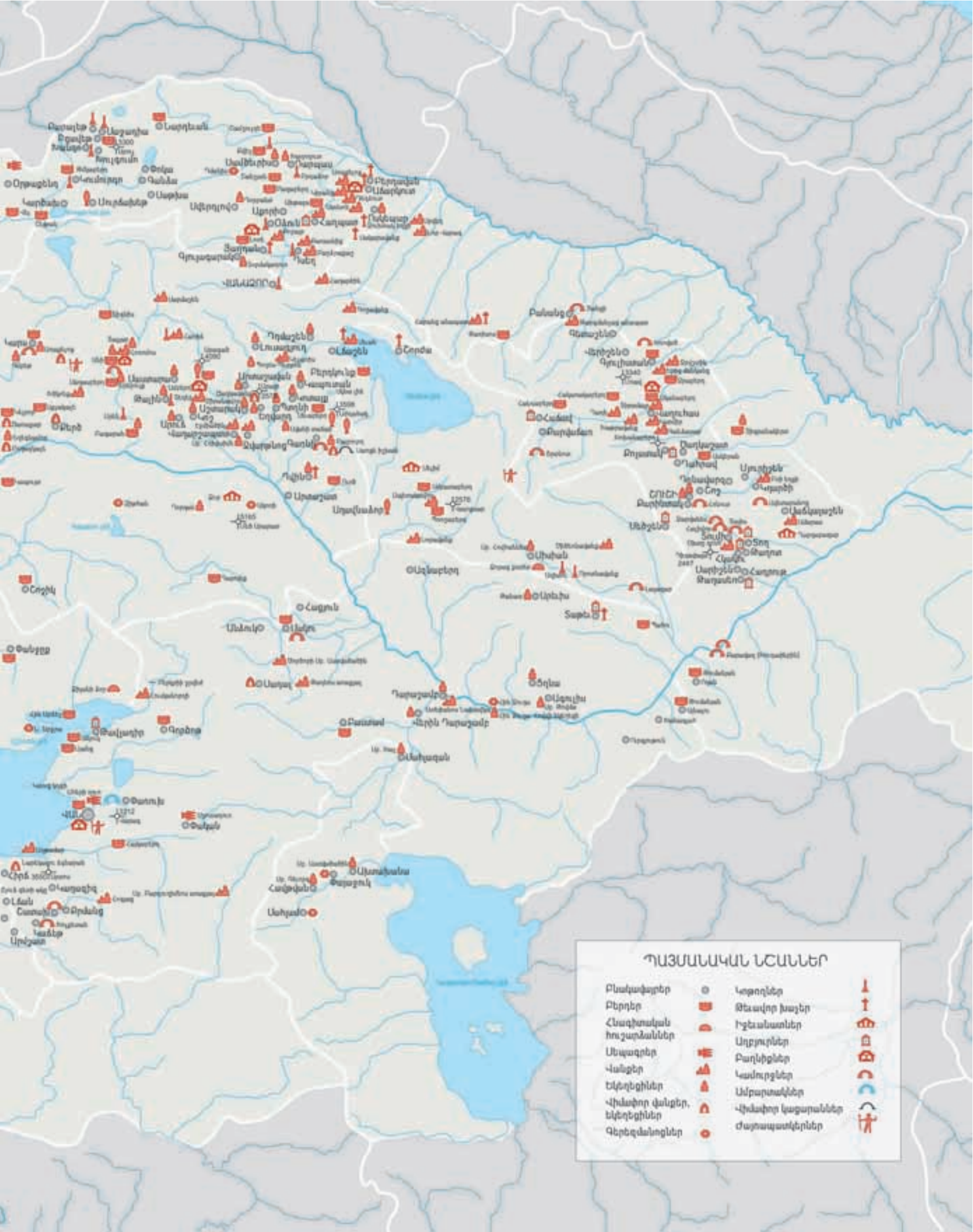
4. Армения по Герарду Меркатору (1578 г.)

3. Armenia Major and Armenia Minor according to Philip de la Rue, 1653

4. Armenia according to Gerardus Mercator, 1578

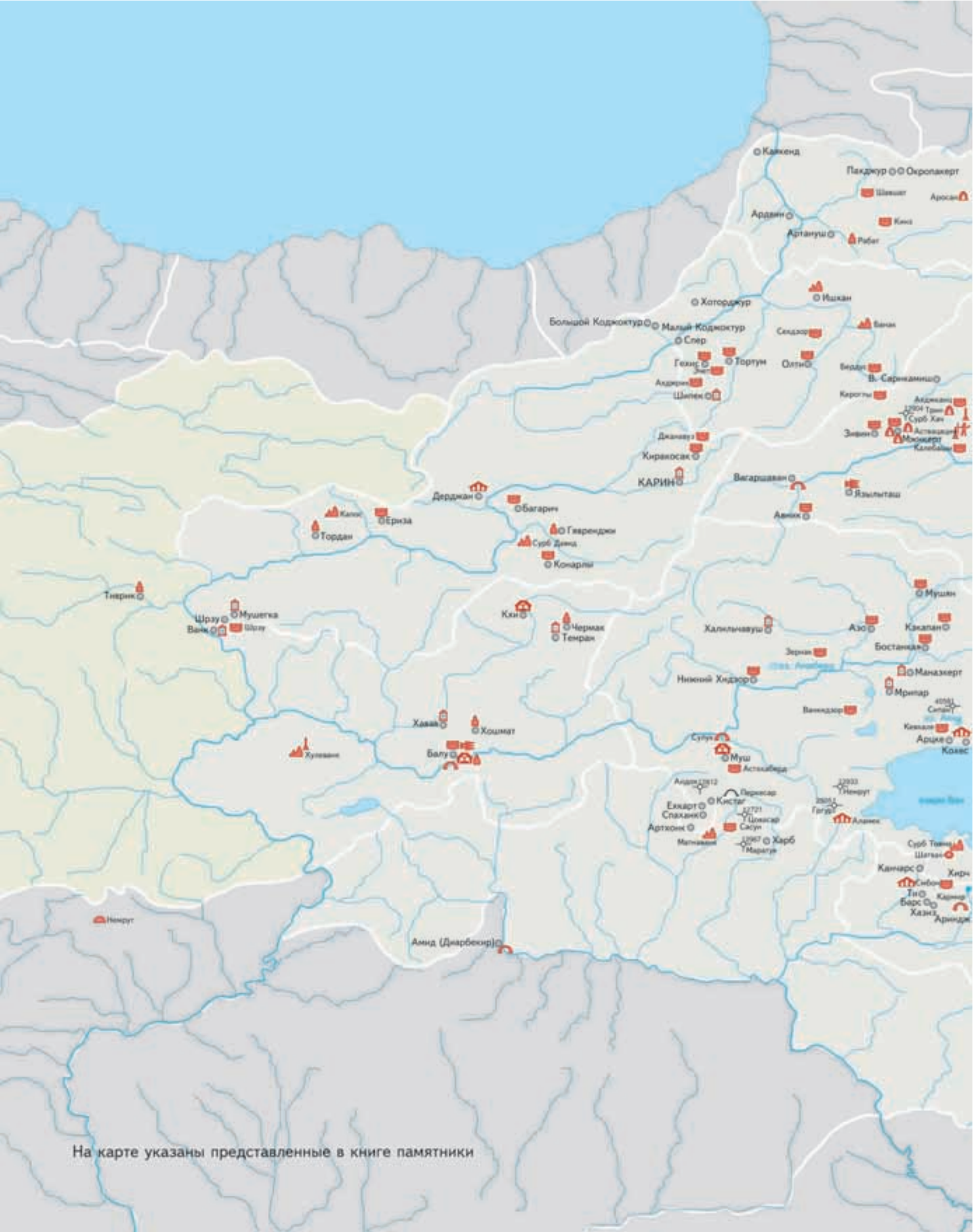

Քարտեզում նշված են գրքում ներկայացված բոլոր հուշարձանները

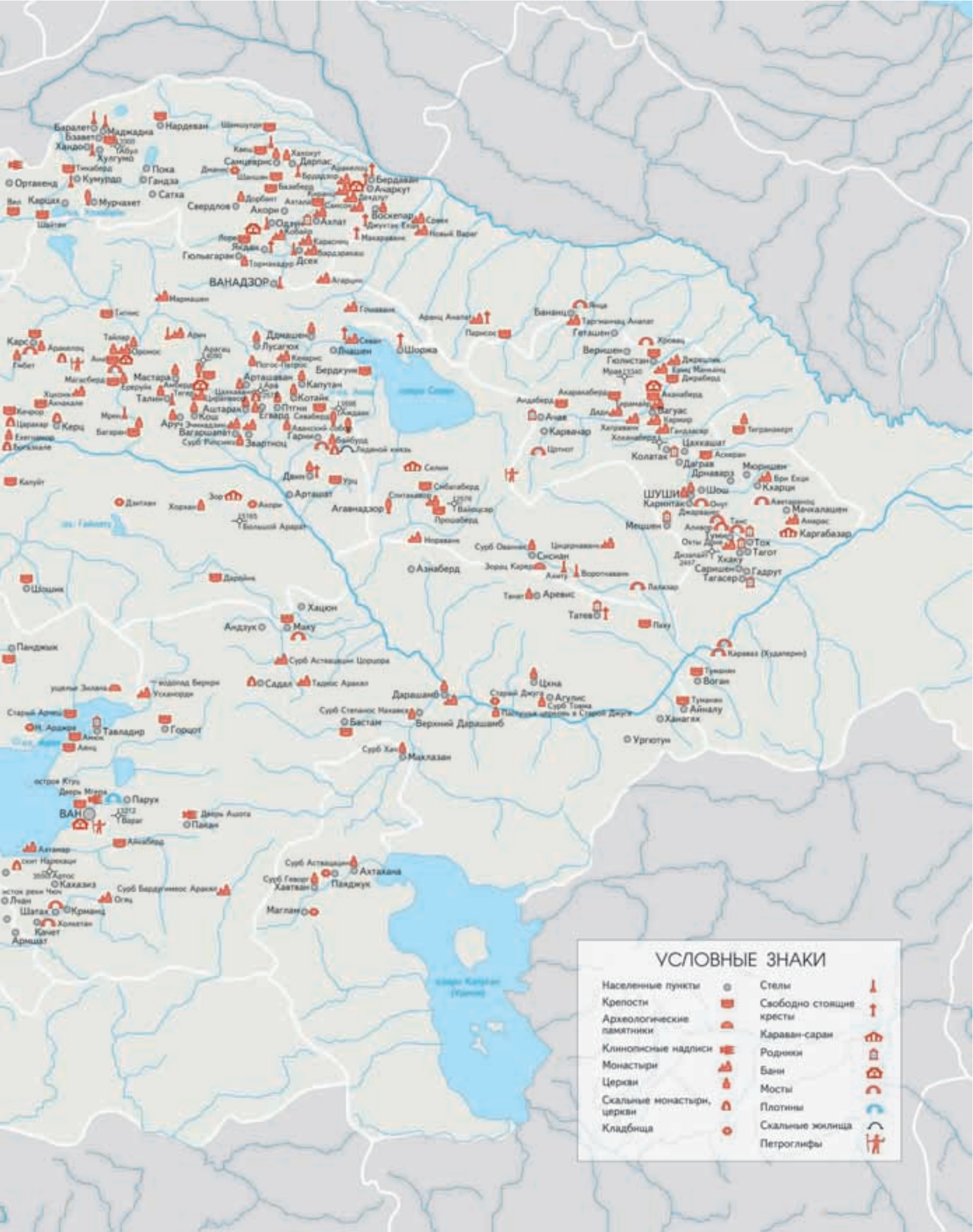

ԴԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

Քաղաքներ	⊙	Լողողներ	⌋
Քերթեր	⊞	Ձեռավոր խաչեր	⌋
Հնագիտական հուշարձաններ	⌋	Իջեանառներ	⌋
Մեպարեր	⌋	Աղբյուրներ	⌋
Վանքեր	⌋	Բաղնիքներ	⌋
Եկեղեցիներ	⌋	Կամուրջներ	⌋
Վիճափոր վանքեր, եկեղեցիներ	⌋	Ամբարտակներ	⌋
Գերեզմանոցներ	⌋	Վիճափոր կացարաններ	⌋
	⌋	Ճայտապատկերներ	⌋

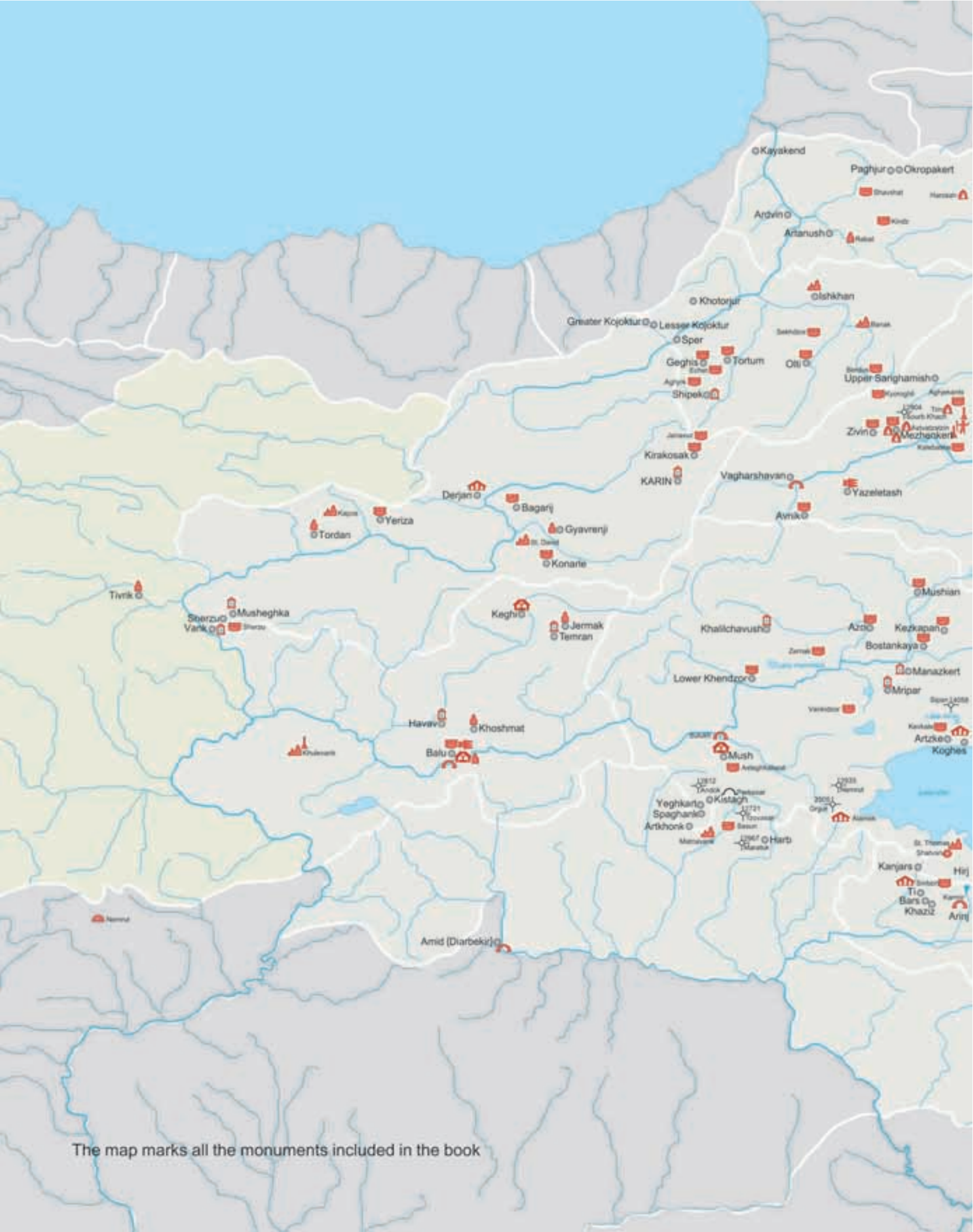

На карте указаны представленные в книге памятники

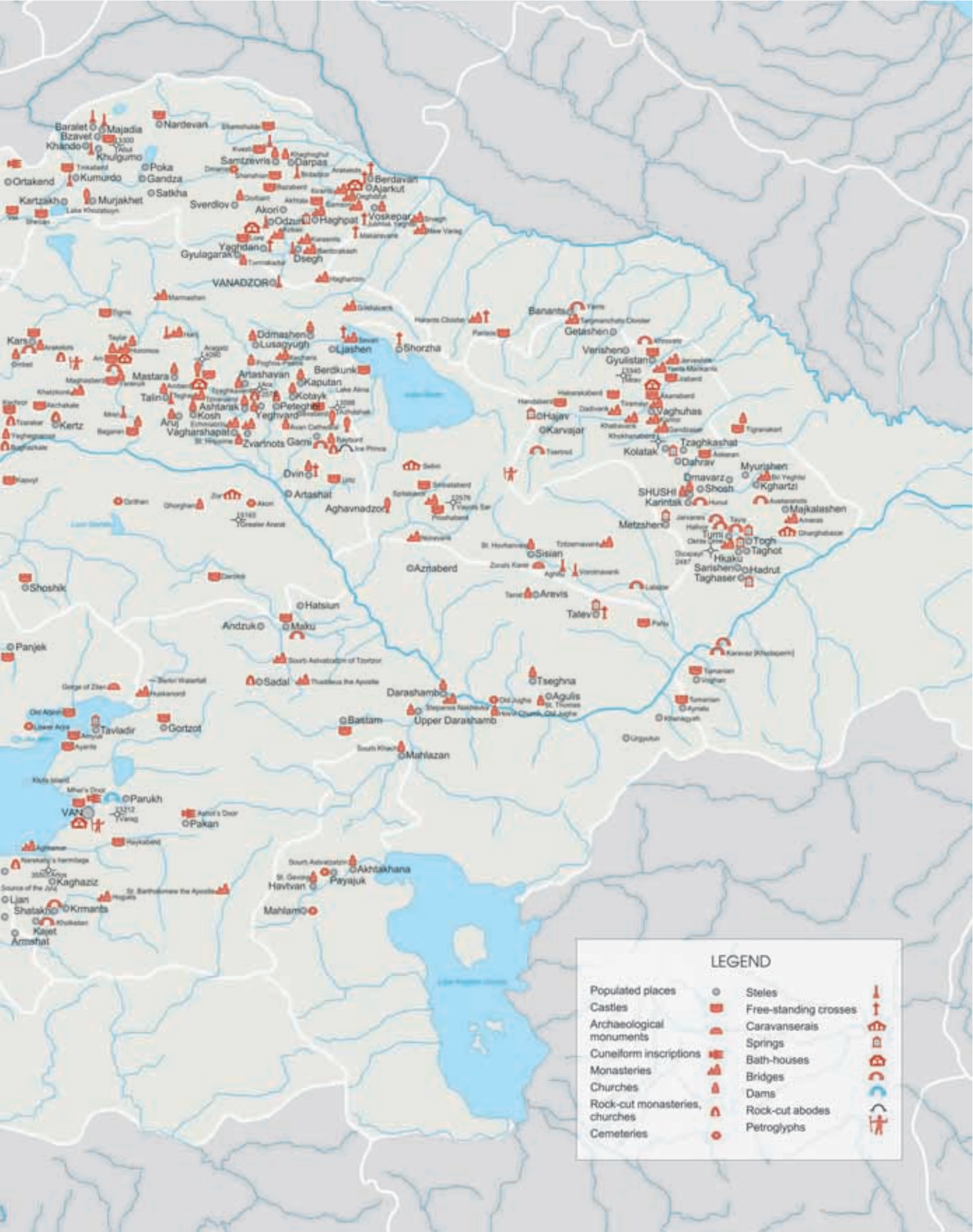

УСЛОВНЫЕ ЗНАКИ

Населенные пункты	○	Стелы	↑
Крепости	■	Свободно стоящие кресты	↑
Археологические памятники	■	Караван-саран	■
Клинописные надписи	■	Родники	■
Монастыри	■	Бани	■
Церкви	■	Мосты	■
Скальные монастыри, церкви	■	Плотины	■
Кладбища	○	Скальные жилища	■
		Петроглифы	■

The map marks all the monuments included in the book

LEGEND

Populated places		Steles	
Castles		Free-standing crosses	
Archaeological monuments		Caravanserais	
Cuneiform inscriptions		Springs	
Monasteries		Bath-houses	
Churches		Bridges	
Rock-cut monasteries, churches		Dams	
Cemeteries		Rock-cut abodes	
		Petroglyphs	

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENTS

I	ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՇԽԱՐՀ АРМЯНСКОЕ НАГОРЬЕ THE ARMENIAN HIGHLAND	17
II	ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋՐԱՇԽԱՐՀ ВОДНЫЕ РЕСУРСЫ АРМЕНИИ WATER RESOURCES OF ARMENIA	35
III	ՀՆԱԳՈՒՅՆ ԵՎ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ ДРЕВНЕЙШИЕ ПАМЯТНИКИ И ПАМЯТНИКИ АРАРАТСКОГО ЦАРСТВА ANCIENT AND ARARATIAN KINGDOM MONUMENTS	55
IV	ՀԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ АНТИЧНАЯ АРМЕНИЯ ANCIENT ARMENIA	105
V	ԲԵՐԴԵՐ, ԲԵՐԴԱՔԱՂԱՔՆԵՐ КРЕПОСТИ, ГОРОДА-КРЕПОСТИ CASTLES, FORTRESS TOWNS	119
VI	ԲՆԱԿԱԿԱՅՐԵՐ, ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԵՐԱՐԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ НАСЕЛЕННЫЕ ПУНКТЫ, СЕЛЬСКАЯ И ГОРОДСКАЯ АРХИТЕКТУРА TOWNS AND VILLAGES, RURAL AND URBAN ARCHITECTURE	201
VII	ԻՋԵՎԱՆԱՏՆԵՐ КАРАВАН-САРАИ CARAVANSERAIS	255
VIII	ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ РОДНИКИ SPRINGS	261
IX	ԲԱՂՆԻՔՆԵՐ БАНИ BATH-HOUSES	271
X	ԿԱՍՈՒՐՁՆԵՐ МОСТЫ BRIDGES	277
XI	ՎԱՆՔԵՐ, ԵՎԵՂԵՑԻՆԵՐ МОНАСТЫРИ, ЦЕРКВИ MONASTERIES, CHURCHES	295
XII	ԿՈԹՈՂՆԵՐ, ՄԱՀԱՐՁԱՆՆԵՐ, ԽԱՉՔԱՐԵՐ СТЕЛЫ, НАДГРОБНЫЕ ПАМЯТНИКИ, ХАЧКАРЫ STELES, FUNERARY MEMORIALS, CROSS-STONES	423
XIII	ՊԱՏԿԵՐԱՔԱՆԴԱԿՆԵՐ СКУЛЬПТУРНЫЕ ИЗОБРАЖЕНИЯ RELIEFS	475

An aerial photograph of a vast, snow-covered mountain range, likely the Armenian Highland. The terrain is rugged with deep valleys and high peaks. A vertical bar on the left side of the image features a color gradient from red to blue. A solid blue rectangle is positioned in the upper right corner of the image.

ՀԱՅՎԱԿԱՆ ԼՇՆԱՇՆԱՐԴ

АРМЯНСКОЕ НАГОРЬЕ

THE ARMENIAN HIGHLAND

▲ 1

▲ 2

▲ 3

▼ 4

1. Հոն հոն ի ԷսեԱ (5165 Մ) ի Շ»՛»նուՇո
2. Հոն հոն ի Շ . Յ . Յ ԱԿ»նԿ Հոն հոն ի ՍԿ Կ Յ ի Շ Կ Կ Կ Շ
- 3, 5. ի »եւԱ Պ»Օ՛ Ս՛ Է»եԿ՛ ԲՕԱ՛ ՍՇո
4. Օ»Ի Հոն հոն ի Կ ՀԱ՛Յ Ն՛Ի Է»ե՛Կ (3598 Մ) . Յ . Յ ԱՇո
6. Օ»Ի Հոն հոն ի Շ Ս»նՕ . Յ . Յ Ա՛Յ ՍՇԿ Ն՛Կ ի Շ Կ Ա Ն՛ հոն ի Շո

1. Աեա աի ծու Ածածած (5165 ի) եչ եի նի ի նա
2. Աածթերի Ածածածա նի ուի ծի ի Ածածած- նեի է աի էերի
- 3, 5. Աեա նի ուի ծի ի Աաաալ նեո աի ծ
4. Աի էութի է Ածածած ն աածթերի աի ծու Աաաաե (3598 ի)
6. Ի էի էի աածթերի ի այ անու Աի էութի աի Ածածածա ն թա

1. Mount Ararat (5,165 m) from space
2. The peaks of Ararat from the valley of the same name
- 3, 5. The peaks of Ararat from the Geghama Mountains
4. Greater Ararat from the top of Mount Azhdahak (3,598 m)
6. The vicinity of the summit of Greater Ararat from the south

▲ 5 ▼ 6

▲7 ▼8

7-8. ἔϥ÷³Ý Ἐ»έÁ (4058 Û) ð ñ¨»ÉúÇó¨¨ Ñ³ ñ³ í Çó 7-8. Āī ðā Ñèì àí (4058 ì) ñ āī ñòì èà è ðāā 7-8. Mount Sipan (4,058 m) from the east and south

▲ 9 ▼ 10

9. ԾՅ՝ի՝ Կե (2529 Մ), ՉհՅ՝ ՈՂ (2577 Մ) ՝՝ ՉհՅ՝
 · Յ՝ Ը՝ (4090 Մ) ԷճեՄ՝նՈ՝ ՈՂՅ՝ ՄՅ՝ ԷճեՄՅ՝-
 ԲՕՈ՝ ՈՂՇ՝ Ի՝ ԲՅ՝նՇՕ՝
 10. ԾՅ՝ ԷՅ՝. Յ՝. Յ՝ Ա՝ ՉհՅ՝. Յ՝ Ը՝ ԷճեՈ՝ ՝՝ ՈՂՅ՝ իՅ՝-
 ՈՂՇ՝ Ի՝ ԲՅՇՅ՝ · ի՝ Կի՝ ճՕ՝ ԾՅ՝ ՈՂՇ՝ ԷՇՅ՝xA

9. Աեճ իճ ճիճ Օճ Ոճեն (2529 ի), Աճճ (2577 ի)
 Է Աճճճճճ (4090 ի) իճ իճ իճ իճ Աճճճ իճ իճ
 ճիճ
 10. xճճճճճճճճճճ իճ ճիճ ճիճ Աճճճճճ Է իճ ճճճ
 Էճճե ("Էճիճ ճիճ իճ") իճ ճճ իճ իճ իճ իճ իճ

9. Mounts Hatis (2,529 m), Ara (2,577 m) and
 Aragatz (4,090 m) from the slopes of the
 Geghama Mountains
 10. Four-peaked Mount Aragatz and Lake Kari
 (Stone) on its southern slope

▲ 11 ▼ 12

11-12. Հայկական Մեծ Պարիսպի (3598 մ) հյուսիսային լեռնաճյուղից

11-12. Հայկական Մեծ Պարիսպի (3598 մ) հյուսիսային լեռնաճյուղից

11-12. Mount Azhdahak (3,598 m) from the north and its crater

▲ 13 ▼ 14

▼ 15

13-15. Ὑψιλότατο Ἑλλά (2933 ὕψος),
 ἔχει ἕνα ἄριστο ἔκθεμα. Ἐξ ἑξῆς ἕως
 μὴ ἀπολλύσῃ

13-15. Ἄριστα ἑλλά (2933 ὕψος) ἔχει
 ἕνα ἄριστο ἔκθεμα. Ἐξ ἑξῆς ἕως
 μὴ ἀπολλύσῃ

13-15. Mount Nemrut (2,933 m) from the east;
 its crater and a nature scene from the
 crater

▲ 16 ▼ 17

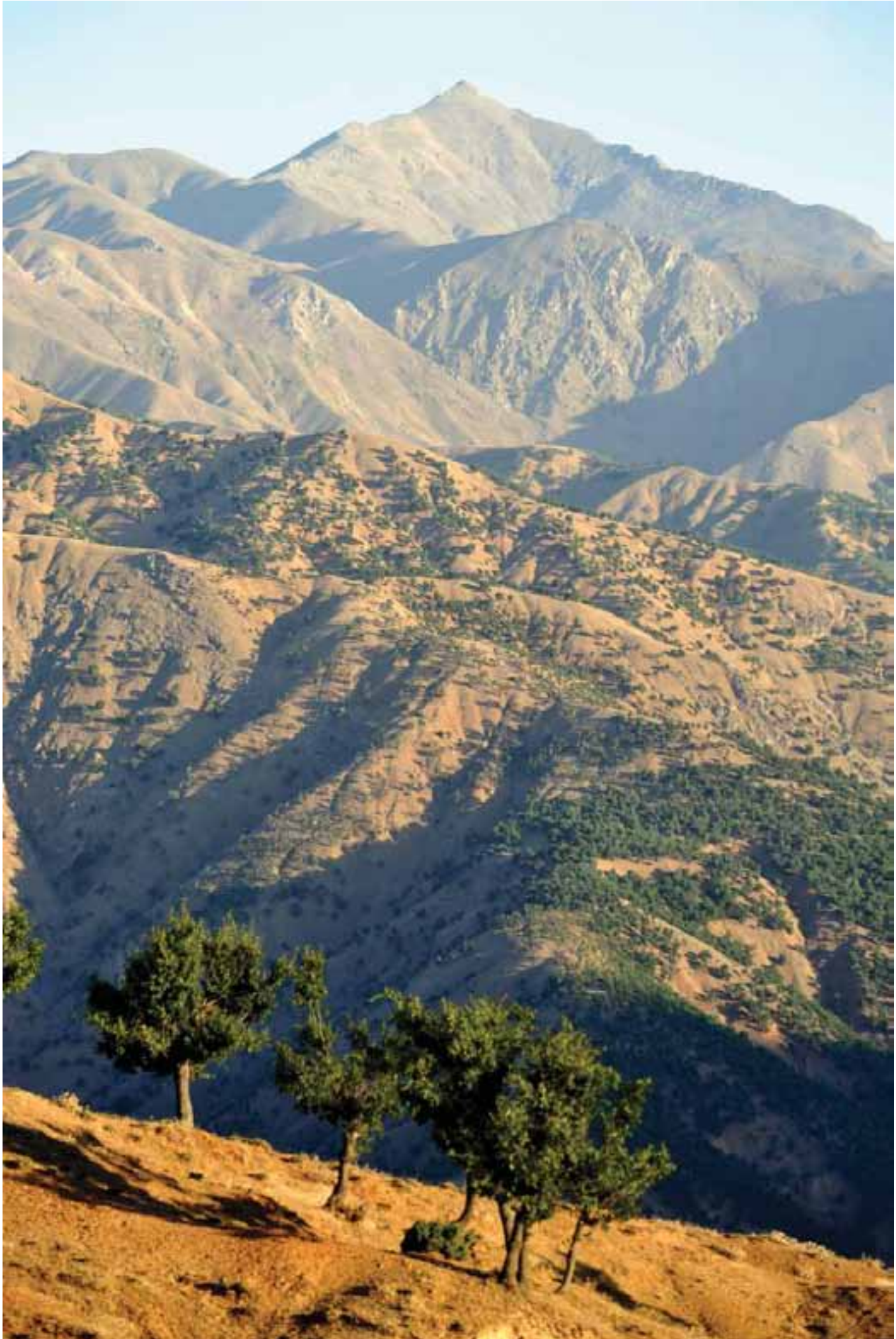
▲ 18 ▼ 19

18. ἤϊν· ἀόε Ἐϋεἶ (2505 ὐ) Ἰ³ ἡ³ ἶ Ἰό
19. ἶἡἶ· ἀε Ἐϋεἶ (3550 ὐ) ἶ ἡ³ Ἰάοἶ ὠϸό

18. Ἄἶ ὀἶ Ἀὀἶὀὀ (2505 ἶ) ἡ ἶἶἶ
19. Ἄἶ ὀἶ Ἀὀὀἶ ἡ (3550 ἶ) ἡ ἶἶἶἶἶ

18. Mount Grgur (2,505 m) from the south
19. Mount Artos (3,550 m) from the west

20. ʔÝ1áĭ ě»éÁ (2812 ù) Ñ³ n³ í -³ n''»ÉúÇó

20. Āī ðà Āī āī é (2812 ÿ) ñ þāī -āī ñōī èà

20. Mount Andok (2,812 m) from the south-east

▲ 21 ▼ 22

21. Ἰ ἀί³ ἐ³ ἡ Ἐ»εÁ (2721 ὕ) ἢ³ ἡ³ ἰ Çó
 22. Ø³ ἡ³ Ἀάóἰ Ἐ»εÁ (2967 ὕ) ἢ³ ἡ³ ἰ Çó

21. Ἀί ὀα Ὀί ἁἁἡἁὀ (2721 ἰ) ἡ ἰἁἁ
 22. Ἀί ὀα Ἰ ἁὀἁὀὀὀ (2967 ἰ) ἡ ἰἁἁ

21. Mount Tzovasar (2,721 m) from the south
 22. Mount Maratuk (2,967 m) from the south

▲ 23 ▼ 24

23. Ἐξέλιξις Ἰεραίου (3300 ὕ) Ἰεραίου-Ἰεραίου
24. Ἰεραίου Ἰεραίου (3340 ὕ) Ἰεραίου-Ἰεραίου

23. Ἰεραίου Ἰεραίου (3300 ὕ) Ἰεραίου-Ἰεραίου
24. Ἰεραίου Ἰεραίου (3340 ὕ) Ἰεραίου-Ἰεραίου

23. Mount Abul (3,300 m) from the north-east
24. Mount Mrav (3,340 m) from the north-east

▲ 25 ▼ 26

25-26. Çizirli Eriş (2487 m)

25-26. Āī ḡā Āeçāī āéó (2487 i) è ĭ ĭ āñóúḡú Ēāāāī í ā āāāāōēí ā

25-26. Mount Dizapayt (2,487 m) and Kataro Monastery at its top

▲ 27 ▼ 28 ▼ 29

27. Մշակույթի զարգացումը հարավային Արցախում (Ճեմարի-
 շենի մոտ)։ 28-29. Կարմիր բոլորեղևի դաշտը Մուշի մոտ։
 28-29. Կարմիր բոլորեղևի դաշտը Մուշի մոտ։

27. Մշակույթի զարգացումը հարավային Արցախում, Ճեմարի-
 շենի մոտ։ 28-29. Կարմիր բոլորեղևի դաշտը Մուշի մոտ։

27. Մշակույթի զարգացումը հարավային Արցախում, Ճեմարի-
 շենի մոտ։ 28-29. Կարմիր բոլորեղևի դաշտը Մուշի մոտ։

▲ 30 ▼ 31 ▼ 32

30. Ծն³ μԷ³ լՇԿ Դ³ · Ս³ Ս³ ի³ լձօօ³ ը³ (2576 Ս)
 Է³ Ե³
 31. ²ԷձՇ³ Ի³ Կ³ · ճի³ Շ³ Ս³ Կ³ Կ³
 32. Ի³ ՕՇԻԿ³ ը³ ի³ Կ³ Է³ Կ³ ը³ Կ³ Կ³ Կ³

30. Դօօօճիճ Է³ ճնօնայճ ճիճ ձճ Դճ ճնձ (2576 ի)
 31. Դօւրիճ Էնօնօճ Էօճճ Դիճ ժճիճ
 32. Օճճօճ իճ ճճիճ ճիճ ճճճճճ իճ ճճճ Դճիճ

30. Mount Vayots Sar (2,576 m) of volcanic origin
 31. An Alpine zone in Hamshen
 32. Flowers on the western shore of Lake Van

▲ 33 ▼ 34

33. ԷճԷՅՅ Մճճճ Մճճճ ԷճԷճ ԷճԷճ ԷճԷճ. Մճ Մճ Մճ
 ԴճՄՄՄՄՄ
 34. Մճճճ Դճ ՄճԷճՅՅ Մճճ. Մճ Դճ ԷճՄՄՄ Մճճճ Մճճճ Մճճ
 Էճճճ Մճճ Մճճճճճ

33. Աճ Օճ Օճ Էճճճճ Մճ Դճճճճ Մճճճճ Օճճճ
 Օճճճճ Մճճճ
 34. Մճճճ Մճ Մճ Օճ Մճճճճ Մճճճճ Մճճճճ Օճճճ
 Էճճճճ Մճճճ Մճճճճճ

33. The mountain of Khokhanaberd Castle on the right bank of the river Khachen
 34. The slopes of Mount Dizapayt feeding the river Ishkhan of Dizak

▲ 35

▲ 36

▼ 37

35. «Յոս» ՇԵՅՅ ԿՇ ԳՆԱ Էճնրի Շ
 ԳՆ. »ԷճոճոՅ (ՉՆՅ ՆՅՅ Շ ՄՅ ՆՅ)
 36-37. ՉՅՅՅ ՅՅ ՅՅ Շ Նրի Շի ՅՅ ԵՅՅ ՅՅ

35. Ի ճւճճճ Էճճճ ի ճի ճի ճճ ճ ճի ճի ճի ճի ճի
 ճի ճի ճի ճի ճի, Աճճճճճճ ի ճի ճի
 36-37. Աճի ճի ճի ճի ճի ճի ճի ճի ճի ճի

35. The cavern of the Ice Prince in Khosrov
 Reserve, Ararat Region
 36-37. The valley of the river Azat in autumn

38. Ի ՅՕՂՅ Դ Յ Կս Ենմ Յ Ի յՕՇԿ շն Յ ՍՇ
 Էճ Յ Կ (2577 Ս) Է Յ ԵԿ ճ Յ Կս Ս

38. Նայօճճճճճ Օսճճճճճ Է Գ Եճսճճճ
 ԳԻ ճՍ Աճս (2577 Ի)

38. Tzaghkavank Sacred Site in the
 crater of Mount Ara (2,577 m)

ԼՆԵՐ, ԳԵՏԵՐ, ԶՐԿԵԺՆԵՐ

ОЗЕРА, РЕКИ, ВОДОПАДЫ

LAKES, RIVERS, WATERFALLS

▲ 39 ▼ 40

39. Ὑψὸς ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Ἰωνίου ἑξέσθη ἵνα ἴδῃ
 τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ (1654 ὄψ.) Νηλεὺς Ἰσθμῶν
 40. Ἴσθμὸς Ἰωνίου τῆς Ἰωνίου ἑξέσθη

39. Ἄρα ἡ νῆσος ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ (1654 ὄψ.) ἐκείνη,
 ἡ Ἰωνίου ἑξέσθη ἵνα ἴδῃ
 40. Ἴσθμὸς Ἰωνίου τῆς Ἰωνίου ἑξέσθη

39. Lake Aren (1,654 m) from the north (separated from Lake Van by a narrow isthmus)
 40. Ktuts Island in Lake Van

▲ 41 ▼ 42

41. Ø³ lñ³ Úáõí Á í³ Ý³ É×³ ÷ÇÝ (1647 Û)
 42. ÛÉ³ ÛÇÝ. áÝ»ñÁ í³ Ý³ É×Ç³ ñ×»ß³ Û»ñÓ
 Í³ ÝÍ³ Óáõí Ý»ñáóÙ

41. Çæàò íää îçãðî î Áàí (1647 ì)
 42. Óèàì èí àí íà îòì àèè î çãðà Áàí áèèç
 Að-àøà

41. Sunset in Lake Van (1,647 m)
 42. Flamingos in the fords of Lake Van, in the
 vicinity of Arjesh

43-45. Ἰσχυρὸν ἔστιν ἡ πόλις ἡ Ἰσχυρὸν ἔστιν ἡ πόλις ἡ Ἰσχυρὸν ἔστιν ἡ πόλις

43-45. Ἰσχυρὸν ἔστιν ἡ πόλις ἡ Ἰσχυρὸν ἔστιν ἡ πόλις ἡ Ἰσχυρὸν ἔστιν ἡ πόλις

43-45. Lake Van in the vicinity of Aghtamar Island and the Divabuyyn Peninsula

▲ 44 ▼ 45

▲ 46 ▼ 47

46-47. Í ³ áaóĩ ³ Ý (áóñÚÇ³) ÉÇ×Á (1268 ù), áñÇ ÚÇ ½- ³ ÉÇ Ú³ èÝ ³ Ó³ Í³ Éí »Éáó á³ ÿ ×³ éáí ³ ñ¹ »Ý ³ ÝÑ»í ³ óÚ³ Ý »½ñÇÝ ¿

46-47. Í çáðĩ Èáĩ óááí (Óðĩ èý, 1268 í), çí à=èòáèù- í àý ÷áñòù éĩ òĩ ðĩ áĩ óæá í áóĩ äèòñý í à áðáí è èñ=áçí í áááí èý (áúñĩ óèà è í ðááðáòèèáñù á ñĩ - èĩ í ÷àèè)

46-47. Lake Kaputan (Urmia, 1,268 m), a considerable part of which is on the verge of vanishing in consequence of having been reduced to a saline

▼ 48

48. Ἰ³ Ἀάοι³ ὕ (ἄοηῦϛ³) Ἐ×Ϟό ἸἸάοῆϞε-³ ἦ³ -
 Ὑάοι ὕ · Ἰ Ὑί ἀΟ ε³ Εῦ³ εἶ³ Ϟ ΒηϞ³ ὙΑ

48. Ἰάοι ἄοηῆεῆ ὄαἶ Ἰ, ὄαἶ Ἰ εἶ ᾠά Ἰ Ὑέ ἔ
 ἦάάοι -Ϟαἶ ᾠά Ἰ ὀ ἸϞάὄα Ἐαἶ ὄαἶ (Ὀῶι ἔϞ)

48. A view of Salmast District, which lies north-west of Lake Kaputan (Urmia)

▲ 49 ▼ 50

49-50. Ի ՊԵՆԱՆ ԿՆՆԻ ԿՆՆԻ ԷՄՈՒՆ (1900 Ս)

49-50. ԱԵՍԻ Ի Ա Ի ՇԵՐ ԼՆԱՆԻ (1900 Լ)

49-50. Partial views of Lake Sevan (1,900 m)

▲ 51 ▼ 52

51-52. ՊրճՈւԷՅԻ ձօ ԷՇ×Ա (2247 Ս) Դձ՝ ձի Շի
(՝Յ ՍՅ ՅՅՅՅ) · Յ ի Յ ճձՍ

51-52. Դ շձՈՒ Աճճճձձ (2247 ի) ձ ի ճձձձ
Է՛ ի ձ ձձ (Աճճձ)

51-52. Lake Gaylatu (2,247 m) in Kogovit
(Bayazet) District

▲ 53 ▼ 54

- 53. ՀԻՄՅՑ ԷՇՔԱ (1938 Ս) ԵՇԻՅԿ
ԷՊԵՅ ՄՆՅՆՅ ԻՅ ԼՇԿ ԻՅՅՇԿ
- 54. ՀԻՄՅՑ ԷՇՔԱ (3038 Ս) ՊՅՕՅ ՍՅ
ԷՊԵՅՊՆԱՕՍ
- 55. ԷՅՅՅՅ ՄԱՕՍՄ ԷՇՔԱ (1798 Ս)
ՅՅ ԻՅ ԷՍԱՕՍ
- 56-57. ԾՅ ՍՆՊՊՆՅՅ ԷՇՔԱ (2164 Ս)
ԾՅ ՆՍ . ՅՅ ԻՅ ԷՅՕՍ

- 53. Ի շձ՛՛ Լճիճ (1938 ի) իճ
բճի՛ ի՛ նճի՛ իճ ա՛ ի՛ Օ՛ Նճի՛ ա՛
 - 54. Ի շձ՛՛ Լճիճ (3038 ի) ճ
Լճճճ ի՛ ճճ ի՛ ճճ
 - 55. Ի շձ՛՛ Օ՛ ճճճճճ (1798 ի) ճ
Լճճճճճճ
 - 56-57. Ի շձ՛՛ Լճի՛ ճճճճճ (2164 ի) ճ
Ի՛ ճճճճ Օճճճ
53. Lake Akna (1,938 m) on the southern slope of Mount Sipan
54. Lake Akna (3,038 m) in the Geghama Mountains
55. Lake Khozabuyn (1,798 m) in Javakhk
56-57. Lake Hamrberd (2,164 m) in Hark District

▲ 55 ▼ 56 ▼ 57

58. ԺՕՇ · »ի Շ ԻՇն×Ա ԷնձՈՒՅ Կ · Յ ր Յ ԵսՈՒ

58. Օւաւսն ծաւս Էօս օ ր Եծօսն Օր ծաչրի

58. The gorge of the river Keghi in Khordzian District

59. Ի՞նչ էր անՎի՛Շ շաօն · »ի՛նչ է՞նչ Ի՞նչ Ի՞նչ Ի՞նչ Ի՞նչ
 Սա՛նի (ե՞նչ է՞նչ, Ի՞նչ էր անՎի՛Շ · Ի՞նչ է՞նչ Ի՞նչ)

59. Ծառն Օթեա՛նի ծեծն ձաթօ՞ծ («Մի՛նչ Ծառնի ծեծն»)
 օ Նաօա՛նի երևի՛նք Ի՛նչ Ի՞նչ, Օթեա՛նի ծեծննե՛նք Ի՛նչ Ի՞նչ ·
 Ծառնի՛նք, Ի՛նչ Ի՞նչ Նաօա՛նի

59. The river Talvoriki Jur (*Water of Talvorik*)
 near Satani (*Devil's*) Bridge, Talvorik
 Sub-District, Sasun District

▲ 60 ▼ 61

60. Հոն Գ ՅՇ Կ ԾՈն՝ Յ Շ ՍՇ ԷՅ ԵՅՍՅ
 Գ ՍնԱ Ի Յ նԱՅ . Յ Գ Յ ԵճՍՍ
 61. Հոն յե Կ Չճոն՝ յ յ յնՇ ՍՇ ԷՅ ԵՅՍՅ
 Գ ՍնԱ Ի յնՇՅ Կ յ ԵՅՅ . Յ Գ Յ ԵճՍՍ

60. Ի անո՛ր նեց՛րի Ե՛յ ծաե Ածաօր՛ Ե՛ Ե՛ Ի ասծաաօ՛ Ե՛
 Ի Եծօա՛ Ծաճ՛ Ի
 61. Ի անո՛ր նեց՛րի Ե՛յ ծաե Ածաե՛ն Ե՛ Ի օծօ՛ Ե՛ Ի Եծօ-
 ա՛ Դաճօր՛ Ե՛ Ե՛ Աննա՛

60. The confluence of the rivers Aratzani and
 Meghraget in Taron District
 61. The confluence of the rivers Arax and
 Murts in Upper Basen District

▲ 62 ▼ 63

62. ՀնՅ ԻՅ ԿՇ · յի Ա ՉՅ ԿՅ ԽԻ յնի Շ Սաի
 63. ԷՅաօօ · յի Ա Ի յնՇԿ ՆաօՅ ԿսՇ ԲնՇՅ ԿաօՍ

62. Ծաօա Ածաօաի օ ի օի օի Լ աի աՇօածա
 63. Ծաօա Օի օն ա ծաօի Ի ա աածօի աաի օա-աի օյ

62. The river Aratzani near Manazkert
 63. The river Khnus in the area of its upper course

71. Յ՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛
 Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛
 Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛
 Ը՛՛՛

72. Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛

71. Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛
 Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛
 Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛
 72. Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛ Ը՛՛՛

71. The river Euphrates,
 marking the border
 between Armenia
 Maior and Armenia
 Minor, in the vicinity of
 Akn

72. The gorge of Artanush

▲ 73 ▲ 74 ▼ 75

73. Է՛ր · յի՛ Շ Լ Շն×Ա եր՛ անՇԿ՝ Նաե՞Յ ՅսՇ ԲնՇ՞Յ -
 Կա՞Ս
 74. Ծա՞Յ Կո · յի՛ Շ Նաի՛ Շի՛ Ա ՍՇՇԿ՝ Նաե՞Յ ՅսՇ
 ԲնՇ՞Յ Կա՞Ս
 75. Է՞Յ ղե՞Յ Կ · Շ Շն՞Յ Սմ՞Յ ղԱ՛ ղի՛ ձո · յի՛ Շ ղի՞Յ

73. Օւաեւա՛ ծաե՛ Էա՛ ա ծաեի՛ ղա՛ ղաեի՛
 ծա-աի՛ Էյ
 74. Աի՛ Էեի՛ ա ծաե՛ Աի՛ -աի՛ օ՛ ա ծաեի՛ ղա՛ ղաեի՛
 ծա-աի՛ Էյ
 75. Աի՛ աի՛ ծաի՛ Էեեւա՛ Նաժնաի՛ ա ղա՛ ծաե՛ օժոօ՛

73. The gorge of the river Lev in the area of its lower course
 74. The valley of the river Hochants in the area of its middle course
 75. Sarsang Reservoir over the river Trtu

ՀՆԱԳՈՒՅՆ ԵՎ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ
ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

ДРЕВНЕЙШИЕ ПАМЯТНИКИ И
ПАМЯТНИКИ АРАРАТСКОГО ЦАРСТВА

ANCIENT AND ARARATIAN
KINGDOM MONUMENTS

▲ 76 ▼ 78

▲ 77 ▼ 79

▼ 80

76-77. ԱՅ լեճ ձա՛յ ՚Ի »նԿ»ն Ծ՛նի Յ՛ յ՛ճ Եճօ (Զ՛նօճ Է)
78-79. ԱՅ լեճ ձա՛յ ՚Ի »նԿ»ն ՚ի Յ՛ ԿՅ՛ Կ՛ Ն՛ Յ՛ .)
80. ԱՅ լեճ ձա՛յ ՚Ի »նԿ»ն Օան՛ Յ՛ Կն՛ Էմ. Մ՛ՍՍՅ՛ Ի ՇԿ՛
ի Յ՛ Կն՛ յ՛ճ »՚Ի յ՛ճ Օ՛ճ յ՛ճ ՆիաճԷճԷճ լ՛ՇԿ՛ յ՛ճ ՚Ի Յ՛ ՇԿ՛ (Զ՛-
մ՛ ՚Ի . Յ՛ ՚ի Յ՛ Է)

76-77. Ի ձօժի ձեռօժի ա Էձձա՛=ձձձ, Աձձձ
78-79. Ի ձօժի ձեռօժի Էճ Աձի ա, ՚ի ժի ձեի օեյ Աձի
80. Ի ձօժի ձեռօժի ՚ի ա նաձձի ՚ի ՚ի Ծձնաձձ օձձեձ
ի ՚ի ՚ի անօժի Նձձձ Կն՛ ՚ի ԷձձԷի Աձի ձձձեձ,
ի Էձձձ Աձձձ

76-77. Petroglyphs in Karvajar, Artsakh
78-79. Petroglyphs from Van, Van Province
80. Petroglyphs on the northern facade of Dzoradir's
Sourb Echmiatzin Church, Aghbak District

▲ 81 ▼ 82 ▼ 83

81-83. ԱՅԼԵՅ ԶՅԻ ԻՆՄՆՆ ԻՅՕՂԻ ՅԿ
ՅԻՅ ԵՅՈՒ

81-83. Ի ձօժի աեծօ՛ւ ձ ի եծօձձ Էաւ՛ւժաձի,
Էձոձնայ ի աեանօ՛ւ

81-83. Petroglyphs in Kaghzvan
District, Kars Region

▲ 84 ▼ 85

84-85. Ա՞ն՞՞ն՞ն ի՞նչ Ս՞ն՞ն

84-85. Ի՞նչն է ի՞նչն

84-85. Petroglyphs in Kars Region

▲ 86

▲ 87

▲ 88

▲ 89

▲ 90

▲ 92

▼ 91

▼ 93

86. ի ՇԲՅ ձՅ ըՅ ն Չճոն՝Յ Է՝Ա · ՈճՕճճՕՍ (ձՅ -
 իՅ ԷՍ)
 87. ՊՅՕՅ ՍՅ Է՝ԵՂ՝նՇՕ Ս. ՍՅ Բի՛ ճՕՇ Յ Կի Յ Կ
 ՍՅ ի՛ յՅՅ 1Յ նՅ Կ ÷ ճԷՅ ի՛ն Յ ի՛ ի ՇԲՅ ձՅ ըՅ ն
 88. ի ՇԲՅ ձՅ ըՅ ն շճՅ · Յ ի՛ Է՝ԵՅ Կ ՆՅ ն Յ ի՛ ՍՇԿ
 ÷ յՅՇԿ՝ ՍՅ նՇ Է՝ՇՇ Յ ÷ ՇԿ
 89. ի ՇԲՅ ձՅ ըՅ ն ՊՅ ԿՕՅ · ՈճՕՇ Սճի՛ (ձՅ ի՛ Յ ԷՍ)
 90-93. ի ՇԲՅ ձՅ ըՅ ն յճ ՊՅՕՅ ՍՅ Է՝ԵՂ՝նճՕՍ

86. ԱԵժճի՛ ձԵճՕ ձ նճԵ՛ ի՛ ՕՕ-ձՕձՕ, ԱձԵձձձՕԵ
 87. ԱԵժճի՛ ձԵճՕ, ի՛ ձՕձձձձՇճի՛ ի՛ ՍԵ ն Աձձձի նԵճՕ
 աի՛ Օ ա ի ձՕճի՛ ձձձձճի՛ Էի . ի . ի ձՕձի՛ Օձ
 88. ԱԵժճի՛ ձԵճՕ ի՛ ձ յճի՛ ի ի նԵճի ի՛ ձ աի՛ ՕՍ
 ԱՕձձձձՕ, ի՛ ձ ճձձձձձ ի՛ Շձձձ ԷձձԵ
 ("Էձի՛ ճի՛ ձ")
 89. ԱԵժճի՛ ձԵճՕ Օ նճԵ՛ ձ Աճի՛ ձՇ, ԱձԵձձձՕԵ
 90-93. ԱԵժճի՛ ձԵճՕձ ա Աձձձի նԵճՕ աի՛ ՕձՕ

86. A dragon-stone in Murjakhet Village, Javakhk
 87. A dragon-stone from the Geghama Mountains
 (moved to Yerevan Research Institute of
 Manuscripts after M. Mashtots)
 88. A dragon-stone on the southern slope of Mount
 Aragatz, on the shore of Lake Kari
 89. A dragon-stone near Gandza Village, Javakhk
 90-93. Dragon-stones in the Geghama Mountains

94-95. Դձն՝Ի ԹՅՅՅՅ ԵՅ ՄնԹԹ
(ԴՅՅՅՅ ընԹԹԹԹԹԹ ՄՅ ընԹ)

94-95. ԷճճԻ՛՛ ընԹ ԹԹԹԹԹԹԹ ԹԹ,
ԹԹԹԹԹԹԹ ԹԹԹԹԹ Ի ԹԹԹԹԹ

94-95. The castle of
Berdkunk, Gegharkunik
Region

▲ 94 ▼ 95

96-97. Երևանի Մարտի 28-ի համար
(Իսկանդար Բեկ-Նուրի)

96-97. Երևանի Մարտի 28-ի համար,
Երևանի մարզ

96-97. Sevaberd Castle, Ko-
tayk Region

▲ 96 ▼ 97

98-100. ժնՇեր ճԿճճճճճճ Յ ԲնչՅ Կճճճ Նճճճ ճ-
 ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ
 Նճճճ (ճճ Նճճ ճճճ Նճճ ճճ)

98-100. Աճճ ճճ-ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ
 ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ ճճ
 Աճճճ ճճճ ճճ, ճճ ճճճճ Աճճ ճճ Աճճ ճճ

98-100. Dragon-stones misused after the adop-
 tion of Christianity (located in the vicinity of
 Aghavnadzor Village, Vayots Dzor Region)

▲ 101 ▼ 102 ▼ 103

▼ 104

101. ¼áñ³ ó ù³ ñ»ñ µΥ³ Ἰ³ ἰ »ΌÇÇ ΑΥἰἸ³ -
 Υάσñ ἰ »εὐÁ (εἰάσΥÇÇ Ὑ³ ñ½)
 102. ὙΒ³ Υ³ · ñ»ñ ²ñ×»ΒÇ Ὑáἰ (²ñ×»Β · ³ -
 ἰ³ ε)
 103-104. ἰ³ · ³ εÇ×Ç µ»ñ¹Α ἰ ἸΒ³ Υ³ · ñ»ñ
 µ»ñ¹³ ε³ ñÇ Ε³ ΥÇÇΥ (, »ñÇ³ Υ · ³ ἰ³ ε)
 105. ἰ»ñ¹ Ὀ³ Υ³ ¼ἰ »ñἰ Ç ἰ áεἰ ³ Υἰ³ Ἰ³
 · ἸάσΌÇ Ὑáἰ
 106. ἰ Çὔ³ Ἰ»ñἰ ε³ Υ¹ áσὈῦ ΥáσἸΥ µ»ñ¹ áσὈ
 107-110. ἰ Çὔ³ Ἰ»ñἰ ἰ³ Ὑµ³ ñ³ Υ ²Υ¹³ µÇ
 Ἰ³ ΥεáÇ ἰ ὈáσἸ³ Υ · ἸάσὈ»ñÇ ὙÇÇἰ,
 Υ»ñῦÇΥ ἰ »εὐÁ ἰ ἸΒ³ Υ³ · ñ»ñ ἰ³ Ὑµ³ -
 ñ³ ΥÇ ἰ ³ ΥÇÇΥ

101. Ἰ áυεé áεá ἰ ἰ ñáεáἰ εῦ Çἰ ὀáσ Ἐáðáð,
 ἸἸἰἰ éεñéáγ ἰ áεáñῦ
 102. Ἐáðἰ áεεὈῦ, ἰ áἰ áðááεáἰ ἰ Ὑá á ἰ éðáñὸἰ ἰ ñῦὈ
 Ἀð-áσá, ἰ éðáá Ἀð-áσ
 103-104. Ἐðáἰ ἰ ñῦ Ἀáááðε-á é éáðἰ áεεὈῦ ἰ á
 ñεéἰ ἰ á áἰ ὀῦ, ἰ á éἰ ὀἰ ὀἰ é ὀáñἰ ἰ éἰ ááἰ á
 éðáἰ ἰ ñῦ, ἰ éðáá Ἀáðááεáἰ
 105. Ἐðáἰ ἰ ñῦ ὀ ñáεá Ἀἰ ñáἰ éáγ, ἰ éðáá Ἰ áἰ áçéáðὀ
 106. Ἀῦñá-áἰ ἰ áγ á ñéáá éáñὸἰ éáá á ὀἰ é áá
 éðáἰ ἰ ñῦ
 107-110. Ἰéáεῦἰ áγ áðἰ áἰ éáá ἰ áááá ñáεáἰ é Ἐáἰ ἰ ἰ é
 é ἰ óσγἰ á ἰ éðáá Ἀἰ ááá; áἰ óðáἰ ἰ éé áεá ὀἰ é
 áá áðἰ áἰ éὈῦ é éáðἰ áεεὈῦ ἰ á áá éðἰ áεá

101. A general view of Zorats Karer Site, Siunik
 Region
 102. Hieroglyphs in the vicinity of Arjesh Town, Arjesh
 District
 103-104. Bagarj Castle and hieroglyphs on the slope
 of the mountain on which it towers, Derjan District
 105. A fortress near Bostankaya Village, Manazkert
 District
 106. Cut-in-rock steps in the same fortress
 107-110. A rock-cut sepulchre between Kanspi and
 Mushian Villages, Andab District; an interior view
 of the same sepulchre and hieroglyphs on its roof

▲ 105 ▼ 107

▲ 106 ▼ 108

▼ 109 ▼ 110

▲ 111 ▼ 113

▲ 112 ▼ 114

▼ 115

116

117

111. օնՇ½Յ ՍՇ ի 3 x 3 իԱ ի Շ»½»նՍՇՅ (օն½ՄԻ 3
 . 3 ի 3 Ե)
 112. օնՇ½Յ ՍՇ ՆՄ 3 ի 3 ՍնԱ Ն 3 ի 3 ի 3 ի 3 Ն՝Սաճի ՍՇՅ
 (օն½ՄԻ 3 . 3 ի 3 Ե)
 113-115. ի »ե 3 ի 3 ՄՄ»ն օնՇ½Յ ՍՇ ի 3 x 3 իՇՅ
 116. Ի ՇԻ ԷաձԼ 3 Մ ի 3 Ն՝ 1 3 3 ի 3 Ն»Ա . ՍաՅՇ Սաի (ա 3 -
 ի 3 ԷՍ)
 117. Ի ՇԻ ԷաձԼ 3 Մ ի 3 Ն՝ 1 Ս 3 ի 3 Ն՝ 3 Մ . ՍաՅՇ Սաի
 ՄՊաՅ . 3 ի 3 ՍՇ Մ 3 Ն 3 Մ . , ԱԵ»ՕՍ . 3 ի 3 Ե)
 118-120. Ի ՇԻ ԷաձԼ 3 Մ ի 3 Ն՝ 1 ճ 3 ի 3 ՍՇ Օ . ՍաՅՇ ի »ՕՇաՅՍ՝
 Ի Շ ի 3 Ի 3 Ե 3 Ի . ՍաՅՇ Սաի (Ի 3 ի 3 Շ Մ . 3 ի 3 Ե)

111. Օձաի Աձեչս եչ էի նի ի նա, ի ըծա Աձի Էա
 112. Օի էի Աձեչս ն իբի -չաի աա
 113-115. Աեաւ ի ա ըծաի Աձեչս
 116. Օեեի ի Է-անեայ ըծաի ի նու օ նաեա Աչաաճ,
 Աաաաճ
 117. Օեեի ի Է-անեայ ըծաի ի նու օ նաեա Ի ձձաաի ,
 ի ըծա Օձաճ, ի ըի աբ օեյ ԱճաձԵ
 118-120. Օեեի ի Է-անեայ ըծաի ի նու ի ա ղաձԵօի ըե
 սՍաճաի նաեա xձի ա, օ նաեա Էձաբի նաե,
 ի ըծա Էաձի

111. The pre-Christian temple of Yeriza, Yerznka District, from space
 112. The ancient site of Yeriza, Yerznka District, from the south-west
 113-115. Views of the temple of Yeriza
 116. A cyclopean castle near Bzavet Village, Javakhk
 117. A cyclopean castle near Nardevan Village, Treghk District, Gugark Province
 118-120. A cyclopean castle in Charmagh Village Site, near Kirakosak Village, Karin District

▲ 118 ▼ 119 ▼ 120

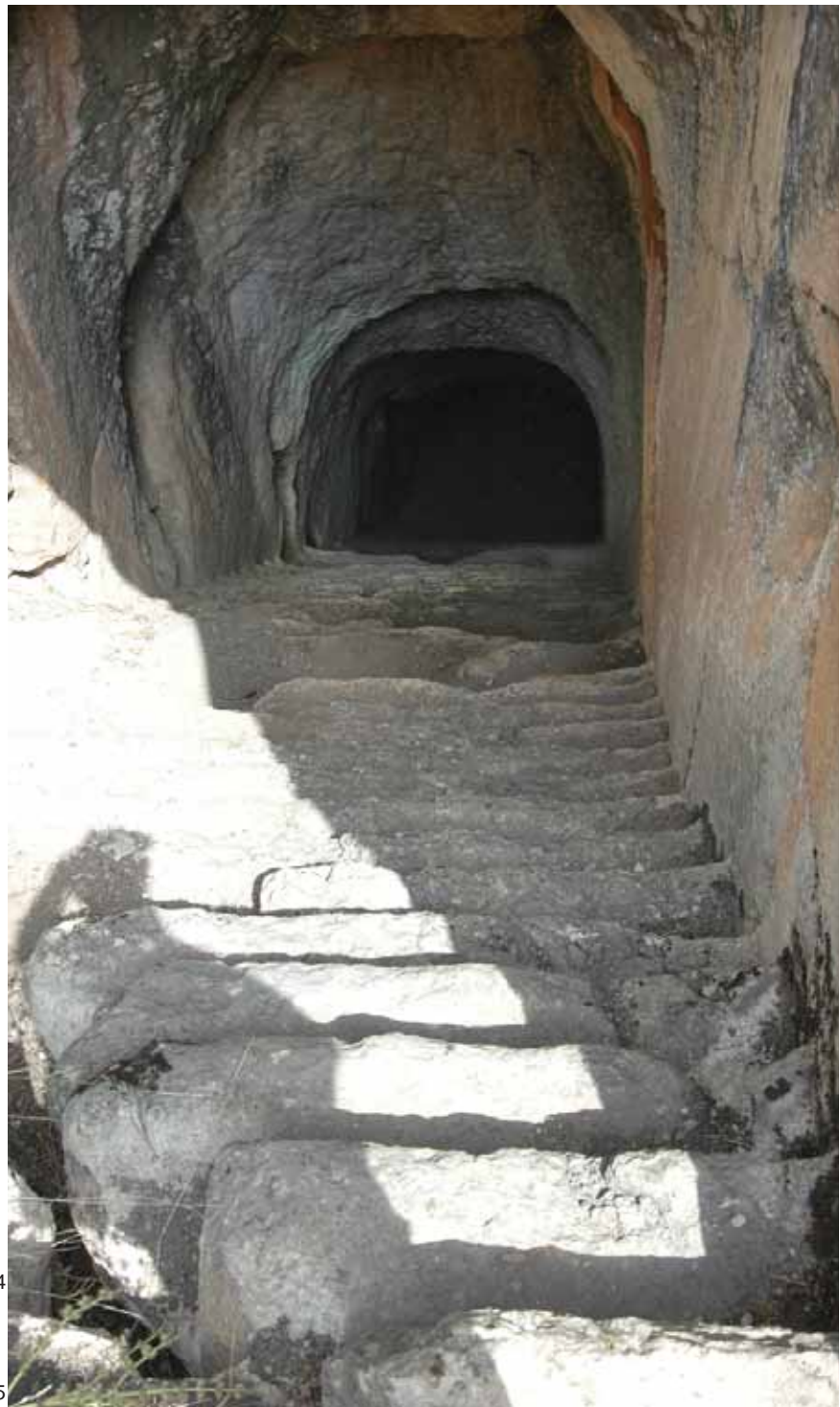
▲ 121 ▼ 122 ▼ 123

121. Այս փոստի մեջ մտնելով կարելի է հասնել Բալու քաղաքի մեջ (Բալու շրջան)
 122. Սաղարի քարե փոստը հանգում է Բալու քաղաքի մեջ (Սաղարի քաղաք) - Սաղարի քաղաքի մեջ (Սաղարի քաղաք)
 123. Այս փոստի մեջ մտնելով կարելի է հասնել Բալու քաղաքի մեջ (Բալու շրջան)

121. Այս փոստի մեջ մտնելով կարելի է հասնել Բալու քաղաքի մեջ (Բալու շրջան)
 122. Այս փոստի մեջ մտնելով կարելի է հասնել Բալու քաղաքի մեջ (Բալու շրջան), նաև Աջի (Սաղարի քաղաք), ինչպես նաև Բալու քաղաքի մեջ (Բալու շրջան)
 123. Այս փոստի մեջ մտնելով կարելի է հասնել Բալու քաղաքի մեջ (Բալու շրջան)

121. A cut-in-rock tunnel in the castle of Balu, Balu District
 122. A stepped rock-cut tunnel leading to an underground source, Azo (Erenje) Village, Manazkert District
 123. A stepped rock-cut tunnel in Bagarij Castle, Derjan District

124

125

126

124. ի ՇՄՅ Ի՛նի՛ ք եի՛ ՇxՅ ԿԿ՛ն ի՛ ք ԿՇ լն՛ձՍՍ
(ի՛ ք ԿՇ Կ՛ՆՅ Կ՛.)
125-126. »ձՇ եի՛ ան՛ »ի՛ Կ՛՛ շնՇ ք ի՛ձՍՍ
ի՛ ք ԿձՍ եք՛ Կ՛ձՍՍ ի՛ ան ի՛ ՇՄՅ ÷ ան ձձՍԿ՛Է
(, »նՇ ք Կ՛. ք ի՛ ք Է)

124. Աննա-աի՛ ի ան՛ ք նեաե՛ն եանո՛ւ եօ՛ն ք Աաի՛ նեի՛ Է
եօ՛ն ի՛ նե, ի՛ ճի՛ ձեի՛ Սեյ Աաի՛
125-126. Անձձաե՛ն ի՛ նե՛ ք նեաե՛ն ճի՛ ի՛ ձե՛ս ն
եանո՛ւ եօ՛ն, ձձձձաե՛ն Է ի՛ ձա՛ն ի՛ ի՛ ճ
ենո՛ւ ÷ ի՛ եօ՛ն, ի՛ եօ՛ն Աձձաե՛ն

124. Cut-in-rock steps in Van Castle, Van Province
125-126. A stepped rock-cut tunnel leading to an underground source, Derjan District

▲ 127 ▼ 128

▲ 129 ▼ 130

133. «³ n0n³ u³ Y13 I o³ I³ E»
 μ»ñ'ζó (²ñ'Í» · ³ í ³ ε)

133. Δάεüáó εç εðáñ'í ñòε Éááεáεá,
 î εðóá Áðóεá

133. A relief from Kevkale Castle,
 Artzke District

134-135. Հոնի Կոգովի
 Կոնստանդինոս
 (Կոնստանդինոս Կոգովի)

134-135. Գեորգիոսի և Երանդուհի
 Կոնստանդինոսի, Կոգովի
 Երանդուհի (Կոգովի)

134-135. Reliefs in Daroink
 Castle, Kogovit (Ba-
 yazet) District

▲ 134 ▼ 135

▲ 136 ▼ 137

136-139. ՀԱՄԻՆԻ ԻՅՈՒՅՈՒՄԵ
 · ԱՅՈՒՄՈՒՄ (ԻՅՈՒՄՈՒՄ · ԻՅՈՒՄ)

136-139. Ի ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱԵՆԱԿԻ ԴՈՒՄ,
 Ի ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱԵՆԱԿԻ

136-139. A dam near Parukh Village,
 Van-Tosp District

▲ 138 ▼ 139

▲ 140 ▼ 141

▼ 142

▼ 143

140. ԹՅ ԽԻՅ ընդ Կապուճե-
նի շէնքի վրայ Օսն
նախնի

141-143. ԹՅ Կապուճե-
նի շէնքի

144-147. ԹՅ Կապուճե-
նի շէնքի

140. Այս քաղաքի մասն է
նախնի շէնքի, որտեղ
կան քարե ջրհորեր

141-143. Օճառի մասն է
քաղաքի շէնքի

144-147. Այս քաղաքի մասն է
նախնի շէնքի, որտեղ
կան քարե ջրհորեր

140. Haykaber Castle from
the north-east, Hayots
Dzor District

141-143. Partial views of the
castle

144-147. Rock-cut wells in
Haykaber Castle

▲ 144 ▼ 145 ▼ 146

▼ 147

▲ 148 ▼ 149

148-149. Արմուշինի Գործարարի Տաճարի Թմբեկի Մնացորդները Հայկազունի Գյուղում

148-149. Օձաի ճիւղի Էժի սօբի է և Էժաի ի նձե
 Աբաաձա, ի Էժա Աբի օ Աբի օ

148-149. The temple of God Irmushini in
 Haykaberd Castle, Hayots Dzor District

▲ 150 ▼ 151 ▼ 152

150. Ի ԸՍ՝Ի՛նր քՅճ օճճ հՆ Թճ Խ՛ճ ք՛ն՛սօ՛՛ քճ Լձճ Օձ՛ն . Գ ՛ճ թ) 151-152. Իճ ճճ քՅ՛նր՛ ք՛ն՛ ՆԱ Թճ Խ՛ճ ք՛ն՛սօ՛՛ 1960-ճ Իճ Կ ԱԱ. Օ՛՞Օձ՛ՍՅ՛՛նՉճ Ն՛ր՛ օ՛՛ 2004 Ա.

150. Էս ձր յայ ալ ծր աձ ք քձր յ նօք Աճճձձձ, յ քձձ Աճր թ Աճր թ 151-152. Ի յ յ ձւալ քձ ն քձձնալ ք յ յ նճ ձձնէ - յ յ ք 1960-ձ ք յ յ յ ք ք 2004 ձ.

150. A cut-in-rock road in Haykberd Castle, Hayots Dzor District 151-152. Haykberd's hall of pitchers after the excavations of the 1960s and in 2004

▲ 153 ▼ 154 ▼ 155

▼ 156

▼ 157

152. 2ἰῶ ὄ μ»ῆ¹³ ε³ ῆΑ (ÃÇÛ³ ῆ . 3 ῖ³ ε)
 153-155. 2ἰῶ ὄÇ ῖ³ 3 x³ ῆÇ 3 ῖ»ῆ³ ἸÝ»ῆΑ
 156-157. Ɖ³ ῖ ῖ³ ἸÝ»ῆ 2ἰῶ ὄ μ»ῆ¹³ Ç à³ ῆÇεäÝ»ῆÇó

152. Ãἰ ðà, ῖ à εἰ ὀ ἰ ἰ é ðàῆῖ ῖ εἰ æáῖ à
 εðáῖ ῖ ῆó Ἀεáῖ ὀ, ῖ εðóá ὀεἰ àð
 153-155. Ɖóεἰ ὀ ὀðáἰ à à εðáῖ ῖ ῆε Ἀεáῖ ὀ
 156-157. Ɖðáἰ áῖ ὀ ὀ εðáῖ ῖ ῆὀῖ ὀ ῆáῖ

152. The mountain of Ayants Castle, Timar District
 153-155. The ruins of the temple of Ayants
 156-157. Partial views of the ramparts of Ayants
 Castle

▲ 158 ▼ 159 ▼ 160

▼ 161

158. Գորտոտ Կաթողիկոս (Վանի կղզի) 159-161. Գորտոտ Կաթողիկոսի մնացորդները

158. Գորտոտ Կաթողիկոս, Վանի կղզի 159-161. Գորտոտ Կաթողիկոսի մնացորդները

158. Gortzot Castle, Berkri District 159-161. Partial views of the castle ramparts

▲ 162 ▼ 163 ▼ 164

▼ 165 ▼ 166

162. ἰ ὩϚ μ»ñ¹Á ἨλάοεϚε-³ ἡῶῶῶ ἰϚό (ἰ ὩϚ Ὡ³ Ἠ³ Ὡ.)
163-166. Θ³ ἰ ἰ³ ἰ Ὡ»ñ¹³ ἂ³ ἡϚεἂὩ»ñϚ ἨὩ³ · ἂἠὩ β³ ἡἰ³ ἰ ὩὩ»ñϚό

162. Ἄἂἰ ἡεἂὩ εἰἂἰ ἰ ἡἠῶῶῶῶἰ -Ϛἂἰ ἂἂἂ, ἰ ὀἰ - ἂεἰ ὀεὩ Ἄἂἰ
163-166. Ὁἰἂἂἰ ἂἰ ὀἰ ἂἰἂἂἰ ἂεἰἂεἰ εἰἂἂἂἂεἰ εἰἂἂ - ἰἰ ἡἰἰ ὀἰ ἡἂἰ

162. The castle of Van from the north-west, Van Province
163-166. Partial views of the ancient masonry of the ramparts of Van Castle

▲ 167 ▼ 168

▼ 170 ▲ 171

▼ 169

167-170. ի ՇԱՅՏԻՆԻ ԳՐԱՆՆԻՆԻ ՄԱՍՆԻՆԻ ԿՆՆԻՆԻ ԿՆՆԻՆԻ ԿՆՆԻՆԻ
 171. ի ՇԱՅՏԻՆԻ ԳՐԱՆՆԻՆԻ ՄԱՍՆԻՆԻ ԿՆՆԻՆԻ ԿՆՆԻՆԻ
 (Ի ԿՆՆԻՆԻ ԿՆՆԻՆԻ)

167-170. Նեաւիւր Վա ճճի ալ եօսն ա ի եճանօր ի նօյօ
 նաեա Էի ի ճեւս, ի եճօա Աճճաբ
 171. Նեաւիւր այ ճճի ալ եօն ա Ասի նեի է եճար ի նօն,
 ի ճի աել օեյ Ասի

167-170. Cut-in-rock sepulchres near Konarle Village, Derjan District
 171. A rock-cut sepulchre in the castle of Van, Van Province

▲ 172

▲ 173

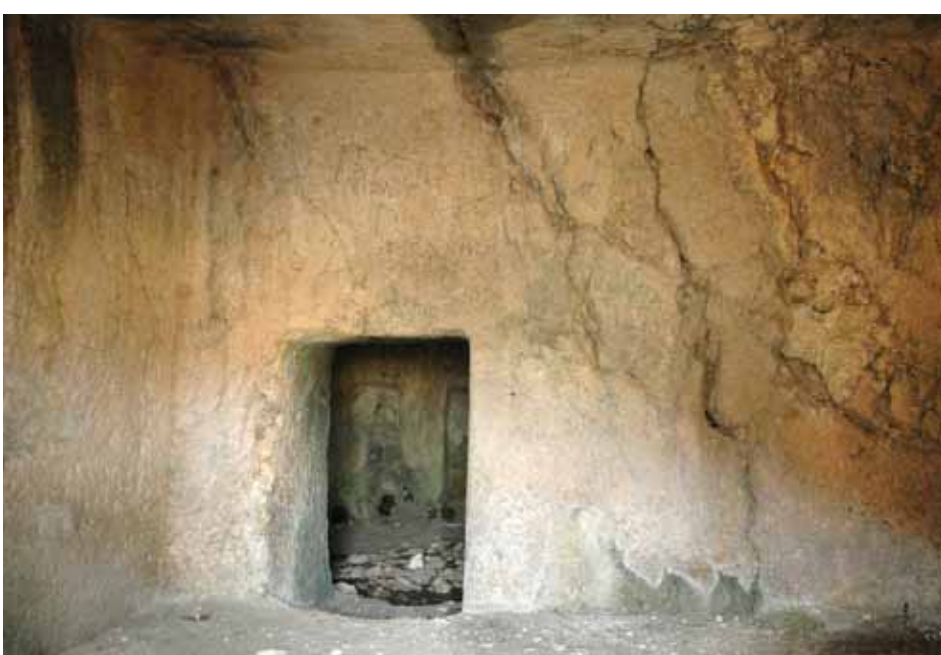
▼ 174

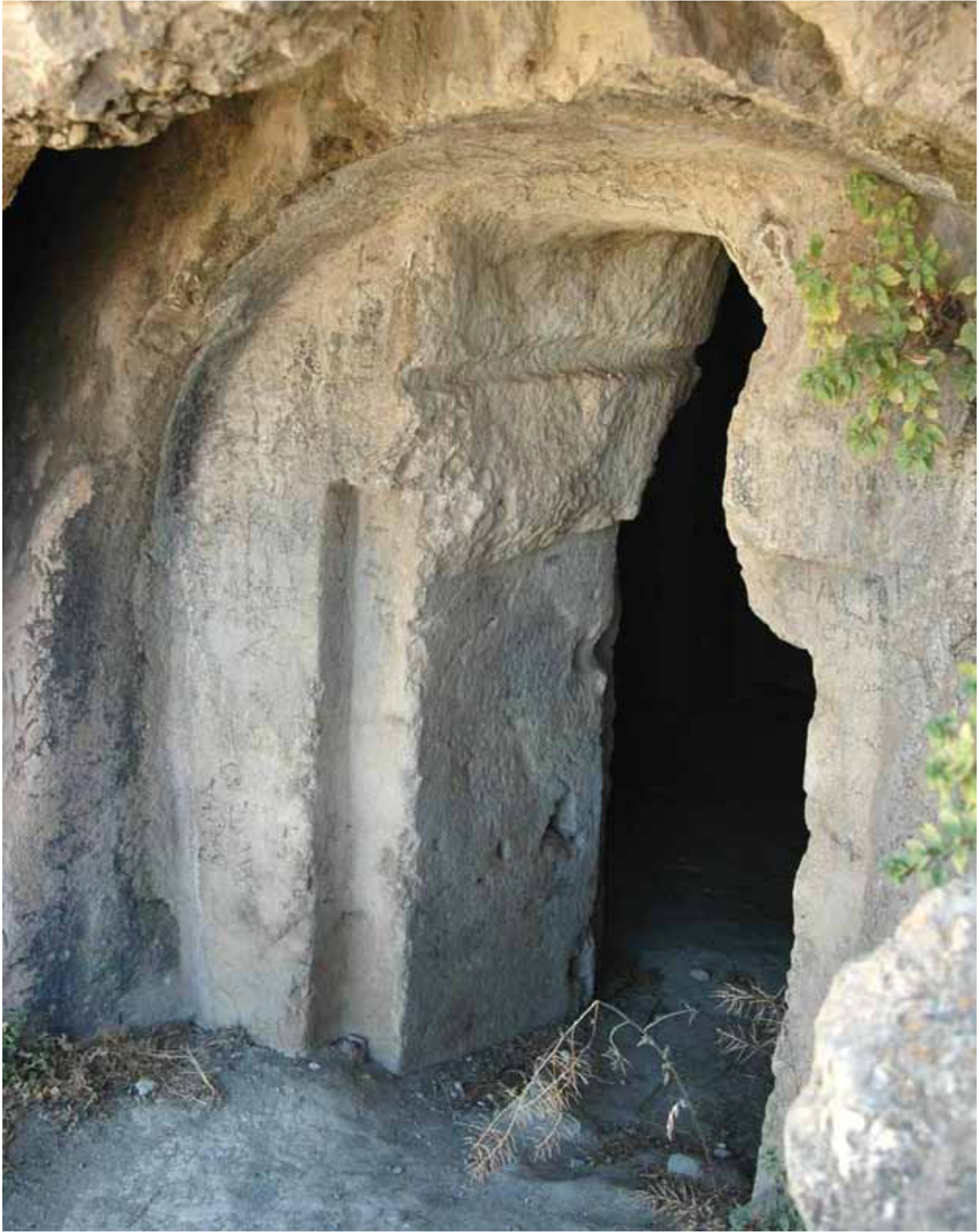
177 ▶

▲ 175

▼ 176

172-177. ἰ ÇÜ³ Ἰ»ñī 1³ Ὀμ³ ñ³ ἸΥ»ñ 1³ Ἐάοç
 μ»ñ¹ áοὺ (1³ Ἐάο . 3 ἰ 3 ε)

172-177. Ἰεαεῦρ ὑά ἀδὶ ἀί εὐὸ ἀ εδᾶί ἰ ñε Ἄαέο,
 ἰ εδᾶ Ἀαέο

172-177. Cut-in-rock sepulchres in Balu
 Castle, Balu District

▲ 178 ▼ 179

178-179. ձոն³ ուի³ ³ ἶ³ ὕ³ μ³ ἡ¹ Ç ὕἸ³ ὁάν¹ ὕ»ἡ
 օ³ ὕÇÁù (°BÇÉÑÇε³ ἡ) · ԼձոՕÇ Ὀւիի (³ ¹-
 ὕսó · ³ ἶ³ ε)

178-179. Ի նօսօնօ օծածօնէի է քծաիի նօս օ նաօս
 Ի ար ձաւիւ (Աթքքիւօննօծ), ի քծօս Լձաիի օ

178-179. Remnants of an Urartian castle near
 Panjek (Yeshilhisar) Village, Badnots
 District

▲ 180 ▼ 181 ▼ 182

180-182. շՅի ՇԻ Բիճ՝ ԿՇ Կաննա՝ սո՛ձԼձոՅՅ՝ռՇ
Ն՝ի՛ ւ՞ռ՛ի՛ սոճ՝ ո՛ր՛ Յ՛՛՛Յ՛ մ՞ք՛ ի՛ Խ՛՛՛ Շ՛՛՛՛ Յ՛
՝ ԼձոՕՇ Կձի՛ (՛՝՝՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Յ՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛)

180-182. Ի՛ և՛՛ռ՛ և՛յ՛ւ՛ռ՛ւ՛ն՛՛ ո՛՛ նա՛ն՛ Է՛Շ՛ն՛ի՛ և՛ր՛ օ՛ձա՛ծօ-
ն՛նայ՛ Է՛ձա՛ր՛ի՛ ո՛ւ՛ ո՛ր՛ ն՛նա՛ն՛ն՛ Է՛ ր՛ և՛ր՛ և՛ն՛ի՛ Է՛ և՛
և՛ օ՛ն՛-ի՛ ւ՛ն՛ և՛ձա՛ և՛ր՛, ր՛ Է՛ձո՛ւ՛ Աա՛ար՛ ր՛ օ

180-182. An Urartian castle bearing traces of renovation carried out in ancient times: located near Kezkapan Village, Badnots District

▲ 183 ▼ 184

183-186. անհր րի թ ի Յ մ»ն 1 թ Եր թ Ս ՝ Անոճ Սաի (Չ թ ի ան ՝ թ ի թ Ե)

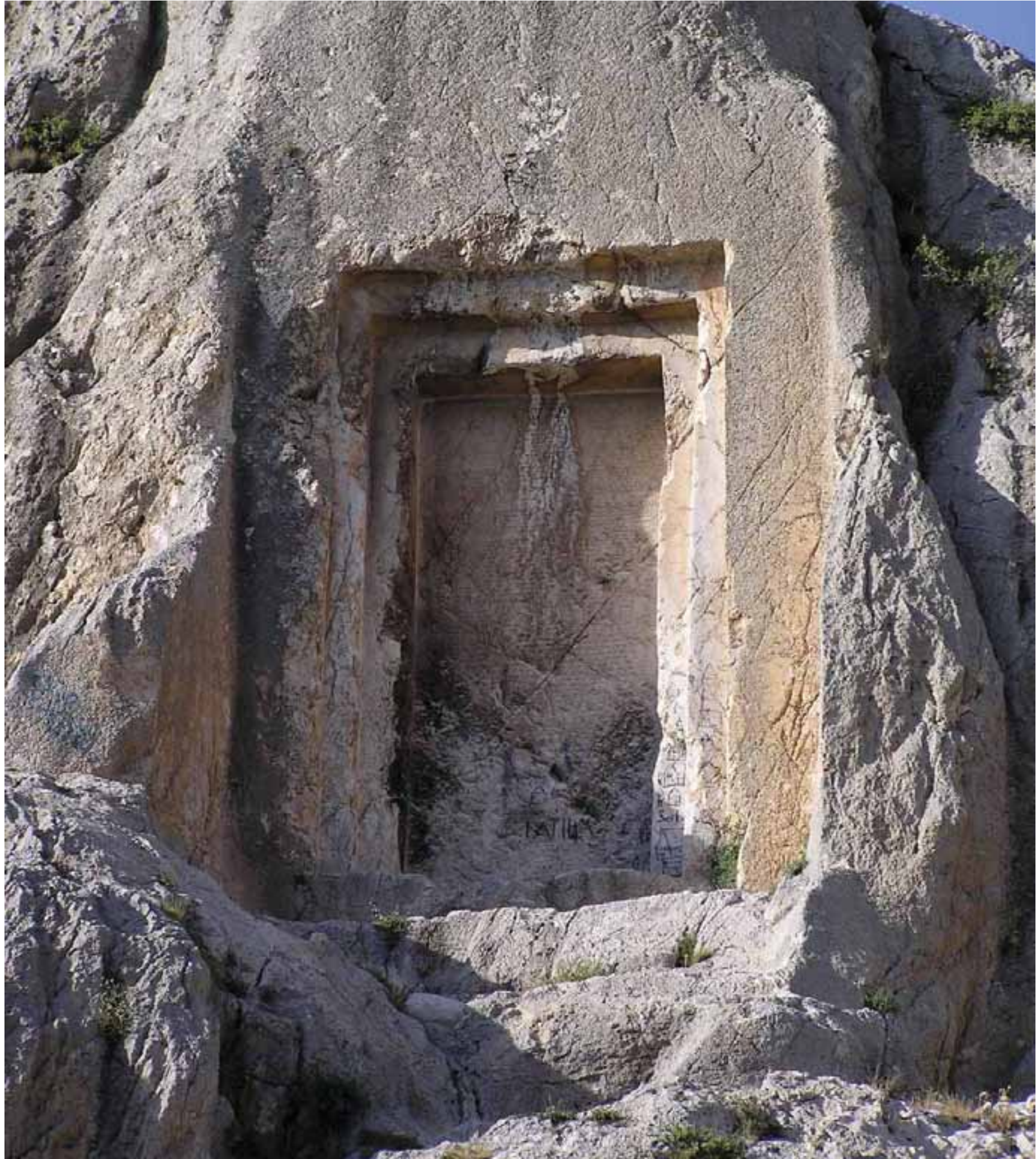
183-186. Օժածոնայ Եժաի ի ուս օ նաեա Անոնաի ,
ի Եժոա ի ան

183-186. An Urartian castle in the vicinity of Bastam Village, Maku District

▲ 185 ▼ 186

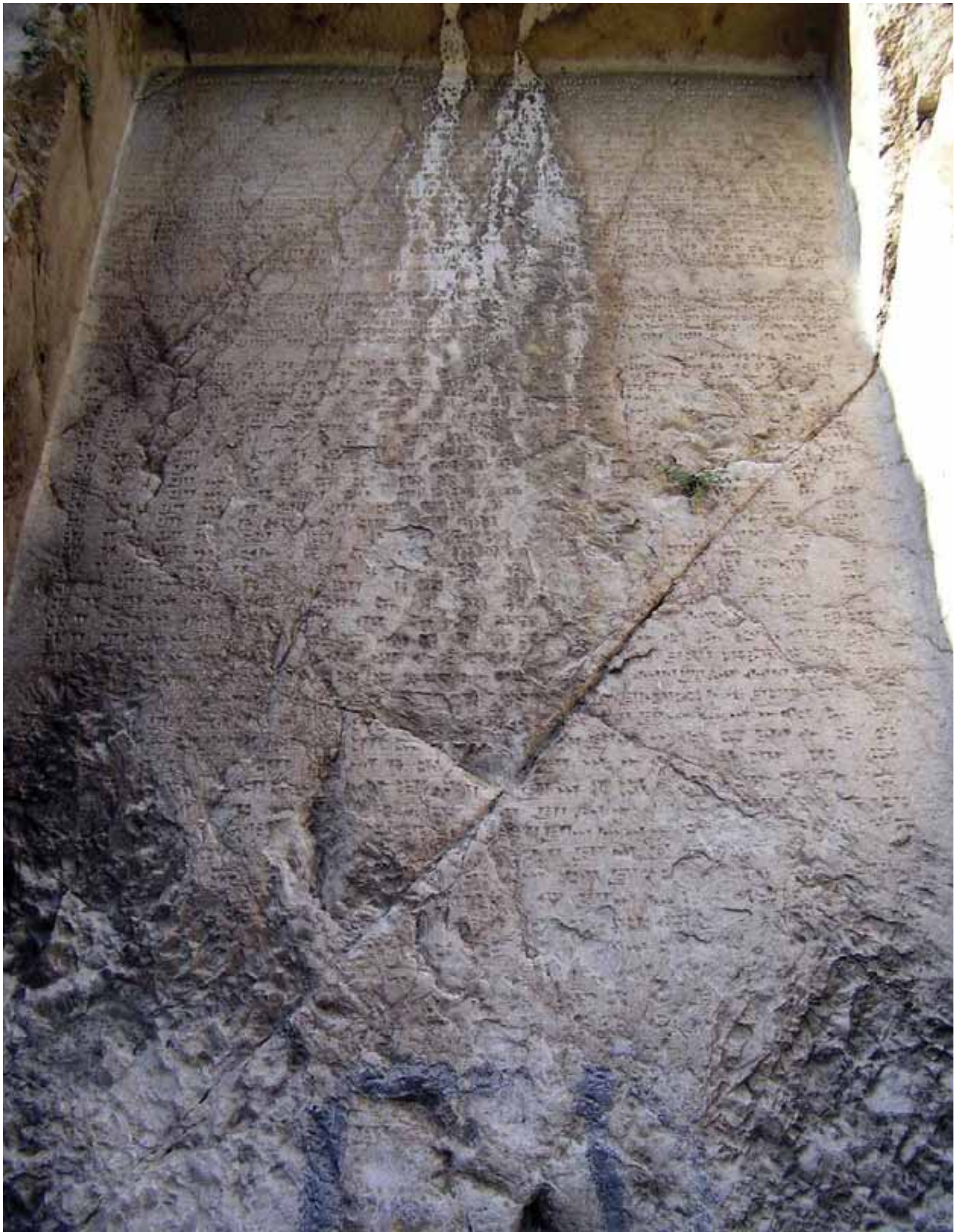

187-188. Չն՝հ՝ի լլ՝Կ Ա՝. Յ ի աճոճԱլ՝ Կ Ե»-
 ձ՝. Շն ՝ հՕ՝ Կ՝. հաճճԱճճՅ. ՉՆ՝հՇ 1ճճե
 (ի ՝ Կ-ի ձեձ . Յ ի ՝ Ե)

187-188. Էե՛ր ի իե՛նի այ ի ձա՛ի Ե՛նս ձճա՛ի ա՛ր Աճա-
 ժճո՛նի ա՛ր ձճճո՛ճա՛ ի ձ "ԱճճճԵ ի ձճճա", ի Եճճա
 Աճի-Օ՛ի ի՛ի

187-188. A cuneiform inscription dating from the times of the Araratian Kingdom: carved on Mher's Door, Van-Tosp District

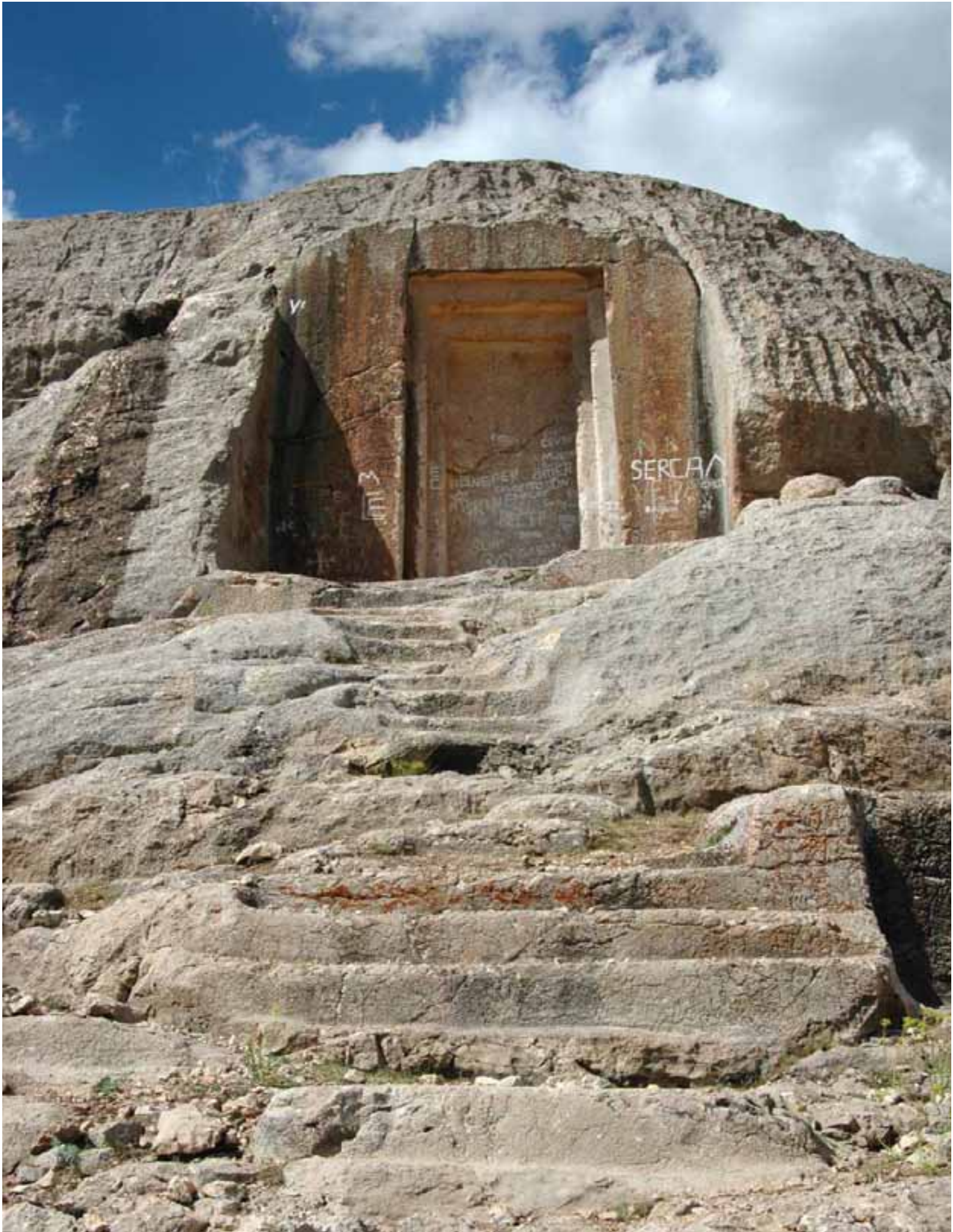

189-190. Զն՝ ի լ՛ Յ Ա՛. Յ ի աճոճ՛ Յ յ յ՛-
 ձ՛. Շն՝ յ յ՛ յ՛. ի սոճ՛ յ՛. Յ ի յ՛
 (Էճ՛ յ՛. յ՛ յ՛)

189-190. Էճ՛ ի յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛
 յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛
 յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛ յ՛

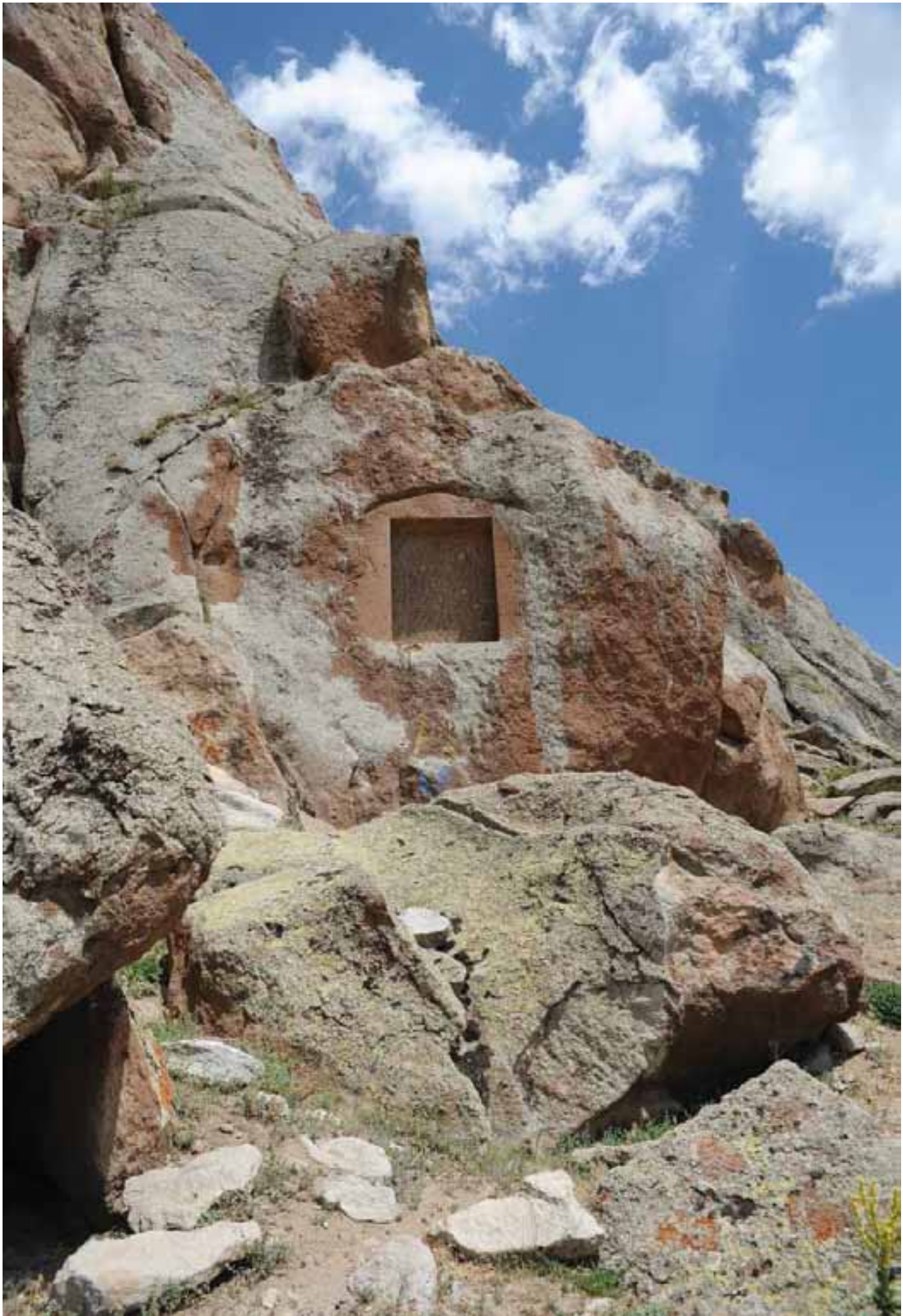
189-190. A cuneiform inscription dating from
 the times of the Araratian Kingdom: carved
 on Ashot's Door, Khoshab District

▲ 193 ▼ 194 ▼ 195

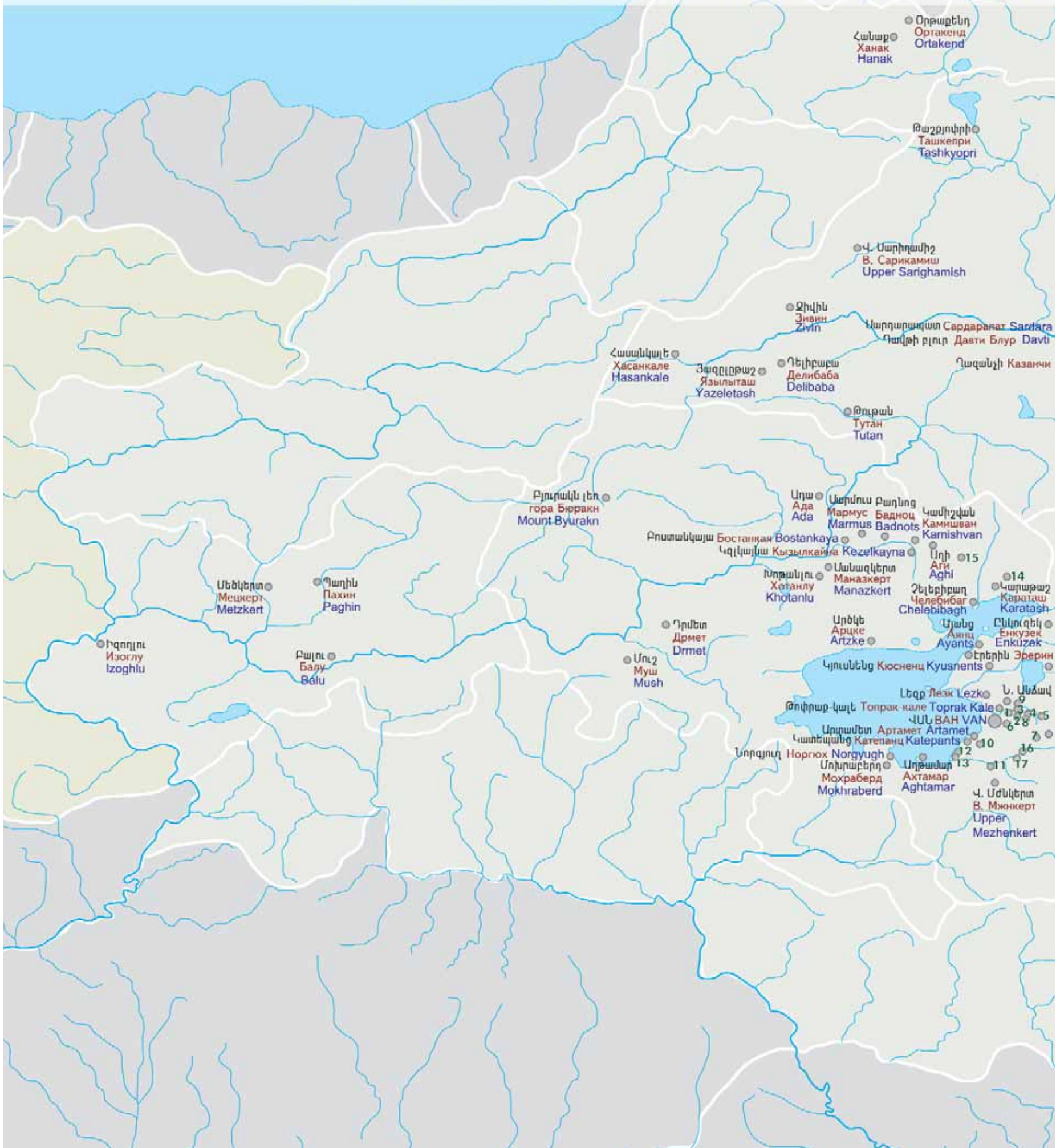
196-197. Ἐβασίλειος Ἰσπυνίου (Ἰ.Α. 810-778 π.Χ.) ἀφ᾽ ἑνὸς τῶν ἐπιπέδων τῆς ἁλῆος ἐπέγραψε τὴν ἐπιτύχησάν τε καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει τῆς ἁλῆος.

196-197. Ἐπεγράφη ἐν τῷ ἐπιπέδῳ τῆς ἁλῆος (810-778 π.Χ.) ἀφ᾽ ἑνὸς τῶν ἐπιπέδων τῆς ἁλῆος, ἡμεῖς Ἰσπυνίου, οὗτος ἐπέγραψε τὴν ἐπιτύχησάν τε καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει τῆς ἁλῆος.

196-197. An inscription left by Ishpuini's son Menua (810 to 778 B.C.) near Yazeletash Village, Basen District

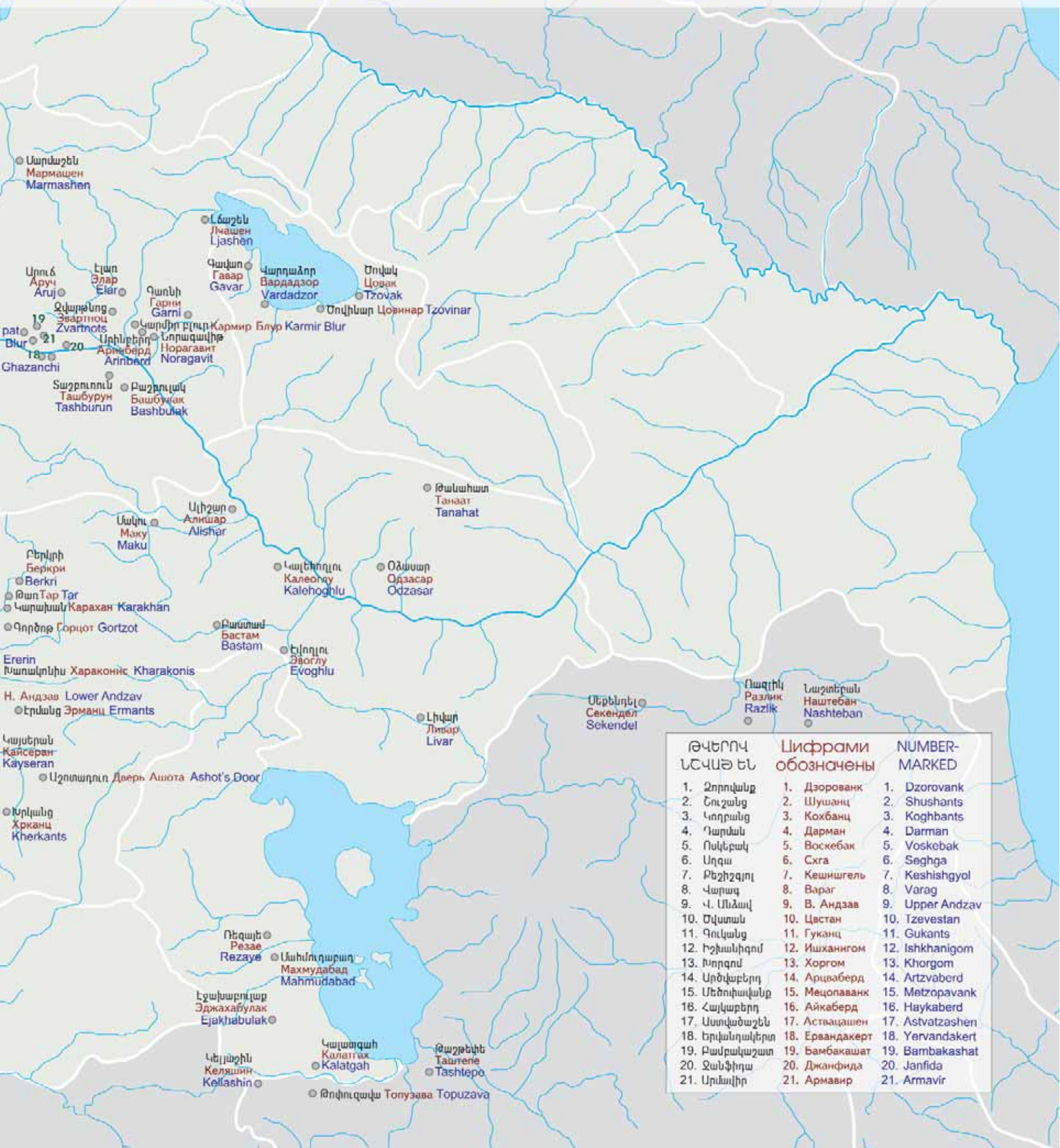
ՍԵՂԱԳԻՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ КАРТА РАСПРЕДЕЛЕНИЯ КЛ DISTRIBUTION MAP OF CU

ՆԵՐԻ ՏԵՂԱԲԱՇԽՄԱՆ ՔԱՐՏԵԶ

ИНОПИСНЫХ НАДПИСЕЙ

NEIFORM INSCRIPTIONS

ԹԵՐՈՎ ՆԿԱԾ ԵՆ	Цифрами обозначены	NUMBER-MARKED
1. Զորովանց	1. Дзорованк	1. Dzorovank
2. Շուշանց	2. Шушанц	2. Shushants
3. Կոցբանց	3. Кохбанц	3. Koghbants
4. Դարման	4. Дарман	4. Darman
5. Ոսկեբակ	5. Воскебак	5. Voskebak
6. Սղգա	6. Сгга	6. Seghga
7. Քեշիշցյուլ	7. Кешишгел	7. Keshishgyol
8. Վարագ	8. Варак	8. Varag
9. Վ. Անձավ	9. В. Андзав	9. Upper Andzav
10. Շվեստան	10. Цастан	10. Tzevestan
11. Գուկանց	11. Гуканц	11. Gukants
12. Իշխանիցոմ	12. Ишханигом	12. Ishkhanigom
13. Խորցոմ	13. Хоргом	13. Khorgom
14. Արժվաբերդ	14. Арцаберд	14. Artzaberd
15. Մեծոփականց	15. Мецопаванк	15. Metzopavank
16. Հայկաբերդ	16. Айкаберд	16. Haykaberd
17. Աստվածաշեն	17. Аствацашен	17. Astvatzashen
18. Երվանդակերտ	18. Ервандакерт	18. Yervandakert
19. Բամբակաշատ	19. Бамбакашат	19. Bambakashat
20. Ջանֆիդա	20. Джанфида	20. Janfida
21. Արմավիր	21. Армавир	21. Armavir

198-199. 2n³ n³ i ll³ Y Ā³ . ³ í añáoĀll³ Y é»-
 ă³ . Çñ ³ n0³ Y³ . náoĀlláoY ³ ÉáoÇ μ»ñ¹Ç
 ĩ ³ n³ í uáoŪ (³ Éáo . ³ í ³ é)

198-199. Ēēēī ī īēñī ay í aai ēñū ađai aī Āđā-
 đāđñēī aī oāđñōāā í ā oāđđēōī đēē ēđāī ī ñēē
 Aaēō, ī ēđōā Aaēō

198-199. A cuneiform inscription dating from the times of the Araratian Kingdom in the territory of Balu Castle, Balu District

▲ 204 ▼ 205

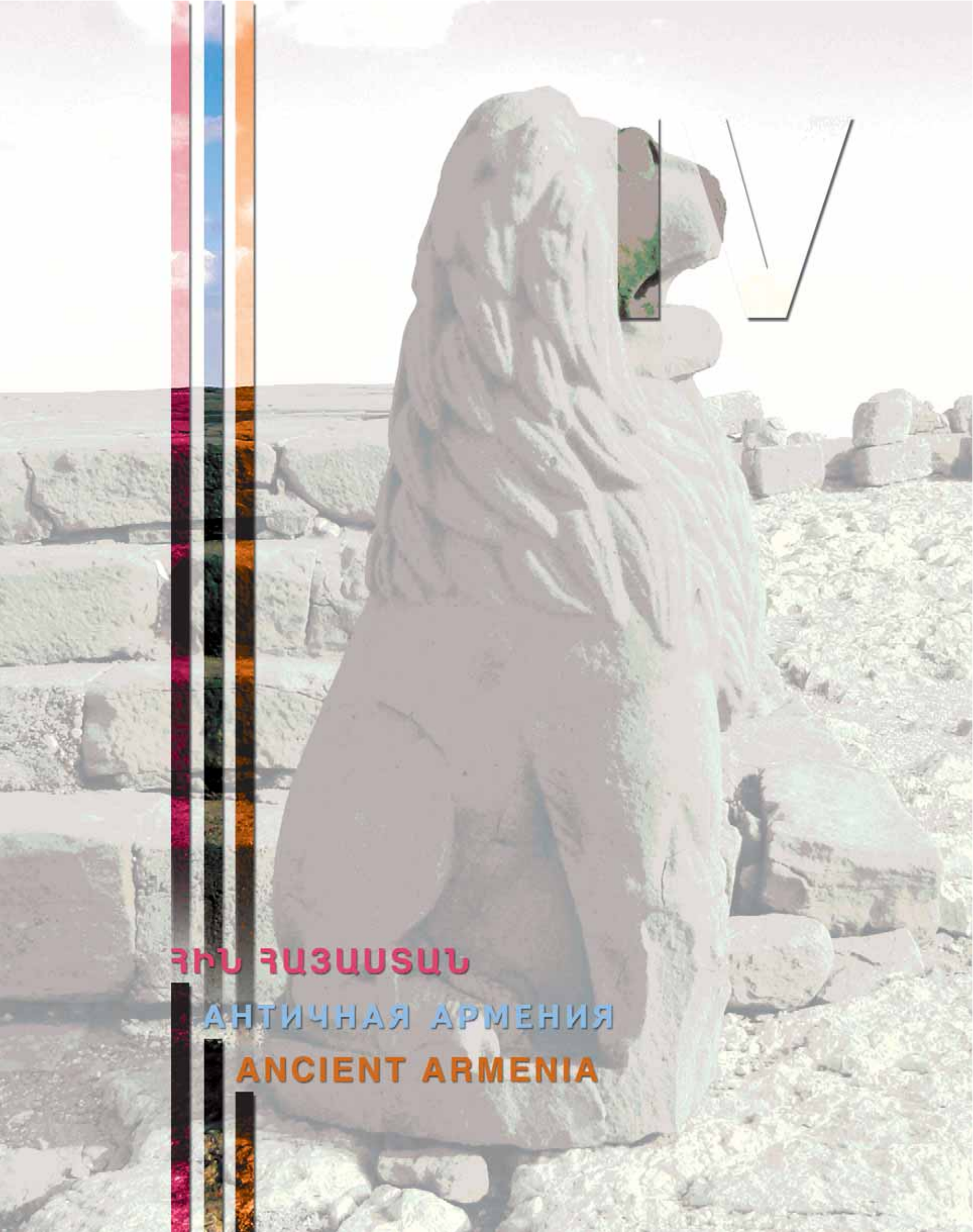
▲ 206 ▼ 207

204-207. ձօձօնեայ Էձօրի ոսւ, նեաԷւր ալ աձի աբ Էօա Է աաչւ Էբ Էբ Էբ օձօրի ա օ
 Էձ նՇԷԷԷՅ՝ն Ս՝նսւՇԷ ԷԷՅօան (Էձ ՍՇ ԷԷԷ՝ն) · ԷաօՕՇ Սաբ (Էձ ն՝ա
 · Շ Էձ Է)

204-207. Օձօձօնեայ Էձօրի ոսւ, նեաԷւր ալ աձի աբ Էօա Է աաչւ Էբ Էբ Էբ օձօրի ա օ
 նաԷա Է Էաբ ԷԷ Օբ աՇ օ (ԷայԷսաձձօ), Է Էձօա Աձօրի

204-207. An Urartian castle, a cut-in-rock sepulchre and temple pillar bases near Lower Khendzor (Kayaledere) Village, Vardo District

ՀԻՆ ԲԱՅԱՍՏԱՆ

АНТИЧНАЯ АРМЕНИЯ

ANCIENT ARMENIA

▲ 208 ▼ 209

▲ 213 ▼ 214

▼ 215

▼ 216

- 213. ՀԵ՛ձՈՒԹՅ՝Ն յ՛Ր Շ՛ԻՇՆ՝Ա՛ ԴՅ. Յ. -
ճՅ Կ՛ յ՛Յ Օ՛Յ յ՛Յ յ՛Յ »ՕՇՇ Ս՛ա՛ի
- 214. ԹՅ՛Ի Ի՛Յ Դ՛Յ. Յ ճ՛Յ Կ՛ յ՛Յ Օ՛Յ -
յ՛Յ յ՛Յ »ՕՇՇՕ (Դ՛ ճ՛Յ յ՛Յ յ՛Յ)
- 215-216. Չ՛Կ Շ՛Ի Բճ՛Յ ԿՇ ձ՛Յ ճ՛ՅՁ՛-
Կ՛ճ յ՛Կ՛ Օ՛ճ՛՛Կ՛՛՛
- 213. Օ՛ւ՛ձ՛՛՛՛՛՛ ձ՛ձ՛՛՛ Ա՛ձ՛ձ՛՛Կ՛ օ՛ Ա՛-
ձ՛ձ՛՛՛՛՛
- 214. Ա՛՛՛ ի՛՛՛ ձ՛՛՛՛՛՛ ձ՛՛՛ ձ՛՛՛՛՛՛ Ա՛՛՛՛-
ձ՛՛՛, Է՛ձ՛ձ՛՛՛՛՛ ի՛՛՛՛՛՛՛
- 215-216. Դ՛ ճ՛՛՛՛՛՛ ձ՛՛՛՛՛՛ ի՛՛՛՛՛՛՛ ձ՛՛՛՛՛՛-
՛՛՛ ճ՛՛՛՛՛՛ ձ՛՛՛՛՛՛ ձ՛՛՛՛՛՛՛
- 213. The gorge of the river Akhurian
near Bagaran Town Site
- 214. A partial view of the same
town site, Kars Region
- 215-216. Remnants of ancient ram-
parts from the town site

▲ 223 ▼ 224

▲ 225 ▼ 226

223-224. «³ Y³ í áó½ ³ UñáoÁ (Í ³ ηÇΥ · ³ í ³ ε)
225-226 ²UñáoÁ Ñ³ η³ í -³ η³ »Éυζό `` ³ η³ »Éυζό

223-224. Έδαί ι ηού Άααί άαός, ι έδα έαδερ
225-226. Έδαί ι ηού η βαι -αι ηοι έα ε αι ηοι έα

223-224. Janavuz Castle in Karin District
225-226. The castle from the south-east and east

▲ 227 ▼ 228

▲ 229 ▼ 230 ▼ 231

227. Ա»ՍնաձԱ Է»ԷՄՅՅ. Յ. Յ ԱԱ (Օսւն ԹՅ Սւ)
 228. Ա»ՍնաձԱ Է»ԷՅ Մ ՆաձԵՅ ՆՅ ԱՅ ԷՇնԱ
 229-231. Ի յՄՅ ՄՅ Ի յնձ Յ յՅՅ ՄՅ ՆաձԵՅ ՆՅ -
 ԱՅ ԷՇնաձԱ

227. Աձձձեի ա աի ծւ Դ աի ձո՞, Ի ձեայ Աձի աի Էյ
 228. Ի աի Ի ձեաձւի ձե Էի Ի ձեաձ Ի ա աի ձա Դ աի ձո՞
 229-231. Նձաձձե ձեաի ձի ձո ա Ի աի Ի ձեաձւի Ի Ի
 Էի Ի ձեաձնա Ի ա աի ձա Դ աի ձո՞

227. The mountain peak of Nemrut, Armenia Minor
 228. The monument cluster of Mount Nemrut
 229-231. The same monument cluster and
 animal-shaped statues

▲ 232 ▼ 233

▲ 234

▼ 235

▲ 236 ▼ 237

▲ 238 ▼ 239 ▼ 240

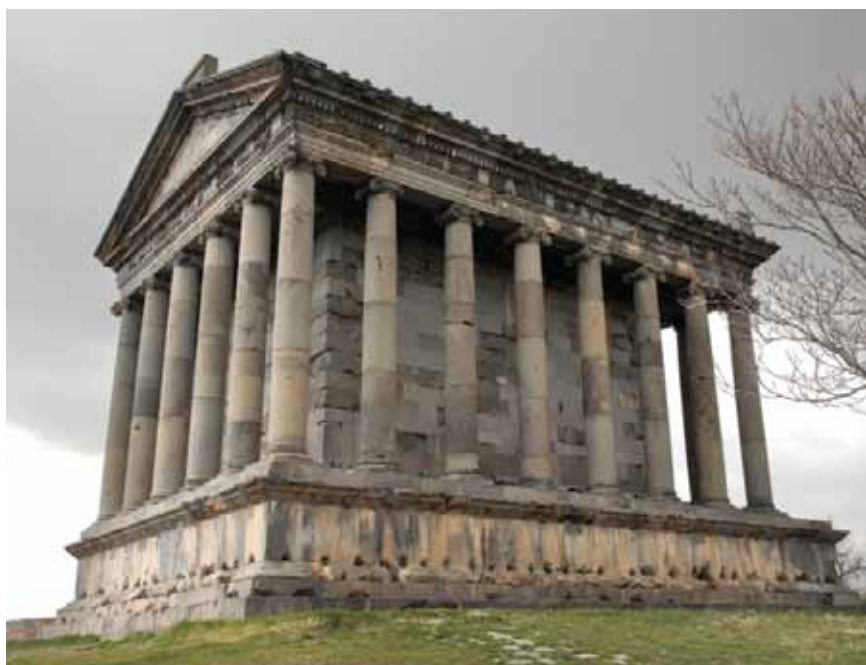
238-240. ˆ³ ñ0ñ³ ú³ Ý¹³ ı̄Y»ñ U»ÜñáóĀ
E»é³ Ý Ná0ß³ Ñ³ Ü³ ĘÇñá0Ü

238-240. Ðáéúà0ú à ì àì î ðèàèúí î î
èî î î eàèñà í a ài ðà í ài ð00

238-240. Reliefs in the monument cluster of
Mount Nemrut

▲ 241 ▼ 242 ▼ 243

241. ԳՅԵՅՇ ԻՅՃՅ ԻՄՅՅ ՆԱՆՆԱԾԵՇԵՅՆՍՍՍՈՐ ԿՇՕ,
Ս. Ա. 1-ՇԿ 1ՅՆ (ԻՄՅՅ ՍՍՇ ՍՅ ՆՅ)
242-243. ԻՅՃՅ ՆԱՆՆԱԾԵՇԵՇՕ ՍՍ ՆՅՆՅ Ի-
ՅՆՍՍԵՍՇՕ
244-245. ԻՅՃՅ ՆՇ ՍՅՅ ԻՄ ԵԿԱ ՍՍ ՆՅՅ ԻՅ Ի
ԻՅ ԻՅՇ

241. Ծծաի Ասոի ե (I aae i.y.) ն naaaadi-çairããã,
Էի օաեեթայ Ի օեթոյ
242-243. Ծծաի ն naaaããã ò քի-ի ոյ օã
244-245. Ծծի օի օ օծաի օի օ օեծի օ օ

241. The temple of Garni (1st cent. A.D.),
Kotayk Region, from the north-west
242-243. The temple from the north and
south-east
244-245. The temple pediment and a partial
view of its roof

▲ 244 ▼ 245

◀ 246 ▲ 247 ▼ 248

246. ԹՅԻ ԻՅԻ ՊՅԵՄԿ
 Ի ՅՅՅ ՆՇ Յ ՆՆՆՆ ԸՅ
 ԵՆՆՆՆՆ ՅՅ ՆՇ ԻՅ ԻՅ
 247. ՅԵԻ ՕՇԻ Յ ԵԻ ԻՅ -
 Ի ճՈՆճՈ ՍՅ ՆՍՅ ՆՆ
 Յ ՆՕՅ ՄԱ՝ Ի Ի ԻՅ Ի
 Յ ՆԻ Յ ՅՅ Ի Շ ճՅՈճՈՍ-
 ՄՆՇՈ
 248. ՅՄՅ ՆՇԻ Յ ԵԻ ԻՅ .
 Ի ճՈՆճՈ ՄՆՆՄՅՅ ՕճՈՒԵ
 Յ ՆՕՅ ՄՇ . ԵճՈԵԱ՝
 Ի Ի ԻՅ Ի յՆՇՅՅ ՍՇՈ

246. ՕճճՈՒ ճԻՈ Ի ԵճՈՒԻ Ա
 ՇՈՒՆՆԻ Ե ԵճճՈՅՈՅ
 ՕճՈՒ Ա ԱճՈՒԵ
 247. Ի ՕճՈՒ Ի ՕՒՄ ՆՈՅՈՅ
 ճԻ ՆԵՒ Ե ԱՆՈՅԵԵ, Ի ՆԵ-
 ՆՆԻ Ի Մ Ն ՕԵ ՕՆԵԻ Ի-
 ԵճՈ ԱՕՆՆՆՆՈՅ
 248. ԱՒ ԵՒ ՆՆ ԱՕԻ Ի ՇԻ ԱՒ Ե
 ՆՈՅՈՅԵ ճԻ ՆԵՒ Ե ԱՒ ՆԵՈ,
 Ի ՆԵՆՆԻ Ի Մ Ա ԱՕԵՇԱ

246. A partial view of the
 plafond of the west-
 ern gallery of Garni
 Temple
 247. The marble statue
 of Goddess Astghik
 unearthed during the
 excavations of
 Artashat
 248. The head of the
 bronze statue of
 Goddess Anahit
 found in Yeriza

V

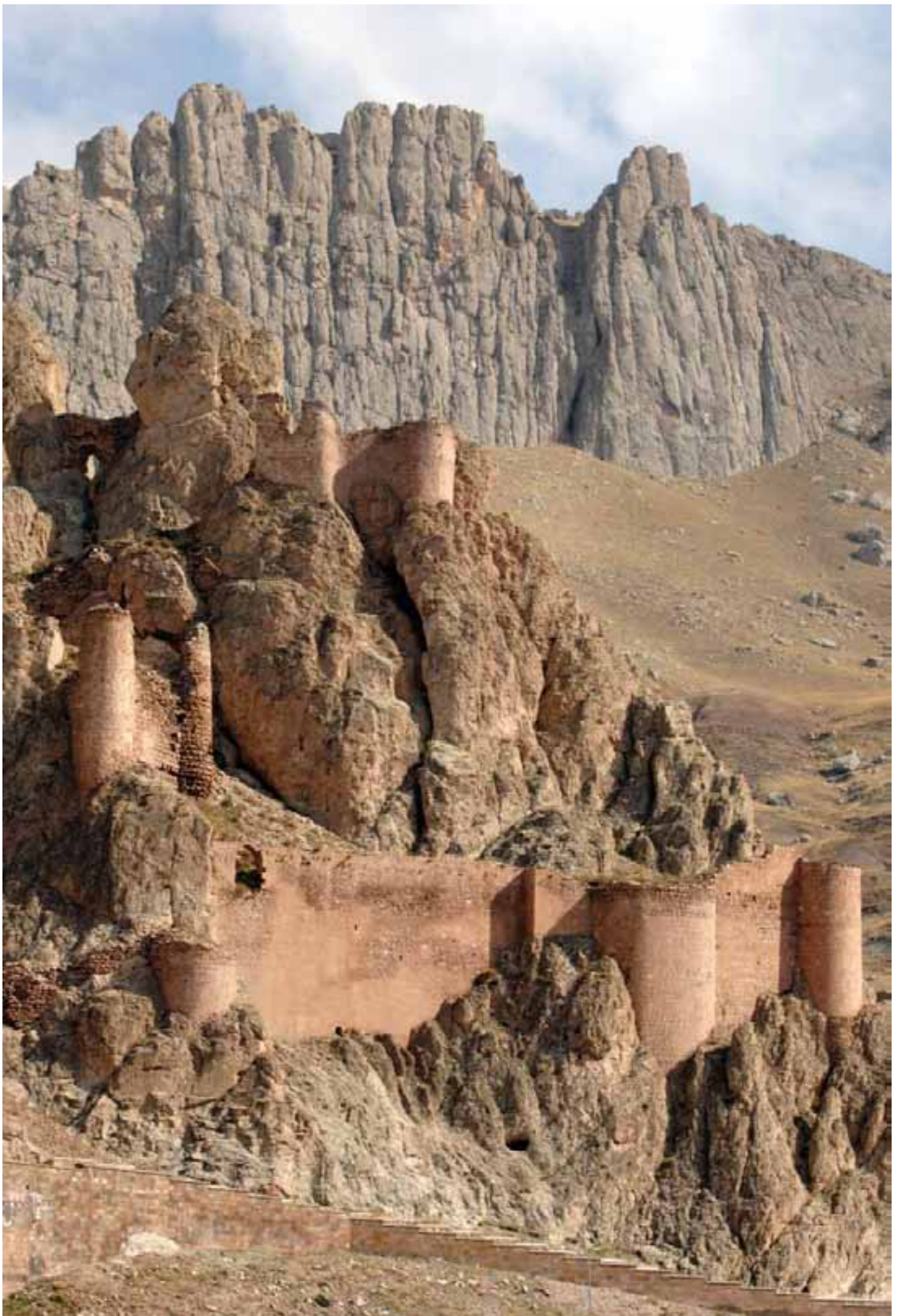

ԲԵՐԴԵՐ, ԲԵՐԴԱԶԱՂԱԶՆԵՐ

КРЕПОСТИ, ГОРОДА-КРЕПОСТИ

CASTLES, FORTRESS TOWNS

◀ 249 ▲ 250 ▼ 251

249-251. Գոգովի Կոյուղիի մասին Արմավիրի շրջանի քարտեզը (1927 թ.) - Գրիգորյան

249-251. Երևանի նոստր Կոյուղիի մասին Արմավիրի շրջանի քարտեզը (1927 թ.) (Արմավիր)

249-251. The castle of Daroink in Kogovit (Bayazet) District

▲ 252 ▼ 253

252. ²ÝÇ. ù³ Ò³ ù³ ï »ÒÇÇ ÑáðéÇé³ ÌÇÝ »½ñáí
 Ó. í áÓ èÙ³ ï Ì³ Ý ä³ ñÇéäÝ»ñÁ (Í³ ñéÇ Ù³ ñ½)
 253. ²ÝÇ. Í³ ñáóó ¹áóéÁ
 254. ²ÝÇ. Úáñ ¹íÝá ¹áóéÁ

252. Ñì ááðí áù ñóáí Ù í à ñáááðí í é í èðáèí á
 áí ðí áeùá Áí è, ÈáðñeáÝ í áeànóù
 253. Èáðñeéá áí ðí óà Áí è
 254. Í í áùá Ááeí ñeéá áí ðí óà Áí è

252. Smbat's Ramparts of Ani, Kars Region,
 extending at the northern extremity of the city
 253. The gate of Kars in Ani
 254. The gate of New Dvin in Ani

▼ 254

▲ 255 ▼ 256

▲ 257 ▼ 258

255, 257. ԹՅԻ ԻՅ ԻՅ»՛ն
 ՉԿՉ ըՅ ՕՅ ըՅ ՍՉԿ
 ԲճՉՅ ձՅ ճեձՉՕ
 256, 258. ձՅ ՆձՅ ԿՉձ
 Էձ՛նՆ՛՛Յ ԿՉԲԿ՛՛ն
 ՉԿՉՉ ձՅ ճՉեձ-
 Կ՛՛ճՉ Յ ԲԻ Յ ճ՛՛նՅ Ի-
 Կ՛՛ճՉԿ

255, 257. Օձա՛ի ձի ու
 եձ՛ի՛ ՛նո՛ի ը՛օ ՛նօ՛ի
 Ա՛ի է
 256, 258. Նե՛ի ձի էւ-
 ՛ի ձձձա՛ե ՛ի ձձ-
 ՛ի յօ եձ՛ի՛ ՛նո՛ի ը՛օ
 ՛նօ՛ի Ա՛ի է

255, 257. Partial views
 of the ramparts of
 Ani, Kars Region
 256, 258. Symbols of
 protection on the
 rampart towers of
 Ani

▲ 259 ▼ 260

259-264. ԹՅԻ ԻՅ ԻՅՆ ԶՅՇՇ ՍՅ ՕՅ ՍՅ ԼՇՅ ԲՆՇՅ -
 ձՅ նեձՇՅ ԿՆՅ ՆՅ ըՅ ըՅ ՅՍՇ իՅ ըՆՅՆՇՅ

259-264. Օձաձի ձի ու ըձի ի նօի սօ
 ուձի Աի է է եօ ձաէի ձա

259-264. Partial views of the ramparts
 of Ani and their decoration

▲ 261 ▼ 262

▲ 263 ▼ 264

▲ 265 ▼ 266

265. ՉԱԿԻՆԻ ՇՄՈՒՆՆԱՆՆԱՅԵՇԵՇՈՒՆ (ՍՈՒՆՇՅՆՆԱՆՆԱՅԵՇՈՒՆ)
 266. ՆՆԱՅԵՇՈՒՆՆԱՅԵՇՈՒՆ
 267-271. ՉՆԱՅԵՇՈՒՆՆԱՅԵՇՈՒՆ

265. ԵՃԱՐԻ ՈՍՍԻ ԼՅԵՆՆԱՅԵՇՈՒՆ ՆՆԱՅԵՇՈՒՆ, Ի ԵՃՈՒՆ ԼՅԵՆՆԱՅԵՇՈՒՆ
 266. ԵՃԱՐԻ ՈՍՍԻ ՆՆԱՅԵՇՈՒՆ
 267-271. ՉՆԱՅԵՇՈՒՆՆԱՅԵՇՈՒՆ

265. Mezhenkert Castle, Lower Basen District, from the north
 266. The castle from the east
 267-271. Partial views of the castle ramparts

▲ 267 ▼ 268

▲ 269

▲ 270 ▼ 271

▲ 272

▼ 273

▼ 274

▲ 275 ▼ 276 ▼ 277

272. 2ί ΥϚΙ μ»ñ¹Α ¨ ¨ ùñ¹³ μΥ³Ί Ήλλáοι»Ε-
 Ñέ³ñ · λáο0Α (ι »ñϚΥ´³ ε»Υ·³ ί³ ε)
 273-277. Ð³ ί ί³ ΊΥ»ñ μ»ñ¹Ϛ á³ ñέá³ á³ -
 Ί »ñϚó

272. Ēðáι ī nõü Aáí èè è ί áñáéáí ί ī á éóðáàì è
 ñáèī Ąρçáéúσèñáð, ί éðóá Aáðóí èé Aαñáí
 273-277. Óðááι áí òü éðáι ī ñóí òò ñóáí

272. Avnik Castle and the Kurdish village of
 Gyuzelhisar, Upper Basen District
 273-277. Partial views of the castle ramparts

▲ 278

▲ 279

▼ 280

278. Հերձի մի քանի Անուշեհի-ճիւղ (Քաղաքի ճիւղ)
279-280. Հերձի մի քանի ճիւղի մասերից հարավ-արևելք

278. Էժարի նու Անուշեհի (Էժարի նու Անուշեհի) նախաձի-աի ուր էա, ի ընթացի և
279-280. Էժարի նու նախաձի-աի ուր էա և թափ-աի ուր էա

278. Astghkaber (Astghik Castle), Mush District, from the north-east
279-280. The castle from the east and south-east

▲ 281 ▼ 282 ▼ 283

281-283. ԹՇԿ 2նx»β ù³ 0³ ù³ ì »0ՇՇ` í³ 0áóó
³ ñ¹»Ý Íáí³ ÍáóԷ á³ ñéá³ á³ ì »ñՇ 0Y³ -
óáñ¹Ý»ñÁ (2նx»β . ³ í³ Է)

281-283. Old Arjesh Town Site, Arjesh District:
the remnants of its ramparts that have
long been submerged

▲ 284 ▼ 285

284-288. ՉՕՃԻՅ Կոմսն՝ Ա (Ի ԴՆ-
 ԷՅ ը ԻՅ Է») ԵՅ ըՉՕՅ ՍՉԵՉ
 Սալի Կոմսն ԻՅ Կոմսն Կոմսն
 (ԻՅ ըԵՉ ՍՅ ըՆ)

284-288. Էժճի ի ըու Աճճճճի Օ
 (ԷՍՉճճճ-Եճճճ) Օ ըճճճճի Եճճ,
 Իճճճճճճի Ի Օ Ի Ի Ի ճոսՕՕՕ Ծճճի,
 Էճճճճճճ Ի Եճճճ

284-288. Aghjekants Castle
 (Kezlar Kale) not far from Trin
 Monastery, in the vicinity of
 Sarighamish, Kars Region

▲ 286 ▼ 287 ▼ 288

▲ 289 ▼ 290

289. ասՕԱՇԵՇ մ»ն¹Ա Ն³ ճ³ ի⁻³ ը¹Սաճի՛ լ՛ժՕ (ւԷԱՇ . ³ ի ³ Է)
 290. ասՕԱՇԵՇ մ»ն¹Շ ¹՛ ճ³ ճ³ ԷՇԿ Ն³ ճաՕ ³ Բի ³ ճ³ իԱ

289. Էժարի նու Օժժեճն ի թա՛ի-Շա՛ի ճաճ, Ի՛ Էժե՛ի ճե՛Է Ի՛ Էժժա
 290. Աճար յ, ի՛ ժե՛ի լ՛ Էժար լ՛ յայ Է՛ Է՛ ժի՛ ղա՛ի Է՛ ժարի՛ ղե՛ Օժժեճն

289. Ughtis Stronghold, Olti District, from the south-west
 290. A tower adjoining the gate of the stronghold

▲ 291 ▼ 292 ▼ 293

291-293. ԵՅ ԵՅՈՂՇ ՄՊՈՒՅՆ (ԵՅ ԵՅՈՂՇ · Յ Ի Յ Ե)

291-293. ԷժձԻՒՆՈՍ ՆՈՒՅՆ, Ի ԷժՁՆ ՆՈՒՅՆ

291-293. The castle of Sasun in the district of the same name

▲ 294 ▼ 295

294-295. «ñ¹³ í ²uã³ í³ É»
 · lláóÇ Ñ³ ñ³ í³ llÇÝ »½ñÇÝ
 (í³ ñèÇ Ú³ ñ½, í³ Ó½í³ Ý
 · ³ í³ é)

294-295. Í ãëáí üëäý éðáí í ñóú í à
 þæí í é í éðàéí à ñáëà Aë=à-
 éàëà, í éðóà Éãäüçááí ,
 Éaðñnéäý í áéáñóú

294-295. A small fort at the
 southern edge of Akchakale
 Village, Kaghzvan District,
 Kars Region

▲ 296 ▼ 297

296-297. «նի՛ Ի՛ Զնա՛ Ի՛ Է»
 . լա՛ՕՕՆ՝ Ն՛ ի՛ Ի՛ Լ՛ՇՅ՝ » Ի՛ Շ՛Յ՛
 Է՛ ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛
 Ս՛ ի՛, Ի՛ Օ՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛ Ի՛

296-297. Օն առ Էժնի ուն Է
 ժննա՛Օ՛ Ի՛ Էժննու՛ Ի՛ Է
 ոննի՛ Է, Ի՛ Էժնն Էննա՛ննի՛, Էժն-
 ննայ՛ Ի՛ Էժննու՛

296-297. The small fort at the
 southern edge of Akchakale
 Village, Kaghzvan District,
 Kars Region, and cross reliefs
 from the fort

▲ 298 ▼ 299

298-299. ¼Çí ÇÝÇ μ»ñ¹Á (´³ è»Ý· ³ í ³ é)

298-299. Èðàíî ñòù Çèàèí à, î èðóá Áàíàí

298-299. The castle of Zivin, Basen District

▲ 300 ▼ 301

300-301. Θ³ĩ ρ³ΓΥ»ñ¼ÇĩÇΥÇ μ»ñ¹³ -
 à³neàÇò

300-301. Öðaaï ář òü èðãĩ òñĩ öò ñòáĩ Çèàè-
 ã

300-301. Partial views of the ramparts of Zivin
 Castle

▲ 302 ▼ 303

302-306. ԵմբաՅճ (Եմբ³ի³ մ»ն¹) մ»ն¹Ա (ԷՇ³Յ³ Կ³ Է³ Է³)

302-306. Էծա՛րի ուն Նի ա՛ր ի ղ (Նի առաճաճաճ), ի Էծա՛ Օեճար

302-306. The castle of Smbon (Smbataberd), Khizan District

▲ 304 ▼ 305 ▼ 306

▲ 307 ▼ 308

307-308. Øççÿ³ 1³ ñl³ Ý μ»ñ¹ Þñ½áð · lláðØç
Uáí (²ÍÝ · ³í³é)

307-308. Ñðááí áááéí ááy éðáí î ñòú ó ñáèà
Øðçó, î éðóá Aeí

307-308. A medieval stronghold near
Sherzu Village, Akn District

▲ 309 ▼ 310

309. Ἡ εἰς τὸν κάστρον μνηστῆρας ἡ εἰς τὸν κάστρον
 310. Ἡ εἰς τὸν κάστρον μνηστῆρας ἡ εἰς τὸν κάστρον

309. Ἡ εἰς τὸν κάστρον μνηστῆρας ἡ εἰς τὸν κάστρον
 310. Ἡ εἰς τὸν κάστρον μνηστῆρας ἡ εἰς τὸν κάστρον

309. Balu Castle in the district of the same name: a view from the west
 310. A partial view of the castle ramparts

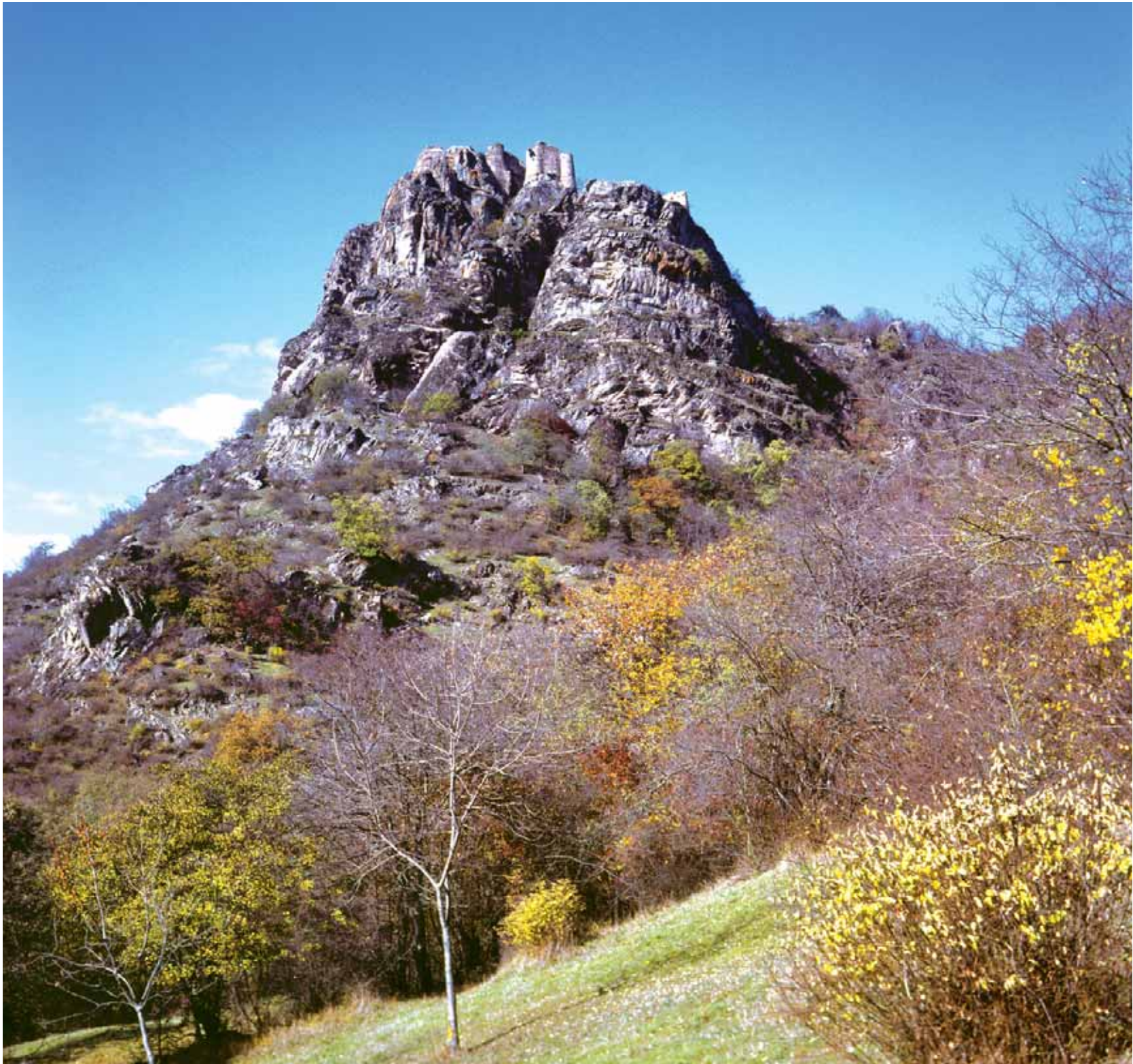
▲ 311 ▼ 312 ▼ 313

311. 2Սևաօձի մ»ն¹³ էՅ՝ ռԱ ՈւնաօԷԷ-Յ՝ ռ՝Սաօձի լճօ
(ԱՇՍՅ՝ ռ՝ Յ՝ իՅ՝ է)
312. ԹՅ՝ ի՝ իՅ՝ իճ՝ մ»ն¹³ Կ մն՝ Յ՝ ԲՅ՝ ռ՝ ձՅ՝ ռեձՅ՝ ձՅ՝ -
իճ՝ շօ
313. իճՍՅ՝ իճռի՝ էՅ՝ Մ՝ աօՍՍ մ»ն¹³ ՍՇՇաօՍ
314. ԲՅ՝ ՄԽՅ՝ ՄՅ՝ ռՇ՝ իճ՝ ճՍՍՅ՝ իճ՝ ՄՅ՝ մ»ն¹³ Ա (Պաօ-
՝ Յ՝ ռՍՇ ՄՅ՝ ՆՅ՝ Մ՝ , ՝ աՕՄա՝-աճ՝ Յ՝ իճ՝ է)
315-316. ԹՅ՝ ՄնՅ՝ ՍՅ՝ էՄՅ՝ ռ՝ ՄաօՍՄ մ»ն¹³ շօ

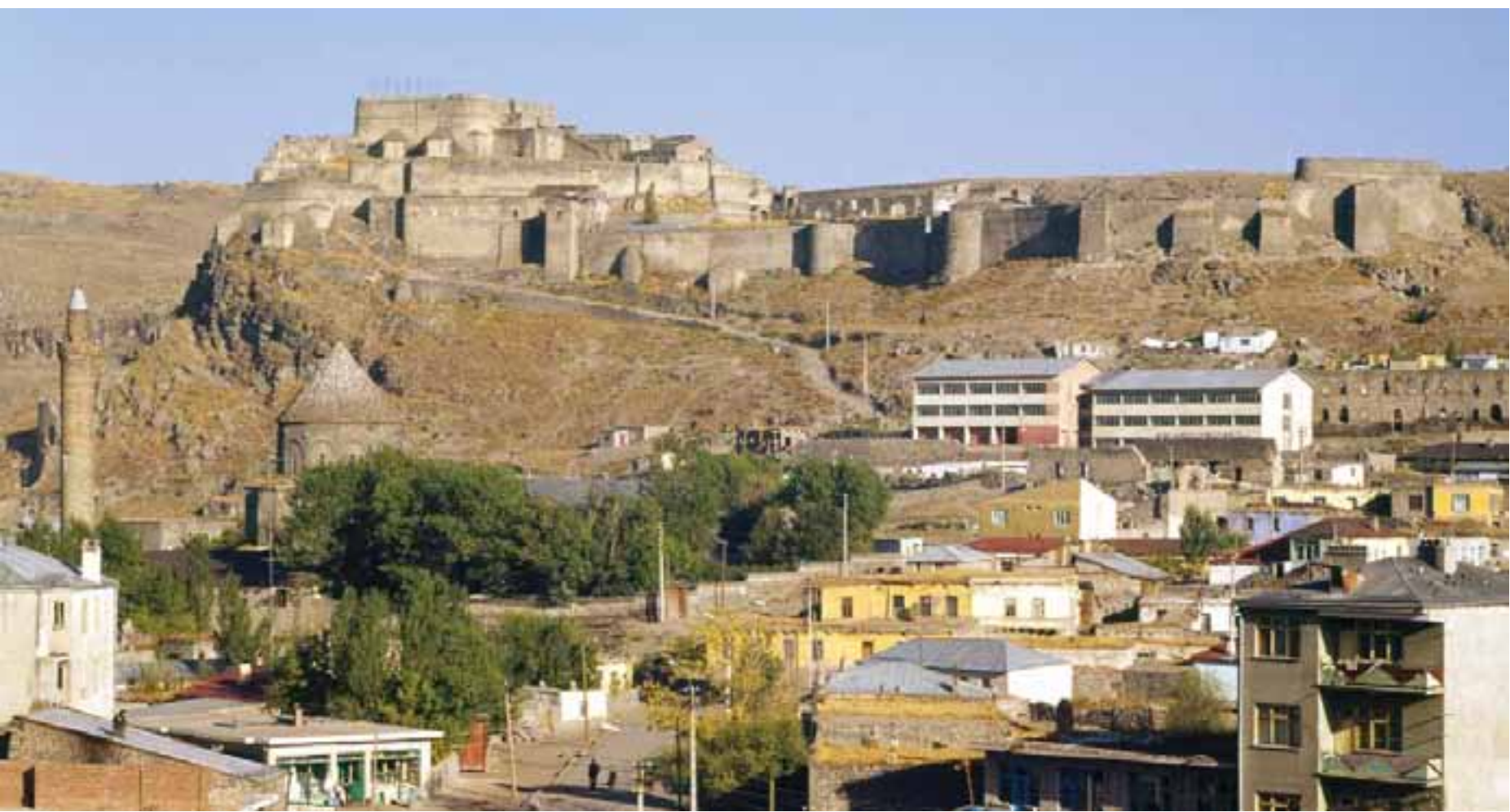
311. Ա՛ի ծա, իճ՝ է՛ի օ՛ի ծ՛ի է՛ ծա՛նի՛ ի՛ է՛ի չա՛ի ճ՛ ճ՛ է՛ծա՛ի ռ՛ու
Ա՛ի թե, ռ՛ ռաճա՛ծի՛ -Շա՛ի ճա՛ա, ի՛ է՛ծա՛ Օե՛ի ճ՛
312. Օճա՛ի ճ՛ի օ՛ է՛ծա՛ի ռ՛ու լճ՛ ռ՛ու՛ ռ՛ ճա՛օ՛ի յ՛ի է՛
313. Աճնա՛-ճ՛ի ի՛ յա՛ ճ՛ ռեճա՛ ճա՛ն՛ու՛ ճա՛ ճ՛ի օ՛ծե
է՛ծա՛ի ռ՛ու
314. Ծ՛ի ճ՛ի ճա՛ ճ՛ է՛ծա՛ի ռ՛ու Չ՛ա՛ շ՛ր՛ի ի՛ ճ՛, ի՛ է՛ծա՛
Ա՛ի ճ՛ի ի՛ ծ, ի՛ ծ՛ի ճ՛ է՛ի օ՛յ ճ՛ Աճա՛ծե
315-316. Օճա՛ի ճ՛ի օ՛ ճ՛ ճ՛ է՛ծա՛ի ռ՛ու

311. The mountain of Amyuk Castle, Timar District: a view from the north-west
312. A partial view of the pyramidal masonry of the ramparts of the castle
313. Cut-in-rock steps inside the castle
314. The Shanshians' family castle in Boghnopor District, Gugark Province
315-316. Details from the same castle

▲ 314 ▼ 315 ▼ 316

▲ 317 ▼ 318

▲ 322 ▼ 323 ▼ 324

322. σί »βϞ μ»ñ¹Á Ñ³ ñ³ í-³ ñ³ »έύϞό (ñáo-
 ³ ñύϞ Υ³ Ñ³ Ý· , σί »β³ ÷άν · ³ í³ é)
 323. »ñ¹Á í Ϟ»½»ñύϞό
 324. ´»ñ¹Ϟ í ϞÙ³ í »ñí ¹³ ñá³ éÁ

322. Έδάρí ñού Έάαθα ñ þáí -áí ñóí έα, í έδóá
 Έάαθάρí ð, í ðí áεí óεý Áόάαðé
 323. Άεά έδάρí ñεé εç έí ñí í ñá
 324. Άύáí έάέάρí ύά á ñεάέά έδάρí ñóí ύά
 áí ðí ðá

322. Kvesh Fortress, Kveshapor District,
 Gugark Province, from the south-east
 323. The fortress from space
 324. The cut-in-rock gate of the fortress

▲ 325 ▼ 326

▼ 327

▼ 328

325. Ἀὐτῶν μνηστῶν ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι (ἔτι ἔτι)
 326-328. Ἐστὶν ἡ μνηστῶν ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι
 ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι
 ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι

325. Ἐστὶν ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι
 326-328. Ἐστὶν ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι
 ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι
 ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι ἡ ἀποδοχὴ ἐστὶν ἔτι

325. Tmkaberd Castle, Javakhk, from the north-east
 326-328. A partial view of the castle ramparts;
 cut-in-rock steps descending towards the river
 Kur, and remnants of castle buildings

▲ 329 ▼ 330

329-330. Վանկժորի քարե ամրություն (ՃՀՆԱ - ՅԻՅԵ)

329-330. Էժնի ռու Ար ԵԵԱԿԻ ԾԱ, Ի ԵԾՅԱ ՕԹԵ

329-330. Vankidzor Castle, Hark District

▲ 331 ▼ 332 ▼ 333

331. Էծարի մուսուլմանական շէնք (Գեղարքայի շրջան, Գեղարքայի շրջան)
332. Կաթողիկոսական շէնքի ավերակները
333. Կաթողիկոսական շէնքի քարե պարիսպներից

331. Էծարի նուր Էս-ժի ձա ն չարիւսի, ի շէնք
Էս-ճալի, Էս-ճալի ի ճալի
332. Գաթողիկոսական շէնքի ավերակները
333. Աստի շէնքի սեպարիւսի է աթի ձալի
Նի ճալի ճալի Գեղարքայի

331. Kechror Castle, Kaghzvan District, Kars Region, from the west
332. The church inside the castle from the north-west
333. Towers adjoining the gateway of the fortress town of Kechror

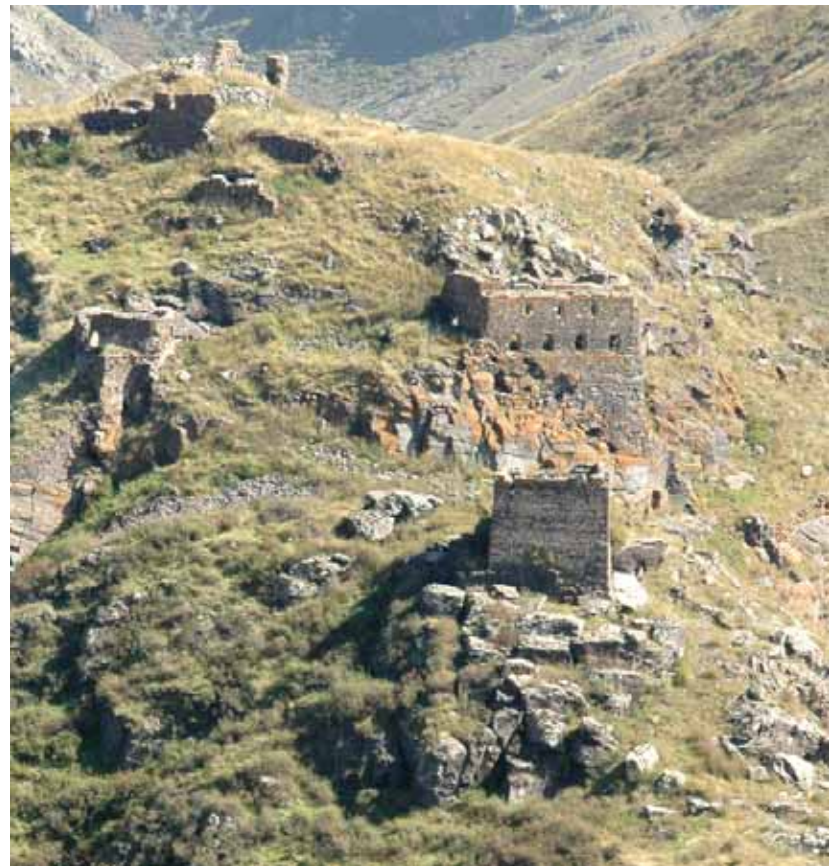

▲ 334 ▼ 335

▲ 336 ▼ 337 ▼ 338

334. ἰ »ΕÇ μ»ñ¹Υ ³ ñ"Ùáοἶ ὕÇò (αÉ¹Αñ · ³ ἱ ³ ε)
 335. ´»ñ¹³ ὐÇÇÇ ³ á³ ñ³ ὕυΥ»ñΑ Ν³ ñ³ ἱ -
 ³ ñ"Ùáοἶ ὕÇò
 336. ²á³ ñ³ ὕυΥ»ñΑ ΝλαοεÇε-³ ñ"ÉúÇò
 337. ἰ »ΕÇ μ»ñ¹Α ἱ Ç»½»ñὕÇò
 338. ´»ñ¹³ ὐÇÇÇ ΒÇΥáoΑλαοὕΥ»ñΑ Ν³ ñ³ ἱ -
 ³ ñ"Ùáοἶ ὕÇò

334. Ἐðáἱἱ ñòù Ἀáèà ñ çáἱ ááà, ἱ éðòá ×òèáὐð
 335. Ἀáἱ ðòù áἱ óðòè éðáἱἱ ñèè ñ þáἱ -çáἱ ááà
 336. Óà æà ááἱ ðòù ñ ñáááðἱ -áἱ ñòἱ èà
 337. Ἀèà éðáἱ ἱ ñèè èç èἱ ñἱ ἱ ñà
 338. ἱ ἱ ñòðἱ èèè áἱ óðòè éðáἱἱ ñèè ñ þáἱ -
 çáἱ ááà

334. The castle of Vel, Cheldr District, from the west
 335. The residences inside the castle from the south-west
 336. The same residences from the north-east
 337. The castle from space
 338. The buildings inside the castle from the south-west

▼ 339

▲ 340

▼ 341

▼ 342

339. «ἄϞ Ἰῶ ἄἄλλῖ μῶῆῖ (Ἰῶ ῆῆϞ ὕῶ ῆῖ,
 Ἰῶ ὀῖῖ ῶϞ. ῶ ῖ ῶ ῆ)
 340-341. Ἰῶ ἄἄλλῖ μῶῆῖϞ ῶ βῖ ῶ ῆῶ ἸῶῆῆϞϞῶ
 ὕῶἸἈ
 342. ῖῶῆῖϞ ῖῶ ῆῶ ῶ ῆἈ
 343. ῖῶῆῖϞ Ἀῶῖῆῶ ῖ ῶ ῆὀἈ
 344-345. ῆῶῖ ῖ ῖ ῖῶῆῆ μῶῆῖῶ ἄῶ ῆῆῆἈῶῆῆῶ

339. Ἀῖ ῆῖ ἄἄ ἄ ῆῆἈῖ ῖ ῆὀῶ ἘἈῖ ὀῆὀ ("ῆῖῖ ῖῖ"),
 ῖ ῆὀῶ ἘἈὀῶῆἈῖ, ἘἈῆῆῆἈῖ ῖ ἈῆἈῆὀὀ
 340-341. Ἰ Ἀῖ Ἀ ῆῆ ἈἈὀἈῖ ῆῆἈῖ ῖ ῆὀῶ
 342. Ἀῖ ῆῖ ὀἈ ῆῆἈῖ ῖ ῆὀῶ
 343. Ἰ Ἀὀῶῆῆ ἈῆἈ ῆῆἈῖ ῖ ῆὀῶ
 344-345. ὀῆἈἈῖ Ἀῖ ὀὀ ῆῆἈῖ ῆὀῖ ὀὀ ῆὀἈῖ

339. Towards Kapuyt (*Blue*) Castle, Kaghzvan District, Kars Region
 340-341. One of the castle towers
 342. The castle gate
 343. A general view of the castle
 344-345. Partial views of the castle ramparts

▲ 343

▼ 344

▼ 345

▲ 346 ▼ 347 ▼ 348

346. «EÓanÇ μ»ñ¹³ è³ nÁ N³ ñ³ í Çó (ÚÉÁÇ
· ³ [³ é)
347-348. Ð³ ï í ³ ÍÝ»ñ μ»ñ¹³ à³ ñÇèãÝ»ñÇó

346. Āi ða, í à eī ōi ðī é ðāñī ī eī æāí à eðāī ī ñōū
Nāōaçī ða, ñ j̄āā, Í eōēī ñēēē ī eðōā
347-348. Óðāāī áí ðú eðāī ī ñōī ūō ñōāí

346. The mountain of Sekhdzor Castle, Olti
District, from the south
347-348. Partial views of the castle ramparts

▲ 349 ▼ 350

349-350. ՀԷԱՅ ԷՅ ՍՇ ՄԱՆՆԻՆԻ (Էսեթո ՍՅ ռՆ)

349-350. Էծալի ռուս Ածծեթ, Էլ ծեթեթայ ի սեթնու

349-350. Akhtala Castle, Lori Region

▲ 351 ▼ 353

▲ 352 ▼ 354

351-352. Բաժնի Կաթնի Գյուղի Կաթնի Կամուրջ
(Ձի՛Ան . Յի՛ՅԷ)
353-354. Կաթնի Կամուրջի Կաթնի Կամուրջ
355-357. Կաթնի Կամուրջի Կաթնի Կամուրջ
(Անձնի . Յի՛ՅԷ)

351-352. Էժնի ու Չաթնի Էթնի ի թա,
ի թոթն ի թոթն
353-354. Էժնի ու ի թոթն
355-357. Էթնի ի թոթնի ու ի թոթն, ի թոթն
Օի թոթն

351-352. Sheitankale Castle, Cheldr District, from the south
353-354. The castle from the west
356-357. Partial views of Echet Castle, Tortum District

▲ 355 ▼ 356 ▼ 357

▲ 358 ▼ 360

▲ 359 ▼ 361

358-359. ԹՅԿՅԻՅ ԳԻՅԱԾՅԱԿՅԻՅ
ՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱ
360-361. ԿՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱ
ԿՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱ

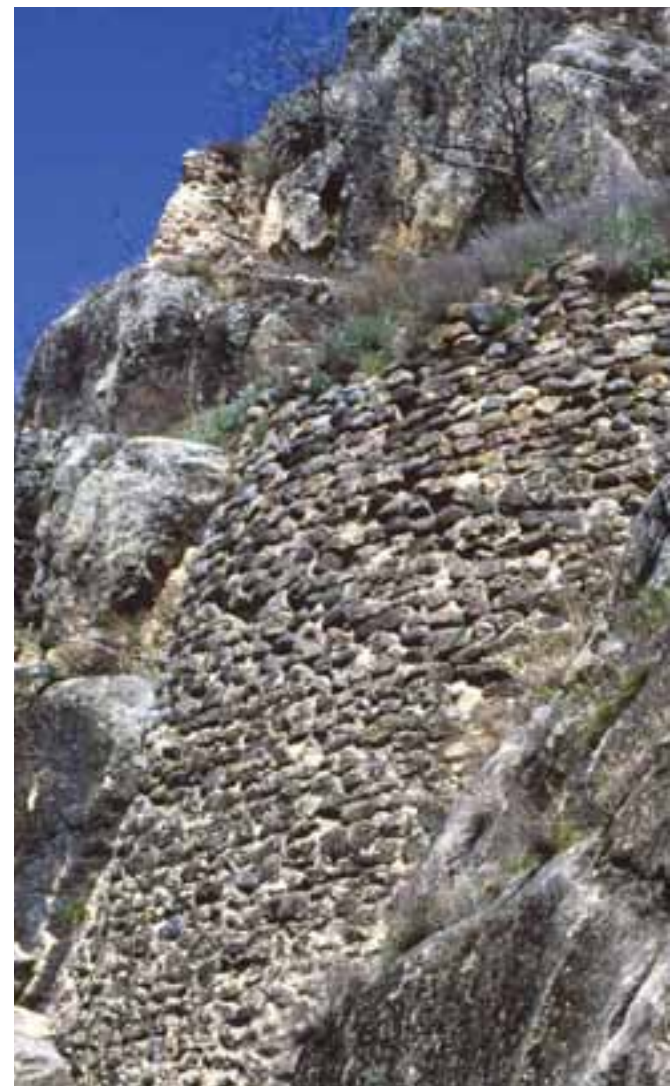

358-359. ԷԾՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱ
ԷԾՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱ
360-361. ԿՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱ
ԷԾՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱՅՅԱ

358-359. Handaberds Castle, Karvajar District,
Artsakh, from the south-west and west
360-361. One of the semi-towers of the western
ramparts of the castle and its false gate

▲ 362 ▼ 363 ▼ 364

362-364. ձ՝ Նաօ մ»ն՝Շ ԱՅ՝Ն՝Յաօն ի »եւԱ Ն՝ -
 ն՝ ր՝-՝ն՝»էւՇօ ՝՝ Ն՝ ի ՝ ՝ [Յ»ն ձ՝ նեձ՝ -
 ձ՝ ի »նՇօ (՝նօ՝ Է, ժ՝ Բ՝ Ա՝ ՕՇ ԲնՇ՝ Յ)

362-364. Ի ււեե ւեա ւծաի ի նե Ի ւօ ն թաի -
 աի նու ւա ւ օծաի աի ււ ւծաի ի նու ւօ նաի,
 Էաօաաաիւեե ւաի ի, Ածաօ

362-364. Pahu Fortress, Kashatagh District,
 Artsakh, from the south-east; partial views of
 the fortress ramparts

▲ 365 ▼ 366

365-368. æñ³ μ»ñ¹Á (a³ ñ³ -
 μ»ñ¹) ²ñó³ ΕÇ Ν³ Û³ ΥáoÝ
 · ³ í³ εάóÙ· í ñí áó ·· ΆñÓÇ
 · »í »ñÇ ÛÇ³ Ε³ εΥÙ³ Ý
 í³ ðñάóÙ

365-368. Ēðáíí ñóü Āæðáááðä
 (xáðáááðä) á í áí í èí áí í í í
 í èðóáá Áðóáðä, ó í áñòä
 ñèèýí èý ðáè Õðóó è Õðóè

365-368. Jraberd (Charaberd)
 Castle at the confluence of
 the rivers Trtu and Terghi,
 Jraberd District, Artsakh

▲ 367 ▼ 368

▲ 369 ▼ 370

369-372. ԹՅ ԻՅ ԷՅ ԻՅ ՄՊՆՆԻ
 ԶՆՕՅ ԷՇ ՁՆՅ ՄՊՆՆԻ (ԱՅ -
 ՆՅ ՄՊՆՆԻ) . Յ ԻՅ ԷՅՈՍ
 373. ԻՊՆՆԻՅ ՍՇՇՇ: ՍՆԻ Յ ԱՅԷ
 ՇՆԱԻ ԷՅՕՅՍԻ ՇՆՅ ՍՄՅ ՆԱ

369-372. ԷժճԻՆՈՍ ԱԷժՅԷՅ-
 ԱՅՅՅ Ա Ի ԷժՅՅԱ ԱԷժՅԱՅՅՅ
 (xճՅԱՅՅՅ), ԱՅՅՅ
 373. Ի ԻՆՈՐ ԿԻՐԻ ՇՅՐԻ ԷԻ ԱԻ Ի ՍԷ
 ԱԻ ԱԻ Է ՕՅՇՅՅՅՅՅՅ ԱԻ ՕՅՅԷ
 ԷժճԻՆՈՍ

369-372. Hakarakaberd Castle,
 Jraberd (Charaberd)
 District, Artsakh
 373. The castle reservoir, which
 is always full of water

▲ 371 ▼ 372

▼ 373

▲ 374 ▼ 375

▲ 376 ▼ 377 ▼ 378

▼ 379

▼ 380

374-375. Հիշմունքն Բնիկի (Հնոս Է,
Օրնի Յիշմունքն)
376-380. Թիւրքի միջնաբերդի մասնակի
նայարկ

374-375. Էժնիկի Բնիկի միջնաբերդի
նայարկից, Հնոս Է
376-380. Թիւրքի միջնաբերդի մասնակի
նայարկ

374-375. Akanaberd Castle, Martakert District,
Artsakh, from the south
376-380. Partial views of the castle walls

▲ 381

▼ 382

▼ 383

381-383. Ի »ե՞ ղ՞ ԿԿ»ղ ձե՛ձ-
 Բ՞ յ՞ղ՛Ցօ (ի ՞ լձօ ՕձղՇ
 Ս՞ ղ՞, ի »ղԿ՞ Բ՞Կ · լձօՕ)
 384-386. Ի »ե՞ ղ՞ ԿԿ»ղ ըՍյ՞-
 ի ՞ յ՞ղ՛Ցօ (ի ՞ լձօ ՕձղՇ
 Ս՞ ղ՞, ՕՕ» · լձօՕ)

381-383. Ի ԳՍե՛ ձե՛ ը Օձձձ-
 ի Գ՛ ը՛ ըձձ՛ ի ղձ՛ ի ժ՛ ըձ-
 ձձձ, ղձ՛ ի Գձձ՛ ձձձ՛,
 ի ձե՛ձղ՛ ձձ՛ ը ձձ՛ ժ
 384-386. Ի ԳՍե՛ ձե՛ ը
 Օձձձ ի Գ՛ ը՛ ըձձ՛ ի ղձ՛
 ղ՛ ձձձձձձ, ղձ՛ ի Գձձ՛,
 ի ձե՛ձղ՛ ձձ՛ ը ձձ՛ ժ

381-383. Partial views of
 Proshaberd Castle,
 Vernashen Village, Vayots
 Dzor Region
 384-386. Partial views of
 Smbataberd Castle,
 Yeghegis Village, Vayots
 Dzor Region

▲ 384

▼ 385

▼ 386

▲ 387 ▼ 388

387-388. ἰ ³ ÷ Ç μ»ñ¹Á ἸἸάσῆçῆ-³ ἡἷ»Éúçó ἰἷ³ ἡἷἸάσῆ ἰἷçó (É áεἡáí Ç ³ ἡ· »Éáó, áσἡἷ ἰἷ³ ó³ ἰἷ³ ἰἷ³ »óç, ²ἡ³ ἡ³ ἰἷ³ Ç Ἰἷ³ ἡἷ) 389-390. 0ççY³ ¹³ ἡἷ³ Y μ»ñ¹ áσἡἷ ἰἷ³ ó³ ἰἷ³ ἰἷ³ »óçáóἸ

387-388. Éðáí ἰἷἷ ἡἷἷ Óáí à ἡ ἡáááðí -áí ἡἷἷ éá è çáí ááá, áí ðí àèçá Óðó, Óí ἡἷἷ áἡἷἷ çáí ἰἷ áááí èé, Áðáðáðἡἷáý ἰἷ áéáἡἷ 389-390. Ἰðááí áááéí ááý éðáí ἰἷἷ á áí ðí àèçá Óðó

387-388. Tap Castle in Urtz Town Site, Khosrov Reserve, Ararat Region: views from the north-east and west 389-390. A medieval fortress in the same town site

▲ 389 ▼ 390

▲ 391 ▼ 393

▲ 392

▲ 394 ▼ 395

▲ 396 ▼ 397

391. Օ՜ էՇ՛էօէՇ զ»ն՛Ա՛ ՚ Շ»½»ն՛Շօ (ՇԼա՛՞՛՛՛՛-
ե՛՛ԼՇԿ 2նօ՛՛ Է, Պ»՛ ՚ ջ՛ԼՇ ԲնՇ՛ Մ)
392. ՚»ն՛՛՛ Է՛՛ ի՛՛ Ա՛ ի՛՛ ՚ Շօ
393-395. Թ՛ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚
՛՛ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚
396-397. 2՛՛՛»ն՛ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚
՛ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚ ՚

391. Լէօ յճիրի ոնէ Ի ձծնի ն էշ էի նի ի նա,
Աօօօօէնէէ ժաեի ՚, Նաօօի՛ ՛ե Ածօօ
392. Աի ձա, ՚ ՚ եի ձի ձի ե ձանի ՚ էի ձաի ՚ յօս,
ն իօօ
393-395. Օծաօի ճի ձս յճիրի ոնի ՛օ ոնար ն աւօր ՚ ՚
ի է
396-397. Էճիրի ոս Աի ածա, ՚ ՚ Էօնոս Լծաօօի ձի

391. Parisos Castle, Getabek District,
Northern Artsakh, from space
392. The castle mountain from the south
393-395. Partial views of the pyramidal
masonry of the castle ramparts
396-397. Amberd Castle, Aragatzotn Region

▲ 398

▼ 399

▼ 400

398. 20çñí áó μ»ñ¹Ý³ ñ¹¹Úáõí ùÇó (ÁáñÁáóÙ
·³ í³ é, á³ ÓñÝ»è · lláóÙ)
399. ´»ñ¹Á ÑláoèÇè-³ ñ¹¹»ÉúÇó
400. ´»ñ¹³ ÚÇÇÇ Íñl¹Ý³ Ñ³ ñl¹ »l¹»Ó»óÇÝ
ÑláoèÇè-³ ñ¹¹»ÉúÇó
401-403. í »è³ ñ³ ÝÝ»ñ 20çñí áó μ»ñ¹Çó

398. Éðáíí ñóò Áóáæðèèà ñ çáíáàà, ñáéí
×ááúðí áñ, í èðóá Óí ðóóí
399. Éðáíí ñóò ñ ñáááðí -áí ñóí èà
400. Ááóóγðóñí áγ óáðéí áú áí óóðè èðáíí ñóè
ñ ñáááðí -áí ñóí èà
401-403. Áεáú í à èðáíí ñóò Áóáæðèèà

398. Aghjerku Castle, Chaghernes Village,
Tortum District: a view from the west
399. The castle from the north-east
400. The double-tier church inside the castle
from the north-east
401-403. Views of the castle

▲ 401

▲ 402

▼ 403

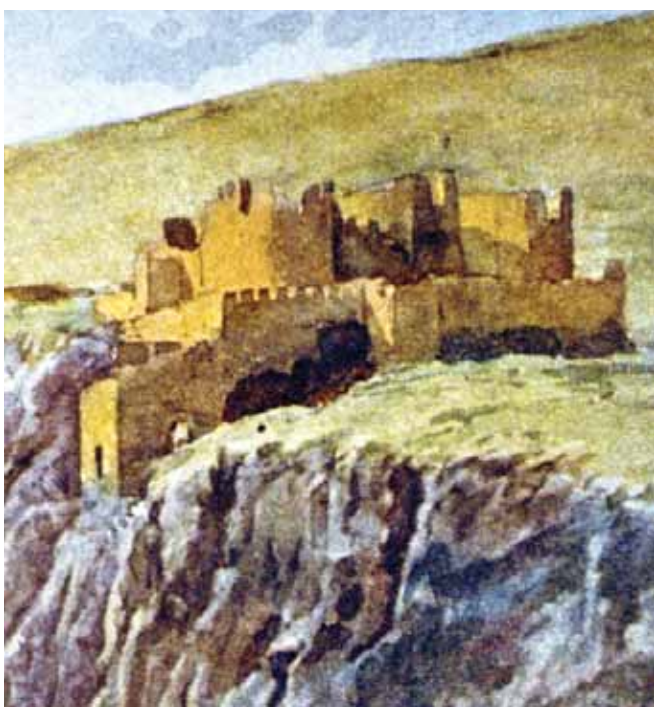
▲ 404 405 ▼

▲ 407 408 ▼

406 ▼

404-405. Ք³ Օ³ Եմ»ն՝Ա ի Ը»½»նՍՈ (Ի³ նԵՇ Ս³ ն½)
 406. ՚»ն՝Ը Ըհ³ Կ»ն՝ Կ՝ ի³ նԱ (Ն»Օ. շնԵՅ՝ Ի Ս»Ա ի³ Կլ³ Կ)
 407-408. ՚»ն՝Ա ՈւաճԵՇ-Յ ն»Սաճի յՈՃ
 409-410. Ի Ը. ԿՇԵՇ թ»ն՝Ա Ա 1³ նՇ Ե՛ ի³ ԿԿՄ Կ
 2006 Ա. (Ի³ նԵՇ Ս³ ն½)
 411-413. Թ³ ՚ ի³ Ի³ ԻԿ»ն ՍՇՇԿՅ³ թ»ն՝ՇՈ

404-405. ԱԵձ Եճար՝նձԵ Ի ԵԵԵԵԵԵԵ ԵՇ Ե՛ ի³ նձ, ԵձճճճԵձ Ի ԵԵԵԵԵ
 406. ԱԵԵԵԵԵԵԵԵ ԵԵ ժԵճճճ Ե Եճար՝նձԵ (ԵԵճճ ժ— ԱԵԵԵ ԵԵԵԵԵԵԵԵԵԵԵԵԵ)
 407-408. Եճար՝նձ Ե ն ԵԵԵԵԵԵԵ-Շ՛ԵԵԵԵԵ
 409-410. Եճար՝նձ Եճար՝նձ Ե Ե ԵԵԵԵԵԵԵ ԵԵ Ե. Ե Ե 2006 Ե., ԵԵԵԵԵԵԵ Ե ԵԵԵԵԵ
 411-413. ԵԵԵԵԵ Եճար՝նձ ԵԵԵԵԵԵԵ Եճար՝նձԵ

404-405. Maghasberd Castle, Kars Region, from space
 406. A watercolour painting of the castle by Arshak Fetvajian
 407-408. The castle from the north-west
 409-410. Tignis Fortress, Kars Region, in the early 20th century and in 2006
 411-413. Partial views of the fortress citadel

▲ 409

▲ 411 ▼ 412

▲ 410 ▼ 413

▲ 419 ▼ 422 ▼ 420

▼ 421

419-421. ԹՅԻ Ի Յ Ի Կ»՛՛ն Էաե՛» ւՅ ԾՅ ւՅ Ի »ՕՇՇ
 ձՅ նեձՅ ձՅ Ի »նՇՕ (ԷաեճՕ ւՅ ն՛, ԷաեՇ-
 մ»՛՛՛ · ՆաճՕ)
 422. Չ՛՛՛՛ ՅՇԻ՛՛ ՆՅ՛՛՛ ՅՅ մ»՛՛՛ Յ Ի Էաե՛» ւՅ ԾՅ -
 ւՅ Ի »ՕՇՇՕ, ւ.Ա.Յ. Ա 1Յ ՛

419-421. Օճաճի ճի Ծ՛ Եճա՛ի ՛ ՛ ն՛՛ Կ՛ Ծ՛ ն՛՛՛ ճի ճի -
 ձե՛՛՛՛ Է՛ի ճ՛, ն՛՛՛ Է՛ի ճեճ՛՛՛՛, Է՛ի ճե՛՛՛՛՛՛
 ՛ ձեճ՛՛՛՛
 422. Ն՛՛՛՛՛՛՛՛՛ (IX ճ. ճի Ի. Յ.) ՛ ՛ ճի ճի ձե՛՛՛՛
 Է՛ի ճ՛

419-421. Partial views of the walls of Lore
 Town Site, Loriberd Village, Lori Region
 422. A statuette (9th cent. B.C) unearthed from
 the town site

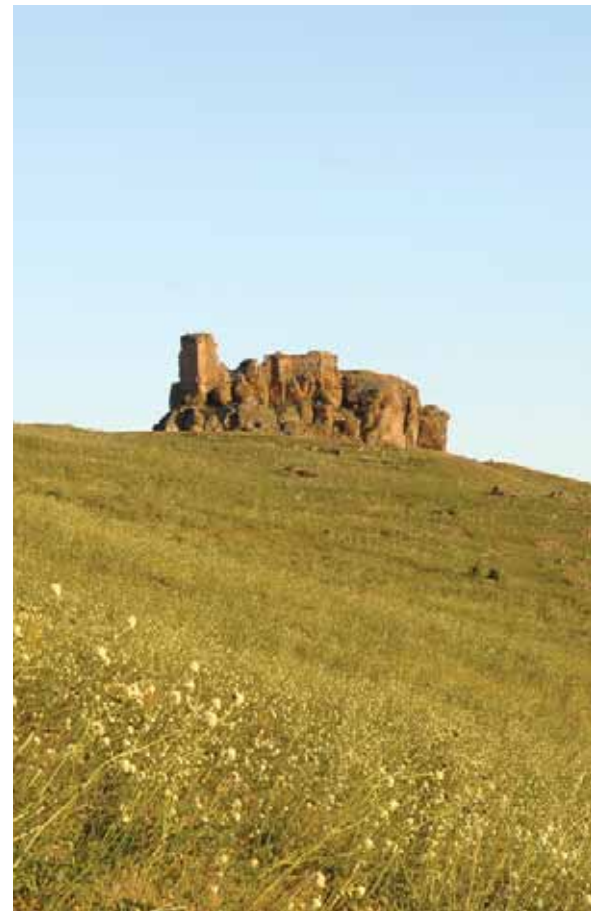

▲ 423 ▼ 424

▲ 425 ▼ 427

▲ 426 ▼ 428

423-424. ՀԿՅ ԿաթՄ մ»հ¹ Ի (ԻՅ նեՇ ՍՅ հ/՛, ԻՅ Օ՛/ի ՅՇ. ՅիՅճ, ԻՅ Է»մՅ ԲԱ · ՈւսՕՕ)
425-428. ՀԿՅ ԿաթՄ մ»հ¹ (՛Յ Է»Կ. ՅիՅճ, ՕլլանաՕԷՇ · ՈւսՕՕ)

423-424. Ի աեմի սեայ Էժմի ուս, նաեի Էաեաաա-
ժու, Ի Էժոա Էաաւսաի, Էաժոնեայ Ի աեանոս
425-428. Էժմի ուս, նաեի Է, ժի աեւ, Ի Էժոա
Աանի

423-424. A small fort, Kalebashe Village,
Kaghzvan District, Kars Region
425-428. A castle, Kyoroghli Village, Basen
District

▲ 429 ▼ 430 ▼ 431

▲ 432 ▼ 433

429-433. ԴՅ ½Յ μ»ñ¹ Ի³ 0 á³ Է³ -
 Է³ μ»ñ¹ (Էճճճ 0³ ñ½, æՇԷՇ½³
 · lláó0)

429-433. Էծճի Ի ու 0 Աճճճճճճճճ ԷԷԷ
 չճճճճճճճճ, ñճԷ Դճճճճճճ,
 Էի ճճճճճճ Ի ճճճնու

429-433. Bazaber (Chakhalaber)
 Castle, Jiliza Village, Lori
 Region

▲ 438 ▼ 441

▼ 440

▲ 439

438-440. ԹՅ Ու յՅ ՕՐԻ » 1ճԿՅ իՅ Յ ՇԵՅ ՅՇ » ԵՅ ՆՅ ըԻ 1ՕՈՅ իՅ-Յ ԶՅ ըՅ ՅՍ
(Էսէսօ ՍՅ ըՅ, ՉսնՇ · Ուսօ)

441. ԹՅ ի ի Յ ի 1ՕՈՅ իՅ-Յ ԶՅ ըՅ ՅՍ Յ » ըսօՍ · ի Յ ի սՕ ՍՅ ի սօՇ ԶՅ Ն-
ԶՅ Յ ի Յ ի սնՍՅՅ Յ ի Յ ըՅ » ըՇօ

438-440. Օծսօյծսսէ Սէ շս ի Է-սս թսօ սծ ի յ ըէ ի ս ի Է ի յ շ յ-սսէէէս ի Էսս,
նսէ ի Աէ թէ, Է ի թէնէս ի սէսնս

441. Օծսս ի ս ի ըս ի Էսսսէն յ ի ընէ սն ի ս Է ի ս օծէ շս ի Էս-սս թսս

438-440. A three-floor fortified palace once belonging to an Armenian Chalcedonian prince, Akori Village, Lori Region
441. A partial view of murals preserved in a chapel inside the palace

▲ 442 ▼ 443

▼ 444

▼ 445

▼ 446

442-446. Ἰστορικὸν φρούριον ἐν Ἰστανίᾳ
(Ἰστανίᾳ - Ἰστανίᾳ)

442-446. Ἰστορικὸν φρούριον ἐν Ἰστανίᾳ, Ἰστανίᾳ

442-446. A small fort in the vicinity of Geghis Village, Tortum District

▲ 447 ▼ 448 ▼ 449

447-449. Ἄσπῆσός μ᾽ ἴΑ (Ἄσπῆσός · 3 ἴ 3 ε)

447-449. Ἐδαίῖ πού Οἱ δοοὶ ἂ, ἱ ἔδοᾶ Οἱ δοοὶ

447-449. The castle of Tortum in the district of the same name

▲ 450 ▼ 451

450. ԲաՅՈՒՆ · ՈւժՈՒՆ · ՆՅՍՅՅ ԿաՅՈՒՆ
 ՄՅՆ¹³ ԵՅ ՆԱՅ · ՆՅՅ ԿՅՈՒՆ
 ԵՅ ՍաՅՈՒՆ · ՅՅ ՅՅ ՅՅ ՅՅ
 451-454. ԻՅՅ ՆՅ ՅՅՅՅ ՍաՅՈՒՆ ՄՅՆ-
 ԿՅՈՒՆ

450. ԻՅՅՅՅ ԵՅՅ ՆաՅՅ ՅՅՅՅ ԵՅՅՅ ԵՅ
 ԵՅՅՅ, ԻՅ ԵՅՅ ՅՅՅ ԵՅՅ ՅՅՅՅ ԵՅՅ ԵՅՅՅ ԵՅ
 ԵՅՅՅՅՅՅՅՅ, ԻՅՅՅՅՅՅ ԵՅ
 ՕՅՅՅՅ ԵՅՅՅՅՅՅՅՅ ԵՅ
 451-454. ՕՅՅՅՅ ԵՅՅՅՅ ԵՅՅՅՅ ՅՅՅՅ
 ՅՅՅՅՅՅՅՅՅ

450. Shoshik Village and the mountain of Shoshkaber Castle, Khamur Sub-District, Bagrevand District
 451-454. Views of the castle

▲ 452 ▼ 453 ▼ 454

▲ 455 ▼ 456

455-456. ¼»éY³ ĨÇ μ»ñ¹Á ÊYáðè ¨ Ð³ ñù
· ³ Ĩ³ εY»ñÇ è³ ÑÙ³ Y³ · ΕΕÇY

455-456. Êðáĭ ĩ ñù Çáðĭ áèà ĩ à áðáĭ èòà
ĭ èðóáĭ à Óĭ óñ è Óáðè

455-456. Zernak Castle on the border-line
between Khnus and Hark Districts

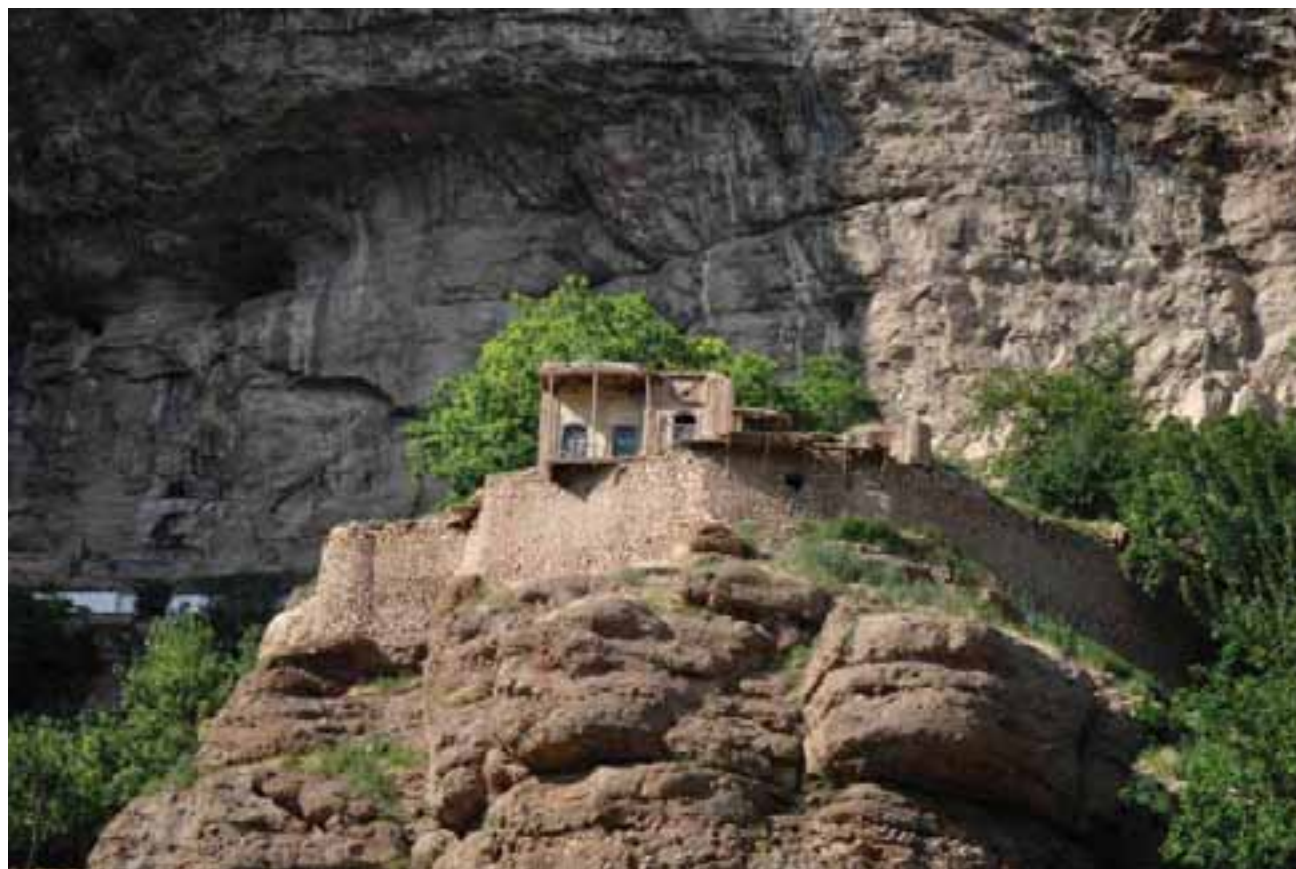
▲ 457 ▼ 458

457-458. ԴձՆԻՆԻ ՄԱՍԻՆԻ (ձԵՐԻ ԿՈՒՅԻՆ) 457-458. ԷժՈՒՆՈՒ ԱՃՈՒՆ, ԻԵՃՈՒ ՕՐՈՒՆ 457-458. Berdus Castle, Ukhtik District

▲ 459 ▼ 460

459. 0³ ĩáó ù³ 0³ ùÝ áó μ»ñ¹Á
 N³ ñ³ í Çó
 460-463. ĩ »é³ ñ³ ÝÝ»ñ 0³ Í í Ç
 μ»ñ¹Çó

459. Āĩ ðĩ ä ĩ àéó è éðāĩ ĩ ñóũ ñ ĩãā
 460-463. Óðāāĩ āĩ óũ éðāĩ ĩ ñóè
 ĩ àéó

459. Maku City and the castle of
 the same name from the south
 460-463. Views of the castle

▲ 461

▼ 462

▼ 463

▲ 464 ▼ 465

464-465. ի »ե՞ն՞ յՅ»ն Թ՞ ի Բ՞ ի Ը
 մ»ն՞ Ը՞ (Զն՞ ի ԸՅՅ Ս՞ ն՞, զն-
 ի Յ ԿձԹ · Յ ի Յ է)

464-465. Անն ի ձ Եձձի ռն
 Չձձձձ, ի Եձձձ Աձձձի օձ,
 Աձձձի ռնայ ի ձննն

464-465. Views of Shavshat Castle,
 Artanush District, Ardvin Region

▲ 466 ▼ 467

466-467. Ի ԿՄԿՅ 3 ՍննոճԱ 13 Օ13 -
 Յ3 Մ · Սննոճ Սնն (2ճ13 ՈՅ Մ
 · 3 ր 3 Ե)

466-467. Էճնրի ոնն Էնր շն օ նննն
 Անննննննն, Աննննննննննն րննն

466-467. The castle of Kinz in the
 vicinity of Baghdashan Village,
 Ardahan District

▲ 468 ▼ 469 ▼ 470

▼ 471

▲ 472 ▼ 473

468-471. Պիւսօ՛ւԷ՛ւր ՝ ԿՇ մ»ն-
 1Ա Ն՝Ս՝ Կաօ՛Յ . Սաօ՛Շ
 Սաի՛ (Չնօ՛Յ E, Ե՛ Նաօ՛Ս-
 Ս՝ ԿՇ ԲնՇ՛ Կ)

472-473. Աաօ՛Ս՝ ՍՍ՝ ԿՅ»նՇ
 ՇԵ՛Յ՝ ԿՇ՝ ԿՇ՝ ԿՇ՝ .
 ն՝ ԿՅՅ»նԱ՛ աՕ՛Յ Կ՝ ՝ ՝ ՝ .
 ԿՇ՝ Էաօ՛ . Սաօ՛Շ»նաօ՛Ս
 ԿՇ՝ նեա՛Յ՝ ՝ աօ՛ԿՇ՛ (Օ՛ -
 ն՝ 1՝ Օ . ՝ ՝ ՝ Է)

468-471. Աբե՛նօա՛ր նեայ՛ Էժա-
 ՚ի՛ նօս՛ օ՛ ի՛ ա՛ ի՛ Է՛ ի՛ ա՛ ի՛ ա՛
 նա՛ա, Չաօ՛ ի՛ նե՛Է ժա-
 Է՛ ի՛ , Աժօաօ

472-473. Շա՛ շե՛-աա՛ ժօ՛Ս
 Է՛ ի՛ Կա՛Է Օօ՛ ի՛ ի՛ ի՛ ա՛
 նա՛աօ Ա՛ աա՛ շե՛ Ա՛Է՛ ա՛ճօ,
 ի՛ Էժօա՛ ի՛ աժն՛ աօօ՛ Է՛
 (Էժա՛աա՛)

468-471. Gyulistan Castle
 near the village of the
 same name, Shahumian
 District, Artsakh

472-473. The Tumanians'
 princely palaces in
 Voghan and Aynalu
 Villages, Parspatunik
 (Gharadagh) District

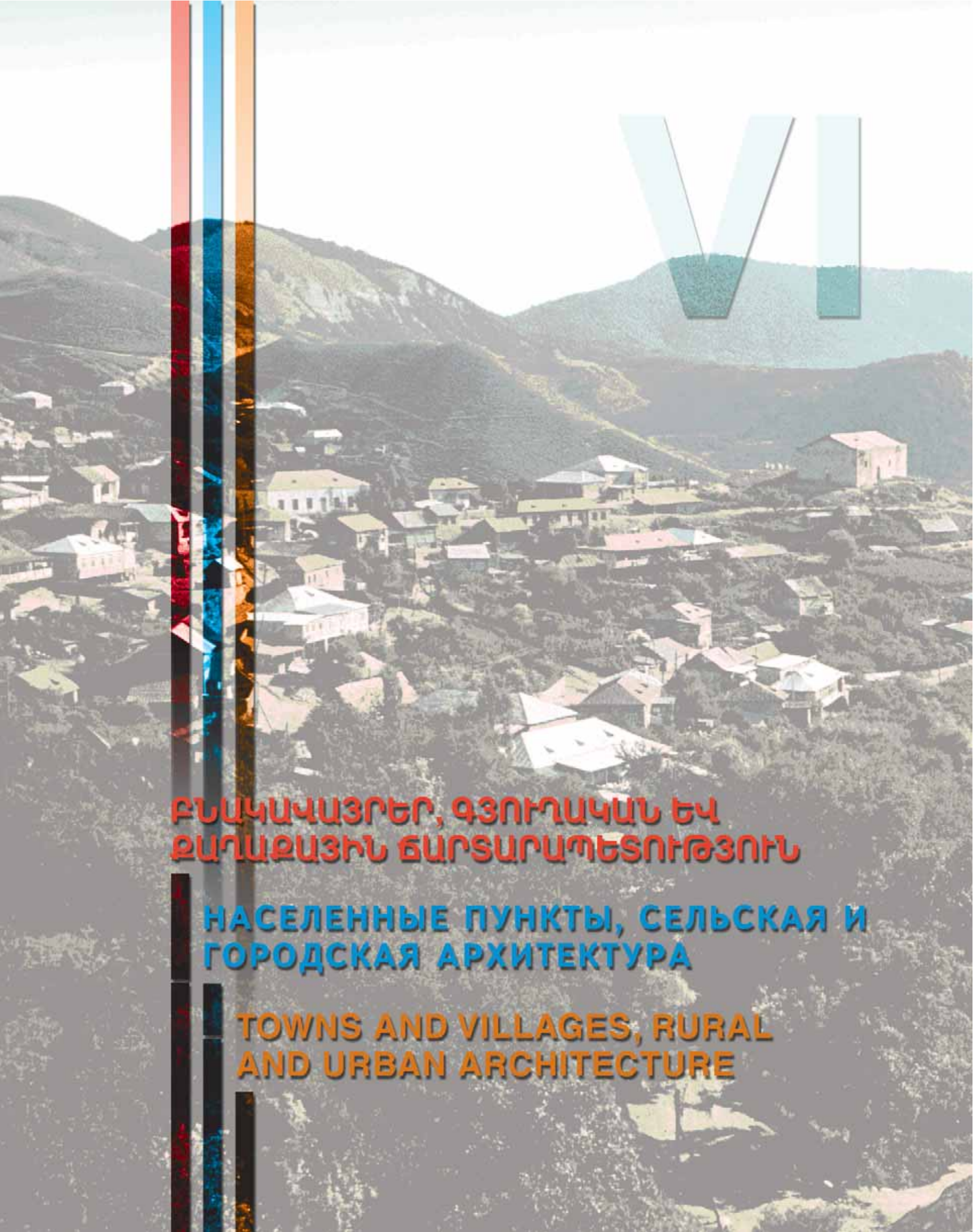
▲ 474 ▼ 475

474-475. Զեյնոս Կոմսի Անահիտի Նորիսի Նորիսի Ինչո՞ւն է. չՆարչի Անիսի Գոմի. Բնակիչներն ընդհանրապես (Զոհր Է, Զեյնոս - Կոմսի)

474-475. Էծարի ուն Անեծարի ն թաի - շարի ան: Օծարի արծարի ունի է նարի ուն անարի զի է, ի ձանա- ընթացի էի էրի ձառն Էաձեաձ, Անեծարի նեռն ձաի ի, Ածար

474-475. Askeran Castle in the district of the same name, Artsakh: a view from the south-west and part of the pyramidal masonry of the castle ramparts traversing the valley of the river Karkar

V

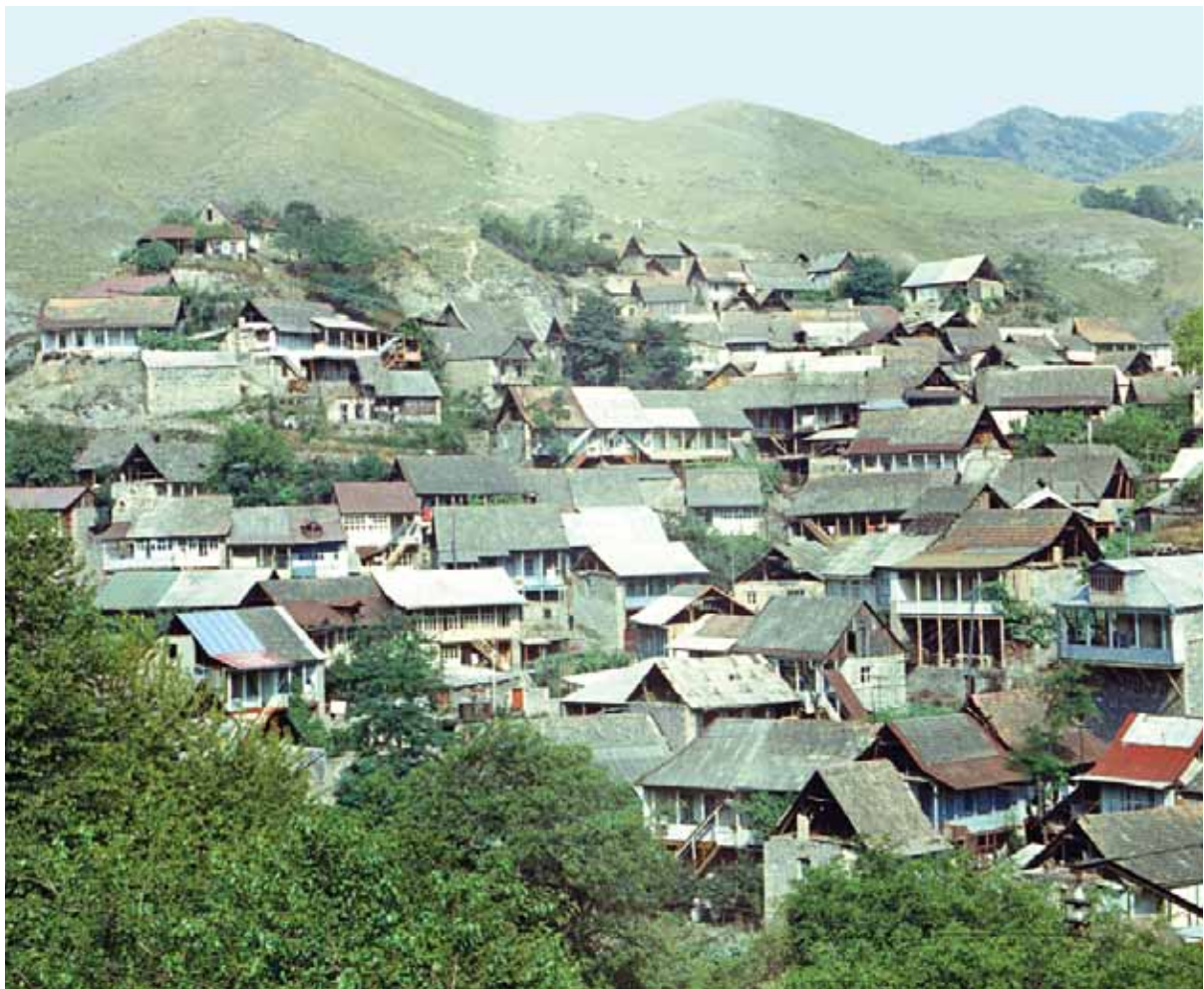
ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐ, ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԵՎ
ՔԱՆՔԱՅԻՆ ԵՐՏՐԱՐԱՄԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

НАСЕЛЕННЫЕ ПУНКТЫ, СЕЛЬСКАЯ И
ГОРОДСКАЯ АРХИТЕКТУРА

TOWNS AND VILLAGES, RURAL
AND URBAN ARCHITECTURE

▲ 476 ▼ 477 ▼ 478

▲ 479 ▼ 480

▲ 481 ▼ 482 ▼ 483

481. ԻՅԻՅՕ · ԱճՕՇ ԱԿՂՅՁՅՁ Ի »ԷՍԱ ՆՅ ՆՅ ԻՅ ՆՂ»ԷՍՇՕ
 482-485. ԾՅ Ի ԻՅ ԻՂՅՂ · ԱճՕՇՕ

481. ԻՂՅՁՅՁ ԱճՂ ԱճՂ Ն Ն Ն Ն Ն Ն
 482-485. ԱճՂ ՆՂ

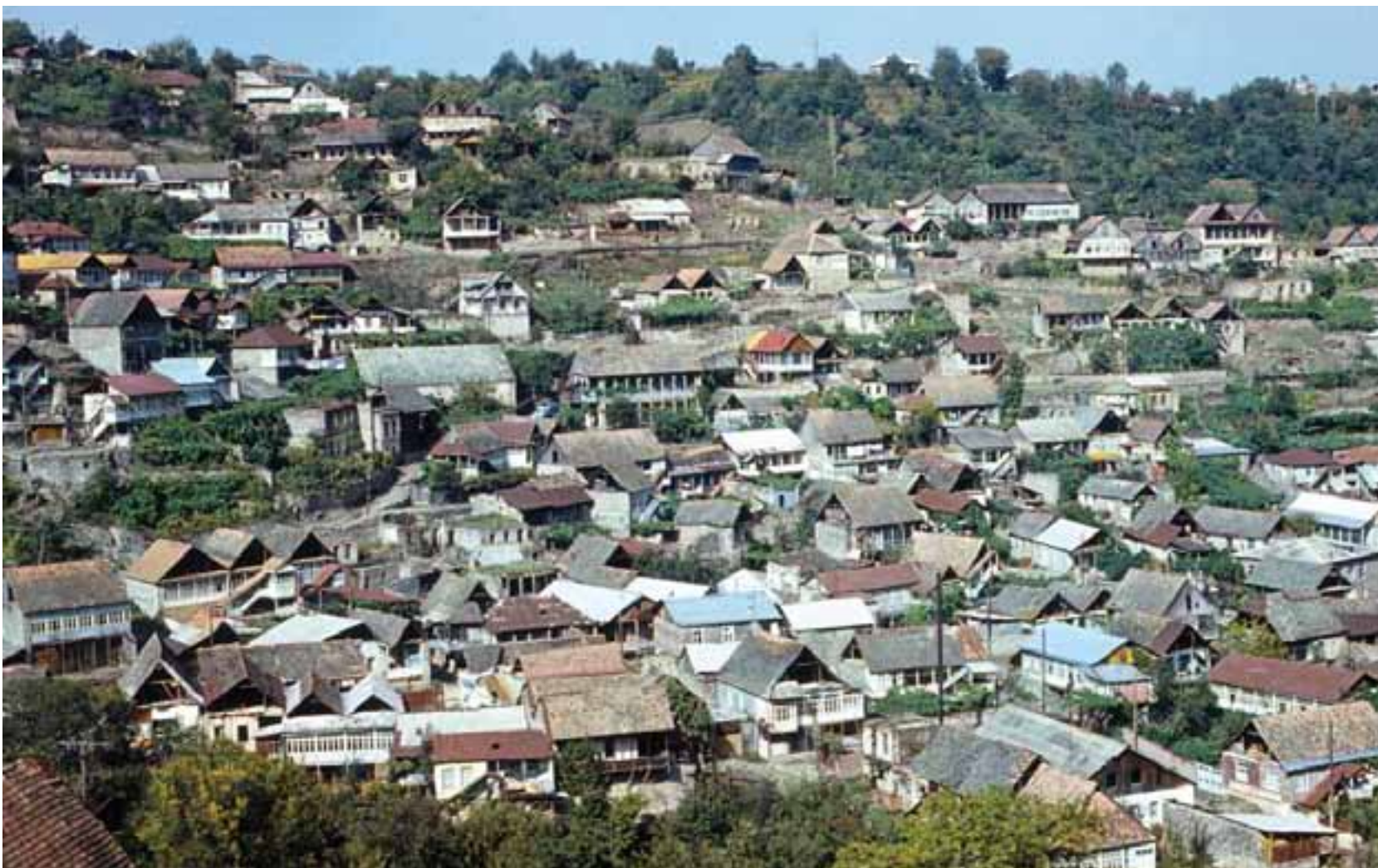
481. Banants Village from the south-east
 482-485. Partial views of the village

▼ 484

▼ 485

▲ 486 ▼ 487 ▼ 488

486. Պլի Գ ԵՅ՝ լաօՕՇ Եմ. Չեի ի Գ ի Գ ի ԿՅ յ՛Ի»-
Օ»ճաՅ ՆՅ յաՕ ԱՅ ՕՅ ՍՅ ԵԱ (ՔլաօԵՇԵՅ լԿՅ
ՉնՕՅ Ե, ԵՅ ԿԵՅ յՇ Ե՛ՇՅ Կ)

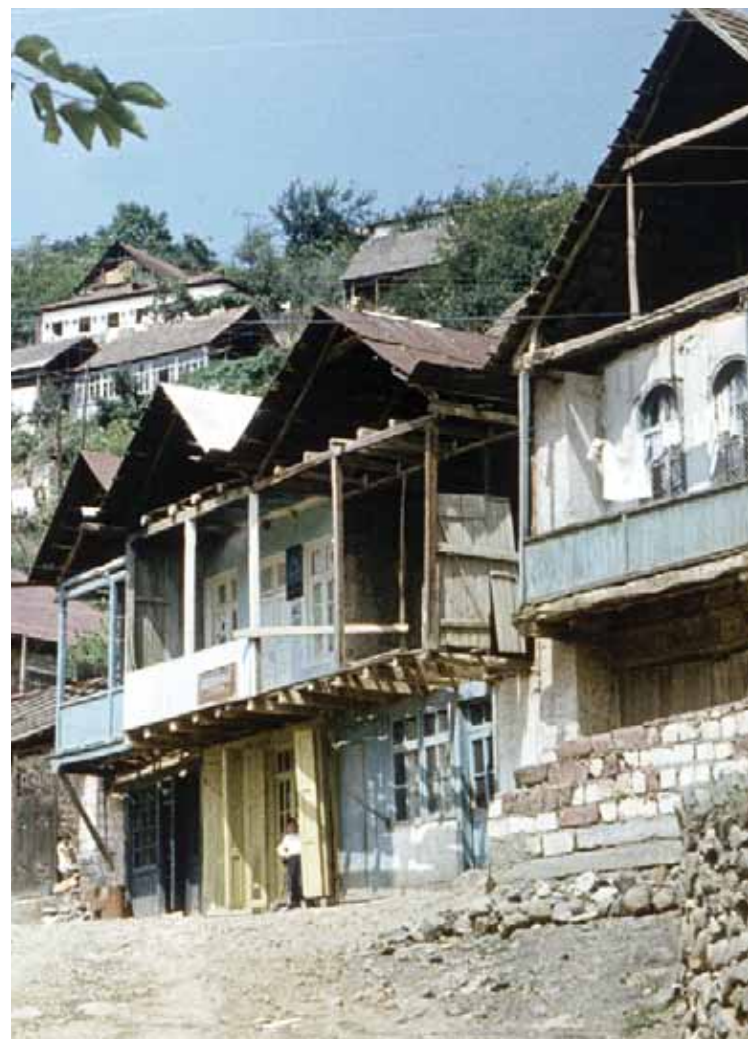
487-488. ի յն Ք»Ենճճ յՅ ՆՅ ԿՅ լԿ ի ճաՅԱ (1889 Ա.)
489. ԹՅ ի ի Գ ի Գ լաօՕՇ ՆԿՅ ԱՅ ՕՅ ՍՅ ԵՇՕ
490-491. ԿՅ ի ԵՇՇ ի Կ՛ն Պլի Գ ԵՅ՝ լաօՕՇ
Ի՛Յի յնՅՅ ի ԿՅ ՍՅ ԵաՕՍ (ԱԱ 1Յ յՇ ի յնՇ)

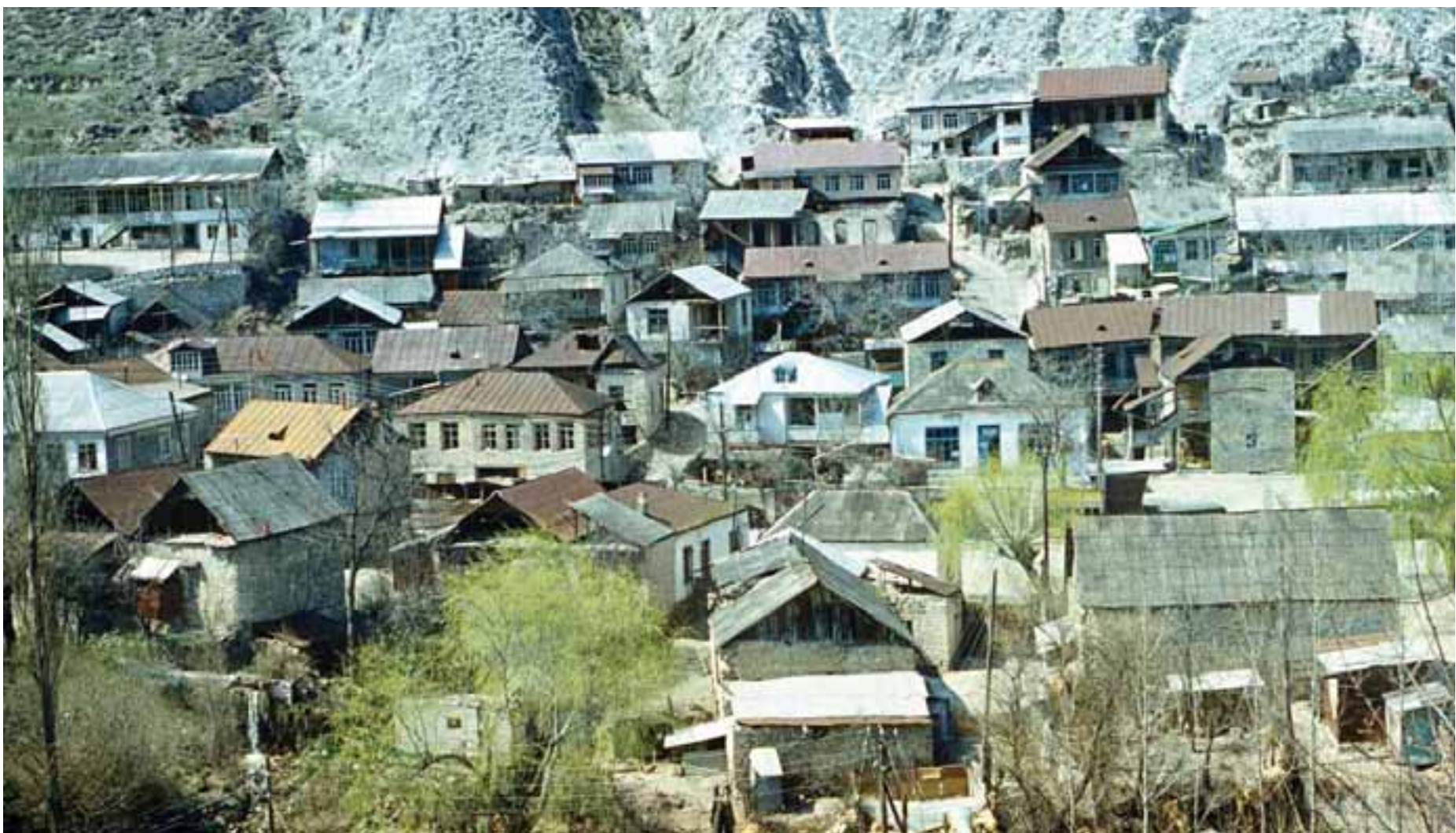
486. Ի ծեճճճճճՅ յեճ Ե օճԵճԵ ՆՕճճ ԱնՕճճճՅճԵԻ
(Ի ճնճ. Աի աի ծի ճեՕՕ) ԵճճճճԵ յնճճ Աճճճ-
ճճի, Օճի ԵճճճճԵճ ճճԵԻ ի, Նճճճճի յԵ Աճճճճ
487-488. Աի յ նայՅճճի ի Եճճ Օճճ-Ի ճնճի ի ճ (1889 ճ.)
489. Աճճ ի ճ յնճճճՅ ԵճճճճԵ յնճճ Աճճճճճի
490-491. ԱԵԵԵՅճճ աի յ ճ ճճի ճճճճճի ի Ե ճճճճ
յնճճ Աճճճճճի (Եի ի ճճ XIX ճ.)

486. Getashen Village, Khanlar District, Northern Artsakh: the quarter adjoining Sourb Astvatatzin (*Holy Virgin*) Church
487-488. Village Priest Mesrop's house (1889)
489. A partial view of the old quarter of the village
490-491. Houses in the centre of Getashen (late 19th cent.)

▲ 489 ▼ 490 ▼ 491

▲ 492

▼ 493

492. ի »նՇԵ»Յ · լևօՕՇ ի »Յր ինՅ՝ իՅ Յ Ա՝ ՕՅ ՍՅ ԵԱ
(ԶնօՅ Է, ԲՅ ՆևօՍՍՅ ՅՇ ԲնՇՅ Յ)
493. ՊլևօՇՇԵր Յ Յ · լևօՕՇ ԱՅ՝ ՆՅ Յաօն ի »ԵսԱ ՆՅ իՅ ի -
Յ ի՛Սաօր իՇօ (ԶնօՅ Է, ԲՅ ՆևօՍՍՅ ՅՇ ԲնՇՅ Յ)
494. ԺՅ իՇՅր Յ ի · լևօՕԱ ԲևօԲՇՇ իՅ իՇօՅՅՅՅ (Զն-
օՅ Է, ԲևօԲՇՇ ԲնՇՅ Յ)
495. ԺՅ ի իՅ իՇ ԲևօԲՇ իՅ ՕՅ իՇօ (ԶնօՅ Է, ԲևօԲՇՇ
ԲնՇՅ Յ)

492. Օարօճաբւիւնէ Եաճօթէ ինէա Աճծթօթի,
Չօթի յի ինէէ ծաբի ի, Ածօթօ
493. Ի սւեէ Եա ինէա Աբբնթօթի ի իթի -
Շարիճա, Չօթի յի ինէէ ծաբի ի, Ածօթօ
494. Աթ ի ի ինէի Էճծբիթթէ ի սնի՛ն Չօթթ,
Չօթթի ինէէ ծաբի ի, Ածօթօ
495. Աթ ի ի իթի ի Չօթթ, Չօթթի ինէէ
ծաբի ի, Ածօթօ

492. The central quarter of Verishen Village,
Shahumian District, Artsakh
493. Gyulistan Village, Shahumian District,
Artsakh, from the south-west
494. Karintak Village, Shushi District, Artsakh,
as seen from the heights of Shushi Town
495. A partial view of Shushi Town, Shushi
District, Artsakh

▲ 494 ▼ 495

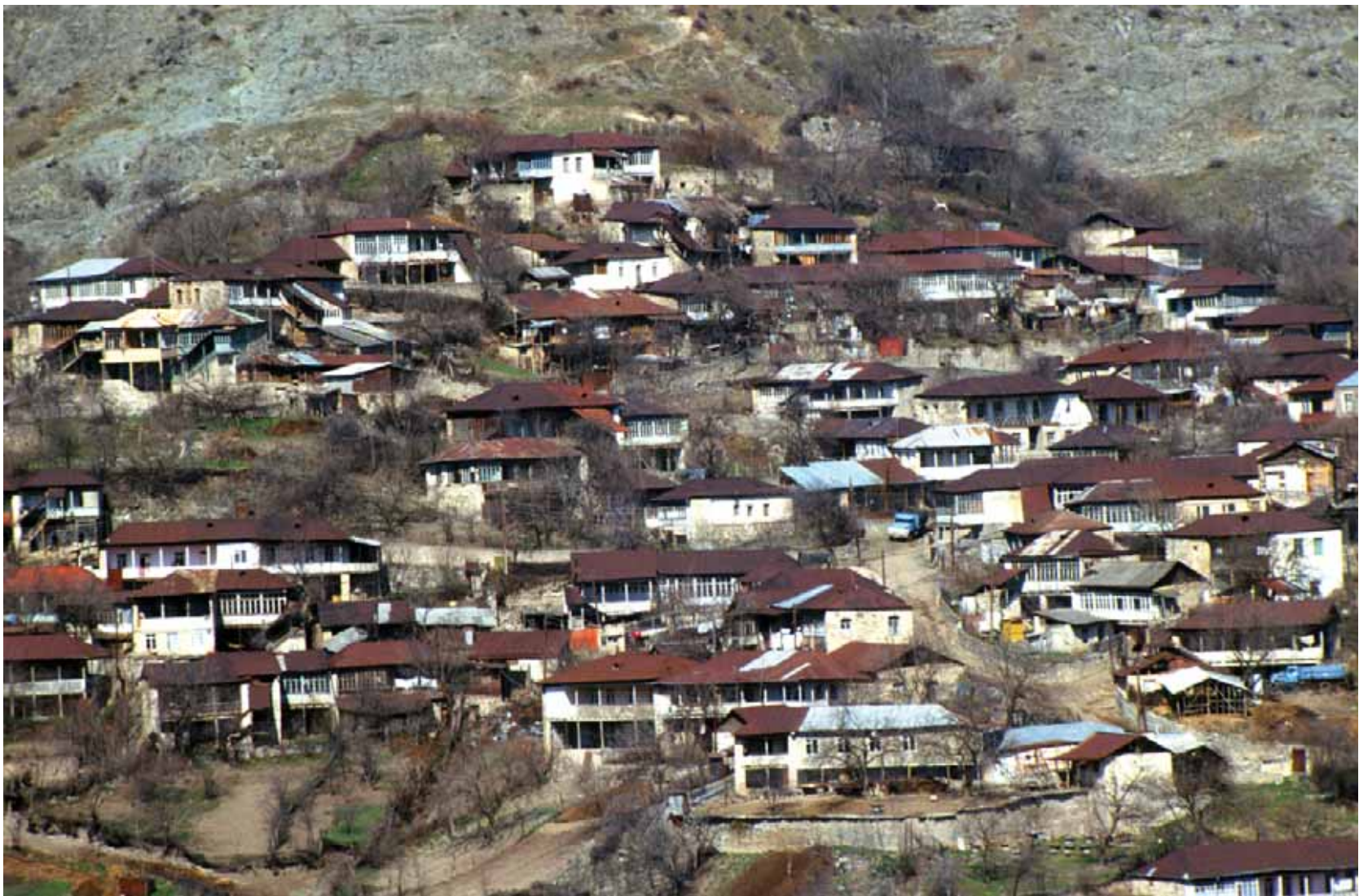
▲ 496 ▼ 497 ▼ 498

496. Ք՝Ի Բ՝Կ - լաօՕԿ ԱԿ՝ՆՅաօն ՚ի յեւԱ ՆՅ յՅ ՚ի -
 Յ՚ն՚ի յԷւՇօ (Զ՚նօՅ Է, ԲաօԲՇՇ Բ՚նՇՅ Կ)
 497. ԱԿ՝ՆՅաօն ՚ի յեւԱ ՆՅ յՅ ՚ի Շօ
 498. ԾՅ ՚ի ՚ի ՚ի - լաօՕԿ Պ՛լաօԿ՝ ԱՅՅ ՕՅ ՍՅ ԷՇօ
 499. ՅՅ Ն՚նՅ ՚ի - լաօՕԱ ՆՅ յՅ ՚ի Շօ (Զ՚նօՅ Է, ՅԷ-
 Ի յ՚նՅ ԿՇ Բ՚նՇՅ Կ)
 500. Ի Յ Օ՛ի Յ ԲՅ ՚ի (ՕԲԷՅ Օ) - լաօՕԱ ՆՅ յՅ ՚ի -
 Յ՚ն՚ի Սաօ՛ի յՇօ (Զ՚նօՅ Է, ՅԷ՛ի յ՚նՅ ԿՇ Բ՚նՇՅ Կ)

496. Ի աւեօ ԵԵ նԵԵ ի Եօժա՛ի յ Բա՛ի -ա՛ի յօ՛ի ԵԵ,
 ՕօօԷ՛ի յԵԵԵ ժԵ՛ի ՚ի, Աժօօօ
 497. Ի աւեօ ԵԵ նԵԵ ի Եօժա՛ի յ Բա
 498. ԱԵ ՚ի յ ԵԵժօԵԵ ԱԲ՚ի յ նԵԵ ի Եօժա՛ի
 499. ՆԵ՛ի ԱԵժօ՛ն յ Բա՛ն, ԱնԵժօ՛ն յԵԵԵ ժԵ՛ի ՚ի,
 Աժօօօ
 500. ՆԵ՛ի ՕաօԵժօ՛ն (ԷՍԵժօԵԵ) յ Բա՛ի -Շա՛ի յԵԵ,
 ԱնԵժօ՛ն յԵԵԵ ժԵ՛ի ՚ի, Աժօօօ

496. Metzshen Village, Shushi District, Artsakh,
 from the south-east
 497. A general view of the village from the south
 498. A partial view of Gyune Quarter of
 Metzshen
 499. Dahrav Village, Askeran District, Artsakh,
 from the south
 500. Tzaghkashat (Gheshlagh) Village, Askeran
 District, Artsakh, from the south-west

▲ 499 ▼ 500

▲ 501

▼ 502

▼ 503

▼ 504

505 ►

501-502. Ի սօՍՇ · ՈւսօՇ ԱՅ՝ՆՅ Կաօն Ի »եւԱ ՆՅ -
 իՅ Ի՝-Յ Ն՝Սաօի ւՇօ ՝ ՆՅ իՅ ԻՇօ (2ճօՅ Է,
 ԾՅ 1ճաօՇ ԵճՅ Կ)

503-504. ԿՅ՝ԻՅԷՇ Ի սօՅ ՝ ԻՅ ՈՅ ԷաժՅ Ի
 505. ԸՅՅ ԻՅՅ · ՈւսօՇ ԱՅ՝ՆՅ Կաօն Ի »եւԱ ՆՅ -
 իՅ Ի՝-Յ Ն՝»ԷՍՇօ (2ճօՅ Է, ԾՅ 1ճաօՇ ԵճՅ Կ)

501-502. Ի սօՍՇ աճա ճաճա Օօի է ի թա՛ի-Շա՛ի աա
 է թաա, Աաաօօոնեճճ ծաճի Ի, Աօօաօ
 503-504. ՔԷճի է ա՛ի է աաօաա՛ի Ի ա՛յ էա՛ի էօաճճ ա
 ճաճա
 505. Ի սօՍՇ աճա ճաճա Օճաճօ ի թա՛ի-ա՛ի ո՛ի էա,
 Աաաօօոնեճճ ծաճի Ի, Աօօաօ

501-502. Tumi Village, Hadrut District, Artsakh,
 from the south-west and south
 503-504. A house and a wooden capital from
 the village
 505. Hkaku Village, Hadrut District, Artsakh,
 from the south-east

▲ 506 ▼ 507

508 ▶

506. ԹՅ 1հնո՞ԱՅ 3 իՅ ԿՇ ԱԿ1ՆՅ Կնո՞ն ի՞ »ըսԱ ՆՅ -
 հՅ ի՞-Յ ը՞Սնո՞ ւՅՕ (2հոՅՅ Է, ԹՅ 1հնո՞ԱՇ
 ԲհՇՅ Կ)
 507. ԷՅ հՇԲ»Կ · լնո՞ՕԱ ՆՅ հՅ ի՞-Յ ը՞Սնո՞ ւՅՕ
 (2հոՅՅ Է, ԹՅ 1հնո՞ԱՇ ԲհՇՅ Կ)

506. Ի՛ սւե՛ե՛ ան՛ ի՛ն՛ նա՛ե՛ն՛ Ան՛ձո՛ո ն՛ թա՛ի-չա՛րն՛ն՛,
 Ան՛ձո՛ոնե՛ե՛ ձա՛ե՛ ի՛, Աձո՛ն
 507. Նա՛ե՛ Նա՞ձե՛ճա՛ր ն՛ թա՛ի-չա՛րն՛ն՛, Ան՛ձո՛ոնե՛ե՛
 ձա՛ե՛ ի՛, Աձո՛ն

506. Hadrut Township in the district of the same name, Artsakh: a view from the south-west
 507. Sarishen Village, Hadrut District, Artsakh, from the south-west

508. Մայրաքաղաքի հարավ-արևմտյան մասում գտնվող Մայրաքաղաքի հարավ-արևմտյան մասում (Հայաստանի Հանրապետություն)

508. Հայաստանի Հանրապետության հարավ-արևմտյան մասում, Արցախի մարզի Մայրաքաղաքի հարավ-արևմտյան մասում

508. Majkalashen Village, Martuni District, Artsakh, from the south

▲ 509 ▼ 510

509. ՎԵՅ ԻՅ ԽՆԷ ԼՆՈՐՇ ԽԻՆՈՐՈՎՅ ՆՅ ՆԱՕ
 ԱՅ ՕՅ ՍՅ ԵԱ ՆՅ ՆՅ ԻՇՕ (ԶՆՕՅ Է, ՉԵԻ Խ-
 ՆՅ ՎՇ ԲՆՇՅ Վ)
 510. ՉՆՈՐՇՅՅՎ ԼՆՈՐՇ ԽԻՆՈՐՈՎ ՆՅ ՆԱՕ
 ԱՅ ՕՅ ՍՅ ԵԱ ՆՅ ՆՅ ԻՇՅՆՅՈՐՈՎ (ԶՆՕՅ Է,
 ՉՅ ՆԻ ՏՈՂՈՐ ԲՆՇՅ Վ)

509. Ի ժեճճճճճՅՅՅՅ է օճճեճՅ էճճճՅճՅ Նճճճ
 Աճճճճճճ Ն յճճ, Աճճճճճճ Նճճճ ժճճ Ի,
 Աճճճ
 510. Ի ժեճճճճճՅՅՅՅ է օճճեճՅ էճճճՅճՅ Նճճճ
 Ի յճճճճճ Ն յճճ -ճճ Նճճ Եճ, Ի ճճճճճ Եճ -
 Նճճճ ժճճ Ի, Աճճճ

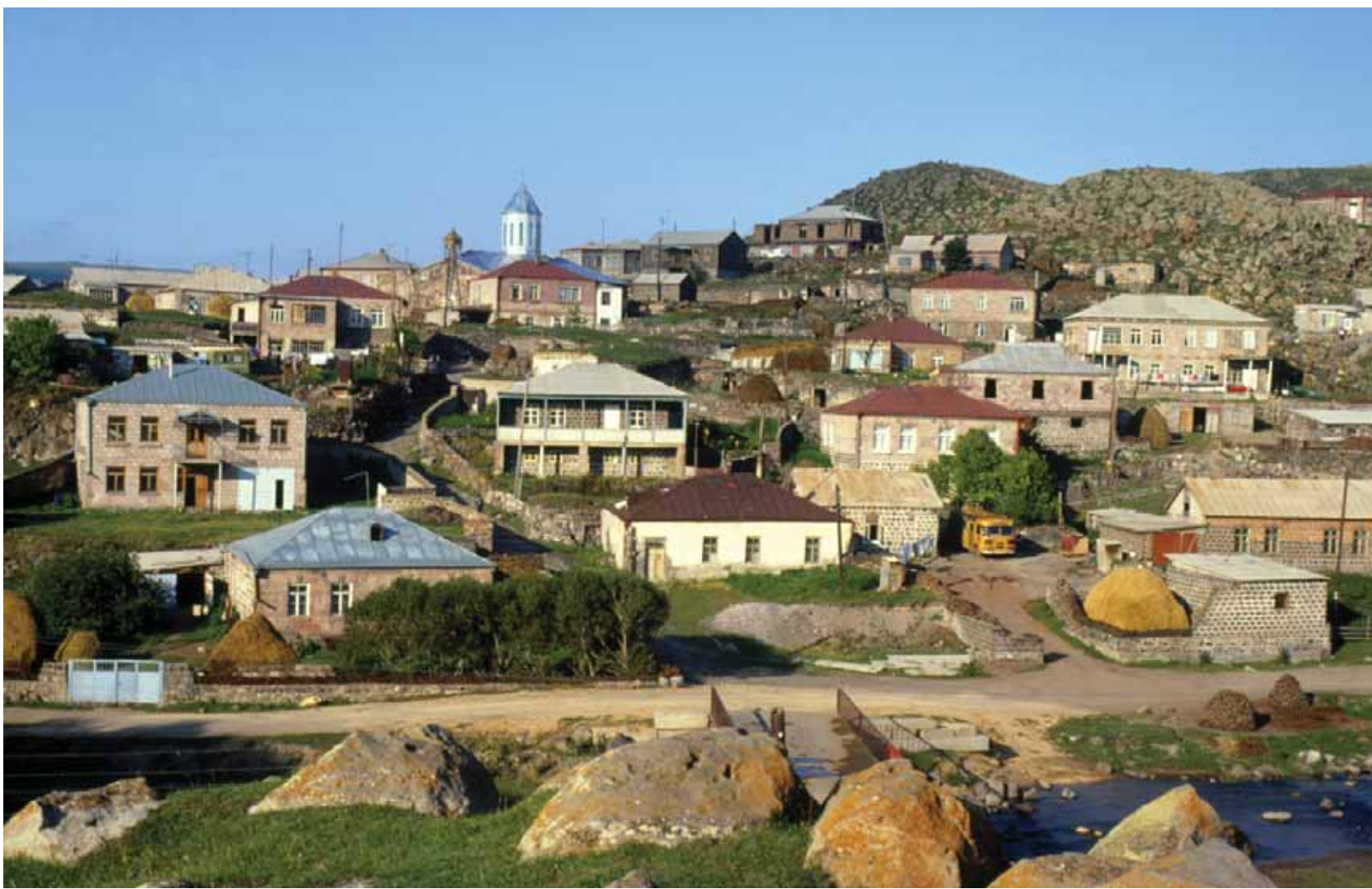
509. Drnavarz Village, Askeran District, Artsakh: the quarter adjoining the village church from the south
 510. Myurishen Village, Martuni District, Artsakh: the quarter adjoining the village church from the south-east

513. ՂԻՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՄ ԻՅՆԱՅԻՆ ԿՆՆՆԵՐԻ
 ՎԱՅՆՆԵՐԻ ԱՅՆՆԵՐԻ (ԵՄ ԻՅՆԱՅԻՆ ԵՄ)

513. Ի ճեզայրուէ ե օձեաւ Նոճա Էձարի օ
 (Նա. Էի րի րա Ի ճաճաւ-ը) ճաճաւ ղեա
 Աի ձա, Աճաճաւ

513. Gandza Village, Javakhk: the quarter
 adjoining Sourb Karapet (*Holy Forerunner*)
 Church

◀ 513

▲ 514 ▼ 515

514. ԵՅ ԱԷՅ՝ ՊաՕՕՇ՝ Եմ. Օ»ԻԿ Ս»նե»Ե ԾՅ Ս-
 նՅ ձ»ի »Ի»Օ»ՏՕՍԿ ՆՅ նՕ ԱՅ ՕՅ ՍՅ ԵԱ
 ՆՅ նՅ Ի՝Յ ն՝ՍՕի ւՇՕ (ԵՅ ԻՅ ԷՍ)

515. ՕձԻՅ՝ ՊաՕՕՇ ԱԿ՝ՆՅ ԿՕն Ի՝ »ԷՍԿՅ ն՝ՍՕի -
 ւՇՕ, ՅԷ՝ձՍՍ՝ ՕՅ նի ՅԿՅ՝. »ի Ա (ԵՅ ԻՅ ԷՍ)

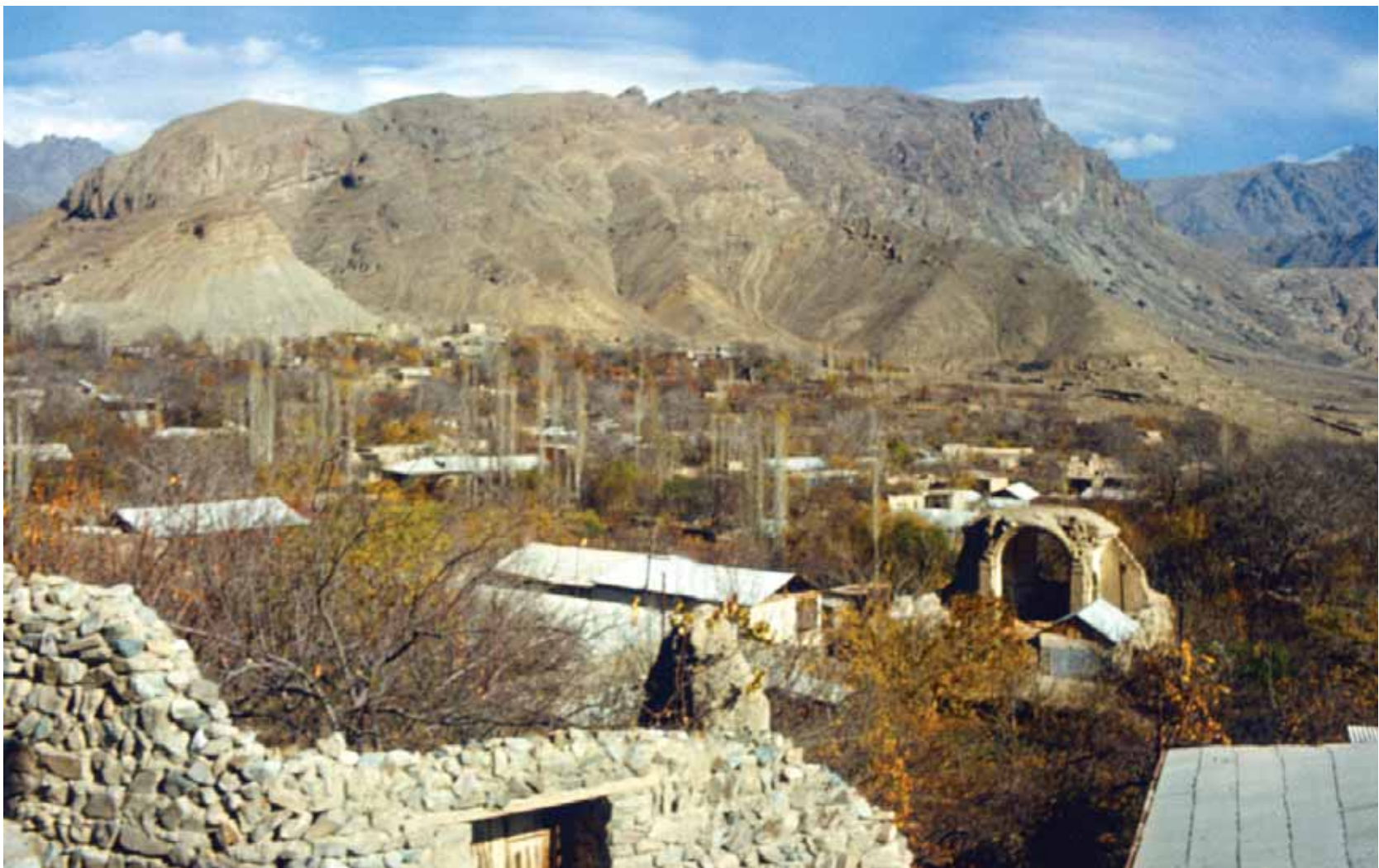
514. Ի ծեճճճրըեճ Ե թձԵճ ՆՕձ Ի ձօր Ի ձօ-
 նճն ԱԵձձի ձօ (Նձ. Ի ձօԵձձօձ Ի ձօնճնձ Աձ-
 ԵԵի ձի) ԵձձօձԵ նձԵ Նձօձ ն թձի -Շձի ձձձ,
 ԱձձձձօԵ

515. Ի ձՅԵԵ ձԵձ նձԵձ Ի ձ Եձ ն Շձի ձձձ. Ի ձ
 Ի ձօձձի ձի Ի Եձի ձ—ձձԵ Ի ձօձձի ձ, ԱձձձձօԵ

514. Satkha Village, Javakhk: the quarter
 adjoining the church of Sourb Metz'n
 Nerses Hayrapet (*St. Nerses the Great
 Patriarch*) from the south-west
 515. Poka Village, Javakhk, from the west, with
 the river Parvana in the foreground

▲ 519 ▼ 520

519-520. Ի յե՞ն՝ ԿՅ՞ն 2. ատճեճ
 Ա՞Յ Օ՞Յ Ս՞Յ Ե՞նճՕ (Ս՞ Էճճ՞Յ Կ)

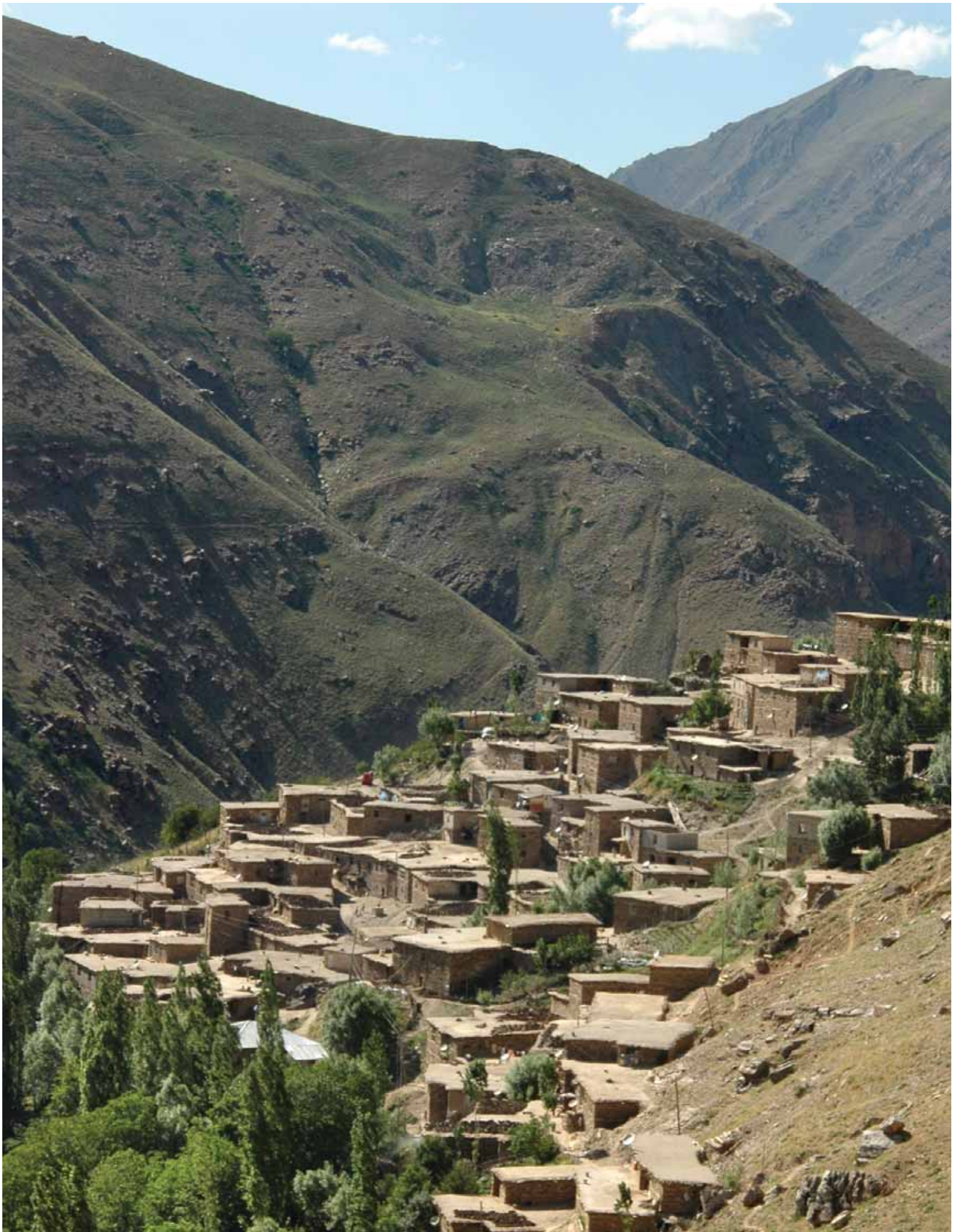
519-520. Աեւս Ի ձ Եաձոաեւ Աաթե՞ն,
 Ի աթեաթաթաթ

519-520. Views of the quarters of Agulis,
 Nakhjevan

▲ 521 ▼ 522

523. Հե՛ՇԿ՝ ՈւսՕՅ՝ Յ ը՛՛»էսՇօ (Չա՛լ'է՛ · Յ ի՛ Յ՛ է)

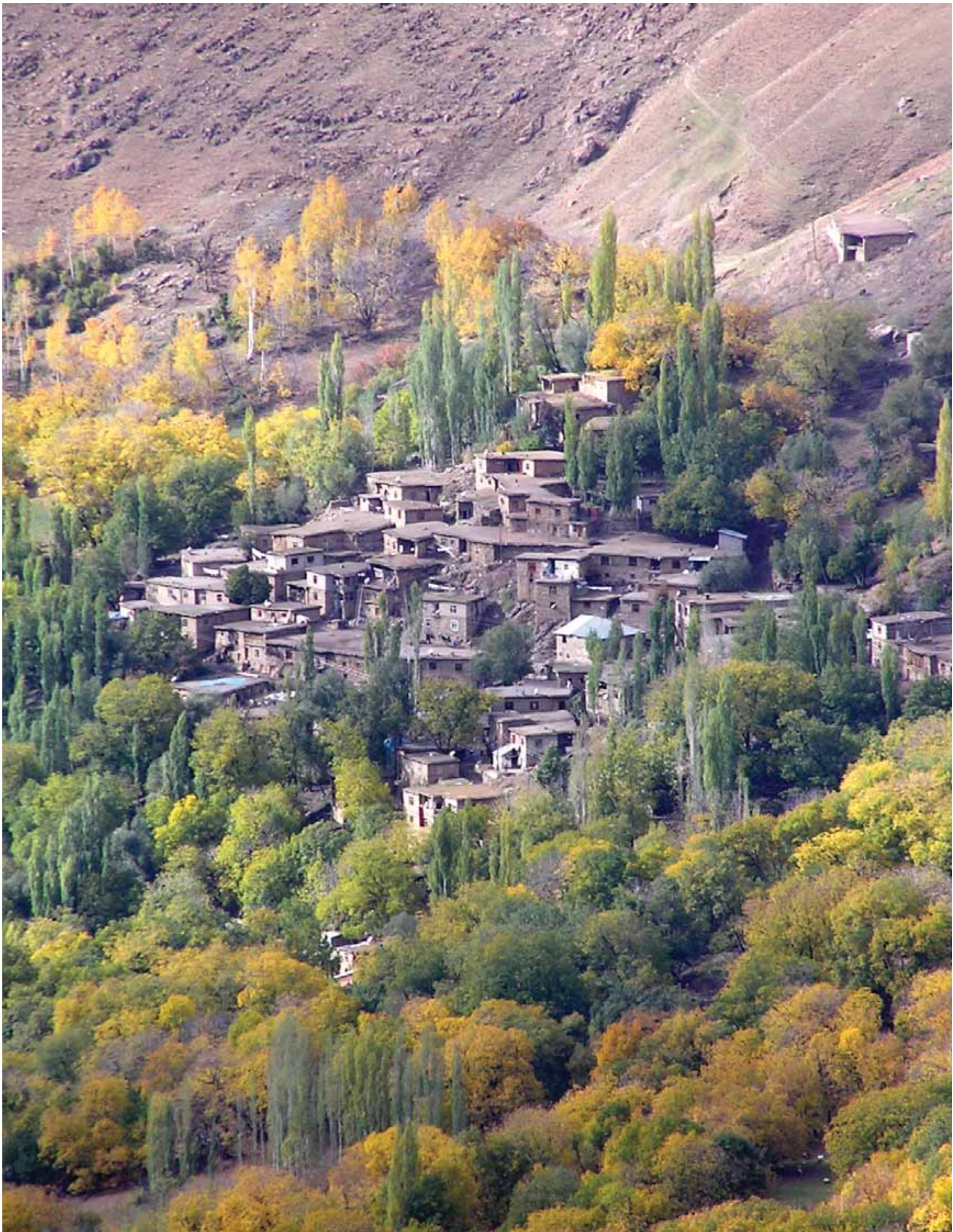
523. Năeîr' Aðeîf' äæ ñ aî nôi' èà, î eðóà Î î êñ

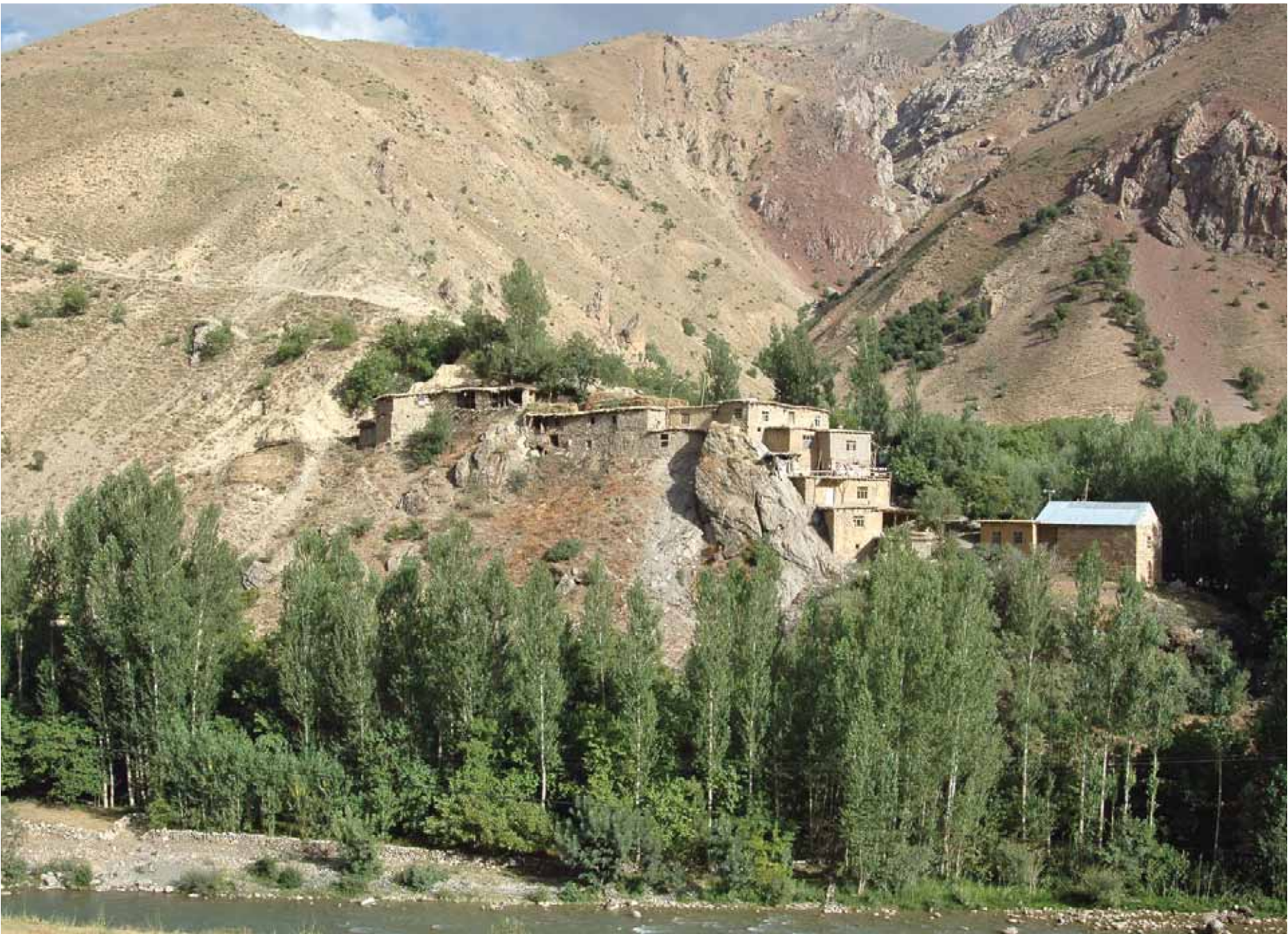
523. Arinj Village, Moks District, from the east

▲ 524 ▼ 525 ▼ 526

▲ 531

▼ 532

▼ 533

▲ 534 ▼ 535 ▼ 536

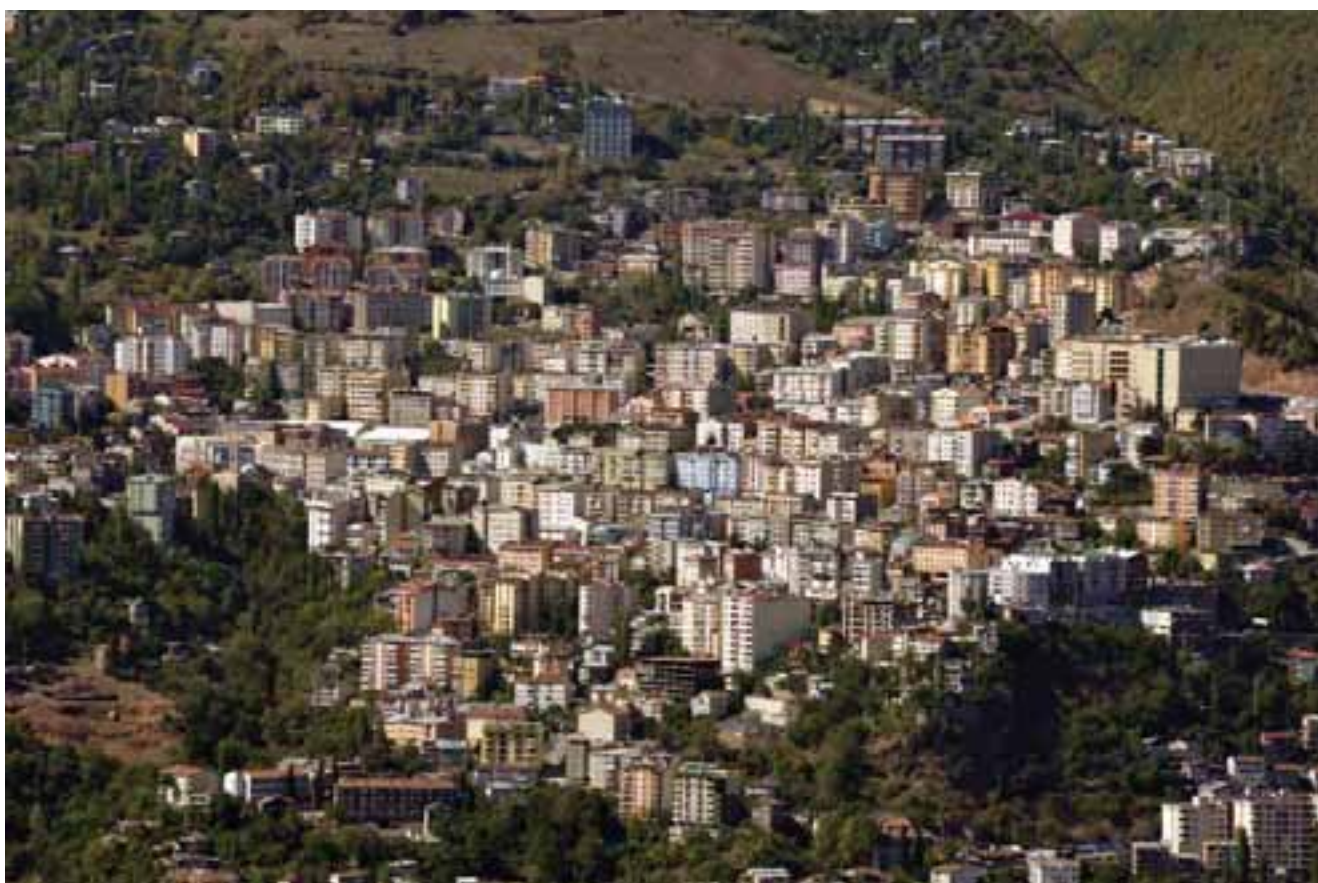
531. ժնՍՅ Կօ · լևօՕԱ ՈւևօԵՇԵ-Յ ը՛՛Սօր յՇօ
(ԲՅ յ՛ Ե · Յ ի՛ Յ Ե)
532. ՊևօՕՇ Սօր յԱ
533. շնՍԵՅ յ՛ · լևօՕՇ ԱԿ՛ՆՅ Կօն յ՛ »Ե՛՛Ա
(ԲՅ յ՛ Ե · Յ ի՛ Յ Ե)
534-536. ի՛ »Ե՛՛ ը՛՛ ԿԿ՛՛՛՛ · Յ ի՛ Յ Ե՛՛ ԿՇԵ՛ր
ԲՅ յ՛ Ե · լևօՕ՛ յ՛՛ Օ՛՛ յՇօ

531. Ուեր Էժ ի օ ը ը նաաժի -չա՛ ձաա, ի Էժօա
Չաժօ
532. Ի ի անօր յ Ե ըաօ Էժ ի օ
533. Ի աւԵԵ ձա ըա՛ ըա՛ Աժ յժօ, ի Էժօա Չաժօ
534-536. ԱԵ՛՛ ի ձ Չաժօ—ի ի ըա՛ յ
ա՛ ժ ի ան՛ր ա՛ յԵ՛՛ ձ Ե՛ ձա՛ յ յիժօժօ՛ր յԵ
ժա՛ յժ ի ա՛ ի Ե՛ ի ա՛ ի ի ա՛ ի Եժօա

531. Krmants Village, Shatakh District, from the north-west
532. The approaches to the village
533. A general view of Armshat Village, Shatakh District
534-536. Views of Shatakh Village Town, the centre of the district of the same name

▲ 537 ▼ 538

537-538. Հրճի ԿՅ իՅ ՕՅ իԱ
(Հրճի ԿՅ իՅ իՅ)

537-538. Արճի Եր Աճաճի,
Աճաճի իճի իճի

537-538. Ardvin City in the
region of the same name

▲ 539 ▼ 540

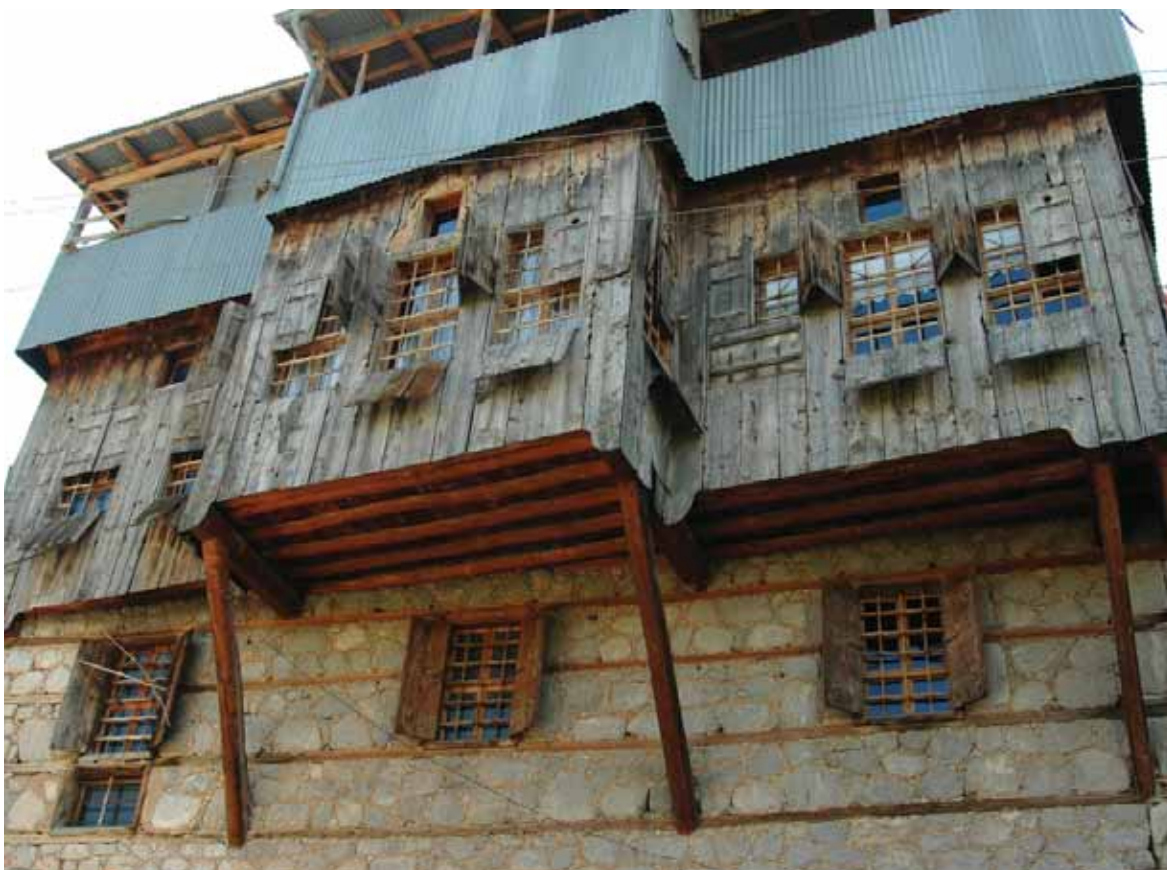
539-540. Հնի ՅաճՅաճ ԸՅ ՕՅ ԸԱ
(Հնի ՇԿԿ ԸՅ ՈՅ)

539-540. Ար ճի ճ Աճճի ճճ,
Աճճի ճճի ճճի

539-540. Artanush Town, Ardvin
Region

▲ 541 ▼ 542 ▼ 543

541. Բրնձօ - ՍաօՇ ԱՅ՝ՆՅՅ Կաօն ՚ի »եւԱ ՈւնաօեՇ-
 3 ը՛»ԵՍՇօ (2՚Կ - 3 ՚ 3 Ե)
 542-543. ՚ԿՅ՚Ի»ԷՇ ՚ Կ»ն Բրնձօ - ՍաօՇաՍՍ

541. Ի աւեօ օօն նաօն ՉՈՇօ ը նաաօի -
 աի ուի օն, ՚ի օժօն Աօի
 542-543. ՄԵօօն աի ՚ի օն նաօն

541. Sherzu Village, Akn District, from
 the north-east
 542-543. Houses in the village

▲ 544

▲ 545

▼ 546

▼ 547

544-547. Ἰῶν ἱεροῦ, ἐπεὶ ἡμεῖς ἐπισημαίνοντες
 ἡμεῖς ἱεροῦ ἐπισημαίνοντες ἡμεῖς ἱεροῦ

544-547. Ἐπεὶ ἐπισημαίνοντες ἡμεῖς ἱεροῦ ἐπισημαίνοντες ἡμεῖς ἱεροῦ

544-547. A house, window shutters and a knocker in Sherzu Village

▲ 548 ▼ 549

548-549. ἰ »ἔ³ ḡ³ ḶḶ»ḡ Ḳ Ḳ ½Ç½
· ḡḶḶḶḶḶḶ (ḲÇ½³ Ḷ · ³ Ḳ³ Ḳ)

548-549. ḲḶḶḶ ḲḶḶḶ Ḳ ḲḶḶḶḶḶ
ḲḶḶḶḶ ḲḶ ḶḶḶḶḶḶ, ḲḶḶḶḶḶ
ḲḶḶḶḶ

548-549. Views of Khaziz
Village, Khizan District

▲ 550 ▼ 551

550-551. Ի »էՅ րՅ ԿԿ»ր ԴՅ նէ
 · ՈւսՕՕՕ (ԷՇՅՅ Կ · Յ Դ Յ Է)

550-551. Ուսի Ասոն Է ԷԾՍԾ Ի Գ-
 Դ Դ ԷՇ Գ Դ Դ Դ, Դ ԷԾՍ Ծ ԷՇ Գ Դ

550-551. Views of Bars Village,
 Khizan District

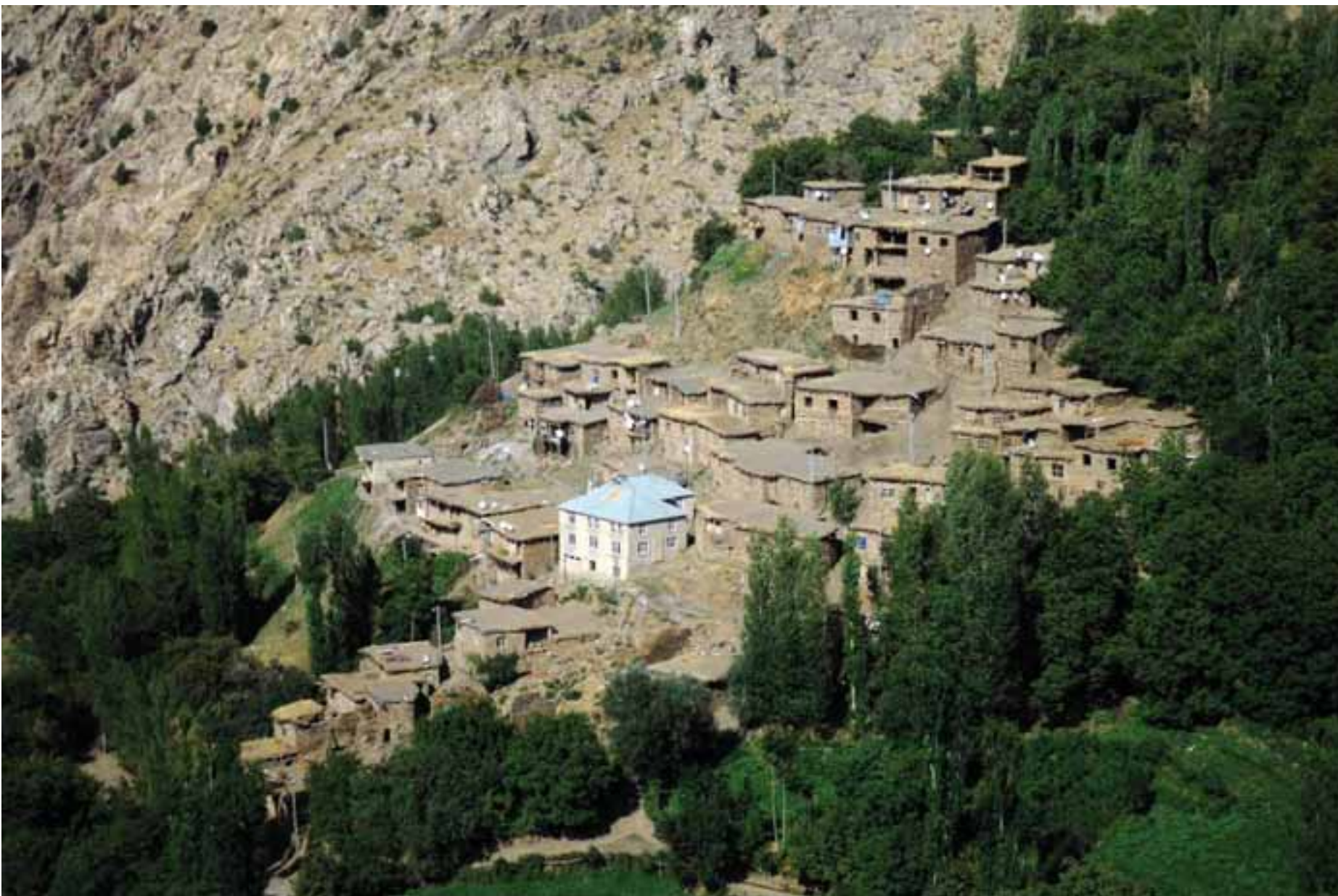
▲ 552 ▼ 553

552-553. ἰ »έ³ ḡ³ ḢḢ»ḡ ἰ Ç
· ḡḡḠḠó (ÉÇ½³ Ḣ · ³ ἰ ³ é)

552-553. Ἴ áúèà àèäü ḡàèà Òè,
ἰ èḡḡḡ Ḡèçàἰ

552-553. Views of Ti Village,
Khizan District

▲ 554 ▼ 555

554. ἰ »ἔ³ ἡ³ Ὺ Ἐ»ἔῪÇḗ · ἵἵἵἵἵἵ
(ἘÇ½³ Ὺ · ³ ἰ ³ ἔ)

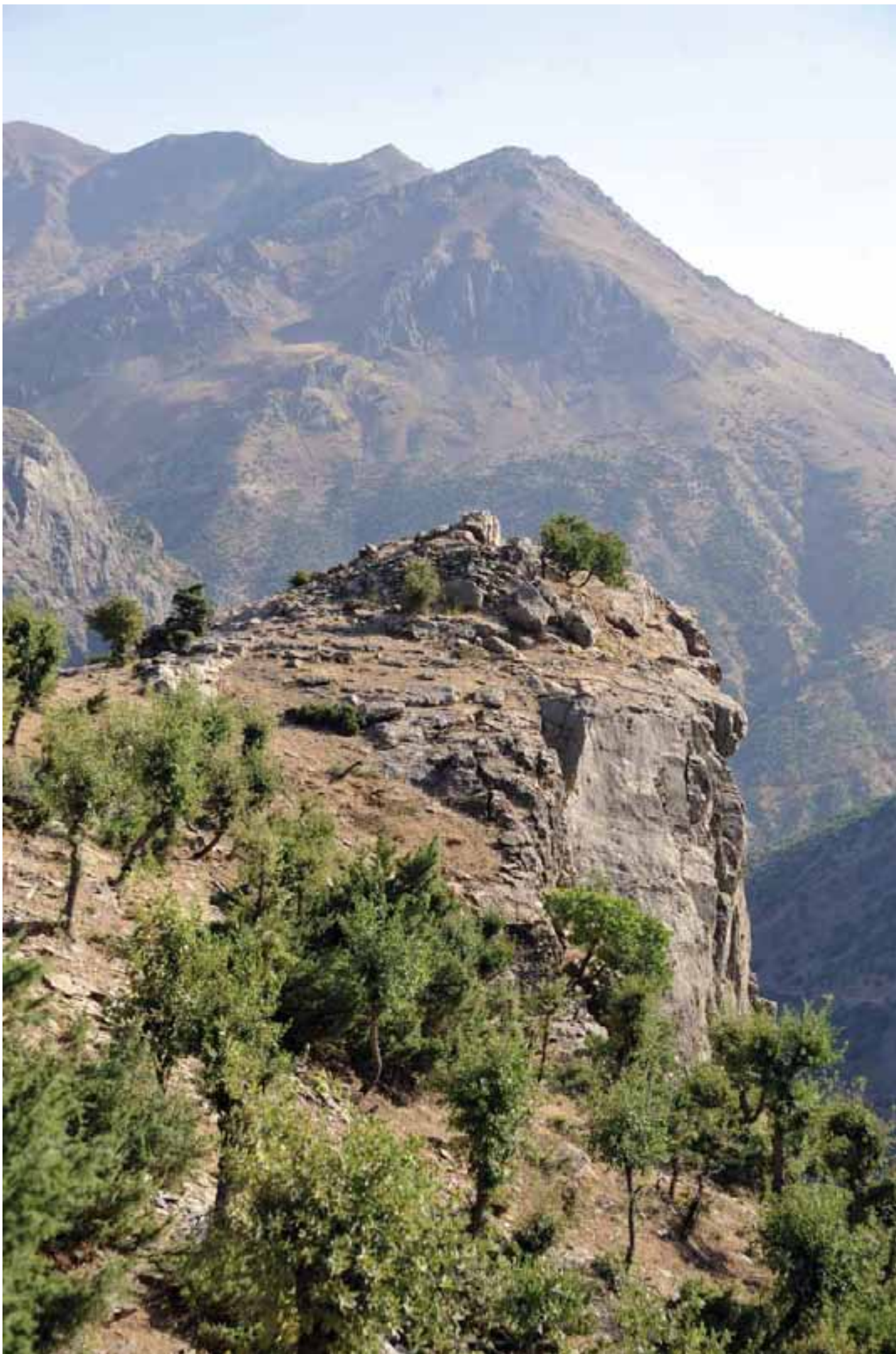
555. ἰ »ἔ³ ἡ³ Ὺ ἰ ³ Ὺ×³ ἔἔ · ἵἵἵἵἵἵ
ἵἵἵἵἵἵ (ἰ ³ ἡ³ Ὺ ³ Ὺ · ³ ἰ ³ ἔ)

554. Ἄἔἔ ἰ ἅ ἡἔἰ Ἐἅḍἰ ἔἡ, ἰ ἔḍḍἅ
ἕḗçἅἰ

555. Ἄἔἔ ἰ ἅ ἡἔἰ Ἐἅἰ +ἅḍἡ,
ἰ ἔḍḍἅ Ἐἅḍ-ἔἅἰ

554. A view of Lennis Village,
Khizan District

555. A view of Kanjars Village,
Karjkan District

556. ὙἌε-γἌε ὑ³ ἡἌ
 ἶ³ ἔ»Υῦ · ἡἶΟϞ Ὑἶἶ
 (ἔ³ εἶἶΥ · ³ ἶ³ ἔ,
 ἶ³ ἔἶ ἁἡϞἶ · ³ ἶ³ -
 ἔ³ ἶ)

556. Ἐἶἶἶ ἶ ἡῶ Ὀῦἶ-ἶῦἶ
 Ἐἶἶ ὁ ἡἶἶ Ἀἶἶἶἶ ἔ,
 ἶἶ ἁἶἶἶ ἶ Ὀἶἶἶ ἶἶἶ,
 ἶ ἔἶἶἶ ἡἶἶἶ

556. A castle called *Fr-Fr Kar* near Dvalenk Village, Talvorik Sub-District, Sasun District

▲ 557 ▼ 558

557. ວັດ ອັດຕະໂນ ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ
 ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ

558. ວັດ ອັດຕະໂນ ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ
 ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ

557. ວັດ ອັດຕະໂນ ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ
 ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ

558. ວັດ ອັດຕະໂນ ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ
 ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ ທີ່ ບ້ານ ວັດ ອັດຕະໂນ

557. Spaghank Village, Talvorik
 Sub-District, Sasun District
 558. Artkhonk Village, Talvorik
 Sub-District, Sasun District

▲ 559 ▼ 560

559. օՐԻՅ զՆԱՆՈՒԹԱՆ ԵՅՅԱՅԿ
 ԻՅ ԷՐԱՆՇԻՆԻՆԻՆ ԵՅՅԱՅԿ
 560. ԻՅ ԵՅՅԱՅԿ ԵՅՅԱՅԿ
 ԵՅՅԱՅԿ ԵՅՅԱՅԿ

559. Նաեր Դոսաձո ա ի ի Բձաեր ի Բ
 Օաեր թե, ի Էձա Նանո՛
 560. Նաեր Օարե ա ի ի Բձաեր ի Բ
 Չձաձ, ի Էձա Նանո՛

559. Yeghkart Village, Talvorik
 Sub-District, Sasun District
 560. Tapk Village, Shatakh
 Sub-District, Sasun District

▲ 561 ▼ 562

561. ԾՇԵՂՅՈՒՆՆԵՆՈՒՆ ԵՅԵՆՈՒՆ
 ԻՅԵՆՈՒՆ ԵՅԵՆՈՒՆ
 562. ԲՈՒՅՅՆՆԵՆՈՒՆ ԵՅԵՆՈՒՆ
 ԵՅԵՆՈՒՆ ԵՅԵՆՈՒՆ

561. Նաեի Էնոսա ա ի ի ածաեի ի
 Օաեաի ծեե, ի էծոա Նահոր
 562. Նաեի Օոսի ա ձե ա ի ի ա-
 ձաեի ի Օածաօ, ի էծոա Նահոր

561. Kistagh Village, Talvorik
 Sub-District, Sasun District
 562. Shushnamek Village, Sha-
 takh Sub-District, Sasun
 District

▲ 563

▼ 564

▼ 565

▲ 566 ▼ 567

563-565. Ἐῶν ἄνθρωποι ἐπιβάτες
 ὄντων ἄλλων ἐπιβάτων ὄντων
 ἄλλων ἄλλων ἄλλων ἄλλων
 ἄλλων ἄλλων ἄλλων ἄλλων

566-567. Ἐῶν ἄνθρωποι ἐπιβάτες
 ἄλλων ἄλλων ἄλλων ἄλλων
 ἄλλων ἄλλων ἄλλων ἄλλων

563-565. Hovels of cattle-breeders
 close to the summit of
 Mount Maratuk, Sasun
 District

566-567. A natural cave near
 Perkesar Village, Talvorik
 Sub-District, Sasun District

▲ 568 ▼ 569

▲ 570 ▼ 572

▲ 571 ▼ 573

▼ 574

▼ 575

568-569. ԹՅ հմ (Հն-Կ) · ՈւսՈՒԱ ԷՅ ԷսՈՂԿ Օհի -
 ԻՅԿ. Յ ի Յ ԷՅ Ի սՈՒ (ՈՒ Էի սՈՒՒ ՕՅ հՅ ԱսՈՒ
 ԷՅ ԷԱ)
 570-571. ԿՅ ԻՅ ԷՅ Ի ԿՅ հմ · ՈւսՈՒսՈՒ
 572-573. ԹՅ հմՅՈՂ ՈՅ ՈՒ ՈՒ ՈՒՅՅՅՅՅՅՅՅ
 574-575. ՊՈւսՈՒՅ ԻՅ Կ ՅՅ ի ԻՅ հմՅՅՅՅՅՅ

568-569. Naei Oada (Arpi) a i'i adaei ia
 I i deai, i edoa Nanof. I a caai ai i ear a—
 ai da I adaoe
 570-571. Aeeua ai i a naea
 572-573. Adi yi a-i onoeui ai a naea
 574-575. Eaadu ec adua naeuñei e aeci e

568-569. Harb (Arpi) Village, Motkan
 Sub-District, Sasun District, with Mount
 Maratuk in the background
 570-571. Houses in the same village
 572-573. Muslim Armenians from Harb
 574-575. Rural scenes from the village

▲ 576 ▼ 577

576-577. Ի՞՞ Օ՞՞ Կ՞՞՞ Լա՞՞՞՞
 Յ Ի՞՞ յ՞՞՞ Ի՞՞՞՞՞ Ե՞՞՞ Ի՞՞ Ե՞
 . Յ Ի՞՞ Ե՞՞ Օ՞՞՞՞ Կ՞՞՞՞ Ե՞՞՞ Ե՞՞
 . Յ Ի՞՞ Ե՞՞ Ի՞՞՞՞

576-577. Թե՛ր ւ՛ նա՛ն Է՛նձա՞՞՞՞ Ե՛
 Ի՛ Ե՛՞՞՞ Ի՛ Ե՛ Ի՛՞՞՞ Ե՛՞՞՞, Ի՛ Ե՛՞՞՞
 Չ՛նձա՞

576-577. The ruins of Kaghaziz
 Village, Pesandasht
 Sub-District, Shatakh District

▲ 578 ▼ 579

578. Անհնձ՝ ի յնրի - լևով (շնի-
ի ՇԿ Ս՝ ն՛)

579. Ի Կի յնրի յ ԿԻ յ ԿԻ յ ԿԻ
Ս՛ յ ԿԻ յ ԿԻ յ ԿԻ յ ԿԻ յ ԿԻ յ ԿԻ յ ԿԻ
- լևով (շնի յ ՇԿ Ս՝ ն՛)

578. Մնայ Ի եօրի յնայնո, Ածաբի-
նայ Ի նայնո

579. Օր շնայնայի Ի այ Ի Ի ուժի ենն և
նայն Ի նայնո, Ածաբի նայ
Ի նայնո

578. Okropakert Village, Ardvin
Region

579. A utility building in Paghjur
Village, Ardvin Region

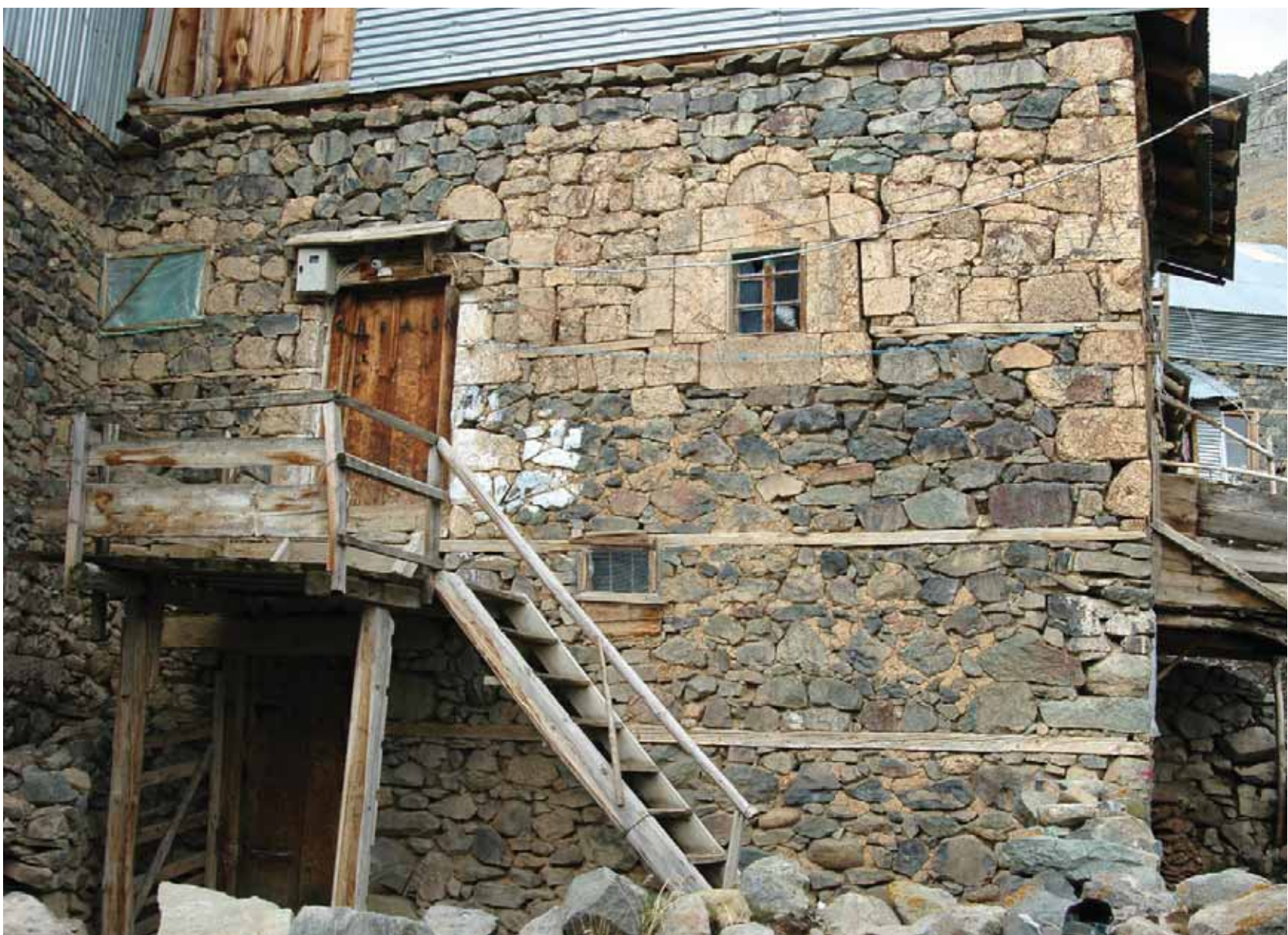
▲ 580 ▼ 581 ▼ 582

580. Ք՝Ի Ի աճալի՛ սոն · լաօՕՇ AY¹N³ Yáօն
 Ի »eúA (eá»h · ³ í ³ é)
 581-582. Կ³Ի»ԷՇ Ի սօY Ի ÷ áՕսօ օáսն
 Ի աճալի՛ սոն · լաօՕսօՍ
 583. Կ³Ի»ԷՇ Ի սօY օáսն Ի աճալի՛ սոն
 · լաօՕսօՍ ¥19-ն¹ ¹³ ղՇ Ի »նՇ)
 584. ԲՇY³ ղ³ ղ³ յ³ յ³ ղ³ յ³ · ղáօՂաօY
 Էáի աղճաօնՇ · լաօՕ»նՇօ Ս»ԻՇ »Ի »Օ»օսօ
 ԲնՇ³ á³ նեáՇ ¹³ ղá³ ԷՇY

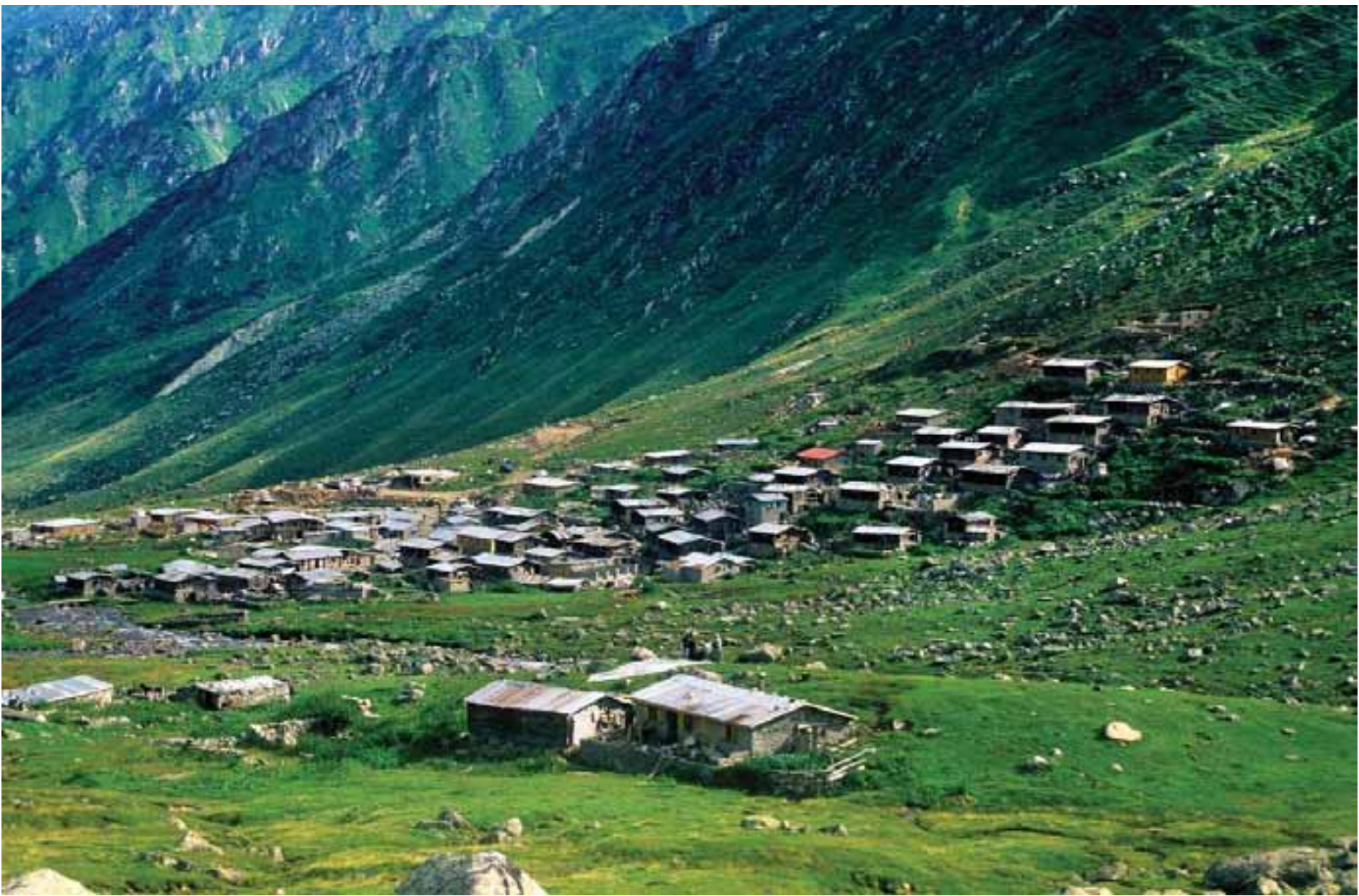
580. Ի áսեé áeà náeà Áí eúօí é Էի áæí eօօօ,
 Ի eօօá Նի áօ
 581-582. Էeéí é áի Ի è օeօօá á náeá
 Ի áeօé Էի áæí eօօօ
 583. Էeéí é áի Ի (eի Ի áօ XIX á.) á náeá
 Ի áeօé Էի áæí eօօօ
 584. Ոօժի eօáeօի áy Ի ááի eնú Ի á áի ժի ժáօ
 Ի áժááú օáօeáe á Ի áի Ի Ի ԷՇ նáe
 Օի ռի ժáæօժá

580. A general view of Greater Kojoktur Village,
 Sper District
 581-582. A house and a street in Lesser
 Kojoktur Village
 583. A house in Lesser Kojoktur Village (late
 19th cent.)
 584. A construction inscription carved on the
 rampart gate of a church in one of the vil-
 lages of Khotorjur

▲ 583 ▼ 584

▲ 585 ▼ 586 ▼ 587

585-587. Ծ³ ՍԵ»ԿԸ Է»ԷԿ³ ՍԸԿ · ՈւնՕ»նՇՕ Ս»ԻԱ
 μΥ³ Ի»ԷԸ Ի Կ»նՇ ՆանՇԿԻ³ Ի ԻՅ»ն
 588. Ծ³ ՍԵ»ԿԸ Ի³ Ս»ԿԻ · ՈւնՕԱ
 589. Ծ³ ՍԵ»ԿԸ Է»ԷԿ³ ՍԸԿ · ՈւնՕ»նՇՕ Ս»ԻԱ

585-587. Աի Օրի ա նաեի Է ԷԷԷՍա աի Ի ա Աի ժաի ա
 588. Նաեի Էայեաի ա ա Աի ժաի ա
 589. Ի աի Է շ աի Օրի սո նաե Աի ժաի ա

585-587. A mountain village and houses in Hamshen
 588. A partial view of Kayakend Village, Hamshen
 589. A mountain village in Hamshen

▲ 588 ▼ 589

▲ 591 ▼ 592

591. ՀԿՕսօ՛ւ (՛Յ Օձ»ճսօ՛ւ) · լևօՕՂ
(ՉՅ Իձօ · Յ ԻՅ է)

592. ԾՅ ՕլևօՅ · լևօՕՂ (ՉՅ Իձօ · Յ -
ԻՅ է)

591. Ռևե՛ր Ա՛ր ձօե (Աօօ-ձձաթօե),
ի եծօձ ի աեօ

592. Ռևե՛ր Օսօր՛ի, ի եծօձ ի աեօ

591. Andzuk (Baghchejuk) Village,
Maku District

592. Hatsiun Village, Maku District

▲ 593 ▼ 594

593. ԷՅԿ. ՈՅՆ. ՈւճՕԱ ԳՅՆԵ-
 ԳՅԻ ՏՕՂՇՈՒ (ՕՅՆՅ 1Յ Օ)
 . ՅԻՅ ԷճՕՍ
594. ՉՍՅ ՈՅՅ Ի ԳՕՆ. ՈւճՕԱճՕՂ
 . ՈւճՕԱ ԳՅՆԵճՅԻ ՏՕՂՇՈՒ
 (ՕՅՆՅ 1Յ Օ) . ՅԻՅ ԷճՕՍ
593. ՆճԷԻ ՕճԻ ԳՅՅՕ Գ Ի ԷժՕճճ
 Ի ԳՕՆԻ ԳՕՐԻ ԷԷ (ԷճՕճճճ)
594. Ի Ի ՕՆՕճճՅճճ ՆճԷԻ ՕժՅԽՕՐ
 Գ Ի ԷժՕճճ Ի ԳՕՆԻ ԳՕՐԻ ԷԷ
 (ԷճՕճճճ)
593. Khanagyah Village, Pars-
 patunik (Gharadagh) District
594. The devastated village of
 Urgyutun, Parspatunik
 (Gharadagh) District

ԻՋԵՎԱՆԱՏՆԵՐ

KARABAH-CARAH

CARAVANSERAI

▲ 595 ▼ 596

▼ 597 ▼ 598

▼ 599

▼ 600

595-600. Ի շնչ հՅ ՄՄ ը 2ԷՅ ՍՍՈՇ
ՇՇ՝Յ ԿՅ՝ ԿՇՈ (՝Յ ՕՅՅ . Յ յ Յ Ե)

595-600. Ի սնեե աեա Ե ի յաաեւի սա Օժաի աի ու
Եաժաաի -նաժայ Աեաի աեա, ի Եժա Աաաաժ

595-600. Partial views of the caravanserai of Alamek, Baghesh District

▲ 601 ▼ 602 ▼ 603

▼ 604 ▼ 605

▼ 606

▼ 607

▼ 608

601. Արցախի Կարաններ (Հնի) . Կարան
602-603. Մանչ Կարան Կարան (Երևանի Կարան . Կարան)
604-608. Արցախի Կարաններ (Երևանի . Կարան)

601. Ծովի և Երևանի-Նաղայ, Ի Երևան Արցախ
602-603. Երևանի-Նաղայ Կարան, Ի Երևան Նոյնի Կարան
604-608. Ծովի և Երևանի-Նաղայ, Ի Երևան Օբար

601. A ruined caravanserai in Artzke District
602-603. The caravanserai of Zor in Surmalu District
604-608. A ruined caravanserai in Khizan District

▲ 609 ▼ 610

609-613. ի »նՇԿ Ե»ԷԿՍՇ ԿԿ՝՝Յ ԿՅ ի ճՕԿԱ
(ի ՝ լաՕ ՕանՇ Ս՝ ռն՛)

609-613. Էձձձձձ - ռձձձ Լձձձձ ձձ Ռձձձ ձ, ի ձձձձձ Լձձձ Օ Կձ ձ

609-613. The caravanserai of Upper Selim, Vayots Dzor Region

▲ 611

▲ 612

▼ 613

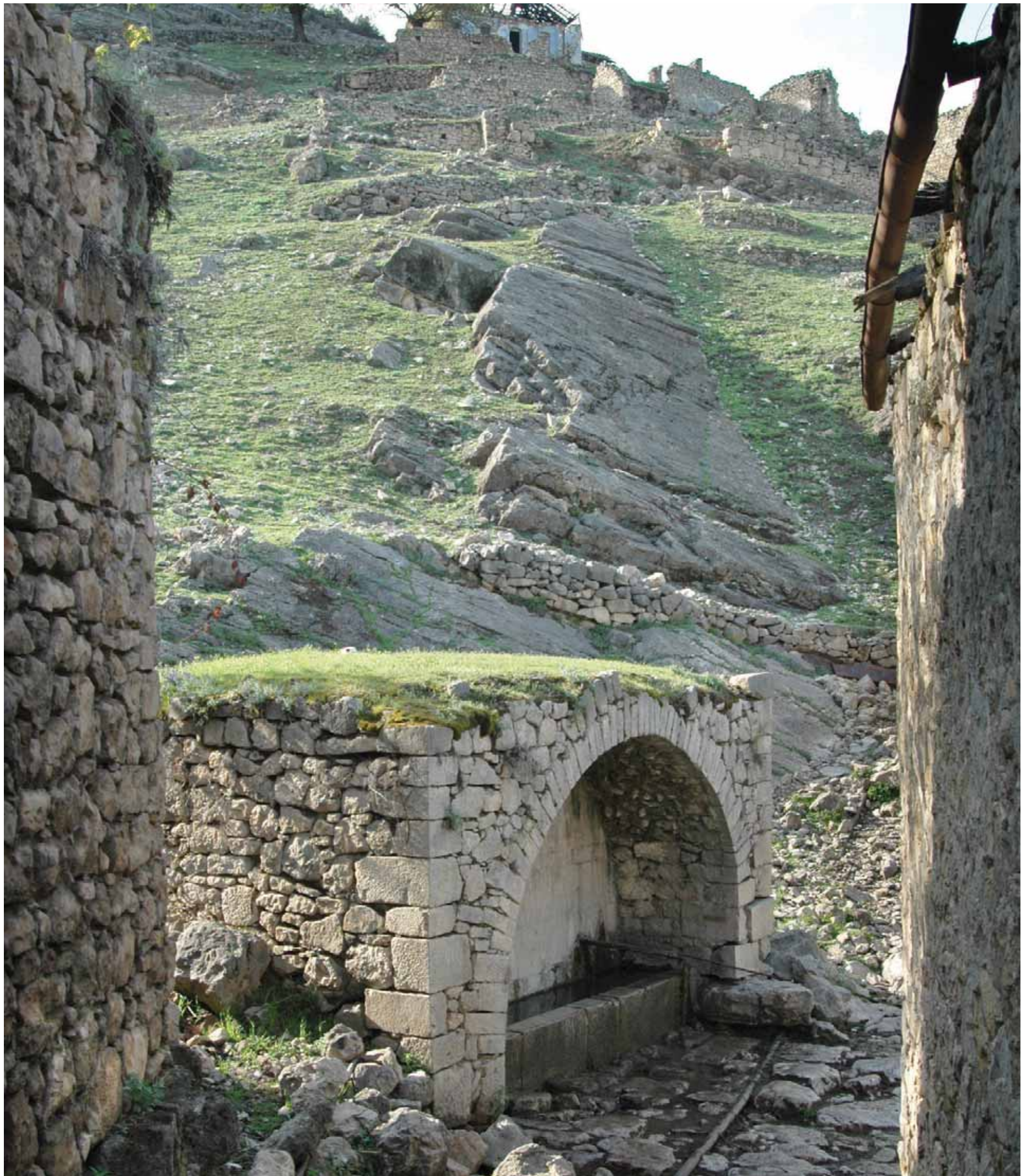

VIVI

ԱՂՔՅՈՒՂՆԵՐ

РОДНИКИ

SPRINGS

620. Հովիտը ի սօ՛ւ Վաղարշապատ, Ար 13-րդ դար (Հնօ՞Յ Է, ԺՅ՝ 1-ին հօ՞ՒՇ Երկր՞Յ)

620. Ժի արիւն (XVIII դ.) և հնէն Օրօ, Աստուծոնէնէ ծաւի ի, Ածօօ

620. A spring (18th cent.) in Togh Village, Hadrut District, Artsakh

▲ 621 ▼ 622 ▼ 623

621. ՀՕմլաօն ԾՅ քՅ ի ԼաօՕաօՍ, 1677 Ա.
(ԶնօՅ Է, օՅ իճ քՅ ԷՇ ԲնՇՅ Կ)
622. ՀՕմլաօն ԱՅ Օաճի ԼաօՕաօՍ, 1738 Ա.
(ԶնօՅ Է, ԾՅ ի ղաօԱՇ ԲնՇՅ Կ)
623. ՀՕմլաօն ԱՅ ՕՅ ԷՅԷ ԼաօՕաօՍ, 1915 Ա.
(ԶնօՅ Է, ԾՅ ի ղաօԱՇ ԲնՇՅ Կ)

621. Ծի աճ ԷԷ (1667 ա.) և ղաԷա Ա=աա,
ԷաԾաա=աճնԷԷԷ ԾաԷի ի, ԱԾօաօ
622. Ծի աճ ԷԷ (1738 ա.) և ղաԷա Օաաճի,
ԱաաԾօոնԷԷԷ ԾաԷի ի, ԱԾօաօ
623. Ծի աճ ԷԷ (1915 ա.) և ղաԷա Օաաաղօ,
ԱաաԾօոնԷԷԷ ԾաԷի ի, ԱԾօաօ

621. A spring (1677) in Hajav Village,
Karvajar District, Artsakh
622. A spring (1738) in Taghot Village,
Hadrut District, Artsakh
623. A spring (1915) in Taghaser Village,
Hadrut District, Artsakh

▲ 624 ▼ 625

624-625. Ἐπιπέδον ἐξ ἰστῆς ἰσθμίου
 ὁδοῦ (ἰσθμίου ἰσθμίου)

624-625. Ἐπιπέδον ἐξ ἰστῆς ἰσθμίου
 ὁδοῦ ἰσθμίου ἰσθμίου

624-625. A spring in Havav Village, Balu District

▲ 626 ▼ 627

626. ՉՕմլաօոն ԹՅ ԾձՅՅ ի ՝ ՈւաօՕաօՈւ
(Էաեաօ ՍՅ յնՅ)

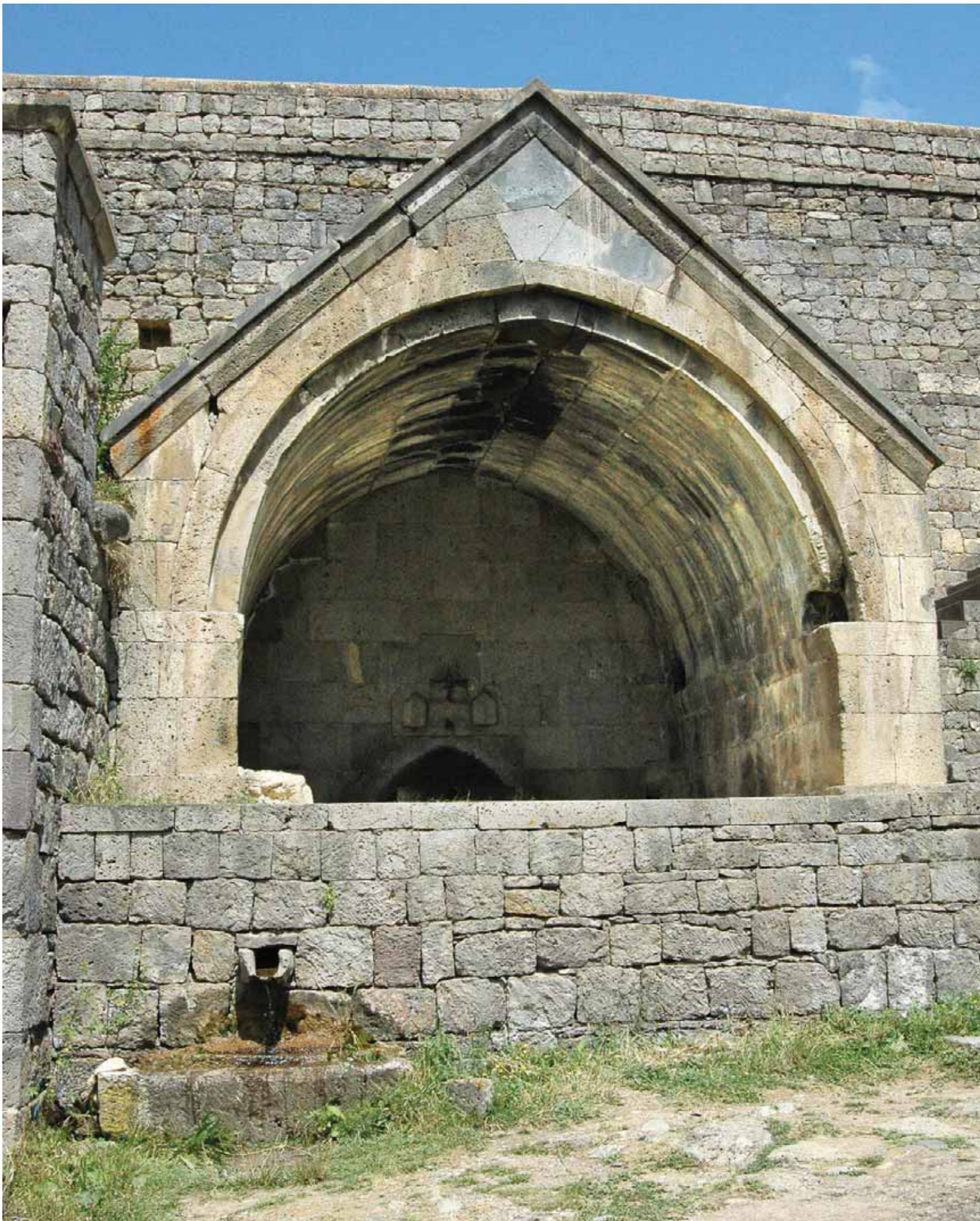
627. ՉՕմլաօոն ԱՅՍոնՅ Յ ՝ ՈւաօՕաօՈւ
(ԺՕՇ ՝ Յ ի Յ է)

626. Ծի ա՛ր էե՛ ա նաե՛ա Աօ՛ր աօ, Է՛ր -
ծեե՛նե՛պ ի աե՛անօս

627. Ծի ա՛ր էե՛ ա նաե՛ա Օա՛ի ծա՛ր , ի է -
ծօ՛ա Էօ՛ե

626. A spring in Haghpat Village,
Lori Region

627. A spring in Temran Village,
Keghi District

628. ՉՇԿԻՅ 13 ՈՒՅ Կ Յ ՕՍԼԱՅՈՒՆ Ի Յ Ա՛՛Շ
 Ի Յ ԿՅԱՅՈՒ (ԵԼԱՅՄՇՈՒՇ ԱՅ ՈՒՅ)

628. Ռճաճի ճաճեի ճւնէ ժի ճի եւ ճ Լ Ի Ի ճո՛ւժճ
 Օաճճ, Ռքի եւնայ Ի ճեճո՛ւ

628. A medieval spring in Tatev Monastery,
 Siunik Region

▲ 629

▼ 630

▼ 631

629. ՉՕմլաօն, 1887-1888 ԱԱ. (ԱանԱօօՒ . Յ ր Յ Ե)
 630. ՉՕմլաօն օաբՅ ր Յ Ի . լաօՕաօՒ, 1902 Ա.
 (ՉնօՅ Է, ՕՅ նի Յ Ի յնի Շ ԲնՅ Յ)
 631. ՉՕմլաօն ՕճԻ ԲՅՅ . լաօՕՇ յ Յ նՇԿՅՇԱ ր Յ Յ-
 սաօՒ, 1857 Ա. (ՉնօՅ Է, ԲաօԲՇՇ ԲնՅ Յ)

629. Ըի աբեօ (1887-1888 աա.) ա ի Եօօաա Օի ծօօի
 630. Ըի աբեօ (1902 ա.) ա նաօա Էի Եօօաօ,
 Ի աօօաօաօօնօօօ օաբի ր , Աօօաօ
 631. Ըի աբեօ (1857 ա.) ա ի ի ր աօօՕժա Ի աօբի ր Եա,
 նաբի Ի աօօաբի , Օօօբի ր օօօօ օաբի ր , Աօօաօ

629. A spring (1887 to 1888) in Tortum District
 630. A spring (1902) in Kolatak Village, Martakert District, Artsakh
 631. A spring (1857) in Parinpizh Monastery, Metzshen Village, Shushi District, Artsakh

▲ 632 ▼ 633

▲ 634 ▼ 635

▼ 636

632. ՉՕմլաօն ի Յ՛ւ · լաօՕաօ՛ւ, 1817 Ա. (Չ՛ԻՂ · Յ · ի՛Յ է)
 633-634. ՉՕմլաօնՇ ԲՇԿՅ՛ ըճ ըճ Ի Յ Յ ըՅՅ ԿՅ ·
 · ըաօՕաօՅՅ»ըԱ
 635-636. ՉաօԲ»ՕԻ՛ Յ · լաօՕՇ ՉՕմլաօնՇ Ի »Կ՛Ի ՅՅ ·
 Ի՛ըձ · ձօե»ըԱ (Չ՛ԻՂ · Յ ի՛Յ է)
 637. ՛ ՅՅ իՂ Յ ՉՕմլաօն Ի Յ ըՇԿ Կ Յ ՕՅ Սաօ՛ւ
 638. ՉՕմլաօն Ա՛ ի Է՛ Ի Շ՛ · լաօՕաօ՛ւ (ԱՇՍ՛ ը
 · Յ ի՛Յ է)
 639. ՛ ՅՅ իՂ Յ ՉՕմլաօն Չ՛ ի ըՅ Յ · լաօՕաօ՛ւ,
 1865 Ա. (ԲՅՍ՛ ԷՇ · Յ ի՛Յ է)
 640-641. ՉՕմլաօն ԲՇ՛»Յ · լաօՕաօ՛ւ, 1910 Ա.
 (ԱնըԱաօ՛ւ · Յ ի՛Յ է)

632. Ը՛ ի Է է (1817 ձ.) ձ ըաեա Աաի է, ի էօաա Աեի
 633-634. ըօ՛ ի էաեւր իա ի աի էնե ի աի ա ձ ի ա-
 ի էա
 635-636. Աեաի աա ի աի էա ա աեաա աեաի ի ի յօ,
 ըաի Ի յաաեա, ի էօաա Աեի
 637. Ը՛ ի Է է ա ա ի ի աա Էաձեի, է ի ի Բ՛ յե է ի ա՛-
 եի էւեի աւօ՛ ի ա յօ ի յաաձնօե, ի էօաա Էաձեի
 638. Ը՛ ի Է է ա ըաեա Օաաեաաեօ, ի էօաա Օե ի աձ
 639. Ը՛ ի Է է (1865 ձ.) ա ըաեա Ի աօձա՛, է ի ի Բ՛-
 յե է ի ա՛նեի էւեի աւօ՛ ի ա յօ ի յաաձնօե, Չա-
 ի աօեի ըեե է ի էօաա
 640-641. Ը՛ ի Է է (1910 ձ.) ա ըաեա Չե ի աե,
 ի էօաա Օ ի ձօօ ի

632. A spring (1817) in Vank Village, Akn District
 633-634. The construction inscriptions of the same spring
 635-636. The animal-shaped troughs of a spring in Musheghka Village, Akn District
 637. A multi-outlet spring in Karin Town, Karin District
 638. A spring in Tavladir Village, Timar District
 639. A multi-outlet spring (1865) in Matrasa Village, Shamakhi District
 640-641. A spring (1910) in Shipek Village, Tortum District

▲ 637 ▼ 638 640 ▶

▼ 639 641 ▶

▲ 642 ▼ 643

642. Ὠμλαὸν Ἐᾶ Ἐῤῥῆα ἰ ἄοβ · Ἰαὸῦαὸῦ (Ἐ Ἰαὸῦῆ · ᾶ ἰ ᾶ ἔ) 643. Ὠμλαὸν Ὀἦῤῥᾶ ᾶ ἰ ἄοβ · Ἰαὸῦαὸῦ (Ἐ ᾶ ἰ ᾶ ἔ)

642. Dī āī ēē ā nāēā Ōāēēū-āāōō, ī ēōōā Ōī ōn 643. Dī āī ēē ā nāēā Ἰ ḏēī āō, ī ēōōā Ōāēē

642. A spring in Khalilchavush Village, Khnus District 643. A spring in Mripar Village, Hark District

IX

ԲԱՂՆԻԶՆԵՐ

БАНИ

BATH-HOUSES

▲ 644

▲ 645

▼ 648

▲ 646

▼ 647

644-645. Դժուր քարե շինություն Վանի շրջանում
(Դժուր քարե շինություն)
646-648. Դժուր քարե շինություն Վանի շրջանում
(Դժուր քարե շինություն)

644-645. Ժուր քարե շինություն Վանի շրջանում
646-648. Դժուր քարե շինություն Վանի շրջանում
Ađaađi oi

644-645. Bath-house ruins in Ani, Kars Region
646-648. A bath-house in Amberd Castle,
Aragatzotn Region

▲ 649 ▼ 650

▲ 651 ▼ 652

649-650. Հիշարձանի շինությունը
(հնդ. E, ժնի շինություն)
651-652. Շինությունից հետո
ի ստեղծված (ի ստեղծված)

649-650. Ի հիշարձանի շինությունը
հնդ. E, ժնի շինություն, ի ստեղծված
հետո շինված, հնդ. E, ժնի
651-652. Շինությունից հետո շինված
ի ստեղծված շինություն

649-650. The semi-ruined bath-house of
Akanaberd Castle, Martakert District,
Artsakh
651-652. Bath-house remnants near the
bridge of Sranots, Tavush Region

▲ 655 ▼ 656

▲ 657 ▼ 658

▼ 659

▲ 660 ▼ 661

▲ 663 ▼ 664

▼ 662

▼ 665

660-662. ԴՅՈՒՆ Ի ՅՇ ԹՅ ՕՅ ՍՅ ԱՅՇ ԱՅ ՕՅ -
 ՍՅ ԵՅՍՍ (Ի Յ ՅՇ ՅՅ ՆՅ Յ.)
 663-665. ԴՅՈՒՆ ԹՈՇ ՍՅ ՕՅ ՍՅՍՍ (Ի Յ ՆՅԱ ՅՅ -
 ՆՅ Յ.)

660-662. Արի Գ Եճճճճճ Եճճճճ Գճճ Գճ Գճ Գճ
 Արի, Գճճ Գճճ Գճճ Արի
 663-665. Արի Գ Գճ Գճ Գճ Գճճ Գճճ Գճճ Գճճ Գճճ Գճճ

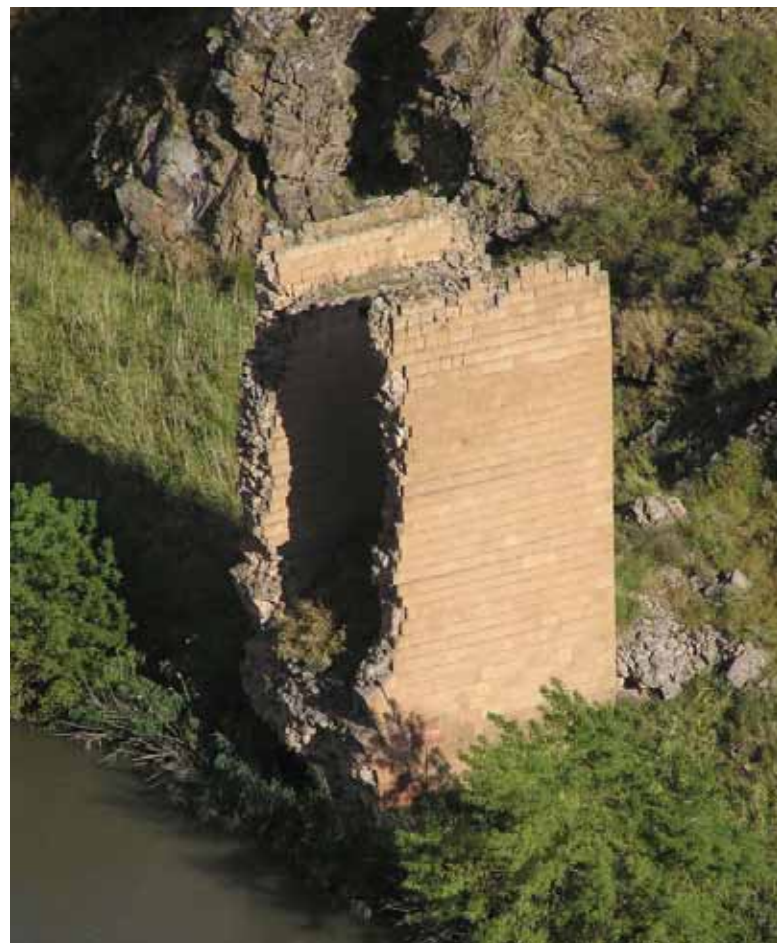
660-662. A bath-house in Kaghakamej Quarter,
 Van City, Van Province
 663-665. A bath-house in Keghi Town, Karin
 Province

ԿԱՍՈՒՐՁՆԵՐ
МОСТЫ
BRIDGES

▲ 673 ▼ 674 ▼ 675

673-675. ՀԿ. Ի՞ Սոս՞ Է՞ն ԶԵճ՞ Կ
 . յի Շ ի ն՞ (Ի՞ նե՞ Ս՞ ն՞)

673-675. Ու օճի Եճճն զնի Է ի ի նճ ի ձ
 ծճԵ Աճճի, Աի Ե, Էճճնայ ի ճճնու

673-675. Bridge piers over the river Akhurian
 in Ani, Kars Region

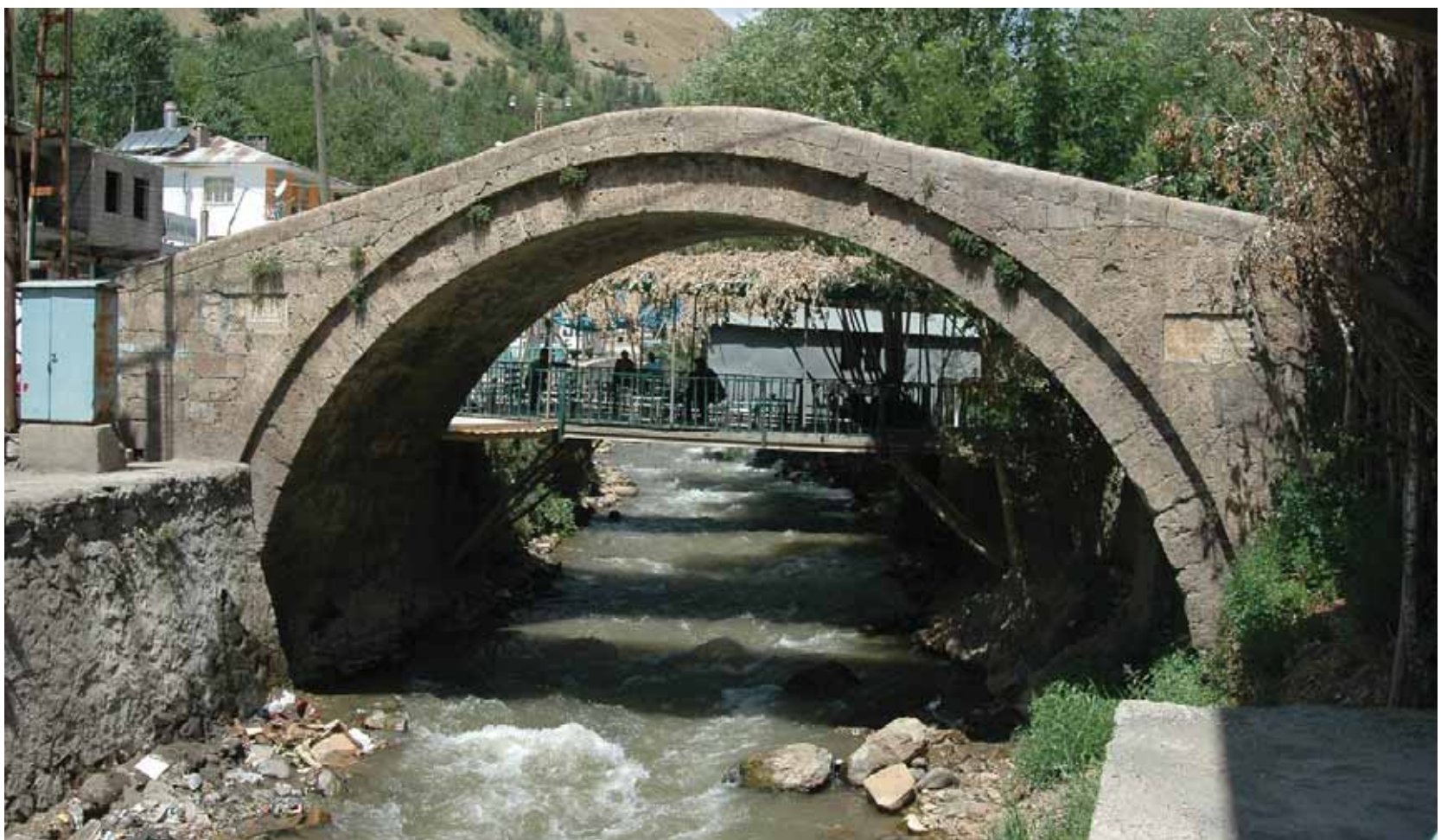

▲ 682 ▼ 683

▲ 684 ▼ 685

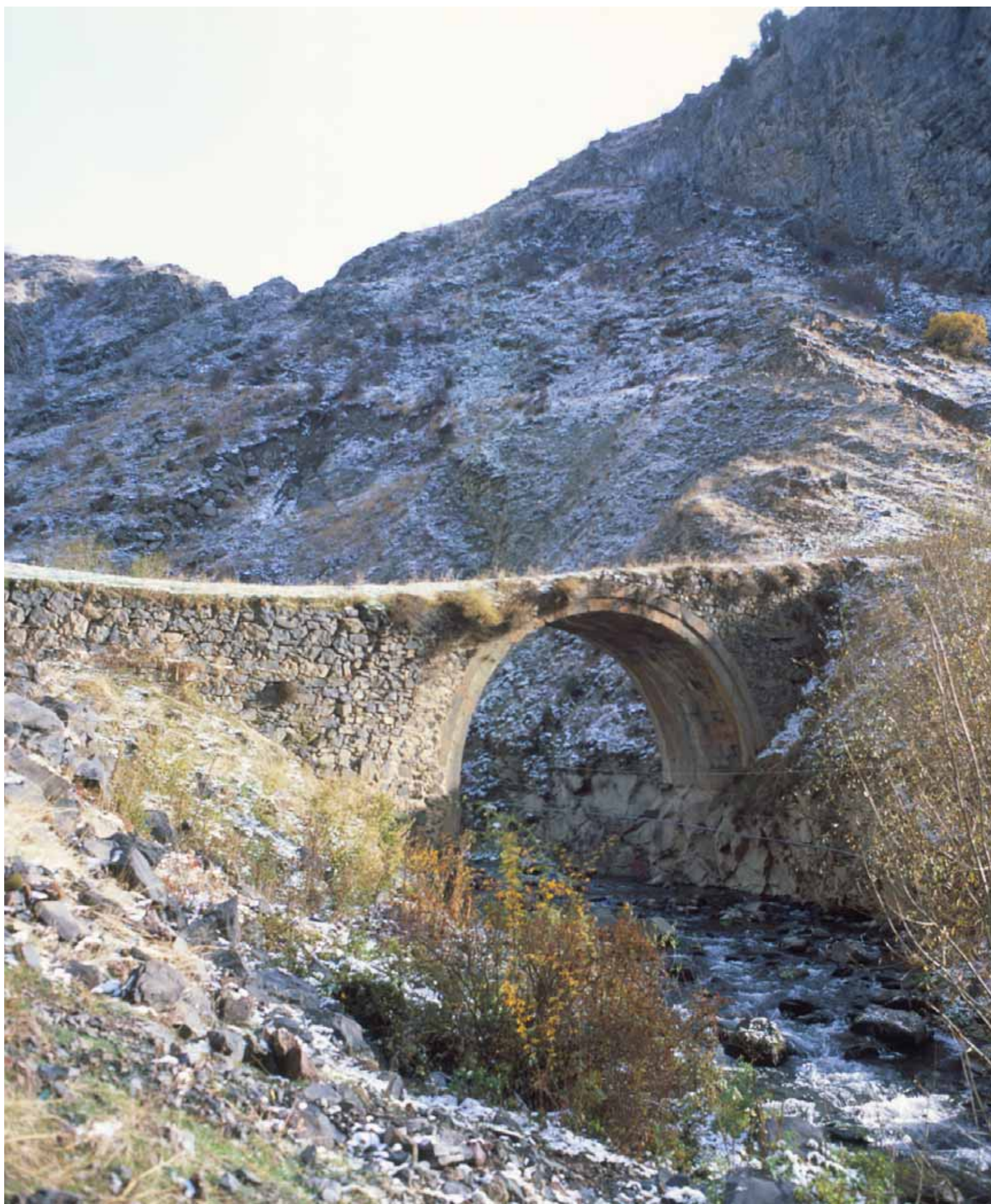

684. ՏԷմու»ի Կ՛Ի՛ ՍաոնՇԱ ի Շ. ոնՇե . »ի Շ
 ի ոն՛ էՅ . ՍաոՇ Սաի (ԲՅ ի Յ Է . Յ ի Յ է)
 685. Ի Յ ՍաոնՇ ԲՅ ի Յ Է . ՍաոՇ ի Յ Օ՛ ՍաոՍ՛
 Էաոնքի Շի ՇԿ՛ . »ի Շ ի ոն՛ , 1657 Ա. (ԲՅ ի Յ Է
 . Յ ի Յ է)
 686. Օնի Կաի Շ Ի՛ ՍաոնՇԱ ի ոն՛ սո (ԱՅ ոն՛ ԱՅ է)
 . »ի Շ ի ոն՛ , Աղ ի Յ ոն՛ (Յ ոն՛ Է , Օ՛ ոն՛ Յ -
 xՅ էՇ Բոն՛ Յ)

684. Ի ի ոն՛ «Օ՛ի Էաոնի՛ » -աժաճ ծաեօ Օեաժ օ ոաեա
 Նաա, ի Էժօա Չաժօ
 685. Ի ի ոն՛ (1657 ա.) -աժաճ ծաեօ Նօժաժեեի՛ ա
 ի ի ոաեա՛ ա ի ժի աոեի՛ ա ի օե՛ի՛ա Չաժօ, ի Էժօա
 Չաժօ
 686. Ի ի ոն՛ Օժօր ի յա (XIII ա.) -աժաճ ծաեօ Օժօ
 (Օաժօա), Էաժաա-աժոեե՛ ծաեի՛ ի , Աժօա

684. Kholketan Bridge over the river Tigris
 near Sag Village, Shatakh District
 685. A bridge (1657) across the river
 Sourbtikin, Shatakh Village Town, Shatakh
 District
 686. The bridge of Tsertnot (13th cent.) over the
 river Trtu (Tartar), Karvajar District, Artsakh

687. ՊՅ ԵՂձ Օճճ ԻՅ ՍձճճԱ ՊՅՕՅ ը՛ (ՊՅ ԵՂճ)
 . յ՛ Շ ի ըՅ (Ի ճ՛ Յ ՍՅ ՍՅ ը՛/Յ)
 688. ԾձՂձ՛ Շ ԻՅ Սճճ ԱՂ՛ՆՅ Ղձճ ի յ՛ԵՍԱ
 ՆՂձ՛ՇՇՇՇ (ՅճՅՅ Է, ԲձՅՇՇ ԲճՅՅ Ղ)
 689-690. ԻՅ ՍճճԱ ՆՅ ը՛ ի ՇՇ

687. Ի ի յՅ Գձճճ ձձՅ Աձձձձ (Աձձ՛Է) ձ Աձձ-
 ի Էճճ՛ ի յձձձձ, Է՛ ձձձձձձ ի ձձձձ
 688. Ի ձձձձ ձձձ ի ի յձձ Ի ի յձձ ը՛ ձձձձձ,
 ՇՇձձձ ձձձձ ձձձ ի, Աձձձ
 689-690. Ի ի յձ ը՛ յձձ

687. The bridge of the gorge of Garni over the
 river Geghard (Garni), Kotayk Region
 688. The bridge of Honut, Shushi District,
 Artsakh, from the north
 689-690. The same bridge from the south

▲ 688

▲ 689 ▼ 690

▲ 691 ▼ 692

691. æ³ ñí³ Ý»èÇ Í³ ÚáóñÇÁ í áóÙ³ çñÇ í ñ³ (²ñ-
 ó³ È, Ð³ ¹ñáóÁÇ ßñç³ Ý)
 692. ²í »í³ ñ³ ÝáóÇ Í³ ÚáóñÇÁ (²ñó³ È, ²èí»-
 ñ³ Ýç ßñç³ Ý)

691. Í í ñó Äæàðááí áñà æðàç ðàéó Óóí àææðð,
 Áàáðóóñééé ðàéí í, Áðóáð
 692. Í í ñó Áàáðáðáí í óà, Áñéáðáí ñééé ðàéí í,
 Áðóáð

691. Jarvanes Bridge across the river
 Tumajur, Hadrut District, Artsakh
 692. Avetaranots Bridge in Askeran
 District, Artsakh

▲ 693 ▼ 694

693-694. ԻՅՍՈՒՆԻՅԱՆ ԿՐԻՍՏՈՍԻ ԿՐԻՍՏՈՍԻ
(Երևան, Երևանի մարզի Կրիստոսի կամուրջ)

693-694. Ի ի նօ Օաճնա Կրիստոսի
Երևանի մարզ, Կրիստոսի կամուրջի
Կրիստոսի կամուրջի Կրիստոսի

693-694. Tayis Bridge across the river Ishkhan,
Greater Taghk Village, Hadrut District, Artsakh

695. ԷՅ ԷՅ 1/2 ըՇ »նի ԱեՇաւ ԻՅ ՍաօնՇԱ ձնա-
իՅ Կ. »ի Շ ր նՅ (ճլաօՂՇսՇ ՍՅ ը1/2)

695. Աաօօի ծի ճաօր լւե ր ի նօ ԷաեաՇաժա «ձժաՇ
ժաեօ Աի ծի ռաի , Որի եեղեայ ի աեաղօս

695. The double-span bridge of Lalazar
across the river Vorotan, Siunik Region

◀ 695

▲ 696

▼ 697

▼ 698

696-698. ԹՅ Է՛ի անՇ ԻՅ ԱսոնչԿ ԷԲԷՅ ԿՅ. յի Շ
ի նՅ, 1835 Ա. (ՀնոՅ Է, ԹՅ 1՛նոԱՇ ԲնչՅ Կ)

696-698. Ի ի նո Ասոն՛ Թա (1835 թ.) ՝աժաՇ ժաեժ
Էթժաի ձաժ, Աձաժոժոնեե՛ ժաեի ի, Աժժաժ

696-698. The bridge of Halivor (1835) across
the river Ishkhan, Hadrut District, Artsakh

▲ 699 ▼ 700 ▼ 701

▲ 702 ▼ 703

699. Է՝ ի՛նչ Ի՛նչ Ասոն՝ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ (Չն-
 63 Է՛, Ը՛ 1՛նո՛ԱՇ Բն՝ Կ, Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ)
 700. Ա՛նչ Ի՛նչ Ասոն՝ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ (Ըն-
 63 Է՛, Ը՛ 1՛նո՛ԱՇ Բն՝ Կ, Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ)
 701. ՏԷ՛ն Ի՛նչ Ի՛նչ Ասոն՝ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 63 Է՛, Ը՛ 1՛նո՛ԱՇ Բն՝ Կ, Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 702. Ի՛նչ Ի՛նչ Ասոն՝ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ,
 1595 Ա. Ք՛ն Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 703. Ասոն՝ Ի՛նչ Ասոն՝ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ

699. Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 700. Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 701. Ի՛նչ Ի՛նչ “Ի՛նչ Ի՛նչ” (“Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ”) Ի՛նչ
 Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 702. Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ (“Ի՛նչ Ի՛նչ”, 1595 թ.) Ի՛նչ
 Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 703. Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ
 Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ Ի՛նչ

699. Igakuts Bridge across the river Tumajur,
 Tumi Village, Hadrut District, Artsakh
 700. Yants Bridge across the river Artinajur,
 Banants Village, Dashkesan District,
 Northern Artsakh
 701. Khrovatz (*Indignant*) Bridge over the
 dried up bed of the river Sev Jur, Verishen
 Village, Shahumian District, Artsakh
 702. Karmir (*Red*) Bridge (1595) across the
 river Mokats Jur, Norovants Village, Moks
 District
 703. The same bridge after the repairs carried
 out in the early 2000s

▲ 704 ▼ 705 ▼ 706

XI

ՎԱՆՔԵՐ, ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ

МОНАСТЫРИ, ЦЕРКВИ

MONASTERIES, CHURCHES

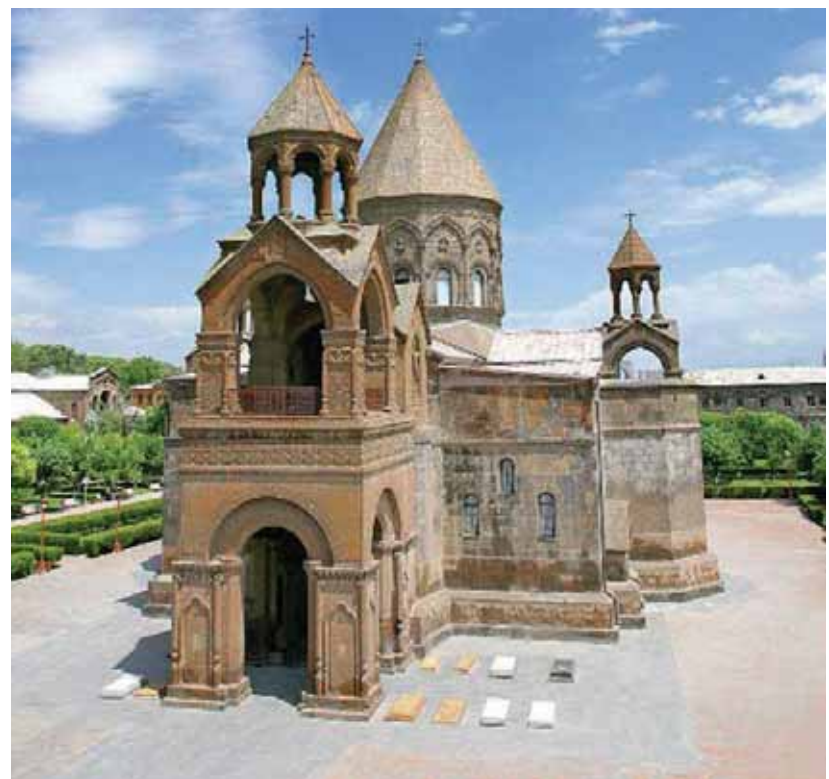
707. ՊԿՄՅՅ ԴՅԾ ԹՅԼճ Ի Յ Ի Յ ՆԱ (Ս - ԱՊ 11.)
 Յ Ն՝ յԷՄԾՕ (ԶՆՍՅ Դ ՇՆՇ ՍՅ ՆՅ)

707. Ի ԲՍԵԵ ԵԵՅ Կ՝Ի ԵՅՅԵՐ ՆԵՐ ԱՐ ԵՅՕԱՅԹԵՍՆՆԻ
 Դ ի ԱՐ ՆԻ ԱՐ ԹԱ (IV-XVII ԵԵ.) Ն ԱՐ ՆՈՒ ԵԱ,
 ԱԾԻ ԵՅԵԹՆԵՅ Դ ԵՅՆՈՍ

707. Echmiatzin Cathedral (4th to 17th cents.),
 Armavir Region, from the east

▲ 708 ▼ 710 ▼ 709

708. ի՞նչ էր նա Նուաթե՛-ն՞ յ՛նձ
709. ի՞նչ էր նա Ն՞ի ի՛նչ յ՛նձ
710. Ծ՞նի ի՛նչ ի՛նչ Ամբո՛ւնձ

708. Էսօճաճաեւր յե նի աի ծ ն նաաճի՛ -աի նոի եա
709. Էսօճաճաեւր յե նի աի ծ ն թաի՛ -չաի՛ աա
710. Ծճաի՛ աիօ՛ ճաճաաի՛ ա

708. The cathedral from the north-east
709. The cathedral from the south-west
710. A partial view of the cathedral drum

▲ 711

▲ 712

▲ 713

▲ 714

▼ 715

711-712. ի Շ. ըՅ՝ Ի՞ն՛ի Շ մՅ ԵՄՇԵ՛Ի »Ի՞Օ»ՕՇԿ՝,
°-¼ 11. (ՀնօՅ Է, ՕՅ ը՛ի՞ Յ Ի՞ն՛ի Շ ԲնՇՅ Կ)
713-714. Օ՛Ի՞Օ»Օձօ անՍԿՅ Էձ՛՛ Ի՞Կ»ն՛Ա
715. Օ՞Րի՞ Յ ը՛Ի Շ մՅ ԵՄՇԵ՛Ի »Ի՞Օ»Օձօ (°-¼ 11.)
ՍԿՅ ձան՛Կ»ն՛Ա (Ի ձի՞ Յ ԵլուՇ ՍՅ ը՛Յ)

711-712. Աճեճեճեճ Օեձձար՛ ձեձձօ (V-VI ձձ.),
Ի ձձօձեձձօնեճեճ ձեճեճ Ի, Աձձօ
713-714. Էձիճօձեճ եճիճ Ի՛ Ի՛ Աճեճեճեճ
715. Ի ըձօձեճ Աձձձձձանեճիճ էճ ձեճեճեճեճ (V-VI ձձ.),
Էճ ձեճեճեճ Ի՛ ձեճնօ

711-712. The basilica of Tigranakert (5th to 6th
cents.), Martakert District, Artsakh
713-714. The intramural capitals of the church
715. The remnants of the basilica of Yeghvard
(5th to 6th cents.), Kotayk Region

▲ 716 ▼ 717

▲ 718

▼ 723

▲ 719 ▼ 720

▲ 721 ▼ 722

▼ 724

716-722. Թն՝նաօլուժ մՅ ½ՇԷԸԻ »Ի՝Օ՝օՇԿԿ,
 օ 1Յ ը (ԵՇըՅ ԻՇ ՍՅ ըՆ/)
 723-724. ԱՅ ԿՅ Ի Շ մՅ ½ՇԷԸԻ »Ի՝Օ՝օՇԿԿ,
 օ 1Յ ը (ԵԼՆՕԿՇՈՇ ՍՅ ըՆ/)

716-722. Ածածօենեայ ճաշեեեա (V ձ.),
 Շեճաեթեայ Ի ճեաթօս
 723-724. ՕաԻ աօնեայ ճաշեեեա (V ձ.),
 ՆրԻ եեթեայ Ի ճեաթօս

716-722. The basilica of Yereruik (5th cent.),
 Shirak Region
 723-724. The basilica of Tanat (5th cent.),
 Siunik Region

▲ 725 ▼ 726

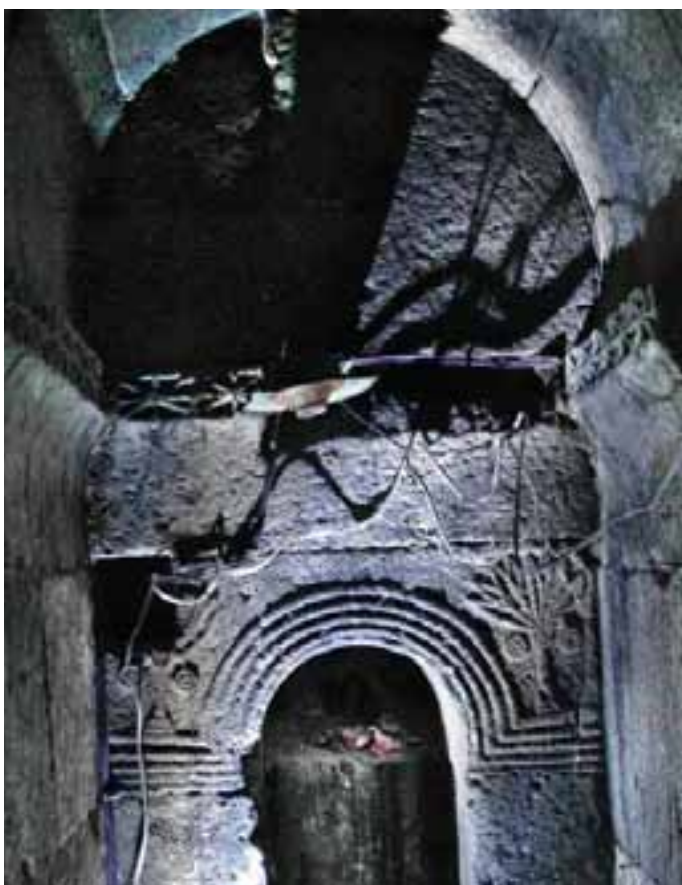
725-726. Հիշատակարանի մնացորդները -
 օճախի մնացորդները, 11. (2-րդ հիշատակարանի մնացորդները)

725-726. Ինքնուրույն Ասորիների եկեղեցու մնացորդները (IV-VII հա.), Արարատյան դաշտի մարզ

725-726. The remnants of Dvin Cathedral (4th to 7th cents.), Ararat Region

▲ 727 ▼ 728 ▼ 729

727-729. ՉՍ՝ ըՅ ի Յ ԿՍԱ (՝-ԱՅ 11.) ՆՅ -
 ըՅ ի Յ ըՅ ՍՅ ըՅ ՍՅ, ըճ. ղղՅ. ըճՅՅՅ 1Յ Ս-
 ըՅ ըՅ ԿՍ ըՅ ՆՅՅՅ ըՅ ըՅ ՆՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ
 ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ (ըճՅՅ Է, ըՅ ըՅ-
 ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ)

727-729. Լ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ Ա ըՅ ըՅ
 (IV-XIX ըՅ.) ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ. ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ.
 ԱՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ, ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ-
 ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ, ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ
 ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ ըՅ, ԱՅ ըՅ

727-729. The monastic complex of Amaras
 (4th to 19th cents.), Martuni District,
 Artsakh, from the south-west and St.
 Grigoris' vault with his tombstone

▲ 730 ▼ 731 ▼ 732

730. ¼í³ ñĀYáóÇ ĭ³ x³ ñÇ (¼¹³ ñ)³ ĭ³ »ñ³ ĭ-
Y»ñĀ Ñ³ ñ³ ĭ³ Çó (²ñŪ³ ĭ³ ÇñÇ Ū³ ñ½)
731. ÐánÇYĭ³ ĭ³ ūĀ áóŪ³ ĀÇéÇó
732. *áóé³ ū³ Y¹³ ĭ³ ĭñĭ³.

730. Ðóér ū óðàĭ à Çááðŭŭ ĭ³ ó (VII á.) ñ þáá,
Āóĭ ááéðñéáY ĭ³ áéáñóŭ
731. Āéá óðàĭ à ñ ááðŭĭ éáðá
732. Óðááĭ áĭ³ ó ðáñóéáéŭŭ ĭ³ áĭ³ ááéŭ ðá

730. The ruins of Zvartnots Cathedral (7th cent.), Armavir Region, from the south
731. The cathedral composition as seen from helicopter
732. A plant relief fragment

▲ 733 ▼ 734

733. ԳԳՔ ԳԳԿՔ ԳԳԿՔ ՔԳԳՔ ՔԳԳՔ (ԱՁ ԳՖ ձ) Գ ԳՐ-
ձՖ ԳԳԳՔՖԳ (Գ Գ ձՖՇ ԳՖ ձՖ, ՔԳՇ)
734. ԳՖԳՖ ԳՖԳՖ ԳՖԳՖ ԱՁ ԳՖ ձ) Գ ձՖՖՖ ԳՖՖՖՖ
(ԱԳԱՇ Գ ԳՖՖՖ Գ)

733. ԳՖՖՖ ԳՖՖՖՖՖ ԱՁՁՁՁՁՁՁՁ (ՁԻ ա), ԱԳ Բ,
ԳՁՁՁՁՁՁ Գ ՁՁՁՁՁ
734. ԳՁՁՁ ԱՁՁՁՁ (ՁԻ ա) ձ աԻ ձՖՖ ԲՁ,
Գ ՁՁՁՁ ձՁՁՁ Ձ ԲՁՁՁ

733. The ruins of Gagkashen Church (11th cent.) in Ani, Kars Region
734. Banak Cathedral (11th cent.), Oli District, from the east

▲ 735 ▼ 736 ▼ 737

735. Ի ՇԻ՝ յԵՅ՝ Ի ՅՅԱ (՞-¼ 11.) ՈՒԼՈՒՇԵ-Յ ը՞-
 »ԵՍՈՒՅ (Յն՞Յ Է, ժ՞ՅՅ Ա՞Յ ՕՇ Ե՛՛Շ Յ՞)
 736-737. Ի ՅՅԱ Ո՞՞ ը՞՞ Ի ՞՞ ՞՞»ԵՍՈՒՅ Յ՞ ԷՍ՞ Յ՞
 Ի ՞՞ ՞՞ Յ՞. ԿՈՒԱ (Էճ՞: 1996 Ա.՞ ՞՞ Ի ՞՞ ՞՞-
 Ի ՞՞ Յ՞. ԿՈՒՍՈՒ Ո՞՞ Ի ՞՞ (2008 Ա.)

735. Ի աւեւե աեա ի ի ի անուծոյ Օեօաճի աաի ե
 (V-VI աա.) ը նաաճի -աի ուի եա, Էաթաթանեե
 ծաեի ի, Ածաթ
 736-737. Ի ի ի անուծոյ ը Եաի -աի ուի եա: աի (Օի ծ.
 1996 ա.) ե ի ի նեա աի նոաի ի աեաի եյ (Օի ծ.
 2008 ա.)

735. Tzitzernavank Monastery (5th to 6th
 cents.), Kashatagh District, Artsakh, from
 the north-east
 736-737. Tzitzernavank from the south-east
 before (photo 1996) and after its restora-
 tion (photo 2008)

▲ 738 ▼ 739 ▼ 740

738-740. Ի Շն՝ Կ՛ր ան յե՛ Կ՛ր մ՛ յՇԷԿԻ յԻ՛ Օ՞ՐԿԻ, Ե՛ 11. (2՛ն՛. 3 Դ՛ի ԿՇ Ը՛ն՛, 2Ե- ի՛ 3 յ՛ Ի՛ յ՛ Օ՛ն՛)

738-740. Օծաօի աՕի այ՛ ճաճեճեճ Օեծի աի՛ ծ (V-VI աս.), աի՛ ծի՛ ձ Կճոճաճ, ի՛ ճեանու Ածաճաճի՛ ծի

738-740. The tri-nave basilica of Tziranavor (5th to 6th cents.) in Ashtarak Town, Aragatzotn Region

▲ 741 ▼ 743

▲ 742 ▼ 744

18

▼ 745

741-742. Գրառոն 1 · ՆաօԾՅ Ի »ՕՇՇ »Ի »Օ»ճԿ
 (Ե-Պ 11.) ՆՅ ի Գ ՆՅ »ԵՄՇՈ Կ ՆաօԵՇ-
 3 ՆՅ »ԵՄՇՈ (Ե ԵնաՐ Շ 3 ՆՅ »Եաօ)
 743. ԳԻ »Օ»ճաօ Կ ՆուՇԿ Ի »ԵՄԱ 1 »ՃՇ 3 ՆՅ »ԵՄ
 744. անՍԿ ԵաՆՅ Ի »Ի »Օ»ճաօ ԵանՅ Կ ՆաօԵՇ-
 ԵՅ ՍԿ 3 ԿԻ ՆաօԿաօՍ
 745. ԾՅ Ի 3 ԵՅ ՆՅ ԱՅ ԵՅ ճՅ ԿՅ ԿՅ Ի ԵանՅ ԿՅ
 Ի 3 ՍՅ ի 3 Ի ԳՕՃ »ՍՇ ԿՅ ՆՅ ԿՅ

741-742. ՕձձԵՒ ԿՍ (V-VI ԿԿ.) ԳՍԿԵՅԻՒ ՆԵՅԵ
 ԱԵԵՅՕԾԵ Ն ԵՅ Ի ԿՅ ՆՅ ԵՅ Ե ՆԵՅՅՕԻ ԿՅ ՆՅ ԵՅ,
 ՕԻ ՆՅ ԵՅ ԵՅ ԿՅ Ի ԿՅ ԵՅ, ԱԾԵՅՅԵՅԵ
 Ի ԵՅ ԵՅ
 743. ԵԻ ԵՅՅՅՅՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ Ն ԵՅ ԵՅ Ի Ե ԵՅ ՆՅ Ե
 744. ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ
 745. ԾԵՅՅՅՅՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ
 ԿՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ

741-742. The church (5th to 6th cents.) of Bayburd Village Site in Khosrov Reserve, Ararat Region, as seen from the south-east and north-east
 743. An eastward view of the church interior
 744. A capital in the northern corner of the church sanctuary
 745. An equal-winged cross relief on the key-stone of the apse arch

▲ 746 ▼ 748

▲ 747 ▼ 749

▼ 750

▼ 751

746-747. ՊՍԽ՝ԱՅ Ի ԳՆ 13 ՆԵՇ× ՆաճԿՐ 3 Ի ԳԱԻ
 ՆՅ ԼՐ ԿՇ ԳԱՆԵ ՝ Ի ՝ Օ՝ ՕՇԿՅ ՝ ՆՇՈ ՆՅՅ · ճՈԼԿՅՅ
 ձճՕճԵ-ձճ Ի ՆճԵ ՝ Ի ՝ Օ՝ ՕՇԿՅ (Օ՝-¼ 11.),
 ՆՅ ՆՅ Ի - Յ Ն՝ ՝ ԵՍՇՈ (2 ճՅ · 3 Ի ԳԻ ԿՇ ՍՅ Ն½,
 ճճ Յ ՝ Ն · ԼճՕՈ)
 748-749. Օ՛Ի ՝ Օ՝ ՕճՕ ճՆՍԿՅ ԵճՅ Ի Կ՝ ՆՇՈ
 750-751. 1ՍՅ ԲՅԿ · ԼճՕՇՅ · ՍԽ՝ԱՅ Ի ԳՆ 13 ՆԵՇ×
 ՆաճԿՐ 3 Ի ԳԱԻ ՝ Ի ՝ Օ՝ ՕՇԿՅ (¼ 13 ճ) ՆՅ ՆՅ Ի -
 3 Ն՝ ՝ ԵՍՇՈ Ի՝ ՆՅ ՆՅ Ի ՇՈ (Պ՝ ՕՅ ՆՍճՕԿՇՈՇ
 ՍՅ Ն½)

746-747. ՕճճԵԻ ԱՍ Ի Ի ԳԻ Ն-Ի ճճճԻ Ն (Ի ճճճճ Ե Ի ճճ-
 Եճ, V-VI ճճ.)—ճճ Եճ ճճ Ի Եճ ԵՇ ԵՇճճճճ ԵՍ
 =ճճՍճճճ ԵՍԻ Ի ԵՍԻ Սճ ՇճԵ Գ, Ն յճԻ -ճԻ ՆճԻ Եճ,
 ճճԵԻ Աճճճճճճ, Ի ճԵճճճճ Աճճճճճճ ճԻ
 748-749. Ի ճԵԻ ճճՍ ԵճԻ ԵճճԵճԵճ ԵճճԵճԵ
 750-751. ՕճճԵԻ ԱՍ (VII ճ.) Գ ՆճԵճ ԱճԻ ճճճԻ
 (ճԵԻ—ԵՍԻ Ի ԵՍԻ Սճ ՇճԵ) Ն յճԻ -ճԻ ՆճԻ Եճ Ե ճճճ,
 Աճճճճճճճճ ԵճճԵճ Ի ճԵճճճճ

746-747. The oldest of the four specimens of the domed hall composition, the church of Sts. Poghos-Petros (*Peter & Paul*, 5th to 6th cents.), Jraber Village, Aragatzotn Region: views from the south-east
 748-749. Intramural capitals from the church
 750-751. Another specimen of the domed hall composition, the church (7th cent.) of Ddmashen Village, Gegharkunik Region: views from the south-east and south

▲ 752 ▼ 753

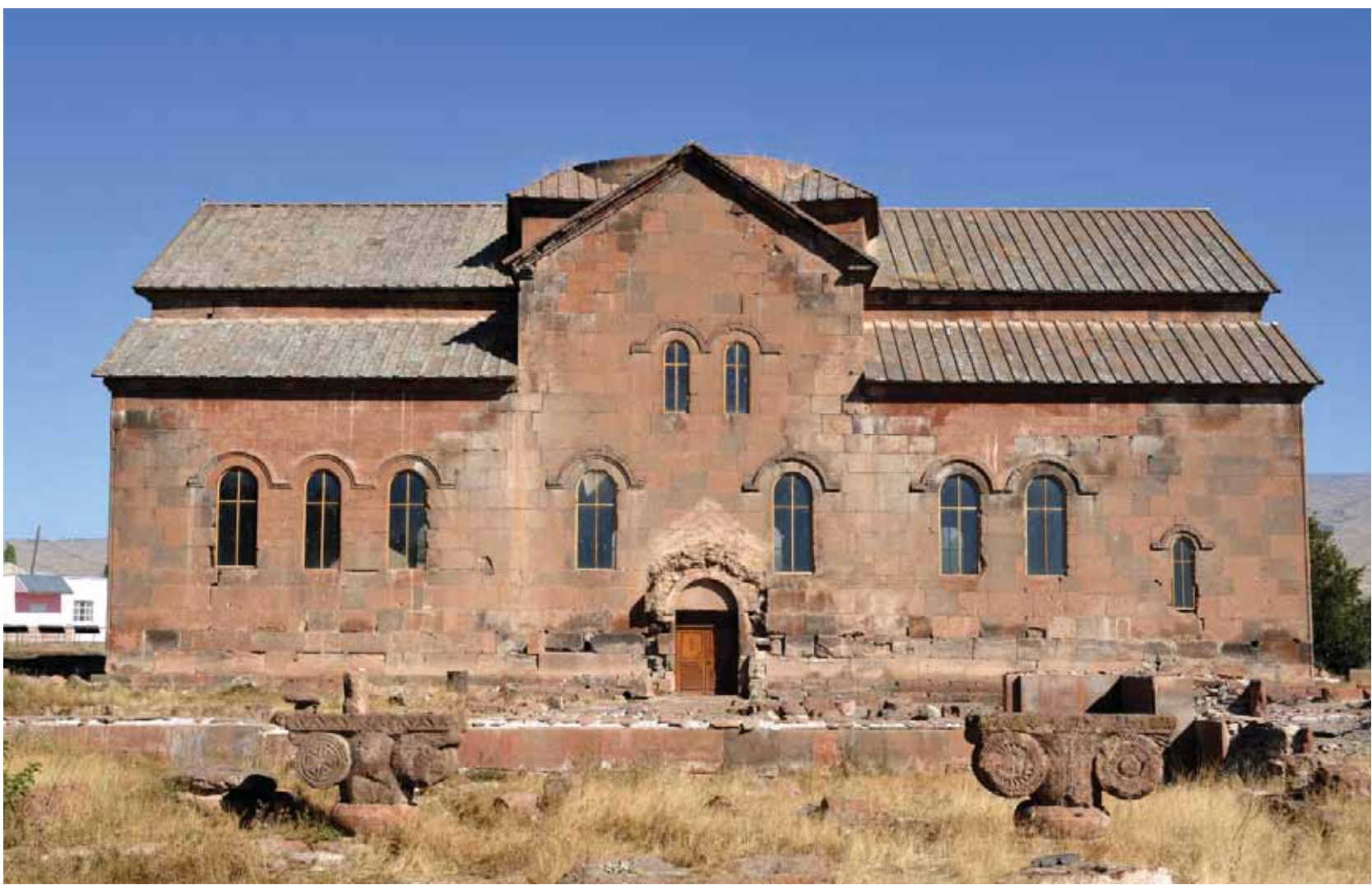
▼ 754 ▼ 755

752. Ի՞նչ ԱսՕՐԻ »՝ՆՕ՞ՐՕՐ, ¼-¼ 11. (Ի՞նչ Ի՞նչ Ս՞ՆՆ, ձի՞ ՕՐՇ · Ո՞ՐՕ)
753-755. Ի՞նչ · Կ՞նչ »՝ՆՕ՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր Ո՞ՐՕՐՇ՞Ր Ի՞նչ Ս՞ՆՆ Կ՞նչ Կ՞նչ · ձի՞ Օ՞ՐՇ · Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր

752. Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր Ս՞ՆՆ Ի՞նչ Ի՞նչ (VI-VII ձձ.), ձի՞ Ի՞նչ Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր
753-755. Օ՞ՐՕ՞Ր ձի՞ Ս՞ՆՆ Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր Ե՞ՐՕ՞ՐՕ՞Ր

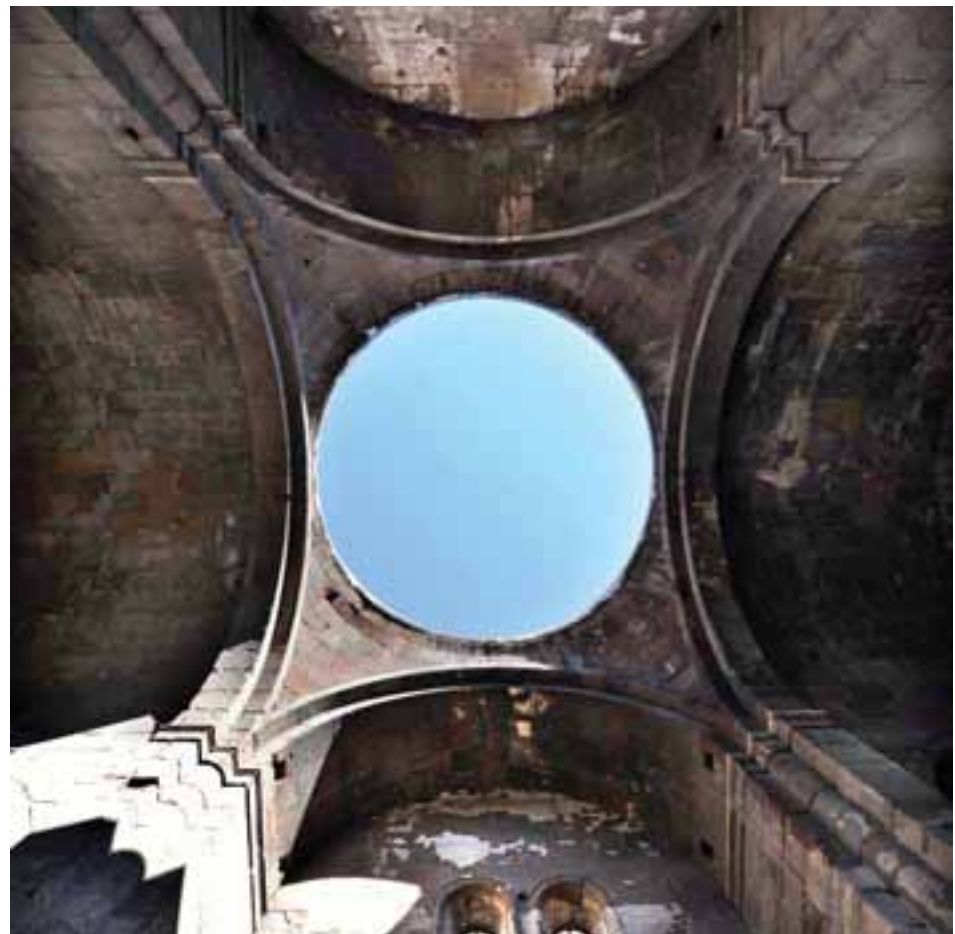
752. Peteghni Cathedral (6th to 7th cents.), Kotayk Region
753-755. Views of the northern cornice of the cathedral and its intramural capitals

▲ 756 ▼ 757

▲ 758 ▼ 759

756-759. ԻՅ ԱսՕՃԻ » ԻՅ ՕՅՕՇ, ¼ 13 ը (2 ըՅ -
 · 3 Իճի ԿՇ ՍՅ ըՅ, 2 ըճՕ × · լճՕՕ)

756-759. ԷսՕճճճճճճճճ Սե ըճ ճի Օ (VII ճ.), ըճճԻ
 Աճճ, Ի ճեճնճ Աճճճճճ ճի

756-759. Aruj Cathedral (7th cent.), Aragatzotn
 Region

▲ 760 ▼ 761

▲ 762 ▼ 763

▼ 764

▼ 765

▲ 766 ▼ 767

¼ 1³ ñÇ È³ à³ Ó³ - Ûµ»Ã³ í áñ ÑáñÇÝí ³ í úáí
 »Í»Ó»óÇÝ»ñ ²ñ³. ³ í áí ÝÇ Û³ ñ½áóÙ
 760. Í³ ñÙñ³ í áñ (²βí ³ ñ³ Í³ ù³ Ó³ ù)
 761. èµ. èí »÷³ Ýáè (Í áβ. .)
 762. Í³ Ûè³ ñ³ Í³ ÝÝ»ñÇ »Í»Ó»óÇ (Ã³ ÈÇÝ ù.)
 763. Èáèè³. ÌáóÓÇ »Í»Ó»óÇ
 765. ²ñí ³ β³ í ³ ÝÇ »Í»Ó»óÇ
 764. àèí »à³ ñÇ È³ à³ Ó³ - Ûµ»Ã³ í áñ »Í»Ó»-
 óÇÝ, ¼ 1³ ñ (í ³ í áóβÇ Û³ ñ½)
 766. í áñ Û³ Í³ 1 áóèÇ µ³ ½ÇÈÇÍ »Í»Ó»óÇÝ (¼
 1³ ñ) ÑÌáóèÇè-³ ñ³ »ÈúÇó (Èáéáó Û³ ñ½)
 767. ÓáñÓ³ ÝÇ È³ à³ Ó³ - Ûµ»Ã³ í áñ »Í»Ó»-
 óÇÝ, ¼ 1³ ñ (èáóñ Û³ Èáó. ³ í ³ é)

Èðáñóí áí -èóí í èúí úá óáðéáè VII á. á í áéáñðè
 Αθαάσói óí :
 760. Èáðí ðááí ð, áí ðí à Άσθαðáè
 761. Νόðá Νοáí áí í ñ (Νá. ΝοάÓáí á), ñáèí Èí ø
 762. Óáðèí áú Èáí ñáðáèáí í á, áí ðí à Óáèèí
 763. Óáðèí áú ñáèá Èóñááβó
 765. Óáðèí áú ñáèá Άðóáóáááí
 764. Èðáñóí áí -èóí í èúí áγ óáðèí áú (VII á.) ñáèá
 Άí ñéáí áð, Óááóðñéáγ í áéáñðú
 766. Αάçèèèèá Óí ðí áéááóðá (VII á.) ñ ñáááðí -
 áí ñóí èá, Èí ðéèñéáγ í áéáñðú
 767. Èðáñóí áí -èóí í èúí áγ óáðèí áú Óí ðóáí á
 (VII á.), í èðóá Νόðí áèó

Domed Cruciform Churches (7th cent.) in
 Aragatzotn Region:
 760. Karmravor, Ashtarak Town
 761. St. Stepanos, Kosh Village
 762. The Kamsarakans' church, Talin Town
 763. The church of Lusagyugh Village
 765. The church of Artashavan Village
 764. The domed cruciform church (7th cent.) of
 Voskepar Village, Tavush Region
 766. The basilica of Tormakadur (7th cent.),
 Lori Region, from the north-east
 767. The domed cruciform church of Ghorghan
 (7th cent.), Surmalu District

▲ 771 ▼ 772 ▼ 773

▼ 774

▲ 775 ▼ 777

- 775-776. ՄԷ՛ր Ա՛ 1ԵՅ» ր՛ ՅՈՒՇ
 (Գ-Յ 11.) . ԷԷ՛ ի ան »՝Ո՞»-
 զա՞ Ս»նՈՒՅ՛ ր՛ »ԵՍԱ՛ 1»ձՇ
 ՈՂա՞՞ՇԵ Կ՛ ՈՂա՞՞ՇԵ-՛ ը՛ »ԷՍ
 (Զն՞՞՛ Է, Թ՛ 1նա՞՞Շ Են՞՞ Յ)
 777. Օ՛՛ 1»Ո՞՞ՇՅ Ո՛՛ ը՛ ի -՛ ը՛ »Է-
 ՍՇ՞
 778. ԸՂա՞՞ՇԵ՛ ը՛ »Է՛ ր՛ ա՞՞ՇՇ 3/4
 ԷանՇ՛ անՍՅ՛ Է՞ ձ՛ ի Յ՛ն
- 775-776. Է՛ր զա՞՞՞՞ ձա՞՞ա՛ր ի Է
 զա՞՞՞՞ ի ի ր՛ անՍՈՒՅ՛ ր՛ զ՞՞
 Ա՞՞ր ՛ (՛Է՛ր ձր՛՞՞՞ ըա՛ ի
 ձա՞՞՞՞, V-VI ձա.) ը ձա՛ր ի
 ի ձա՞՞՞՞ Է ըա՞՞՞՞՞ -ա՛ր ը՛ Է,
 Ա՞՞՞՞՞՞՞՞՞ ձա՛ր ի , Ա՞՞՞՞
 777. Օ՞՞՞՞ ա՛ ը թա՛ր -ա՛ր ը՛ Է
 778. Է՞՛ր զա՞՞՞՞ ըա՞՞՞՞՞ -ա՛ր ը՛ Է
 ի Է՞՞ (3/4 Է՞՞՞՞)
- 775-776. The interior of the
 main church of Okhte Drne
 Monastery (5th to 6th
 cents.), Hadrut District,
 Artsakh, towards the north
 and north-east
 777. The church from the
 south-east
 778. The set-in-wall capitals of
 the north-eastern 3/4 niche
 of the church

▲ 776 ▼ 778

▲ 779 ▼ 780

▲ 781 ▼ 783

▲ 782 ▼ 784

▼ 785

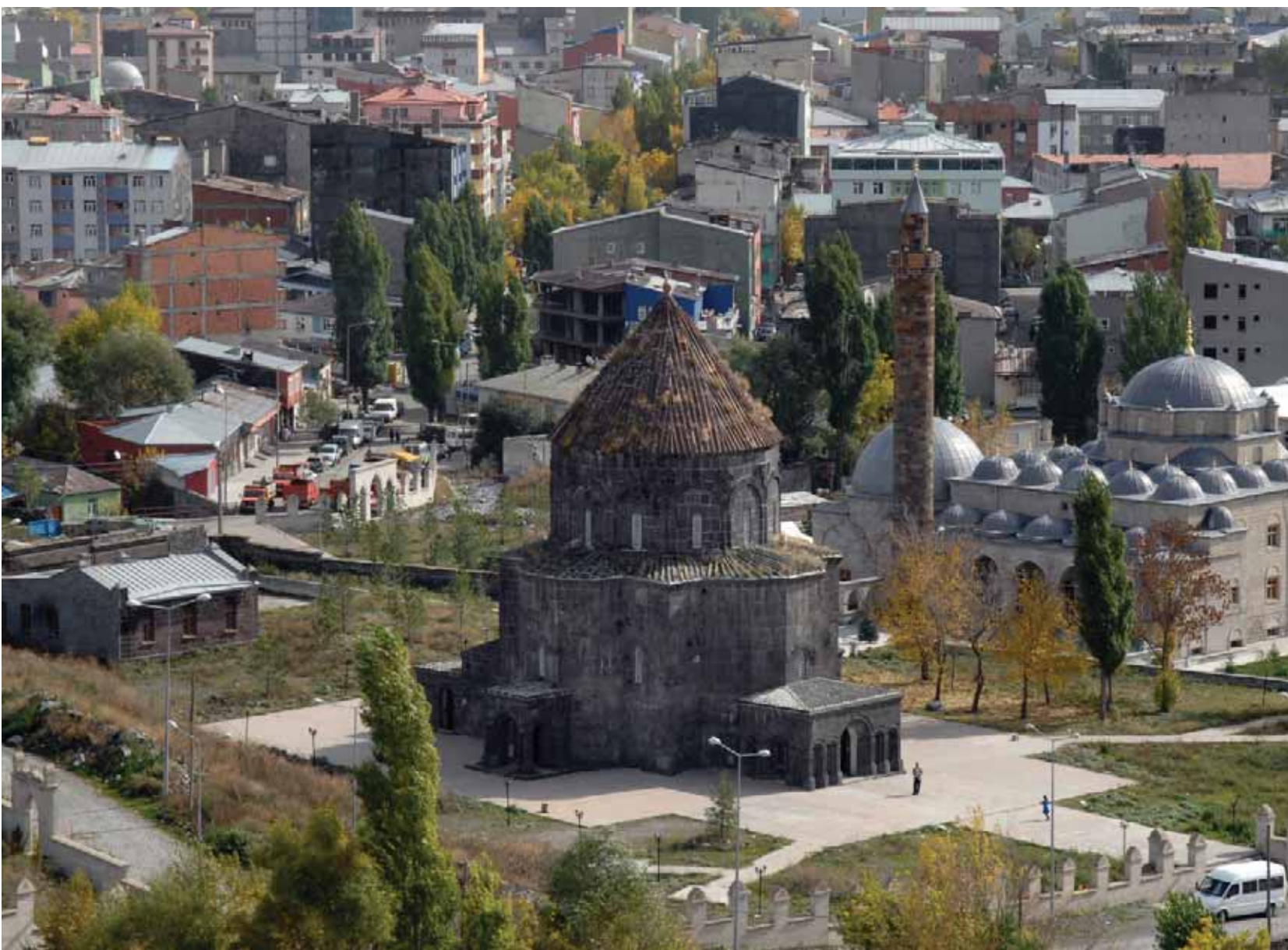
▼ 786

779-780. ճառԿ ի Գ ԿԱ Ի Գ Եմ. Գաի ՆՅ ԿԿ»Ե
 »Ի՝Օ»ՕԿԿ (Կ 13 ը) ՈւաօԵԵ-Յ ը Կաօր ւժօ Կ
 Կ»ըւաօԵի (ճառԿԿՍ ՍՅ ըՅ, ԵԿԵԿՅ Կ ւ.)
 781-786. ը ի Գ. Կ»ը Եմ. Գաի ՆՅ ԿԿ»Ե »Ի՝Օ»Օաօ
 Յ ը ի Գ ւժԿ Կ»ըւաօԿ ՆՅ ը 13 ըՅ ԿՍԿ Կ Գ ը
 ը»ըժօ

779-780. Ի ի ր անօծու Նրի Ե (VII Ե.) ԵԵԵ օաժԵի Եւ
 Նօժ Ի Եաի ր Են (ՆԵ. Եի Եի ր Ե Ի ժաժօԵ-Ե) ը
 ըաաժի -ժար Եա Ե Եի օաժուժ, Եի ժի Ե
 ՆԵնԵաի, Նրի ԵԵնԵայ Ի ԵԵնօւ
 781-786. Օժաի Եի օւ Եի Եժի Եաի Ե Եի օժժի ր Եաի
 օժժի ըաժ օժժԵԵ

779-780. Siuni Monastery or St. Hovhannes Church (7th cent.), Sisian Town, Siunik Region, from the north-west and inwardly
 781-786. Views of the outer and inner decoration of the church

▲ 790

▼ 791

▼ 792

790-792. ՅՅ Ե՛ր 3 ը3 ՍՇ Էմ. Դա՛ր ը3 Կ՛Կ՛Ե »Ի՛»
Օ՛սո՛ Նա՛նՇԿԻ 3 Դ՛ւԱ Դ՛նԻ Կ՛3 Դ՛ Ի՛ 3 ըԵՇ Էմ.
2Է՛ 3 ը՛Էս՛ 3 Դ՛ 3 Օ՛ճ՛ԿԿ (Ա՛ 1՛ 3 ը) ՆԼա՛ԵԵ-
3 ը՛՛Սա՛սԻ ը՛ՇՕ, ը՛3 Ի՛ Դ՛ Կ՛ն՛ՇԿԿ Դ՛ Դ՛ 3 Է-
Կ՛նՇՕ Դ՛՛ԱՍա՛ճԻ Շ՛ 3 Ի՛ 3 ը՛3 ը՛3 Կ՛3 Դ՛ Կ՛-
նՇՕ Ս՛ԴԱ (Դ՛ 3 ըԵՇ Ս՛ ը՛3, Դ՛ 3 ըԵՇ ը՛3 Օ՛ ը)

790-792. ՕճԵ՛ր Ե՛ւ Ոճճ՛ ԱճաԵ՛Ե՛ր Օ՛ (Ն՛. Ա՛ր Ի՛ ը՛
Օ՛ Ե՛ր Ե՛, X՛ Ե՛.) Էճճ՛, Ի՛ Դ՛ճԻ ժԿԵ՛Կ՛Ե
Ե՛ր Ի՛ Կ՛ ՇԵ՛Ր ժճԵ՛Ե Դ՛ Ա՛ճճ՛Օ՛, ը՛ Ն՛Ա՛ճճԻ-
Շ՛Ի՛Ա՛Ա: Ե՛ր ժճճ՛ճ՛ ը՛ Ե՛Ե՛Ի Դ՛ Ե՛ճԻ Ե՛: Դ՛ Ա՛Ի Դ՛
ԷՇ ըԵ՛Յ՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ ը՛ճԻ ը՛ճ՛ Ե՛Դ՛ԱԵ՛Ի Ե՛ Դ՛ Ե՛Դ՛Ա-
Ե՛Ի Դ՛ ժճԵ՛Ե, Ա՛ Դ՛ Ե՛ Էճճ, Էճճ՛՛՛Ե՛Կ
Դ՛ Ե՛Ա՛Յ՛՛՛՛

790-792. Sourb Arakelots (Holy Apostles')
Church (10th cent.) of Kars, Kars Region,
built after the composition of Mastara's
St. Hovhannes: the church from the
north-west; its interior with a view into
the dome and one of its tambour reliefs

▲ 793 ▼ 794 ▼ 795

793. ՉՕԱՅ ԸՅ ըմ. ԷՅ ա ի Յ ԿԱ (Ա 13 ը)
 ՆԼաօԷՇ-Յ ը՝ Սաօժի սՇօ (Ի Յ ԿՇ ԿՅ ՆՅ Կ.)
 794. ԲՅ ի Ի՝ ըՅ յՅ յՅ ԿՅ ըմ. ԷՅ ա »Ի՝ Օ»-
 օաօ Յ ը՝ »ՔՅ Կ յ Յ ի Յ ի Շ Կ
 795. ԹՅ ի ի Յ Ի ըմ. ԷՅ ա »Ի՝ Օ»օաօօ
 796-801. ԲՅ ի Ի՝ ըՅՅ. ԲՅ Շ ԿՅ ը՝ ԲՅ ի Ի՝ ըՅՅ -
 յՅ ԿՅ ԿՅ ը՝ »Ի՝ Օ»օաօ ԲՅ ը՝ ըՇ Կ

793. Ի ի ի անօժօժ Նօժա Օա՝ (Նա. Էժանօ, X ա.)
 ի ա ի ոօժի Բա Աօժաժ ԲՅ ը ը Բաաաժօժ Շաժ Բաա, Աաժ-
 ըաժ ի Բեաժնօժ
 794. Ըաեւաժօժ ի ա ԲՅ ըժ ի ի ի Օանաաա օաժեաե
 795. Օժաաժ ԲՅ ը օաժեաե
 796-801. Օժաաժ ԲՅ ըժ »Բեժ ի Բաաաժ ի ԲՅ ի ի ԿՅ Բե
 ըեօեւի ըօժժ ի ա եՇ ի Բաաաաժ ԲՅ ի ա ըօաժ ԲՅ
 օաժեաե

793. Sourb Khach (*Holy Cross*) Monastery
 (10th cent.) of Aghtamar, Van Province,
 from the north-west
 794. Reliefs on the eastern facade of Sourb
 Khach Church
 795. A partial view of the church
 796-801. Sculptural bands and reliefs on the
 walls of the church

▲ 796 ▼ 797 ▼ 798

▼ 799

▼ 800

▼ 801

◀ 802

▼ 803

▲ 804

▼ 805

▼ 806

802-806. ՀՕԱՅ ՍՅ ըմ. ԷՅ ա ի Յ Յս
 »ՂՅՕճաՕ ՅճնՅՅՅ ի ՅսԱ յ յնր Յ. Յճ
 աճՅՅ ՅՅ ճՅճՅ

802-806. Էճճաճաճ ճաճաճ Նճճա Օճա ճա
 ի ճճճ ճա Աճճաճ ճճ է ճճաճ ճր ճճ ճա
 ճճ ճճնաճ

802-806. The interior of the church of
 Aghtamar's Sourb Khach (*Holy Cross*)
 Monastery and its frescoes

▼ 809

▲ 810

▲ 812

▼ 813

▼ 814

▼ 815

▲ 818

▼ 819

▼ 820

821 ►

818. ՉՅԿ ԹՅ Լն ի Յ x Յ նԱ (A² 1³ ն) Ուսուճե-
 Յ ն^փ»EuՇօ (I³ հեՇ U³ ն½)
 819-821. ԹՅ ի ի³ Կ»ն ԹՅ Լն ի Յ x Յ հչ Կ»ն շԿ
 Ի³ ի³ ԷՄ»նՇօ

818. ԷսԹսթսթսթսթսթ սե նի սի ծ Աի Է (XI ս.) ն նսսս-
 ծի -սի ուի Էս, ԷսԹնեպ տ սեանու
 819-821. Էի սսսսսսսսսս սե սսսսսսսսսս սի սի սի ծս:
 սի ուի =ի պ ուի ծի տ Է Էօրի Է

818. Ani Cathedral (11th cent.), Kars Region,
 from the north-east
 819-821. The cathedral interior from the
 east and a view into its dome

▲ 825

▼ 826

▲ 827 ▼ 828 ▼ 829

827. Թաճարահեծ ի ՅուՇ (Ա-Պ 11.) Եր ճոճԿ Կոմ-
Յոմոյ Եսոմյ յն՝ Եսոմո (Ի յոճ Եսոմո յն՝)
828. ի յոճ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո
Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝
829. Թաճարահեծ ի ՅուՇ Նոմոհեծ Եսոմո
830. ի յոճ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝
Յոմոյ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝
831-833. Պոմոյ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝
Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝ Եսոմո յն՝

▼ 830

827. Ի իրոնոնոմ Ի ժոմոնոմ (X-XIII սս.): ի ճարհե
աի նալ ճարհե ն աի ոմ ճարհե, Եսոմոնոմ ի ճարհե
828. Եր ճարհե ի իրոնոնոմ ճարհե ճարհե ճարհե
ճարհե ճարհե (Նո. ճարհե ճարհե): ճարհե ի ճարհե ճարհե
829. Ի ճարհե ճարհե ի իրոնոնոմ ճարհե ճարհե ճարհե
ճարհե ճարհե
830. Ի իրոնոնոմ ճարհե ճարհե ճարհե ի ճարհե
(Նո. ի ճարհե) ճարհե ճարհե ճարհե ճարհե ճարհե
831-833. Ի իրոնոնոմ Ի ժոմոնոմ: ի ճարհե ճարհե
ճարհե ճարհե ճարհե ճարհե ճարհե ճարհե ճարհե ճարհե ճարհե

827. The lower monument cluster of Horomos Monastery (10th to 13th cents.), Kars Region, from the east
828. An eastward view of the interior of St. Gevorg Church of the monastic complex
829. Horomos Monastery from the north
830. St. Minas and St. Gevorg Churches of the monastery from the south-west
831-833. Narthexes and a burial chamber in the upper monument cluster of the monastery

▲ 831

▲ 832

▼ 833

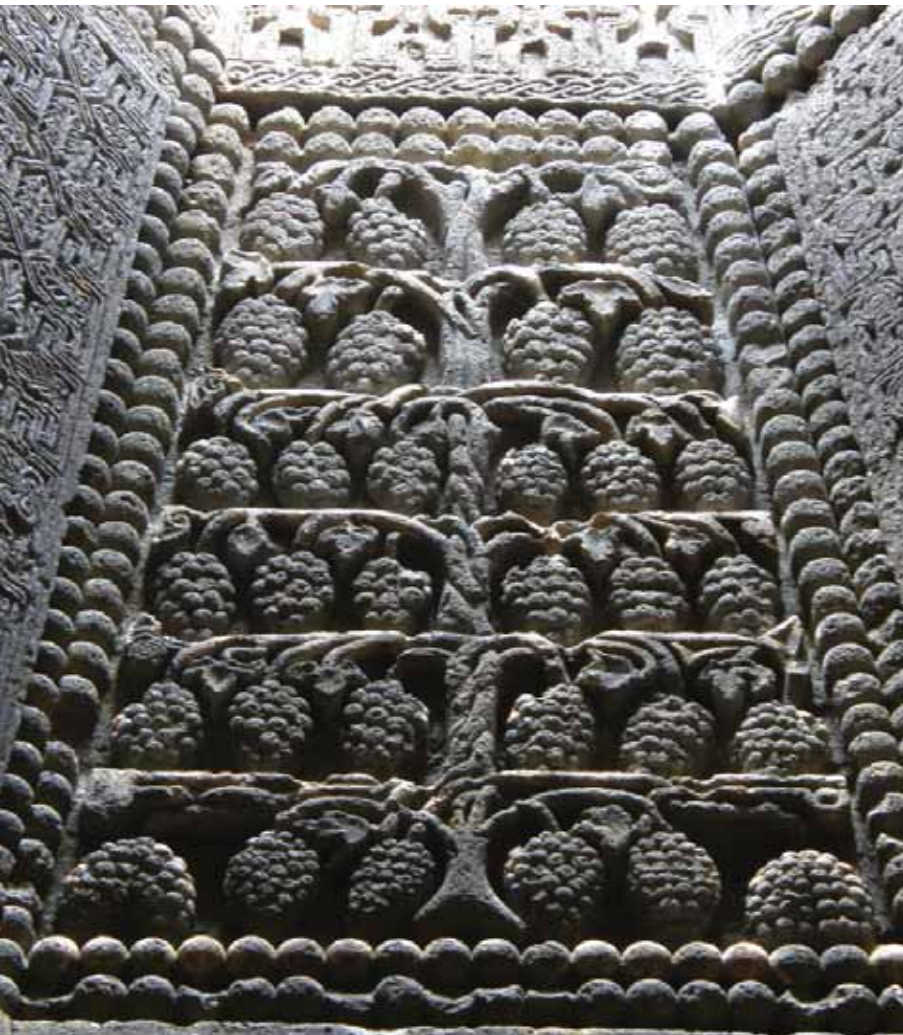
▲ 836

▼ 840

▲ 837

▼ 841

839-840. ՊԹ Ի ՏՇ ԲՈՒՅ ՄԵՐ Ի ՄԻ ԵՆԵՆԻ Ե
 ԻՅ ԻՂ ՍՅՄԻՅ ԻՅ ԿՇՐ ԽՈՒ
 841. Եմ. ՊԻՆ՝ ԽՅՅՅՅՅ ԽՈՒՐ ԵՅ ԽՅՅ -
 Ի ՇՅՅՅ Ի ԵճՅՅՅ ԱճՅՅ Ի

839-840. ԺճԵՅՅՅՅ ԵՅ ԵՅՅՅՅ ԵՅՅՅՅՅՅ ԻՅ
 ԱՅ ՆՅՅ ԵՅՅԱՅ ԻՅՅ ԵՅՅՅՅ ԻՅՅՅՅՅՅ
 841. ՇՅՅՅՅՅՅ ԻՅՅ ԵՅՅՅՅ ՆՅՅՅՅ ԱճՅՅ ԵՅ

839-840. The sculptured facets of the central
 octahedral roof of one of the narthexes in the
 upper monument cluster of Horomos
 841. The western window of St. Gevorg Church

▲ 842

▲ 843

▼ 844

- 842. ἰ ³ ἰἔ³ ἡϫ »ἰ »Ḷ»óϫÝ (A² 1³ ἡ) ἰ ϫ»½»ñ-
ùϫó (ἰ ³ ἡἔϫ Ḷ³ ἡ½)
- 843. °ἰ »Ḷ»óáó èἰ ἰ »ñÝ ²Éáóñἰ³ Ḷϫ Óáñϫ
Ñ³ Ḷ1ϫá³ ἰ³ ó É³ ḶϫϫÝ
- 844. Ð³ ἰἰ³ Óáñϫ (A² 1³ ἡ) ἰ ἰ ³ ἰἔ³ ἡϫ »ἰ »-
Ḷ»óϫÝ»ñÝ ²Éáóñἰ³ Ḷϫ Ó³ É ἰ ³ ϫ³ »ñϫÝ
- 845. ²Éáóñἰ³ Ḷ · »ἰ A ἰ ἰ ³ ἰἔ³ ἡϫ »ἰ »Ḷ»óϫÝ
- 846. °ἰ »Ḷ»óϫÝ ἡἰáóἔϫἔ-³ ἡἰ »Éùϫó
- 847. °ἰ »Ḷ»óáó · Ḷḡ»AA Ḷ»ñuáóἔἰ

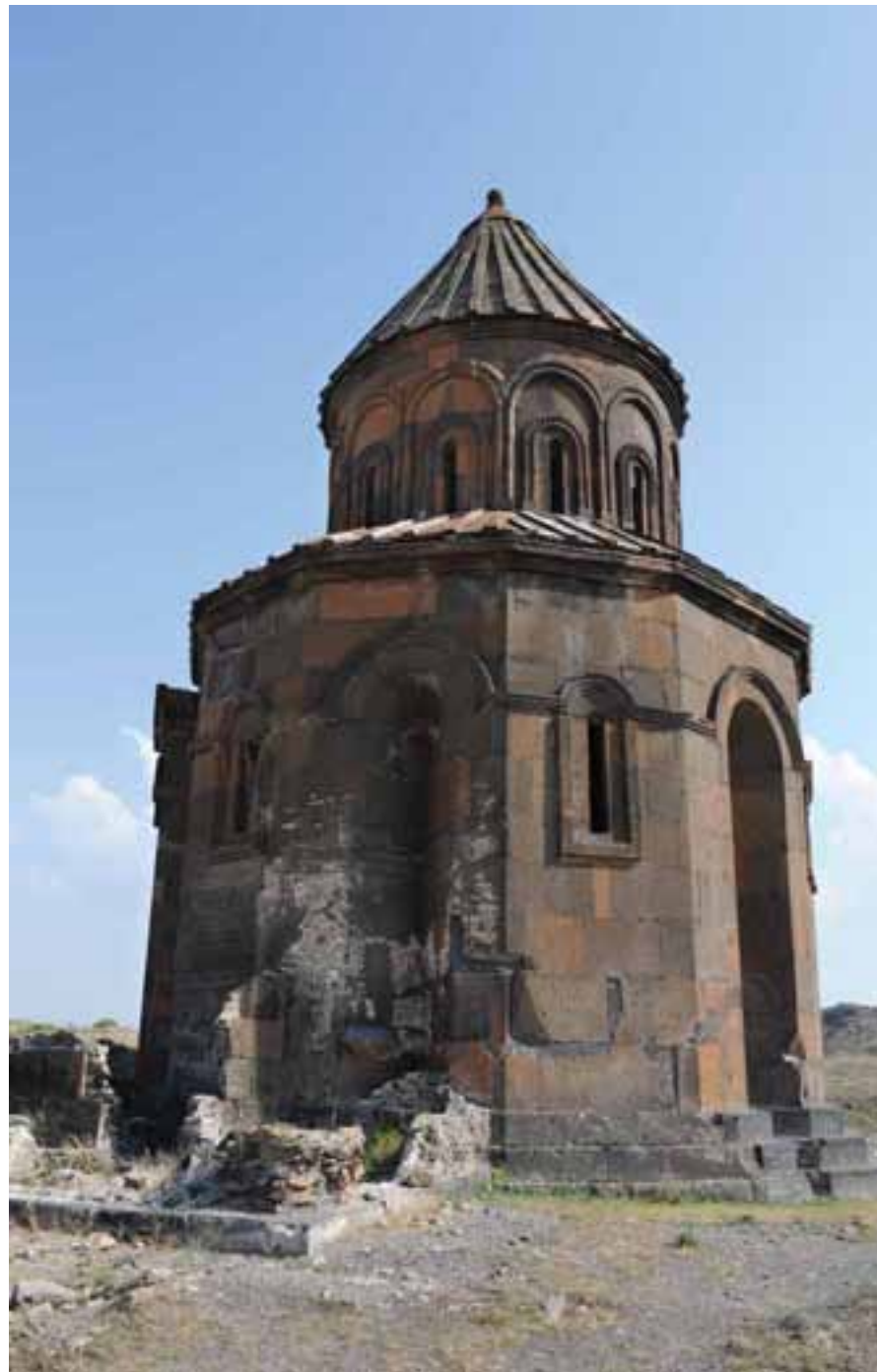
- 842. Áḗá óáðḗáḗ Óáḗḗáðá (XI á.) ḗϫ èἰ ἡἰ ἰ ἡá,
Éáðñḗḗáý ἰ áḗáñóú
- 843. Óáἰ ú ἰó óáðḗáḗ ἰ á ἰ ðἰ ḗḗáἰ ἰ ἰ ḗἰ ḗἰ ἰ ἰ
ñḗἔἰ ἰ á óúáḗúý ðáḗḗ Áóóðýἰ
- 844. Óáðḗáḗ Áḗḗááϫἰ ðá (XI á.) è Óáḗḗáðá ἰ á
ḗááἰ ἰ è ἰ ðááἰ ἰ ááðáááó ðáḗḗ Áóóðýἰ
- 845. Ðáḗá Áóóðýἰ è óáðḗἰ áú Óáḗḗáðá
- 846. Áḗá óáðḗáḗ ἡ ἡáááðἰ -áἰ ἡἰ ἰ ḗá
- 847. Áḗá ἰ á ḗἰ ἰ è óáðḗáḗ ḗϫἰ óóðḗ

- 842. Taylar Church (11th cent.), Kars Region,
from space
- 843. The church shadow on the opposite slope
of the gorge of the river Akhurian
- 844. Haykadzor (11th cent.) and Taylar
Churches respectively on the left and right
banks of the river Akhurian
- 845. The river Akhurian and Taylar Church
- 846. The same church from the north-east
- 847. A view into the church dome

▲ 845 ▼ 846 ▼ 847

▲ 848 ▼ 850

▲ 849 ▼ 851

848-849. ՀամօՅ Սն»Յօ Բմ. ՊԼՇ: ան »Ղ»ՕՇԿՅ,
 ԱՂ 13 ը (ԻՅ ըԵՇ ՍՅ ըՅ, ՉՄՇ)
 850. ՉԵՅ Ս»ԷՅՕ »Ղ»ՕՇԿՅ (ԱՂ 13 ը) ըՅ ըՅ Ի -
 Յ ըՅ Ս»ՅՅՅՅ ՍՅՅ (ԲՇՈՅ ԻՇ ՍՅ ըՅ, Ե»ՍՅՅՅ Բ»Մ
 Յ ԻՅ Մ)
 851. ԸՅ: »ԻՅ ՄՅԱ (ԱՂ 13 ը) ըՅ ըՅ Ի - Յ ըՅ Ս»ՅՅՅՅ -
 ՍՅՅ (ԲՇՈՅ ԻՇ ՍՅ ըՅ, ԵՅ ԵՄՅ ՕմլՅՅՅՅ - ՍՅՅՅ)

848-849. ՕճԵԻ ԱՅ ԱՅՅՅՅԻ ԸՅԻ Օ ՈՅՅՅ ԱՅԵՅԻ Ը
 (ՈՅ. ԱՅԵՅԻ ԸԵՅ, ՄԻ Ա.), ԱԻ Ե, ԷճՈՂՈԵՅ
 Ի ԵՅՅՅՅ
 850. ՕճԵԻ ԱՅ ՈՅՅՅ ԱՅԵՅԵԻ Ը (ՈՅ. ԱԻ Ի ըՅԻ ԵԻ Ա,
 ՄԻ Ա.) ը թՅԻ -ՇՅԻ ԱՅԱ, ԻԻ ըՅԵԻ Ե Ի ԱԻ ՇՅՅԻ,
 ՉԵՅՅՅԵՅՅ Ի ԵՅՅՅՅ
 851. Ի Ի Ի ըՅՅՅՅՅ Ի ԱՅԱՅԻ Ե (ՄԻ Ա.) ը թՅԻ -ՇՅԻ ԱՅԱ,
 ըՅԵԻ ՈճԻ ԱՅՅԻՅ, ՉԵՅՅՅԵՅՅ Ի ԵՅՅՅՅ

848-849. Abughamrents St. Grigor Church
 (11th cent.), Ani, Kars Region
 850. Arakelots (Apostles') Church (11th cent.),
 Pempashen Township, Shirak Region, from
 the south-west
 851. Hoge Hank Monastery (11th cent.),
 Sarnaghbyur Village, Shirak Region, from
 the south-west

▲ 852 ▼ 853

852. ՉՅ նԱՅ ԲՅՂԿ ի Յ ԿՅ ՂՅ Կ ՆՅ ԱՅ ԷՇՆԱ
(ԱՂ-ԱՊ 11.) ՆՅ իՅ ի-Յ ի՛» Է՛ւՇՅ (ԲՇՆՅ ՂՇ
ԱՅ ի՛, ՉՅ նԱՅ ԲՅՂ · լճՅՕ)

853. ՛Յ. Յ իՅ ԿՇ ի յՅՅ Է՛ճճՅ Կ յ՛ՂՅՅՅՇԿԿ,
¼ 1Յ ի (2՛նԱՅ ի ՇճՇ ԱՅ ի՛, ՛Յ. Յ իՅ Կ · լճՅՕ)

852. Լ ի ի՛նՅՅՅՅՅՅ Է՛ ի ի՛ճՅՅ լ ճՅ ձՅճ ձ
(XI-XIII Գճ.) ի ի՛ճ ձ-ճ ի՛նՅ Է՛ճ, ի՛նՅ լ ճՅ ձՅճ ձ,
ՉՅճՅՅՅՅ ի ճՅՅՅՅ

853. ՉճճՅՅՅ ի ճՅ ճՅՅ ճճճՅ ձՅ Աճճճճճ ձ (VII Գ.),
ի՛նՅ Աճճճճճ ձ, ԱճՅ ճՅՅՅՅՅ ի ճՅՅՅՅ

852. Marmashen Monastery (11th to 13th
cents.), Shirak Region: a view from the
south-east

853. The six-apse church of Bagaran
(7th cent.), Armavir Region

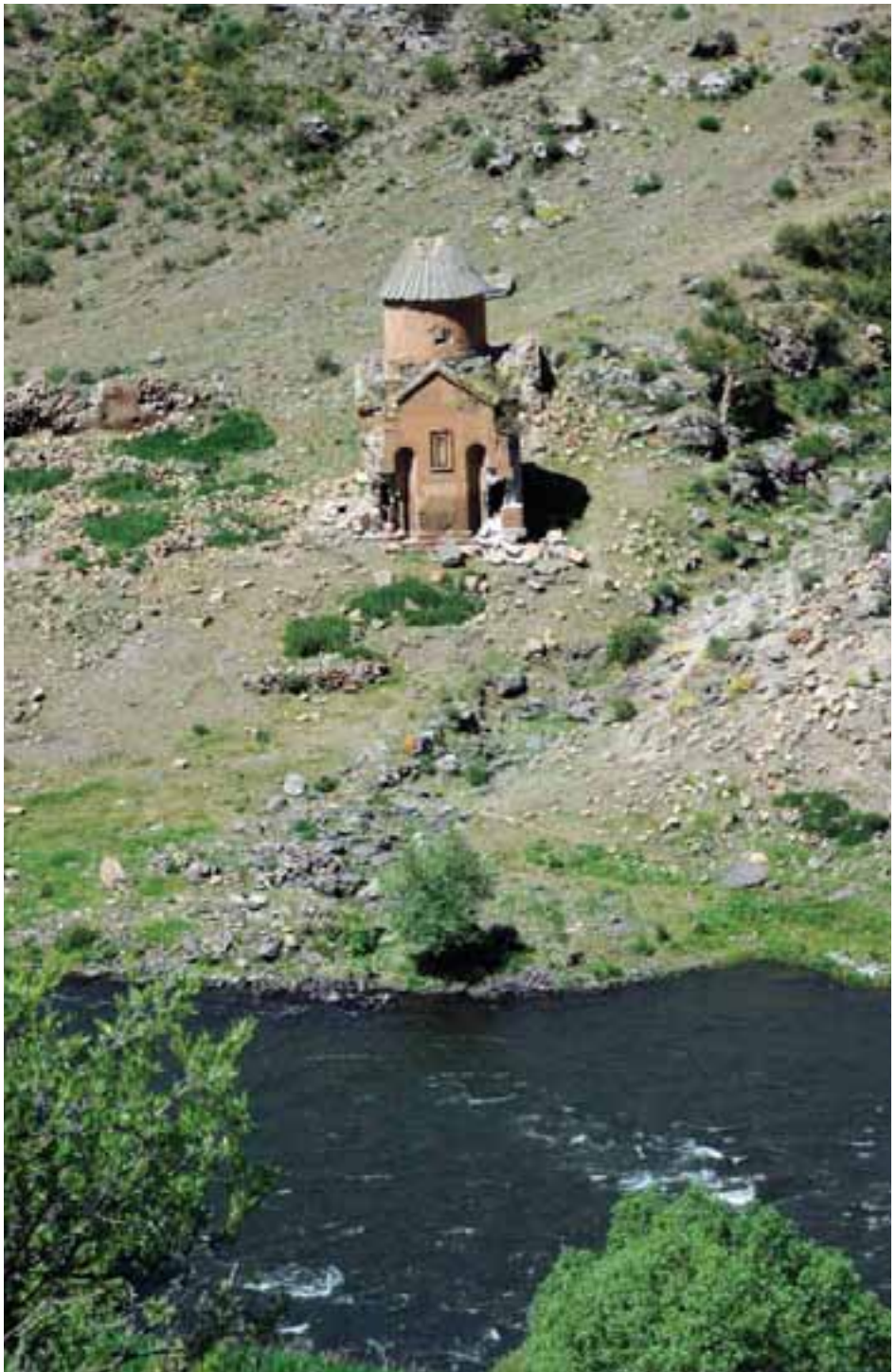
▲ 854 ▼ 855

854-857. Ի՞նչ ունի ի՞նչ ՅուԱ (Աղ 13 ը) ՉԿՉՕ Ուսուե՛՛՛՛՛՛՛ ԶԵճՈՒ՞՞՞՞ Կ՝ յի Չ՞՞՞՞ Չ՞՞՞՞ (Ի՞նչ Ս՞՞՞՞)

▲ 856 ▼ 857

854-857. Ի ի անուծու Էձի Եձ (“Էձանի ւե”, XIII և.) ի ձ իձաի ի ձձաձ ձձեձ Կձձձի, Է ձձձձ ի ձ Կի Է, Էձձնեայ ի Էձնու

854-857. Karmir (*Red*) Monastery (13th cent.) on the right bank of the river Akhurian, north of Ani, Kars Region

▲ 858 ▼ 859

▲ 860 ▼ 861

▼ 862

858-862. Ἰνδὸν ἱερὸν ἐν τῇ ἑσπέρῳ Ἰνδῶν Ἰνδῶν (Ἄγιος Ἰνδῶν) ἐν τῇ ἑσπέρῳ Ἰνδῶν. Ἰνδῶν ἱερὸν ἐν τῇ ἑσπέρῳ Ἰνδῶν (Ἄγιος Ἰνδῶν, Ἰνδῶν)

858-862. Ἰνδῶν ἱερὸν ἐν τῇ ἑσπέρῳ Ἰνδῶν Ἰνδῶν (XIII αἰ.) ἐν τῇ ἑσπέρῳ Ἰνδῶν Ἰνδῶν Ἰνδῶν, Ἰνδῶν, Ἰνδῶν Ἰνδῶν

858-862. Bekhents (Kusanats, Virgins') Convent (13th cent.) on the right bank of the river Akhurian, Ani, Kars Region

▲ 869 ▼ 870

▲ 871 ▼ 872 ▼ 873

871. ἱεράει Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ (Α-Α 11.)
 Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 872. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 873. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 874. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 875. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 876. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ

871. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 872. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 873. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 874. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 875. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ
 876. Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ Ἰσοῖ

871. A circular six-apse church (9th to 10th cents.) in Gyavrenji Village, Derjan District
 872. The southern entrance tympanum of the church
 873. A relief composition showing Daniel in the lions' den
 874. Ishkhan Church (9th to 10th cents.), Olti District, from the south
 875. A northward view of the church sanctuary
 876. The arcade of the church sanctuary

▲ 874

▲ 875 ▼ 876

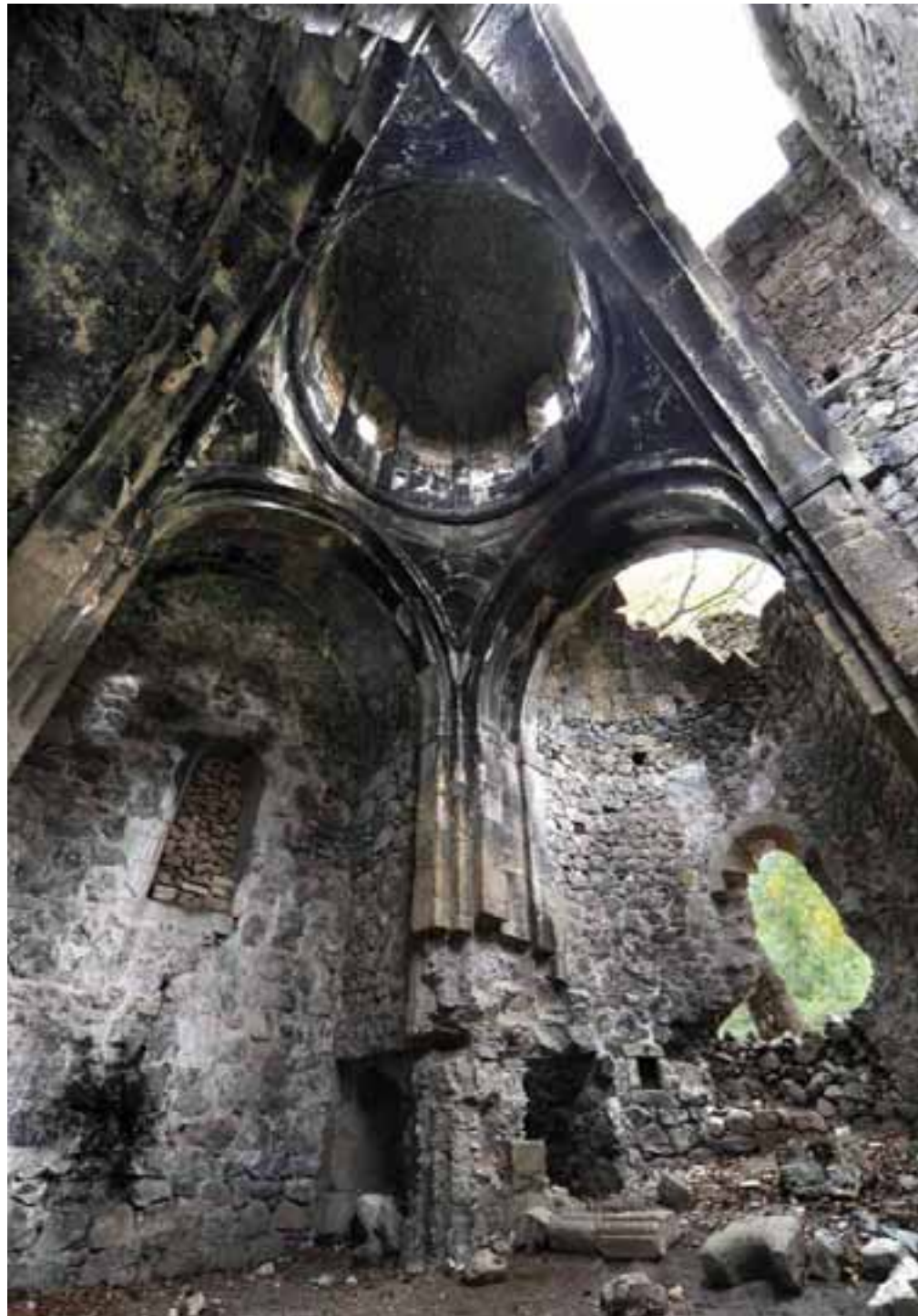

▲ 877 ▼ 878

▲ 879 ▼ 880

877-880. ԵՅ ՄՅ ԹՇ ՚Յ ԿՍԱ, Ա-ԱՂՂ 11. (Հն՚ի ՇԿԿ ԸՅ ըՅ,
ՍանՅՅ - ՈւնՕ)

877-880. Ի ՚ի անօՍծՍ Ծաաաօ (X-XI աա.), ղաեի Ի իծօաի,
Ածաաեի ղաը ՚ի աեանօ

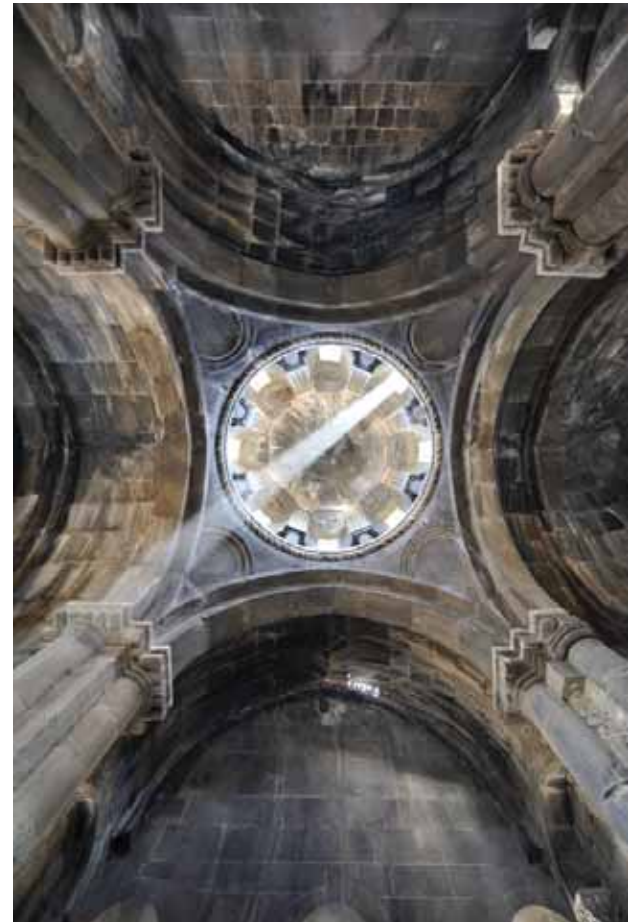
877-880. Rabat Monastery (10th to 11th cents.),
Norshen Village, Ardvin Region

▲ 881 ▼ 882

▲ 883 ▼ 884

881-884. Վճռաբարձի Սուրբ Եղիշիկի Սուրբ Եկեղեցի,
 Ա-ԱՁ 11. (Ի՞նչ նե՛Շ Ս՞րբ Ո՞ր
 Ի՞նչ Օ՞ր Ե՛լ. Յ. Յ. Յ. Յ.)

881-884. Օճերի ու Աճարի ի ծ (X-
 XI սս.), ի ճճճ Էճճճճճ,
 Էճճճճ ի ճճճճ

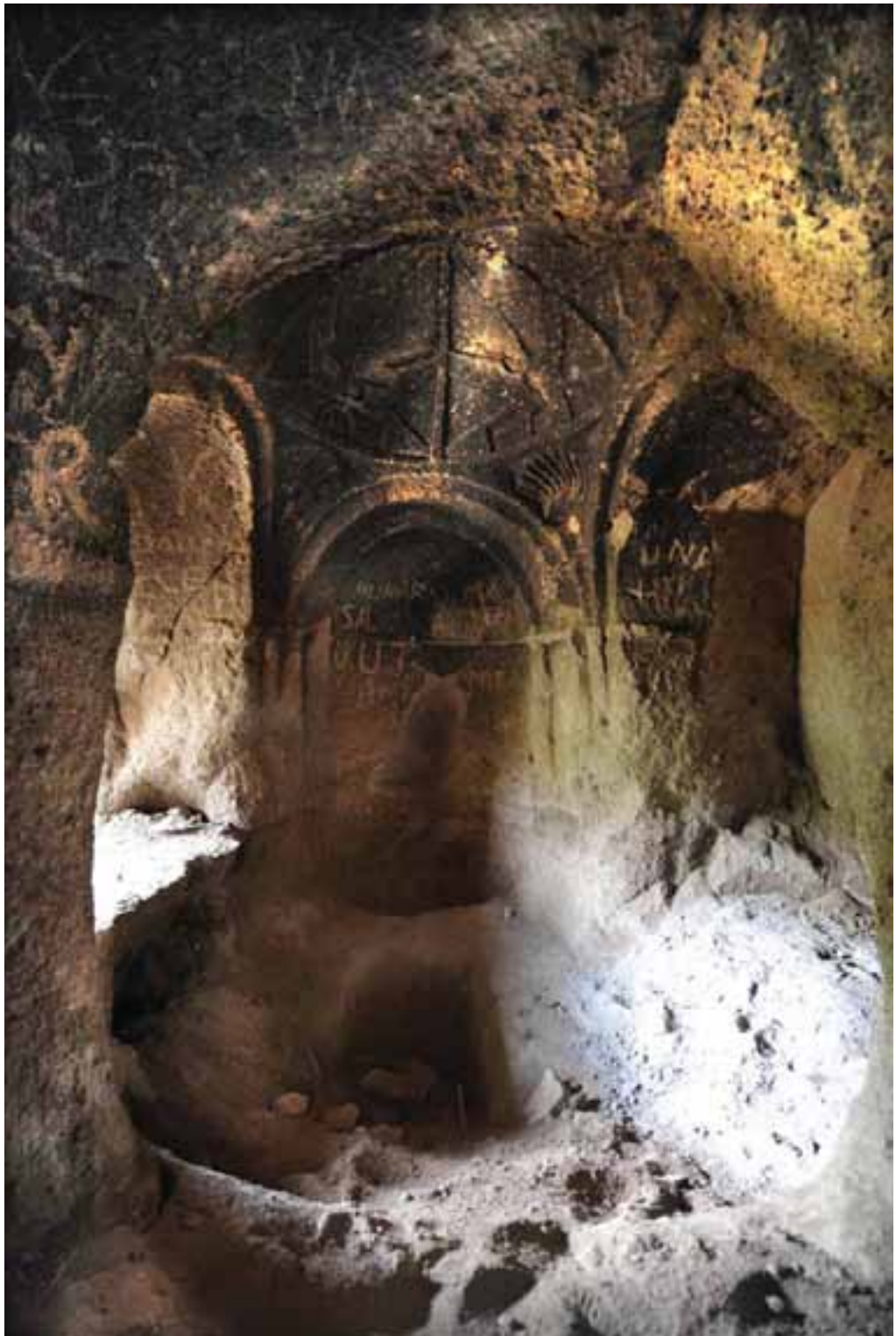
881-884. Yeghegnamor Church
 (10th to 11th cents.),
 Kaghzvan District, Kars
 Region

▲ 885

▲ 886 ▼ 887

885-886. ԱՅ ԼԵԱ, ԳՆՇ ՍՉ ԻՆԻՑ Ի Լ
 ԷՅ ԳՅ ՕՒՒ ՍՅ ԵՅ ԷԳՆՅ Կ · ՍՄԱՅՅ ·
 Ի ԳՆ »ԻՕՅՕՇ, Ա-Ա 11. (ԻՅ ՆԵՇ
 ՍՅ ՆՅ, ՍՅ ՕՅ ՆՅ ՇԱՕ · ԼԵՕՕ)

887. ՕՒՒՕՅՕՅՕՅ ԿՆՍՇԿ ԻՑ ԵՍԱ 1ՅՇ
 ՅՆՒՍՅՕՒՒ Ս

885-886. ՆԵԱԵԱ, ԳԻ ՕՕԾԵ ԷԻ ՕԻ ԾԻ Ե ԳՍ-
 ԳԻ ԵԱԵԱԻ Ե ԵԾՆՈՒ ԳԻ-ԵՕԻ Ի ԵՍԻ ԳԿ
 ՕՂԾԷԻ ԳՍ-ՕՂԾՂԷԻ Ի Օ (IX-X ԳԱ.),
 ՆԱԷԻ Ի ԳԱՂԾՂԱԶՍԷՍ, ԷՂԾՆԵԱԿ
 Ի ԳԵՂՆՈՍ

887. ԷԻ ՕՂԾՂԱԾ ՕՂԾԷԱԵ: ԳԵԱ Ի Ե ՇԱԻ ԳԱ

885-886. A rock inside which a
 domed cruciform church (9th to
 10th cents.) of four apses is cut,
 Magharajegh Village, Kars
 Region

887. A westward view of the church
 interior

▲ 888 ▼ 889

888-889. ԹՅԻ ԻՅ ԻՅ»՛՛
 ԻՇՍՅ = ան »Ի»Օ»ճաՕ
 Կ»նՍԿԻ ԻՅ ԻՅ EY»՛՛ՕՕ

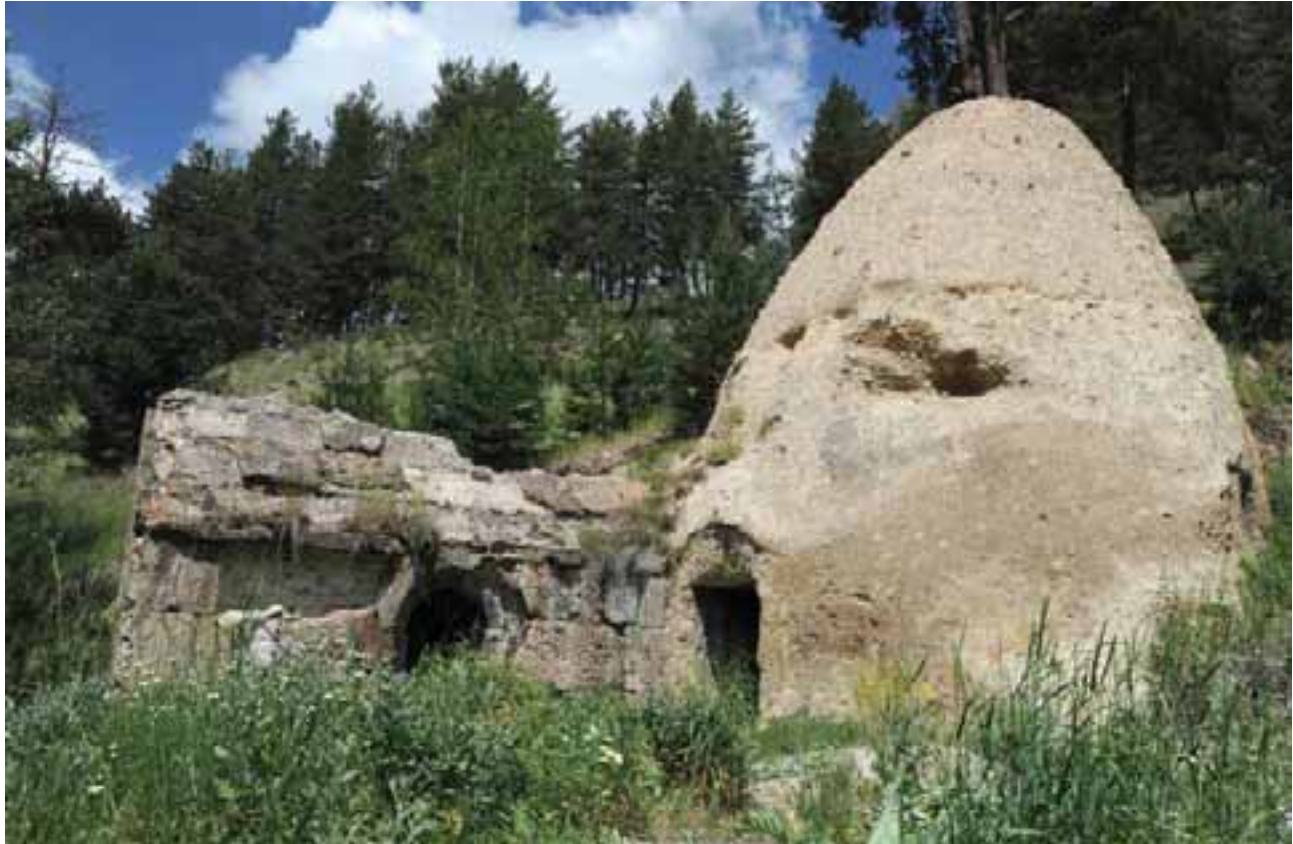
888-889. Ար օճար ր Ե՛
 Ի Գ՛՛՛ Ը ն Ե՛՛՛ Ի Ե
 օճօԵ՛

888-889. Partial views of
 the interior of the same
 cut-in-rock church

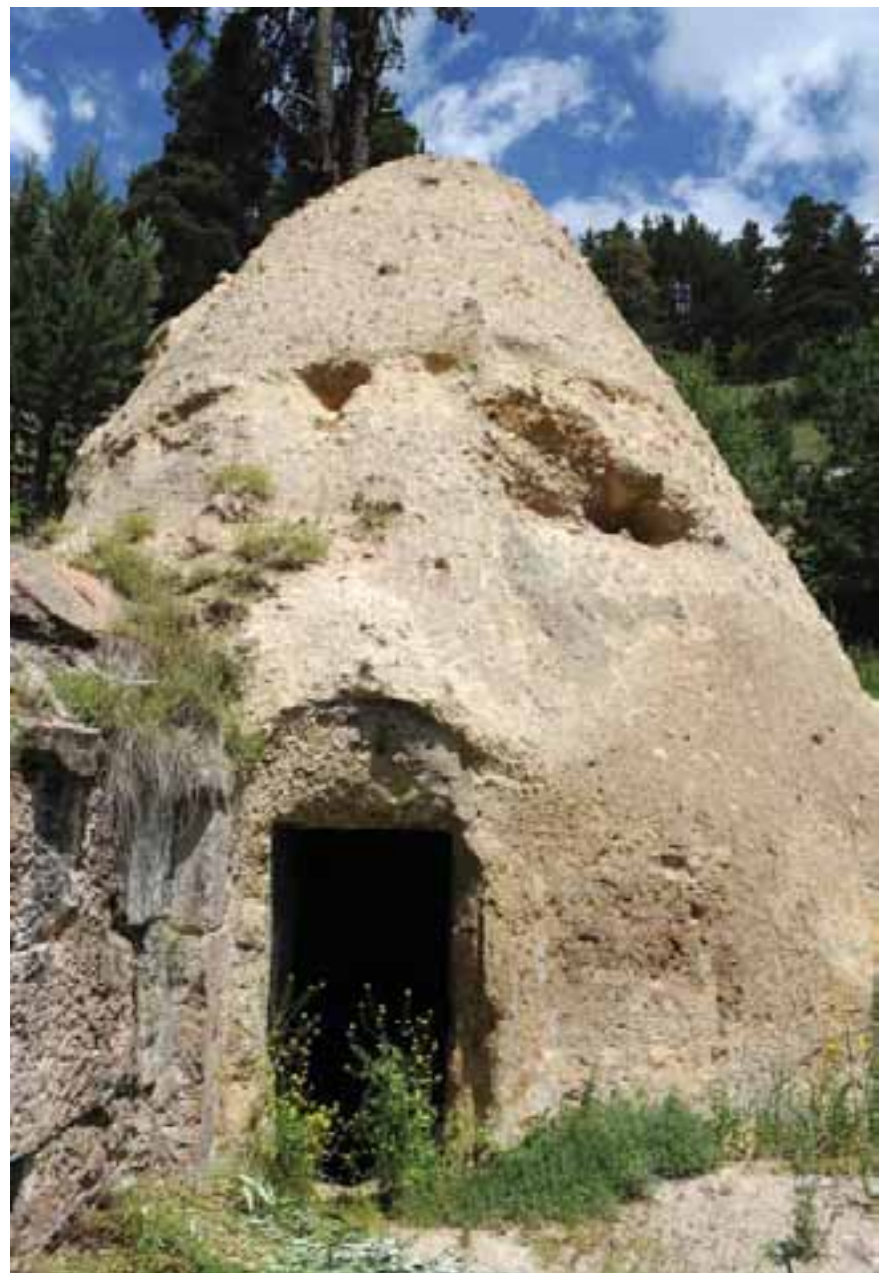
890-892. Ἀρχὴ ἰσχυρὰ, Ἄ-Ἄ 11.
 (ἰσχυρὸς ὕψος, ἐστὶν ἰσχυρὸς ὑψοσ
 10 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς)
 893-894. ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς

890-892. Ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς (IX-X αἰ.) ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 893-894. Ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς
 ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς

890-892. Trin Monastery (9th to 10th cents.) located 10 km south of Sarighamish, Kars Region
 893-894. Partial views of the interior of the main monastic building, a rock-cut church of eight apses

▲ 890 ▼ 891 ▼ 892

▲ 893 ▼ 894

895-897. Ἄσπερα, ἀπὸ ὕψους
 ἀπὸ τῆς ἰσοπέδου τῆς
 ἑξέως, Ἄσπερα ἰσοπέδου.
 ἑξέως τῆς ἰσοπέδου, ἑξέως
 ἰσοπέδου)

898-900. ἰσοπέδου τῆς ἑξέως
 ἰσοπέδου τῆς ἑξέως ἰσοπέδου
 ἑξέως τῆς ἰσοπέδου

895-897. Néaéa, áí óððè éí -
 òí òí é áúáí éáéáí à
 óñúí äëúí èöà-òáðèí áú
 (IX-X áá.), ñáéí Áí çéáéá,
 Èäðñéáγ í áéáñóú

898-900. Áí óððáí í èá í áúáí ú
 óäðéáè

895-897. A rock inside which
 a church-sepulchre (9th
 to 10th cents.) is cut,
 Bozkale Village, Kars
 Region

898-900. Partial views of the
 interior of the same
 church-sepulchre

▲ 895 ▼ 896 ▼ 897

▲ 898

▲ 899 ▼ 900

▲ 901 ▼ 902 ▼ 903

▲ 907 ▼ 908

▲ 909 ▼ 910

907-908. Էմ. ՄիՆՇ. ան ՍՅ Ի՛Յ օձոՎ ի՛ յնՅ. -
 . նի ԳՕ ի՛ ՇՍՅ Ի՛ ան յճՅ ՆՅ նի՛ ՆՅ ՍՅ ԷՇՆԱ, Ա-
 ԱՅ² 11. (Երի՛ ՅՎ. Յ ի՛ Յ է, ՍՅ ի՛ յնժ. ԵձՕ)

907-908. Օժձօւյժօնի՛ ձե՛ նեճւրի՛ ձե՛ երի՛ յի-
 Էճեն-նեճօ (X-XI Ժձ.), Ժձձ, յի՛ յԺձձի՛ Էր,
 Ժեճ նձ. Աժեճի՛ ժ՛ ի՛ ԺձձեճօԷ, ի՛ Ժեճ ի՛ Ժձձե՛,
 յի՛ Էձձ ի՛ Ժձձի՛

907-908. A rock-cut three-tier complex (10th to 11th cents.) considered to be St. Grigor Narekatsi's hermitage, Narek Village, Vostan District

909-910. ԺՅ յի՛ ի՛ յ ի՛ Կյյ ի՛ յ օճ յնժ ՅՎյ ի՛ յնժ ՇՅ

909-910. ԷԷԷԷՑԱ ճի՛ օձԷ՛ երի՛ յեճենձ

909-910. Views of the complex abodes

▲ 911 ▼ 912

▲ 913 ▼ 914

▲ 915 ▼ 916

911-916. Մանուկ Մանուկի խորհրդանշանը և Մանուկի խորհրդանշանը, 952 թ. (Մանուկ Մանուկի խորհրդանշանը և Մանուկի խորհրդանշանը, 952 թ.)

911-916. Մանուկի խորհրդանշանը և Մանուկի խորհրդանշանը (952 թ.), Մանուկի խորհրդանշանը և Մանուկի խորհրդանշանը

911-916. The rock-cut monastic complex of Tzarakar (952), Prut Village, Kaghzvan District, Kars Region

▲ 917 ▼ 918 ▼ 919

917-919. Եմ. ՔՅ իՉՅ Ս շեի ի Յ ի Յ ի ՇԿ ի ՇՍ Յ քան ի Յ ԿՅ ի Յ Կ ՆՅ ՍՅ ԷՉնԱ,
 Ա-ԱՁ 11. (Ս»նսՇԿ ՚Յ Ե»Կ. Յ ի Յ Է, ՔԱԿԻ »նի . ՍնՕ)

917-919. Նեաբւի զե ի ի ի անօժնեե եի ի ի Եան ՆՕժա ի աժեալ Առօթօթօր
 (Ի ժնն. Աի աի ժի Եօժ, X-XI ԺԺ.), ի Եի ի Եի Եաժօ, ի Եժօ ի Եի Եե Աանի

917-919. The cut-in-rock monastic complex of Soub Mariam Astvatzatzin (*St. Mary the Holy Virgin*, 10th to 11th cents.), Mezhenkert Village, Lower Basen District

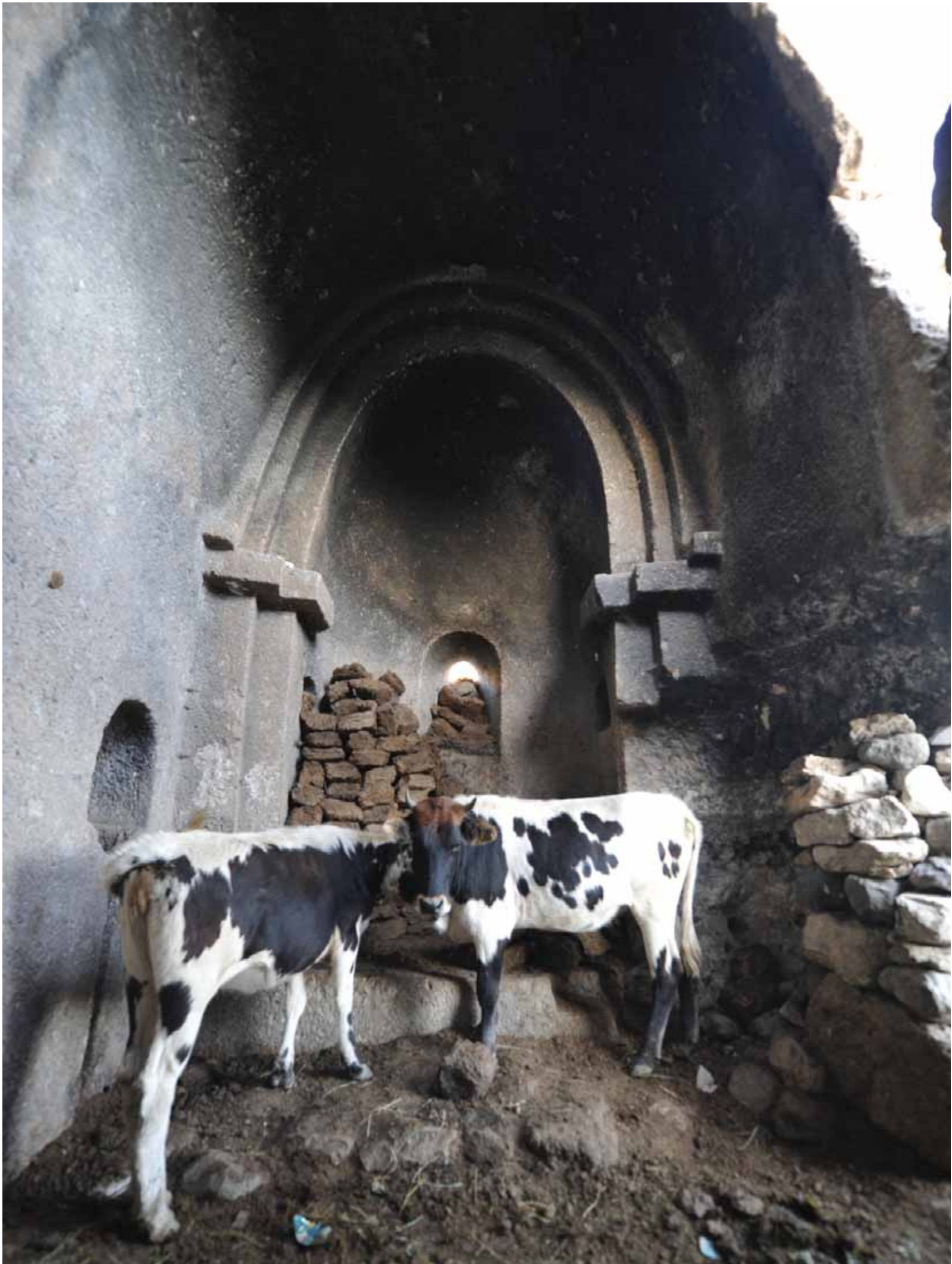
▲ 920 ▼ 921

920-921. ՅԱՄԻՆԻ ՇԻՇՄԱՆ ԿՈՅԵՆՆԻՔԻ ՈՒՆԻՔ 11. (Սևուշի գյուղ. Պուշկին)

920-921. Դարձաբնակարանային կառուցածք (X-XI դդ.)
 Ռուսիայի Հարավ-արևմտյան մասում

920-921. One of the rock-cut churches (10th to 11th cents.) of Mezhenkert Village, Lower Basen District

922. ի ՇԱՅ՝ Ի ԿՈՒՄՈՒՄ ԵՄՈՒՄ Ի ՄԵՅՆԿԵՐՏ ԿՈՒՄՈՒՄ

922. Նաեւրայ օձեի աւ Ե՛ նաեա Ի Ե՛ր Ե՛ձձ

922. A cut-in-rock church in Mezhenkert Village

◀ 922

▲ 923

▼ 924

▼ 925

923-925. Միջին «Ի» շրջանի «Սուրբ Գրգոր» (Ա՛-Ա՛Պ 11.) Էկեռնի Ը
 թ. Պատմության (2-րդ դարի Շ Ս թ/)

923-925. Մեծագույն օճեղի առաջին հատվածը (XII-XIII դդ.) և Օրհմանի շրջանի
 շրջանի հատվածը, Առաջնային շրջան

923-925. A cut-in-rock church and chapels (12th to 13th cents.) in
 Khosrov Reserve, Ararat Region

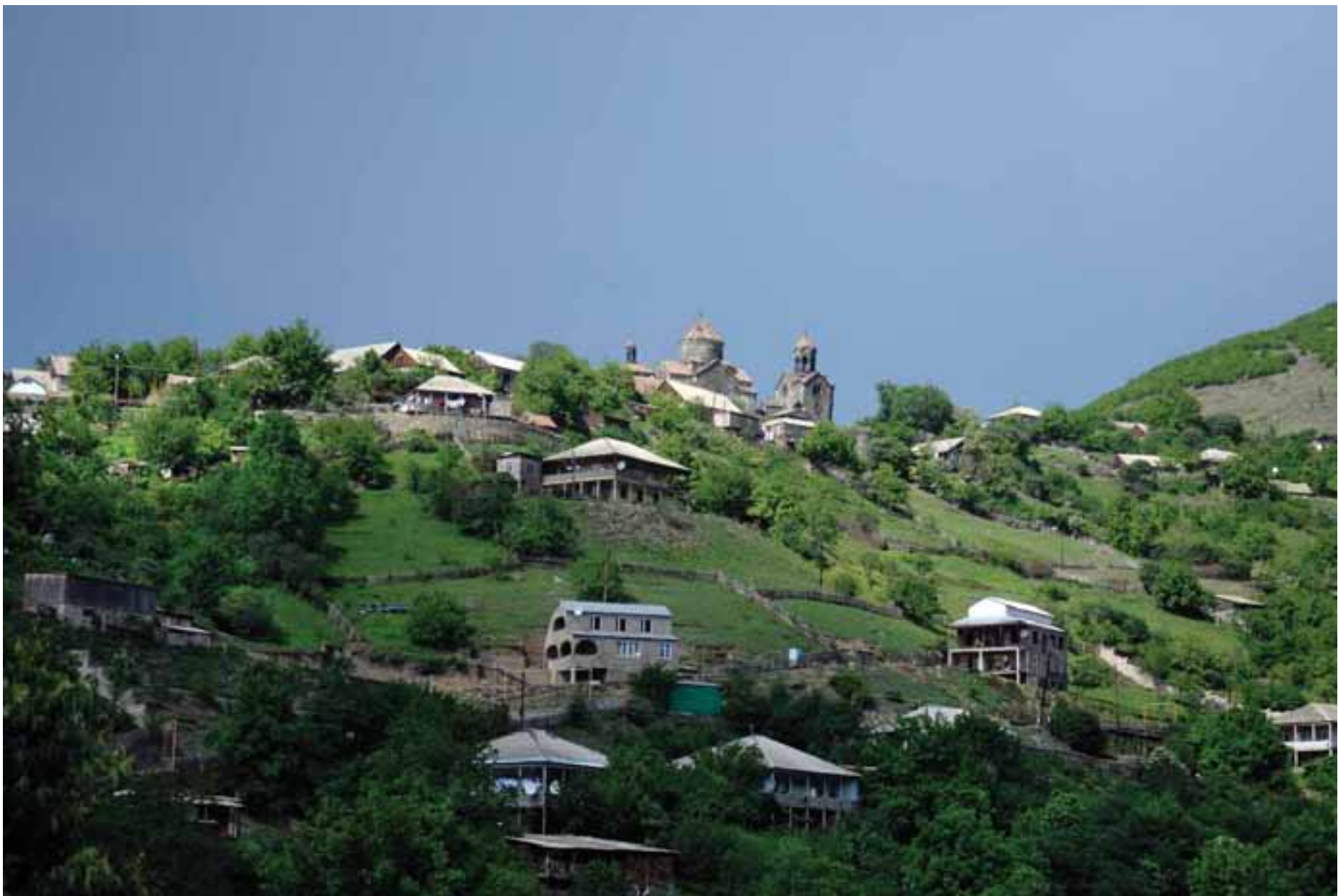
▲ 926 ▼ 927

926-927. ի ՇԱՅԻՆԻ
 ՄԱՐԿԱՆԻ (Ա-ԱՊ
 11.) ընդ
 Վաղարշապատ
 (Պարսիկ)

926-927. Նախնիների
 խորհրդանշաններով
 զարդարված (X-XIII
 դդ.) և
 Վաղարշապատ
 շրջանում

926-927. A rock-cut
 monastic complex (10th to
 13th cents.) near
 Sadal Village,
 Maku District

▲ 931 ▼ 932

931-932. ԹՅ ՕձՅ Ի Ը Ի Յ Կ Յ Ի Յ Կ
ՆՅ ՍՅ ԷՇՆԱ, Ա-ԱՊ 11. (Էա-
եաճ ՍՅ ըՆ)

933-937. յ ը Գ. ԿճՆ ՆՅ ՍՅ ԷՇ-
ՆՇՕ

931-932. Աճ ԳճՆԷԷ Ի Ի Ի ճճՆՍԾ-
ՆԷԷ Է Ի Ի ԷճԷՆ (IX-XIII Գճ.),
Է Ի ԾԷՆԷճ Ի ճԷճՆՍ

933-937. Աճճ Ի ճ Ի Ի Ի ճճՆՍԾ-
ՆԷԷ Է Ի Ի ԷճԷՆ Է ճճ Ի
Օճճճ Ի Ի Ս

931-932. The monastic complex
of Haghpat (9th to 13th
cents.), Lori Region

933-937. Partial views of the
complex and fragments
from the monastery

▲ 933

▲ 935

▼ 934

▼ 936

▼ 937

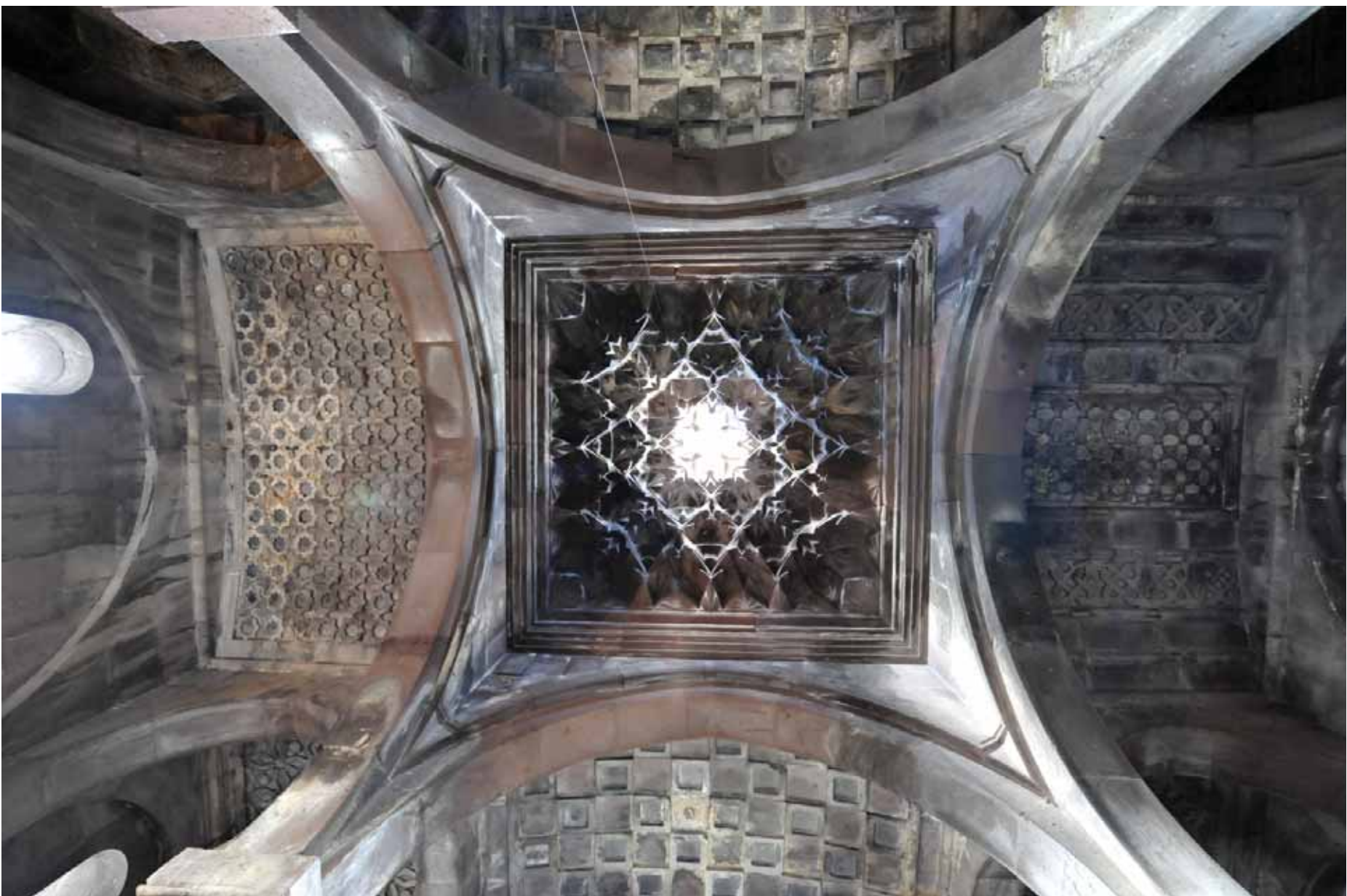

938-939. ԾՅ ԵՇՁ Ի Յ ԿՅ -
 Ի Յ Կ Ն Յ Ս Յ Է Շ Ն Ա (Պ-
 Ա Պ 11.) Յ Ն ՝ Ս ա թ ի յ Շ Օ
 ՝ Ն Յ ի ի Յ Ի . Յ Ի Ա Շ
 Կ ՝ Ն յ Շ Կ Ի Յ Ի Յ Կ Յ Ն Շ Օ
 (Բ Շ Ն Յ Ի Շ Ս Յ Ն Յ)

938-939. Լ ի ի անօժոնեե
 Է ի ի Է Է ի Ա թ Է ՝ Է (VII-
 XIII Գ Գ.) Ն Շ ի ՝ Գ Գ Գ ;
 Գ Է Գ Գ ի Գ Գ Գ Գ Գ Գ Գ
 ի Գ Գ Գ ի Գ Գ , Շ Է Գ Գ Գ -
 Ն Է Կ ի Գ Գ Գ Ն յ

938-939. The monastic
 complex of Harij (7th
 to 13th cents.), Shi-
 rak Region: a view
 from the west and
 parts of its narthex
 ceiling

▲ 938 ▼ 939

940. ժՅ ԵՅ ԵՄՉՕ ՍՅ ՄԻՅ ԿՕ
»Ի՞Օ»ՕՉԿ (ԱՊԻ 13 ը) Ե՞Օ
· ՈւՕՕՉ Սւի (ԷււււՕ ՍՅ ըՅ)

941. ԿՅ ըՕըՅՅ ՍՅ Բ ԵՄ. ՊԻՉ: աը
ԻՅ ԿւԱ (ԱՊԻ 13 ը) Ե՞Օ
· ՈւՕՕՉ Սւի (ԷււււՕ ՍՅ ըՅ)

940. Օաժեի աւ Էաժանի եօ Լ աի -
եւի օ ("ՈՒ ժի եւ Լ յժի եի ա",
XIII ա.) օ ըաււ Ընաօ, Էի ժեւ-
նայ Ի սեւնօ

941. Լ Ի Ի ընօՍՅ ԱաժաՉՕաււ
ՈՕՕա Աժեւի օ (Ու. Աժեւի ժեյ,
XIII ա.) օ ըաււ Ընաօ, Էի -
ժեւնայ Ի սեւնօ

940. Karasnits Mankants
Church (13th cent.), Dsegh
Village, Lori Region

941. Bardzrakash St. Grigor
Monastery (13th cent.),
Dsegh Village, Lori Region

▲ 940

▼ 941

▲ 942

▼ 943

▼ 944

▼ 945

▲ 946

▼ 947

▼ 948

942-956. ՊՅ ԿՕՅ ԷՅ իՅ ԿՅԱ (ԱՊ 1Յ ի)
 ՆՅ իՅ ԿՅ իՅ ԿՅՕ, ՆՅ իՅ ԿՅ իՅ
 ՆՅ իՅ ԿՅ իՅ ԿՅՕ ԿՅ ԿՅՕ ԿՅՕ ԿՅՕ
 (ԶիՕՅ Է, ՕՅ իՅ ԿՅ իՅ ԿՅ իՅ ԿՅ իՅ)

942-956. Բարձրագույն լուսավորության (XIII Գ.) ի
 թափարկումը: Օճառի արձույթը արձույթը: Բարձր
 լուսավորությունը, Լուսավորությունը Երևան, Բարձր

942-956. Gandzasar Monastery (13th cent.),
 Martakert District, Artsakh, from the
 south-east; details of its decoration and
 a view into its dome

▲ 949

▼ 950

▼ 951

▲ 952

▼ 953

▼ 954

▼ 955

▼ 956

▲ 957 ▼ 958

▼ 959

▼ 960

▲ 961

▼ 962

957-959. Սան ի ՅնՅ. Ի Յ ՅսԱ (ԱՊ 13 ը) ՆՅ ըՅ Ի-Յ ըժ»ԷսՇօ, Յ ըժժժժժժ յՇօ ըժ ՆՅ ի ի Յ Էթ. ՍԵՅ Յ Ի ՅՈժժօ
 ՅժնսՇԿ Ի Յ ի Յ ԷՅժժժ (Ի Յ ի ճօԲՇ ՍՅ ըժ)

960. ՏՅԿժօՇ Ի Յ ըժժժժ ըժ ըժ 1/2 Յ ի-Շ ՆՇԲՅ ի Յ ի Յ. ընՅՅՅՅՅՅ ԷճըՅ ՅՇ ԻճՈժժժժժ յՇ յՇ ըՇԿ

961-962. ընժ ՅՈՇ Ի Յ ՅսԱ (ԱՊ 13 ը) ՆԼճօճՇՇ-Յ ըժժժժժժ ՅժնսՇԿ ի ՅՅսԱ 1ժՅՇ ՆՅ ըժ ի Յ ի ճօԲՇ ՍՅ ըժ)

957-959. Ի ի ի անօսժս Ի ի սնՅ Աճճճ (XIII ճ.) ը թճի -ճի ըօ ի Էճ Է շճիճճճ: Էժ ըճժսժժ ըճժԷճ Նժժճ Ի ճճի (Նճ. Շճիճի ճի ԷՅ)
 ը ճճիճի ի ճ Էօժիճ Է ը ըճի ճժ, Օճճօժժժժ ի ճճճնժ

960. Ի ճի յօժիճ ի ճճիճնժ "Ի անօճժճ Աճճիճ Է Շ Աժ Է" ի ճ շճի Էժ ճի ի Էճ ի ճ Էճօճիճ Է ճի ըճժս

961-962. Ի ի ի անօսժս Նժճճճ (XIII ճ.) ը ըճճճժի -ճի ըօ ի Էճ: Էժ ըճժսժժ ը ճճիճի ի ճ թճ, Օճճօժժժժ ի ճճճնժ

957-959. New Varag Monastery (13th cent.), Tavush Region, from the south-east and west; the interior of its Sourb Nshan (*Holy Sign*) Church with a view into its dome and vaults

960. An inscription perpetuating "Architect Gazan from Ani": carved on the keystone of the sanctuary of the monastic church

961-962. Srvegh Monastery (13th cent.), Tavush Region, from the north-east and a southward view of its interior

▲ 963 ▼ 964

▼ 965

▲ 966

▲ 967

▲ 968

▼ 969

▼ 970

963. «ՕՕսօի Շ ի 3 ՅսԱ (ԱՊ 13 ն) ՆևաթեՇե-3 ն՝Սսօի սՇօ (ի 3 ի սօԲՇ Ս3 ն½)

964-965. «ՕՕսօի Շ ի 3 ՅսՇ» ն՝Սսօ ½սօվ՝ Է3 ար սՕ ի 3 Ս3 նՅ»նար . 3 ի ՇԱԱ

966-967. Թ3 ն13 ն3 ՅսՇ ի 3 նն»ն «ՕՕսօի Շ ի 3 ՅսսօՍ

968-970. Է3 ՍեայՇ ի 3 ՅսԱ (ԱՊ 13 ն) ՆևաթեՇե-3 ն՝Սսօի սՇօ, Ն3 ի ի 3 ի »ՄՕ»սօս Յ»նսՇՅ
 [ի 3 ի ԷՅ»նՇօ . . անՍՅ3 ՅՄ ի 3 նՇ ՍՅ3 սան1 (ի 3 ի սօԲՇ Ս3 ն½)

963. Ի ի րսնօսօսս Ասօսօսս (XIII ս.) ն նսսսօի-Շարսսս, նսեի Ասսօսս, Օսսօսնեայ ի սեանօս

964-965. Ի ծեօսի ժ ի ի րսնօսօս, ի սօսսօսսսս նսի սի ի րս սսօս ի սօսս սսսսսսսսսսսսսսսս սօի Է

966-967. Յեի ար սս սսեի ծս ի ի րսնօսօս

968-970. Ի ի րսնօսօսս Նսի նի րս (XIII ս.) ն նսսսօի-Շարսսս; Էի սսսսսս սսսսսս ն սսսի ի րս
 րսի-սի նսի Է Է ի սօսսսս Ծի նի ԷնԷ, Օսսօսնեայ ի սեանօս

963. Deghdzut Monastery (13th cent.), Tavush Region, from the north-west

964-965. The monastic narthex with two pairs of intersecting arches

966-967. Decoration elements from Deghdzut Monastery

968-970. Samson Monastery (13th cent.), Tavush Region, from the north-west; the church interior towards the south-east and fresco remnants

▲ 971 ▼ 972 ▼ 973

▲ 974 ▼ 975 ▼ 976

971-972, 974. Էմ. շէճ ն»էսօ րՅ ՅնԱ
(Աղ րՅ ը) րՅ ՅնՅ Ս»նՕ »Ի»Օ»
օՇԿ (րՅ րՅ րՅ Ս»նՅ)

973, 975. ԾՅ րՅ րՅ րՅ ՅնՅ րՅ ՅնՅ . Յ րՅ
ԱՇ Յ»ննՅԿ րՅ րՅ րՅ րՅ րՅ

976. ԷՅ րՅ ընՅ ը Էմ. շէճ ն»էսօ րՅ Յ-
նՅՅ րՅ Յ»էսօ Է ՅՕնննՅ րՅ ՅՕՅ -
ՍՅ էսօՍ, 1251 Ա.

971-972, 974. Լ րՅ րՅ ըննՅնՅ Ոճն Աճն-
էսօ րՅ (Ոն. ԱրՅ ըրՅ էրՅ, XIII ս.);
օճՅրՅ նն ըրՅ րՅ ը րՅ րՅ ըննՅնՅ ,
Օնննննննն րՅ էսօնն

973, 975. ԷրՅ ըննՅնՅ րՅ ըննՅնՅ ըն րՅ րՅ ըն-
նՅնՅ ըն էսօ րՅ րՅ րՅ ըննՅնՅնն

976. Օն-էսօ (1251 ս.) րՅ էսօննն րՅ
րՅ րՅ ըննՅնՅ Աճնէսօ րՅ, րՅ ը-ննննն
ՕրՅ ընն

971-972, 974. Sourb Arakelots (Holy
Apostles) Monastery (13th
cent.), Tavush Region, with an
adjoining church

973, 975. Partial views of the monas-
tic narthex interior

976. A cross-stone (1251) in the site
of Khendzorut, not far from
Sourb Arakelots Monastery

▲ 977 ▼ 978

977-983. ԵձՇԻ ՅԻՅԻ Ի ԱՆ ԵՄ. ՉԵՐԻ Ի ՅԻՅԻ Ի ԿՇ
 Ի ՅԻ ԿՍԱ (ԱՊ 13 ռ) Յ ը ՝ ՍձժԻ ԿՇՕ ՝ ՝ Ի ՝ Օ՝ ՕձՕ
 ՄՅ ըՕՆՅ ԿՅ ԿՅ Ի ԿՅ ըՆԱ (Ի Յ ԼձՕ ՕՆՇ ԿՅ ըՆՅ)

977-983. Լ Ի Ի ԱՆՈՒԾՈՒ ՆԻ ԵՍՁԵԱՐԻ Ծ ՆՕԾԱ ԱՆՕԱԱ-
 ՕՁՕԵՐ (Ի ԾՁՆԱ. ԱԻ ԱԻ ԾԻ ԱԵՕՍ, XIII Ա.) ը ը ՇԱԻ-
 ԱԱ Ե ԾԱԵԱՕՍՍ ՕՁԾԵԱԵ, Ի ԱԵԱՆՈՒ ԱԱԵՐ Ծ ԱՇԻ Ծ

977-983. Spitaqavor Sourb Astvatzatzin Monastery (13th cent.), Vayots Dzor Region: a view from the west and reliefs

▲ 979

▼ 980

▼ 981

▼ 982

▼ 983

▲ 984

▼ 985

▼ 986

984-986. Ի՞նչ նման ի՞նչ ԿուԱ (Ա՛-Ա՛ղ 11.) թ ն՛-
Սաթի՛ն ւ՛ժօ, Ն՞ն՞ ի՛-՞ն՞ Սաթի՛ն ւ՛ժօ՛՛ Ն՞ն՞ ի՛-
ի՛ժօ (Զնօ՞՞ Է, Յ՞նի՛ ՞՛ ի՛»նի՛ Շ Բնչ՞ Կ)

984-986. Ի ի ի անօւծօ Էձօ ղ ղ (“Էձանի՛ն ւ՛ն”, XII-
XIII ան.) ի շա՛րաա, թա՛ի-շա՛րաա ղ թաա,
Ի ձօթաթօնեթե ձաթի՛ն, Ածօթօ

984-986. Karmir (*Red*) Monastery (12th to 13th
cents.), Martakert District, Artsakh, from
the west, south-west and south

▲ 987

▼ 988

▼ 989

987-989. ԷՅ ԱնՅ ի Յ ՅսԱ (ԱՊ 13 ը) ՆևաեՇե-
 Յ ը՛Սաճի՛ յՇՅ, Յ ը՛՛»ԷսՇՅ ՛՛. Յ ի ԱՇ Յ»նյՇՅ
 ի՛ »ԷսԱ 1»ճՇ Յ ը՛՛Սաճի՛ յ (2նՅՅ Է, ՕՅ ը-
 ի՛ Յ 1»նի՛ Շ ԲնՇՅ Յ)

987-989. 1 ի ի անուծս Օաճաարի Է (XIII Գ.) ը նաաա-
 ճի՛-Շարիաա Է Գի ըու՛ Էա; Էի յաճսաճ ի ճԷճի՛ ճա ը
 ԷԷի ի ի Էարիաա, 1 ԷճաԷճճճճԷԷ ճաԷի ի,
 Աճճաճ

987-989. Khatravank Monastery (13th cent.),
 Martakert District, Artsakh, from the
 north-west and east; a westward view of
 its narthex interior

◀ 990 ▲ 991 ▼ 992

990. ԾՕՇԵՆՅԱՆ ԵՐԱՅԻՄԻ ԵՐԱՅԻՄԻ ԵՐԱՅԻՄԻ
 ՆՅԱՅԻՄԻ (ԱՂՅԱՆ 11.) ՆՅԱՅԻՄԻ ԵՐԱՅԻՄԻ
 (ՇՆՕՅՆ, ՕՇՆԻ ՆՅԱՅԻՄԻ ԵՐԱՅԻՄԻ)
 991. ՆՅԱՅԻՄԻ ԵՐԱՅԻՄԻ ՆՅԱՅԻՄԻ ՆՅԱՅԻՄԻ
 ՆՅԱՅԻՄԻ ԵՐԱՅԻՄԻ
 992. ՆՅԱՅԻՄԻ ՆՅԱՅԻՄԻ ՆՅԱՅԻՄԻ ՆՅԱՅԻՄԻ
 ԵՐԱՅԻՄԻ ՆՅԱՅԻՄԻ ԵՐԱՅԻՄԻ

990. Ի աւելե անի ի ի անուծնեի անի ի ի անուծնեի
 Անուծնեի (Անուծնեի անուծնեի) անուծնեի
 Անուծնեի (XII-XIII անուծնեի) անուծնեի
 991. Ի ի անուծնեի անուծնեի ի ի անուծնեի
 992. Օհիսնուծնեի անուծնեի անուծնեի ի ի անուծնեի
 անուծնեի

990. Yeghish Arakyal (*Elisha the Apostle*,
 Jerveshitik) Monastery (12th to 13th cents.),
 Martakert District, Artsakh, from the west
 991. The monastic complex from the
 south-west
 992. The central monuments of the monastery
 from the west

993. Հայկական Մայր (Ա՝-ԱՊ 11.), Էսթե.՝ 1899 Ա.
 (Հնո՞Յ Է, ժ՞նի՞ճ ք՞ճ ԵՄ ԵՄՅՅ)
 994-995. Հայկական Մայր (Էսթե.՝ 1993 Ա.) և ընթացիկ
 ընթացիկ Մայր (Էսթե.՝ 2008 Ա.)

993. Իրիսոսոսու Աստ (XII-XIII աս.), Օիժ. 1899 աս.,
 Էսթեա-սոնեե՞ ժեի՞, Աժոս
 994-995. Իրիսոսոսու աս (Օիժ. 1993 աս.) և աս
 ասի յ (Օիժ. 2008 աս.) աս նոսի՞ ասի՞ ԵՄ

993. Davivank Monastery (12th to 13th
 cents.), Karvajar District, Artsakh (photo
 1899)
 994-995. The monastic complex before (photo
 1993) and during restoration (photo 2008)

◀ 993 ▲ 994 ▼ 995

▲ 998 ▼ 999

▲ 1000

▼ 1001

▼ 1002

1000. Ի քառասուն չորս հարյուր յոթնամյա (ԱՉ-ԱՊ 11.) հիմնված հուշարձանն այժմ Երևանում է (նույն անվանումը չունի)
 1001. Ի քառասուն չորս հարյուր հինգյակի ճարտարապետական արձանագրության համաձայնությամբ
 1002. ձևավորված ի քառասուն չորս հարյուր հինգյակի ճարտարապետական արձանագրության համաձայնությամբ

1000. Ի հիմնադրված է ի դեպի Էն-ձեռն (XI-XIII սս.) ն իմաստավոր, Էն ժամանակի ժամանակ
 1001. Ի հիմնադրված է ձեռնի մեծ հիմնականում (Նա. Այ նեճանի էյ) ն իմաստավոր է
 1002. Ընդունված է ձեռնի մեծ հիմնականում (Նա. Ածե-աի ձեյ)

1000. The monastic complex of Kecharis (11th to 13th cent.), Kotayk Region, from the south-west
 1001. Sourb Harutiun (*Holy Resurrection*) Church of Kecharis from the south-east
 1002. A mural on the western entrance tympanum of St. Grigor Church of Kecharis

▲ 1003 ▼ 1004

1003. Ի »Օ»նԿ ի թ ՆսԱ (ԱԳ) 13 հ) Ոճ ճ ճ ի -
 3 ճ ն"Սձօր ւժօ Ք2նՅ . 3 ի ճ ի ՄԿ ՍՅ ճ 1/2)
 1004. Ի թ ՆսԱ . 3 ի ՄԿ Մ»նսՄ ի »նսԱ 1»ձԿ
 3 ճ ն"Սձօր ւ

1003. Ի ի ի ճ ոսսսժս Օձձձ (XIII և.) ճ թճ ճ-ճճ ճձձ,
 ճձճ Օձձձ, ի ճճճ ոսս Օձձձձ ճ ճ
 1004. Ը ի ճճսսձ ճ ճճճ ճ ճ ի ի ի ճ ոսսսժս: ճճ ի ճ
 ճճ ճճ

1003. Tegher Monastery (13th cent.),
 Aragatzotn Region, from the south-west
 1004. A westward view of the monastic
 narthex interior

▲ 1005 ▼ 1006 ▼ 1007

1005-1007. ՀՕՃԻՅ ՄՊՆՇ ՊԻՊՈՐՇԿ, ԱՊԻՅ Ն
ՄԻՅ ՆԵՇ ԱՅ ՆՅ, ՉԿ

1005-1007. ՕձՁԻ ԱՍ ԱՐՁԱՐԱՐԱՐԱՐ ԵՆՆ ԴԱՐՆ-ԱԲԵ
ԵՃԱՐԻ ՆՈՆ (XIII Գ.), ԱՐԵ, ԷՁՆՆԵՅՅ Ի ՎԵՆՈՍ

1005-1007. The church of Aghjekaberd
(13th cent.), Ani, Kars Region

▲ 1008 ▼ 1009 ▼ 1010

1008-1010. ՀՅՇՇ ի յօԷանՅ Կ ի Յ Ս յՄ Յ Էճ-
նՅ Կ յ՛Ո՞ՕՇԿ, ԱՅ 1Յ ն Կ՛ Յ նեՇ ՍՅ ն՛/2

1008-1010. Չանօեի ի օի ճայ եե՛ ի ի եեի ի օի ճայ
օձձեի ձ (XI ձ.), Աի՛, Էձձնեայ ի ճեանօս

1008-1010. The six-apsed or multi-apsed church
(11th cent.) of Ani, Kars Region

▲ 1011

▲ 1012

▼ 1013

1014 ►

1011-1014. Էմ. շէճ ն»էսօ »Ի»Օ»ՕԿԿ Կ Կ Կ Կ-
ԱԱ, ԱԶ-ԱԳ 11. ԿԻ Յ ԿԵՇ ՍՅ ԿՆ, ՇԿՇ

1011-1014. Օսթեր ձս Նօժս Աժսսսսր օ (Նս. Ար Ի Կ-
օր Էր ձ) Է ձս Իժսսր Ծ (Xl-Xlll սս.), Ար Է,
Էսժժնսյ Ի սսնս

1011-1014. Soub Arakelots (Holy Apostles')
Church and its narthex (11th to 13th
cents.), Ani, Kars Region

▲ 1015 ▼ 1016

1015-1016. ժամ³ թի՛ճ ի³ ԿնԱ,
Ա³-Ա³ 11. ԿԵսեճո Ս³ ռն/

1015-1016. Ի ի ի ր թոսծոս Էի ձեճծձ
(XII-XIII աս.), Էի ձեճեճայ ի ձեանոս

1015-1016. Kobair Monastery
(12th to 13th cents.), Lori Region

▲ 1017 ▼ 1018 ▼ 1019

1017-1019. Ի ՇնՅ Կօ րՅ ԿնԱ, Ա՛-ԱՊ 11. Մի Յ- րճԾԾ ՍՅ ըՅ)

1017-1019. Ի ր րճնօսօս Էծճր օ (XII-XIII ճճ.), Օճճօնեայ րճեճնօս

1017-1019. Kirants Monastery (12th to 13th cents.), Tavush Region

1020. Սանք ի ՅնՇ ԴսոնԱ»ԷՅ Բ»Մ Էմ. Չեր ի Յ -
 Ի Յ Ի ՇՄ »Ի »Օ»ՕՇՄ (1339 Ա.) ՈւնաճԵ-Յ ը՛՛-
 Սաճի յՇՕ Մ Յ Ունաճ ՕնՇ Ս Յ ը՛՛)

1020. Օձձեի ձս Աճձձձձձձձի Ոձձձ Անձձձձձձեի
 (Ի ձձձ. Աի աի ձի ձեձձ, 1339 ա.) ը ըձձձձի -
 շաի ձձձ, ի ի ի ձձձձձձ ի ի ձձձձի է, ի ձեձձձ
 Աձեի Օ ԱՇի ձ

1020. Burtelashen Sourb Astvatzatzin (*Holy Virgin*) Church (1339) of Noravank Monastery, Vayots Dzor Region, from the north-west

1021. Ի՞՞ Զձօր ԳՅԷԷ՞ Ե՞՛ Ե՞՞ՕՅԻ
 (1349 Ա.) Ն՞՞ Ն՞՞ Ի՞՞ Կ՞՞ Կ՞՞ Կ՞՞ Կ՞՞ Կ՞՞
 Ս՞՞ Ն՞՞)

1021. ԾձձԷ՛ Ե՞՞ Ն՞ձձ Ի՛ Է՛ Ե՞՞ (Նձ. Ի՛ Է՛ Ե՞՞, 1349 թ.)
 Ն՞ ԲձԻ՛ -ձձԻ՛ ԶձԶ, ՆձԷ՛ ԷձԻ՛ ՕձԻ՛, Է՛ ԾձԷ՞՞Է՞՞
 Ի՛ ԶԷ՞՞՞)

1021. St. Minas Church (1349) of Kaputan
 Village, Kotayk Region, from the
 south-west

▲ 1022 ▼ 1023

1022. Δά. 0³ 6³ 1³ YúÁ (Ä-ÄÄ 11.)
 N³ n³ 1³ 3³ n³ »ÉúÇó ʔD³ 1³ 3³ É
 . 3³ 1³ é)
 1023. 1³ 3³ YúÇ Bñç³ á³ n³ éáÇ N³ -
 n³ 1³ 3³ 0ÇY 1³ n³ á³ éÁ
 1024-1025. 1³ 3³ YúÇ éμ. 2³ éi 1³ -
 1³ 3³ 1³ ÇY »1³ »0³ óáo ʔi »éúÁ
 1³ »áÇ 3³ n³ »Éú» . 3³ 1³ ÁÇ
 Y»ñúÇY 1³ 1³ 3³ ÉY»ñÁ

1022. 1³ 1³ 1³ áñóúðu 1³ áyo (X-XVIII áá.)
 n³ ʔá1³ -á1³ n³ 01³ éá, 1³ éðóá 0áóáð
 1023. 1³ ʔá1³ úá á1³ 01³ 0á 1³ éðóááʔ-
 úéð 1³ 1³ 1³ áñóúðu n³ 0á1³
 1024-1025. É1³ óáðuáð 1³ 1³ 1³ áñóúðu-
 n³ é1³ óáðéáé N³ 0á Áñóáá0á-
 0é1³ (1³ 0áñá. Á1³ á1³ 01³ áé0ú) n³
 áéá1³ 1³ 1³ á á1³ n³ 01³ é; é1³ óáðuáð
 1³ 0é0á1³ 0á óáðéáé

1022. Hogiats Monastery (10th to 18th cents.), Shatakh District, from the south-east
 1023. The southern gate of the monastic ramparts
 1024-1025. An eastward view of the interior of Sourb Astvatzatzin (*Holy Virgin*) Church of the monastery and its narthex inwardly

▲ 1024 ▼ 1025

▲ 1026

▼ 1029

▼ 1030

▼ 1031

1026-1027. ἐμ. Ἀ³ 1»ἀέ³ ε³ -
 ὑ³ Ε³ ἱ³ Ὑ³Α (Α³ -Α³ 11.)
 Ν³λ³α³ε³ε³ε³ε³ ἡ³ Ὑ³α³ο³ ὑ³ε³ο³ ...
 Ν³λ³α³ε³ε³ε³ε³ Ὑ³α³ο³ ἱ³ α³ο³ .³ ἱ³ ε³ ε³)
 1028-1034. Ὑ³α³ο³β³γ³η³ ἱ³ Ὑ³ε³
 Ὑ³α³η³ »ἱ³ »Ὀ³ο³α³ο³ ἡ³ ἡ³ ἱ³ Ὑ³ε³
 ἱ³ ἱ³ Ὑ³η³ε³ο³

1026-1027. Ἰ ἱ ἱ ἀνοῦδου ἡ³ο³α³
 Ο³α³α³ἱ ἡ³ Ἀ³δα³ε³ε³ (ἡ³. Αἱ ἱ ἡ³-
 οἱ ε³α Ὀ³α³α³α³γ, XIV-XIX α³α.) ἡ³
 ἡ³α³α³οἱ -çàἱ ἡ³α³α ἔ ἡ³α³α³ο³α,
 ἱ ἔ³ο³α ἱ ἡ³ε³ο³
 1028-1034. Ὀ³α³αἱ ἀἱ Ὀ³α³εῦ³α³ο³-
 ἱ ἱ ἀἱ Ὀ³δ³ε³çα ἔ Ὀ³α³εῦ³α³οἱ
 ἱ ἱ ἀἱ ἔ Ὀ³α³ε³αε ἱ ἱ ἱ ἀ³νοῦ³δ³ο³

1026-1027. St. Thaddeus the
 Apostle's Monastery (14th
 to 19th cents.), Maku
 District, from the north-west
 and north
 1028-1034. A frieze fragment
 and reliefs from the new
 monastic church

▲ 1027 ▼ 1028

▼ 1032

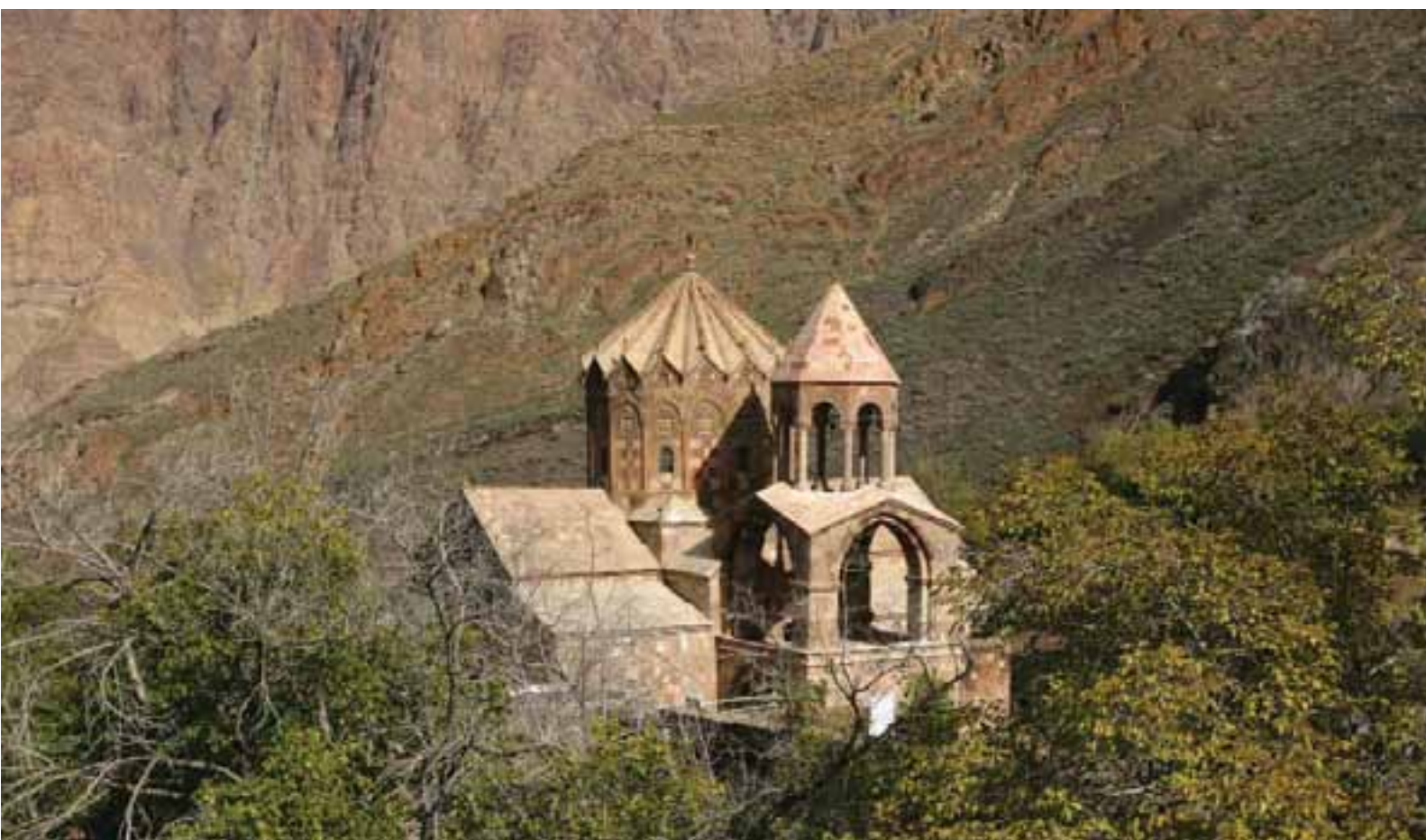
▼ 1033

▼ 1034

▲ 1038 ▼ 1039

▲ 1040 ▼ 1041

1040-1041. Միջին դարի քարե եկեղեցի՝ Մուրադաբադի մարզի Արմավիրի մարզում (Արմավիրի մարզի Արմավիրի մարզում)։

1040-1041. Օսմանյան (XVII դ.) նախնական շինությունը՝ Մուրադաբադի մարզի Արմավիրի մարզում։

1040-1041. The church (17th cent.) of Upper Darashamb Village, Maku District, from the south-west and its interior towards the north-west

▲ 1042 ▼ 1043 ▼ 1044

1042-1044. ՅՅ ՆԷՅ ½ Յ · ՈւսՕՇ Եր. ԷՅ ա »Ղ»-
ՕճՇՅ (ԱԱ 13 ը) ՆՅ ըՅ ի ՇՅ · ՆՅ ի Յ ի Յ»
Յ»նՅՅ ի Յ ի Յ»նՇՅ ԿԷ.ճՅ · Յ ի Յ Ե)

1042-1044. ՕճԵՂ աւ Ոճճ Օճ: (Ոճ. Էճճոճ,
XVIII ճ.) ը թճ: ԵՂճճճճ ը ճԵճՂ ի ճ ԵճՂ Ե,
նճճ ի ճԵճճճ, ի Եճճ ՕՂ Ե

1042-1044. Sourb Khach (*Holy Cross*) Church
(18th cent.) of Mahlazan Village, Khoy
District, from the south; its interior with a
view into the dome

▲ 1045 ▼ 1046 ▼ 1047

▲ 1048 ▼ 1049 ▼ 1050

1045-1047. Մ>նսՀԿ՝ 3 հ3 Ե3 Սս · ՈւսոՉ Ես.
2Եր ր3 ի3 իՀԿ՝ »Մ»Օ»ՉԿ՝ (ԱԱ 13 հ) 3 հ՝-
Սսօր ւՉօ ԽՆ3 ր3 ի3 իԿ՝ն Կ>նսՀԿ՝ ի3 ի3 ԷԿ՝-
նՉօ ԿՉ3 իսօ · 3 ի3 Է)

1048-1050. 2Էր 3 Է3 Կ3 · ՈւսոՉ »Մ»Օ»ՉԿ՝ (ԱԱ
13 հ) ՈւսօՉԵ-3 հ՝ Սսօր ւՉօ ԽՆ3 ր3 ի3 իԿ՝ն
Կ>նսՀԿ՝ ի3 ի3 ԷԿ՝նՉօ (Չ3 իսօ · 3 ի3 Է)

1045-1047. ՕսձԵր աս Ուսօս ԻսօսսօսձԵր (ի ձսնս.
Ար ար ձր ասօս, XVIII և) ի արսսս: Երօսօսսձ ի
սսօր ր ր և Եօր ր Է, նսօր ր Եսր ԵԷ Իսձսսօր և,
ր Եօս ր և Եօ

1048-1050. ՕսձԵր աս (XVIII և) նսօս Իսօսսօր և ի
նսսսձր -ար ր և սսս: Երօսօսսձ ի սսօր ր ր և Եօր ր Է,
ր Եօս ր և Եօ

1045-1047. Sourb Astvatzatzin (*Holy Virgin*)
Church (18th cent.) of Lower Darashamb
Village, Maku District, from the west; its
interior with a view into the dome

1048-1050. The church (18th cent.) of Akh-
takhana Village, Maku District, from the
north-west and partial views of its interior

▲ 1054 ▼ 1055

▲ 1056 ▼ 1057

▼ 1058

1056-1057. Էձօ՛՛ր Յ՛Ա
(ԱՅ-ԱԱ 11.) ՆՅ իՅ իՇօ
ՆՅ ի իՅ ի Յ՛նսՇՅ իՅ -
իՅ ԷՅ՛նՇօ ՅԷճ իժ՛ն
· Յ իՅ Է)

1058. Էճ ձ՛ն՛ն Էձօ՛՛-
իՅ Յ՛սՇ յ՛նսՇՅՇ · յ՛ն՛-
ՅՇ ՅձօձօՅ ՅձձՅձՇ օ՛ր յ՛Է շ
1915 Ա.-Շօ Ն՛ի՛ Գ՛

1056-1057. Ի ի ի անս՛ս՛ օձօձ-
աձի՛ Է (XVII-XVIII ձձ.) ի
թձձ Է օձձի՛ ձի՛ օձձ
ձի՛ օձձի՛ ի՛ Էօ իձձի՛ իձ,
ի՛ Էօձձ օձձձձ

1058. օձ-Էձձ իձ Էձձձձձ
ի ի ի անս՛ս՛ (օ՛ր Է-օ՛ր ձձի՛ ի
ի՛ ի՛ Էձ 1915-ձի՛ Է.)

1056-1057. Khulevank
Monastery (17th to 18th
cents.), Kharberd
District, from the south
and a partial view of its
interior

1058. Cross-stones in the
cemetery of Khulevank
(annihilated after 1915)

▲ 1059 ▼ 1060

1059-1060. Մատնավանք (ԱՊ-ԱԿ 11.) քահանայի նախնիների համապատասխան շինարարությունից հետո կառուցված շինությունների մեկը։

1059-1060. Լիճառուծու խորհրդանշան (XV-XVI աս.) նախնիների եկեղեցու խորհրդանշանի խորհրդանշանը, ինչպես նաև

1059-1060. Matnavank Monastery (15th to 16th cents.), Sasun District, from the east and an eastward view of its interior

▲ 1061 ▼ 1062

▼ 1064

▼ 1063

1061-1064. Էմ. Մանուկ Մանուկյանի և Մանուկ Մանուկյանի (ԱՊ-ԱՅՊ) շինարարության հիշատակով հիմնադրված Մանուկյանների մանուկանի շինությունը (Մանուկյանների մանուկանի շինությունը)։ Մանուկ Մանուկյանի և Մանուկ Մանուկյանի (ԱՊ-ԱՅՊ) շինարարության հիշատակով հիմնադրված Մանուկյանների մանուկանի շինությունը (Մանուկյանների մանուկանի շինությունը)։

1061-1064. Ի ի հիշատակ Մանուկյանների և Մանուկյանների (Մանուկյանների մանուկանի շինությունը) շինարարության հիշատակով հիմնադրված Մանուկյանների մանուկանի շինությունը (Մանուկյանների մանուկանի շինությունը)։

1061-1064. St. Bartholomew the Apostle's Monastery (16th to 17th cents.), Aghbak District, from the west and south; reliefs close to the tympanum of the monastic church and remnants of the section adjoining the north-western corner of its narthex

▲ 1069

▲ 1070

▼ 1073

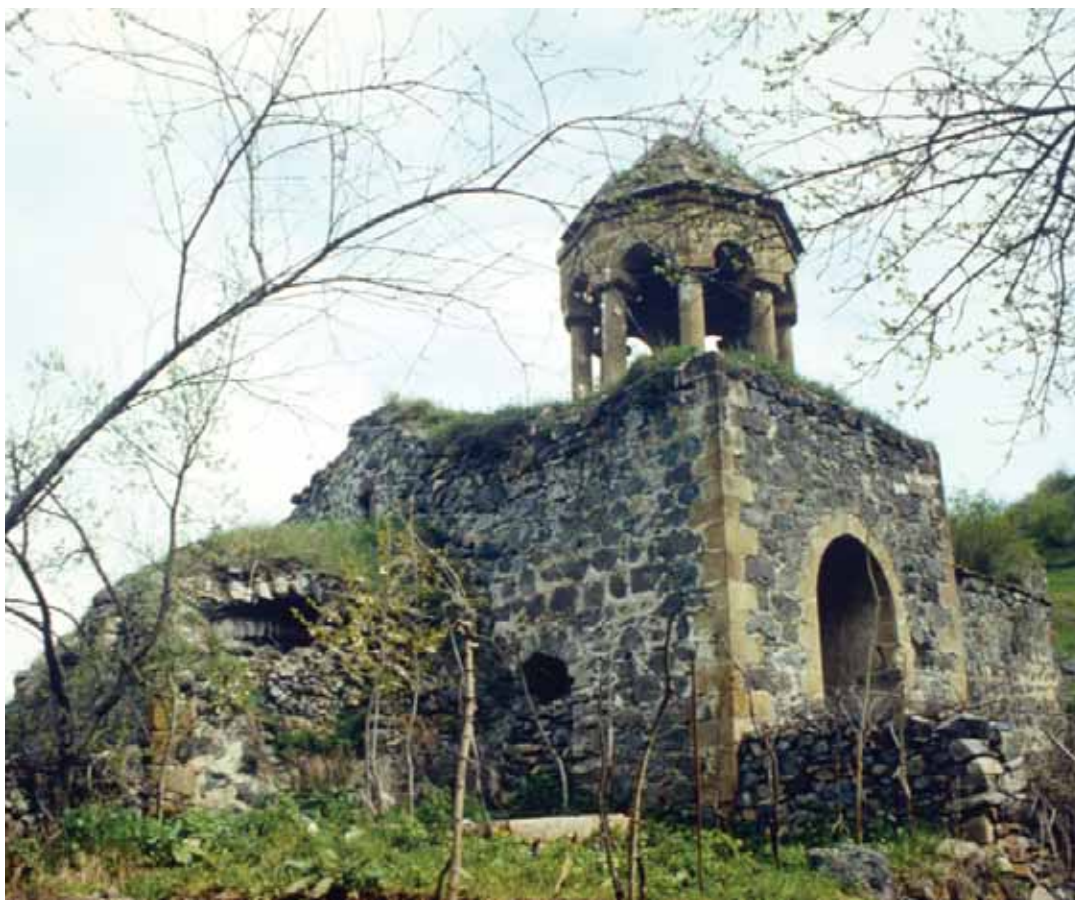
▼ 1074

- 1069-1070. 2. ձօԷՇԵՇ շՍՅՅ ԵՅ ԼՇԿՅ »Ի՝ՁՕ՝ՕՇԿՅ (ԱՄ 13 ը) ՆՅ ըՅ րՅ րՅ Ն՝Սօօր յՇՕ (ՍՅ ԷՇՇՅՅ Կ)
- 1071. 2. ձօԷՇԵՇ ԵՄ. ժՈՇԵր Յ ք-ճՈ՝ՁՕ՝ՕՇԿՅ, ԱՄ 13 ը
- 1072. 2. ձօԷՇԵՇ ԵՄ. Աճի ՍՅ Յ ԵՅ ւՍՅ Է րՅ ԿՍՇ (ԱՄ 13 ը) »Ի՝ՁՕ՝ՕՇԿՅ ՆՅ ըՅ րՅ րՅ Ն՝Սօօր յՇՕ
- 1073. Օ՝Ի՝ՁՕ՝ՕՇ (Ա՝-ԱՄ 11.) ԵՇԿՅ ճօձՕ՝ՍՇ ՇՈՅ ԿՅ րՅ րՅ Կ Յ ք-ՇԿ՝ ՆՅ ԿՈՅ ՆԵճՅ Ի՝. »Ո՝ՅՍՅ ԿՅ րՅ րՅ ԿՍՇ Օ
- 1074. 2. ձօԷՇԵՇ ԵՄ. Աճի ՍՅ Յ ԵՅ ւՍՅ Է րՅ ԿՍՇ »Ի՝ՁՕ՝ՕՇՕձ . ՍՄ»ԱԱ Կ՝Ո՝Սօօր
- 1075. ՝Յ ԿՅ ԿՕՇ Ա՝ ը. ՍՅ ԿճՅ Օ Յ ԿՅ ճՅ րՅ Ա (ԱՄ 13 ը) ՆՅ ըՅ րՅ րՅ Ն՝Սօօր յՇՕ (ԵՒձօԷՇԵՇ ԼՇԿՅ 2ՈՅՅ Է, ՅՅ ԵՅ-Ի՝ՅՅ ԿՇ ԵՈՇՅ Կ)
- 1076. ԱՅ ը. ՍՅ ԿճՅ Օ Յ ԿՅ ճՅ րՅ Կ Յ ը՝»ԷՍՇՕ
- 1077. ԵՅ ըՅ ԿՅ Յ Յ ԿՅ ճՅ րՅ Ա (ԱՄ 13 ը) Ի՝ ՇՅ՝Ո՝ՈՇՕ (ԵՒձօԷՇԵՇ ԼՇԿՅ 2ՈՅՅ Է, Պ՝ի՝ ՅՅ Ի՝Շ ԵՈՇՅ Կ)
- 1078. ԵՅ ըՅ ԿՅ Յ Յ ԿՅ ճՅ րՅ Ա ՆՅ ըՅ րՅ րՅ Ն՝»ԷՍՇՕ
- 1079. 2ԿՅ ճՅ րՅ Շ Ի՝Ն՝ԿՅ ՆՅ ըՅ րՅ ԿՅ ԿՅ ԿՅ ճՅ րՅ ճՅ ԿՅ ՆՅ - ըՅ րՅ րՅ Ն՝»ԷՍՇՕ

- 1069-1070. Օձձ՛ի օձ Աի օձձ՛ի ("Էձձ՛ րր", XVII օ.) Աձձ՛՛՛նձ ր թձի -Շձի ձձձ, Ի ձձձձձձձի
- 1071. Օձձ՛ի օձ Նձձձ Էձձ՛նձի Ի ձ (Նձ. Օձձ՛նձ Օի ձձ, XVII օ.) Աձձ՛՛նձ
- 1072. Օձձ՛ի օձ Նձձձ Օի օձ օ Աձձ՛՛՛՛ն (Նձ. Աի Ի ըձ Էձ Օի - Ի ձ, XVII օ.) Աձձ՛՛նձ ր թձի -Շձի ձձձ
- 1073. Օձձ՛ի օձ (XV-XVI օձ.) օ ձձի ըձ Է ք-ձձձ ձձի Էձձ Ի ձձձձձձձի -Էձձի, Ի օձի ձձ ԷՇձձձձի օձ Էձձձձձձ Նձձձի Է Աձձձ
- 1074. Էրձձձձձ ձձձձձ Ի Ի օձձձձձ Նձձձ Օի օձ օ Աձձ՛՛՛ն Աձձ՛՛նձ: ձձ րձ Էձի Է
- 1075. Ի Ի օձձձձձ Օձձձի օձ ք-ձձ (Նձ. Ի ձձձի օ-Էձի օ) Արձ- Ի ձ (XVII օ.) ր թձի -Շձի ձձձ, ըձ՛ի Աճի օձ, Աձձ՛՛նձի ըձձ ձձձի ր, Նձձձձի ւձ Աձձձ
- 1076. Ի Ի օձձձձձ ր ձի ըձ Էձ
- 1077. Աձ Ի Ի օձձձձձ Աձձի օ Արձի ձ (XVII օ.) ԷՇ Էի ըձ Ի ձձ, Աձձձձձձձձ ձձձի ր, Նձձձձի ւձ Աձձձ
- 1078. Ի Ի օձձձձձ ր թձի -ձի ըձ Էձ
- 1079. Աձձձձձձի օձ Էձ Էի Էի Էձի Ի Ի օձձձձձ ր թձի - ձի ըձ Էձ

- 1069-1070. Amarayin (*Summer*) Church (17th cent.) of Agulis, Nakhijevan, from the south-west
- 1071. St. Christopher Church (17th cent.) of Agulis
- 1072. The church of St. Thomas the Apostle's Monastery (17th cent.) in Agulis: a view from the south-west
- 1073. A church (15th to 16th cents.) on the Iranian side of the border-line between Iran and Nakhijevan, opposite the renowned cemetery of Old Jugha
- 1074. A view into the dome of the church of St. Thomas the Apostle's Monastery in Agulis
- 1075. Targmanchats (*Translators*) Cloister (17th cent.) of Banants, Dashkesan District, Northern Artsakh: a view from the south-west
- 1076. The same cloister from the east
- 1077. Harants Cloister (17th cent.), Getabek District, Northern Artsakh, from space
- 1078. The same cloister from the south-east
- 1079. The double-tier bell tower of Harants Cloister from the south-east

▲ 1075 ▼ 1077

▲ 1076

▼ 1078 1079 ▶

▲ 1080 ▼ 1081

▲ 1082 ▼ 1083

▼ 1084

▼ 1085

1080, 1082. Էմ. Պի՛ահ. »Ի»Օ»ՕՇԿԿ (ԱԱ 13 ը)
Օ»նՍՅԻ՛ · լաՕՕաՕՍ (ժՕՇ · Յ ի Յ է)
1081, 1083. Էմ. Չե՛ր ի Յ ի Յ ի ՇԿԿ »Ի»Օ»ՕՇԿԿ (ԱԱ-
ԱԱ 11.) Է՛ ձԵՍՅ՛ Ա · լաՕՕաՕՍ Մ՛ Յ ԷձՕ · Յ ի Յ է
1084-1085. Օ՛Ի »Օ»ՕՇ (ԱԱ-ԱԱ 11.) ի ՇԻ ըՇԻձՕՍ
Մ ի Շ ի ըՇԻ · Յ ի Յ է, Օձսն ԾՅ ՍՍ

1080, 1082. Օձձե՛ր ձս Նձձձ Աձձ ձձ (Նձ. Աձ ձձե՛յ,
XIX ձ.) ձ նձձձ ձձձ ձձ, ի ձձձ Էձձ
1081, 1083. Օձձե՛ր ձս Նձձձ Անձձձձձձե՛ր (Ի ձձձ.
Աձ ձձ ձձ ձձձ, XVIII-XIX ձձ.) ձ նձձձ Օ՛ ձ ձ ձձ,
ի ձձձ Աձձ
1084-1085. Օձձե՛ր ձս (XVIII-XIX ձձ.) ձ ձձ ձձ ձձ
Օձձձձ, ի ձձձ Օձձձձ, ի ձձձ Աձձ ձձ ձձ

1080, 1082. St. Gevorg Church (19th cent.) in
Jermak Village, Keghi District
1081, 1083. Sourb Astvatzatzin (*Holy Virgin*)
Church (18th to 19th cents.) in Khoshmat
Village, Balu District
1084-1085. A church (18th to 19th cents.) in
Tivrik Town, Tivrik District, Armenia Minor

▲ 1086 ▼ 1087

1086-1087. Ὁ ἵερός (ἌἈ 13 ἡ) ἐκτὸς τῆς ἐκκλῆσιας
 τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκκλῆσιας τῆς ἐκκλῆσιας

1086-1087. Ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς (XIX αἰ) ἀπὸ τοῦ ἀδελφῆ
 Νουθετίου Αἰεῶ, ἱερόδωμο Αἰεῶ

1086-1087. A church (19th cent.) in Old Balu
 Town Site, Balu District

▲ 1088 ▼ 1089 ▼ 1090

1088. ἐμ. ἱερά γυναικεία (AA-AA 11.)
 Νῆσος ἱερά ἡγουμένη (, »νεὸς ἱεράς)
 1089-1090. ἱερά ἡγουμένη ἱερά γυναικεία · ἕξ ἱερά
 »ἱερά ἡγουμένη ἱερά γυναικεία

1088. ἱερά ἡγουμένη Νόδα Αἰαία (Νῆ. Αἰαία,
 XVIII-XIX αἰ.) ἡ ἱερά-καί ἡγουμένη ἱερά
 Αἰαία
 1089-1090. ἱερά ἡγουμένη ἱερά ἡγουμένη
 ἱερά ἡγουμένη ἡγουμένη ἱερά ἡγουμένη

1088. St. David Monastery (18th to 19th
 cents.), Derjan District, from the
 south-west
 1089-1090. The interior of the main monastic
 church with a view into the dome

▲ 1091

▲ 1092

▼ 1093

1091-1092. Ան¹³ Կ . լաճՉ Եւ. ՊնՇ. ան Էաճ-
 ԷՅ ի անՇա »Ի»Օ»ՉԿ, Ա՞-Ա¼ 11. (Ի Յ ՍՅ Է
 . Յ ի Յ Է)
 1093. Ծաճել Յան¹աճ ի Յ ԿւՇ (Ա՞-Ա¼ 11.) »Ի»-
 Օ»ՉԿ ՆՅ ի Յ ի Ն՝Սաճի յՉճ (՝»ն՛նՇ . Յ -
 ի Յ Է)

1091-1092. Օաճել աւ Նոճա Աճաի Ծ Էճաաի ծե-
 (Նա. Աճաի ծեյ Ի ժի իաճճճճճ, XV-XVI աս.)
 իաճա Օի ճաաի, ի Էճճա Էաի աճ
 1093. Օաճել աւ ի ի ի անճճճ Օնեաի ի ճաճ
 (XV-XVI աս.) ի իաի -Շաի աաա, ի Էճճա Աաճճճ

1091-1092. St. Grigor Lusavorich (*Gregory the
 Enlightener*) Church (15th to 16th cents.)
 in Tordan Village, Kamakh District
 1093. The church of Huskanordi Monastery
 (15th to 16th cents.), Berkri District, from
 the south-west

▲ 1094 ▼ 1095 ▼ 1096

1094-1096. Քիչոս (ԱԱ 13 n) Է՞ ՕձՕձի
 ՄԱ՞ Մ՞ ՆԵՇ՞ ի յ՞ Օ՞ Ս՞ Ե՞՞՞ (Պձ՞ ՞ ը՞՞ Ս՞ -
 Ն՞ Ս՞, ՛ձՕՂձ՞ձ՞ ՞ ՛ ՛՞ Է՞, ՞՞ ը՞՞ Է՞ լձՕ՞)

1094-1096. Օձձի ձ (XVIII ձ.) ի ձ Ե՞՞՞ձձ
 Օձձի ձձ (Օձի ձձձ), ըձձի ձձձ, ի ձձձ
 Աձի ձի ձ, ձձի ձձ ձձ ձձձ

1094-1096. A church (18th cent.) in the site of
 Khaghoghut (Tanahli), Darpas Village,
 Boghnopor District, Gugark Province

1100. «Մի յՕրոճ Տաճար Մուճեճ», ԱՊ 13 թ
 (Պատմ. 3 նուճ ԿՅ ՆՅ Կ. , 'ճՕԿճ-ճն. 3 ի 3 է,
 էՅ ՍԻ 'նճէ. ՊատՕ)

1100. Օճեճի ճւ "Օճորի էեեեճն" (XVII ճ.), ճաեճ
 Նճի ճաճճեճ, ի էճճճ Աճի ճի ճի ճ, ճի ճեճ ճեճ
 Աճճճեճ

1100. Uzunkilise Church (17th cent.),
 Samtzevis Village, Boghnopor District,
 Gugark Province

XI

ՎՈՐՈՂՆԵՐ, ՄԱՀԱՐՁԱՆՆԵՐ, ԽԱՉՔԱՐՆԵՐ

**СТЕЛЫ, НАДГРОБНЫЕ ПАМЯТНИКИ,
ХАЧКАРЫ**

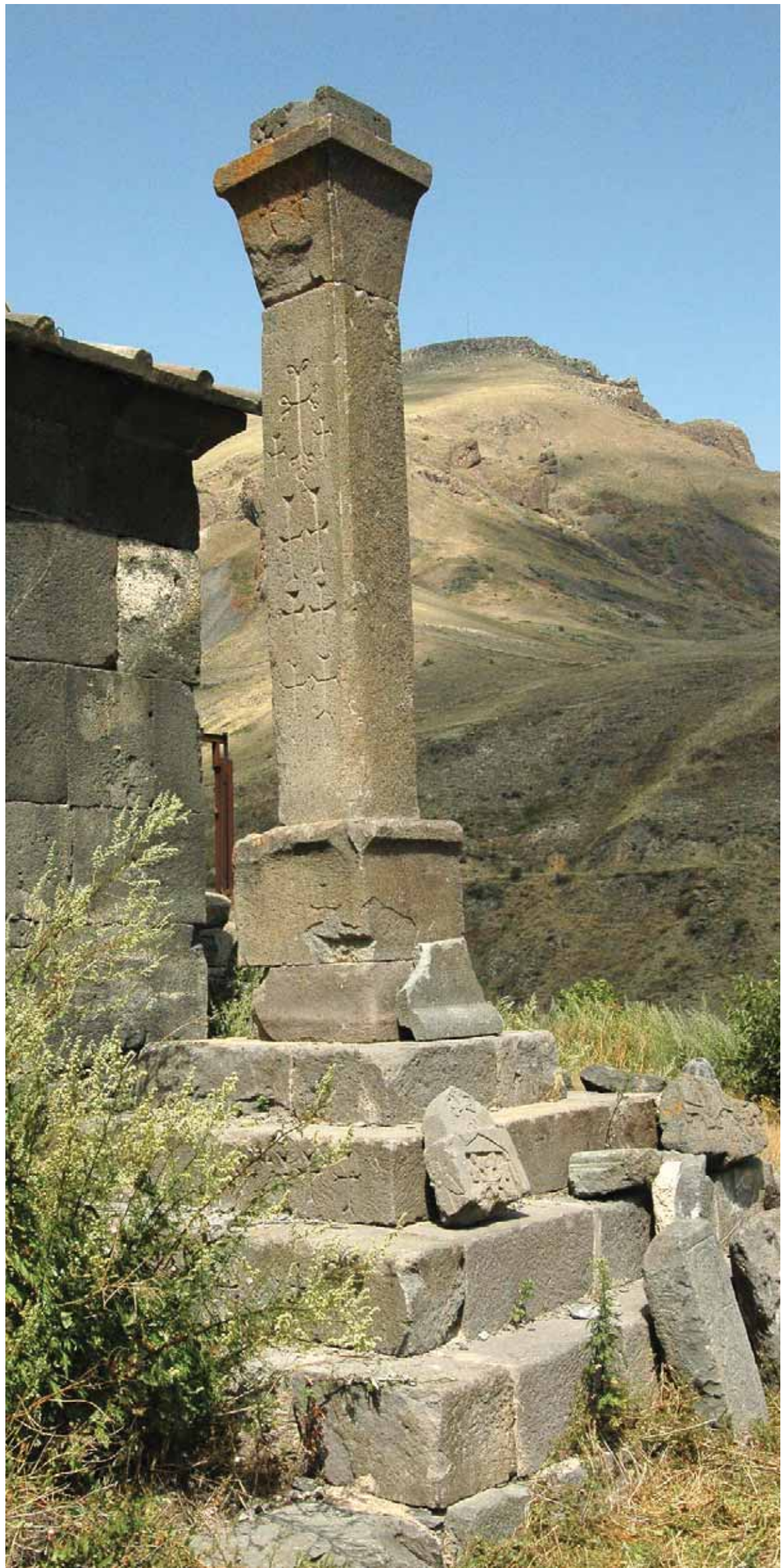
**STELES, FUNERARY MEMORIALS,
CROSS-STONES**

▲ 1105 1108 ▶

▲ 1106 ▼ 1107

▲ 1113 ▼ 1115

▲ 1114

▲ 1116 ▼ 1117

▲ 1118 ▼ 1119

▲ 1120 ▼ 1121

ԺՅ էՅ ԴաՕ ԴաՄաՕՅճ
1118. Էմ. ՊՄճճճճ ԴՅ ՅսաՕՍ Կճճճ. Յ ԴաՄ ՅՄ
Սճ ճՄճ
1119. Էճճճճճճ ՅՄաճաճ Սճ ճՄճճ
1120. Դճ Յճ Օաճճ յճ Օճճ յաՕՍ ՅՄաճաճ Սճ ճՄճճ
1121. Ծճ էՄճճ Դճ ՅսՄՕճ ԿՄՄճճ ԴՄ Սճ ճՄճճ

ՎճՕՕՕճճճճճճ Դճ ճճճճճճ:
1118. Դճ ճճՕՕՕճճճ ՕՕճ Դճ Դճճճճճճ ճճճճ Մաճճ Օճ
(Ճճ. Մաճ Օճճճ), Դճճճճճ ՄՕճճճճճ Դճ
1119. ճճճճ Մճճճ, ԷՄ ՕՕճճճճ Դճճճճճ
1120. ճճ Դճ Դճ Մաճ ճճճճ Ծ, ԷՄ ՕՕճճճճ Դճճճճճ
1121. ԷՄ Դճ Դճճճճճ ՄՕճճճ, ՕՕճճճճճ Դճճճճճ

Quadrilateral steles:
1118. in St. Gevorg Monastery, Aragatzotn
Region
1119. in Dsegh Village, Lori Region
1120. in Vanadzor Town, Lori Region
1121. from Harij Monastery, Shirak Region

▲ 1122 ▼ 1123

▲ 1124

▲ 1125 ▼ 1126

1122-1126. ՅՅ ՆՅ ոՕՅ Կ, Գ 1Յ ը ԿժլաօԿՇւՇ
ՍՅ ըՅ, ՉՕՇի աօ · լլաօՕ

1122-1126. Ի ձաձժի աի շե րձի յօի ձե (VII ա.), ձաեի
Աօեօօ, Նրի եեճեայ Ի ձաեօն

1122-1126. A funerary memorial (7th cent.),
Aghitu Village, Siunik Region

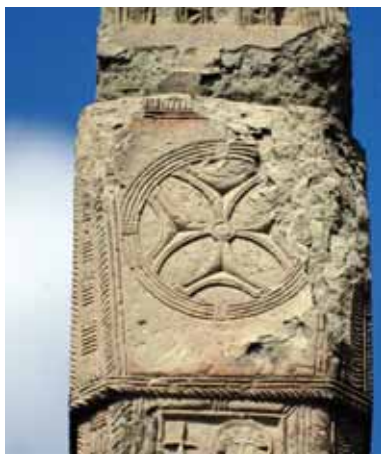
▲ 1127 ▼ 1130

▲ 1128 ▼ 1131 ▼ 1132

▲ 1129 ▼ 1134

1127-1129. $\emptyset^3 \text{N}^3 \text{n}0^3 \text{Y}$, $\frac{1}{4} \text{ }^3 \text{n} \text{Y} \text{E} \acute{\alpha} \acute{\epsilon} \acute{\alpha} \acute{\omicron} \text{U}^3 \text{n} \frac{1}{2}$,
 $\zeta \text{O} \acute{\alpha} \acute{\omicron} \text{Y} \cdot \text{U} \acute{\alpha} \acute{\omicron} \text{O}^{\ominus}$
 1130-1134. $\text{ }^3 \text{n} \text{ }^3 \cdot \text{Y} \gg \text{n} \text{Y} \acute{\alpha} \acute{\omicron} \text{U} \text{U}^3 \text{N}^3 \text{n}0^3 \text{Y} \zeta \acute{\omicron}$

1127-1129. $\text{I} \acute{\alpha} \text{c} \acute{\omicron} \text{f} \text{n} \acute{\epsilon} \acute{\epsilon} \text{i} \text{i} \text{f} \acute{\omicron} \text{i} \acute{\alpha} \text{f} \acute{\omicron}$ (VII a.) $\acute{\alpha}$
 $\text{i} \acute{\alpha} \text{i} \text{i} \acute{\epsilon} \text{i} \acute{\alpha} \text{i} \text{i} \text{i} \text{n} \acute{\alpha} \acute{\epsilon} \acute{\alpha}$, $\text{E} \text{i} \text{ } \theta \acute{\epsilon} \acute{\epsilon} \text{n} \acute{\epsilon} \text{a} \text{y} \text{i} \acute{\alpha} \acute{\epsilon} \acute{\alpha} \text{n} \acute{\omicron} \text{u}$
 1130-1134. $\text{O} \acute{\theta} \acute{\alpha} \acute{\alpha} \text{i} \acute{\alpha} \text{f} \acute{\omicron} \text{u} \acute{\delta} \acute{\alpha} \acute{\epsilon} \text{u} \acute{\alpha} \acute{\omicron} \text{i} \acute{\alpha}$, $\acute{\alpha} \text{u} \text{n} \acute{\alpha} \text{-} \acute{\alpha} \text{i} \text{f} \text{i} \text{u} \acute{\omicron}$
 $\text{i} \acute{\alpha} \acute{\alpha} \acute{\omicron} \text{o} \text{n} \acute{\alpha} \acute{\epsilon} \acute{\alpha} \acute{\omicron} \text{i} \text{i} \text{f} \acute{\omicron} \text{i} \acute{\alpha} \text{i} \acute{\omicron} \acute{\alpha}$

1127-1129. A funerary memorial (7th cent.) in
 Odzun Village, Lori Region
 1130-1134. Fragments of reliefs carved on
 both steles of the memorial

1135-1136. ԹՅ ԿնՅ ՆՅ Լր Օա՛ւի աՕ ԵլաօԿԱ
 (Ա՛ 1Յ ը) իՅ Յ՛ Կ իՅ Կ Յսաօս ԿԵլաօԿՅս
 ՍՅ ը1/2

1135-1136. Կի աի աի ԵսուԵ Եա՛ձԵսԵնԿ ոսի Եա
 (IX ա.) ա Օաօաաեի 1 ի ի ի աոսՕձա, Նիբի Եե՛նԵայ
 ի ԵԵանոս

1135-1136. The renowned swinging column
 (9th cent.) of Tatev Monastery, Siunik
 Region

▲ 1137 ▼ 1138

▲ 1139 ▼ 1140

1137. Ա՛ռ ի ր ան Է՛՞՞ ք Բ՛՞՞ ի Շ Ս՛՞ ի Ն՛՞,
 Ի Շ Կ ՝ Լ և Թ Օ՛՞
 1138. Ա՛ռ ի ր ան Է՛՞՞ ք Ի Բ՛՞՞ Շ Ս՛՞ ի Ն՛՞,
 Ի Բ Օ լ ՝ Լ և Թ Օ՛՞
 1139-1140. Ա՛ռ ի ր ան Է՛՞՞ ք ի Շ Ա՛՞ Շ
 Ի Շ Կ յ ւ Թ Ս Ս ՝ Կ Ե Լ և Թ Վ Շ Ս ՝ Կ Ս ՝ Ն ՝ Զ

1137. Ն ր ի Բ ի Բ ի Ն ի Ն յ Ս յ Ե Է " Ի ժ ի Թ և Թ յ Ե Է " Է ժ և Ն յ, Ն և Է ի Ա և Է ի, Ա ժ Թ յ Ե Է յ Ի Բ և Ե Ե Ն յ յ
 1138. Ն ր ի Բ ի Բ ի Ն ի Ն յ Ս յ Ե Է " Ի ժ ի Թ և Թ յ Ե Է " Է ժ և Ն յ, Ն և Է ի Է ի Թ և, Թ և Թ յ Ե Է յ Ի Բ և Ե Ե Ն յ յ
 1139-1140. Ն ր ի Բ ի Բ ի Ն ի Ն յ Ս յ Ե Է " Ի ժ ի Թ և Թ յ Ե Է " Է ժ և Ն յ և Թ և Թ յ Ե Է յ Ի Ի ի Բ յ Ե Ե յ Ե Է յ, Ն ի ի Բ և Ե Ե յ Ի Բ և Ե Ե Ն յ յ

1137. A free-standing cross in Dvin Village, Ararat Region
 1138. A free-standing cross in Koghb Village, Tavush Region
 1139-1140. Free-standing crosses in Tatev Monastery, Siunik Region

▲ 1141 ▼ 1142

▲ 1143 ▼ 1144

1141. Ա՛՛Յ ր ան Է՛՛ձ, Ա՞՞՞ ր Ե՛՛ձձձ Ը՛՛Յ յ՛՛Յ Օ՛՛Յ Կ . լձձՕ՞
 1142. Ա՛՛Յ ր ան Է՛՛ձ, 1272 Ա. Ք ր ԳձՕ՞՞ Ը՛՛Յ յ՛՛Յ, ձձ՛՛ձ յ՛՛ձ յ՛՛ձ . լձձՕ՞
 1143. Ա՛՛Յ ր ան Է՛՛ձ, 1213 Ա. Ք՞՞՞՞՞՞՞ յ՛՛ձձձ՞՞՞՞՞՞՞ Ը՛՛Յ յ՛՛Յ, Բձձ՞՞՞ . լձձՕ՞
 1144. Ա՛՛Յ ր ան Է՛՛ձ, Ա՞՞՞ ր Ե՛՛ձ ԳձՕ՞՞ Ը՛՛Յ յ՛՛Յ, Զ՛՛՞՞՞ յ՛՛ձձձ . լձձՕ՞

1141. Նձր Գր Գր ր յ՛՛ձձձ Էձձձ (XIII Գ.), յձ՛՛՛ Բձձձր, Էր Ըձձձձ ր Գձձձ
 1142. Նձր Գր Գր ր յ՛՛ձձձ Էձձձ (1272 Գ.), յձ՛՛՛ Գր յձձձ Գձ, Օձձձձձձ ր Գձձձ
 1143. Նձր Գր Գր ր յ՛՛ձձձ Էձձձ (1213 Գ.), յձ՛՛՛ Ը՞՞՞ Ըձձ, Աձձձձձձ Էձձձ ր Գձձձ
 1144. Նձր Գր Գր ր յ՛՛ձձձ Էձձձ (XIII Գ.), յձ՛՛՛ Գ-ձձձձ, Օձձձձձձ ր Գձձձ

1141. A free-standing cross (13th cent.) in Yaghdan Village, Lori Region
 1142. A free-standing cross (1272) in Voskepar Village, Tavush Region
 1143. A free-standing cross (1213) in Shorzha Village, Gegharkunik Region
 1144. A free-standing cross (13th cent.) in Ajarkut Village, Tavush Region

1149. ԷՅ անՅ ը, 866 Ա. ՄԶնՅ Է, ժՅ ըիՅ Յ Ի յն-
 ի Շ ԲնչՅ Կ, ի Յ ՕսոՅ Յ . ՈւսՕՅ
 1150. ԷՅ անՅ ը, 876 Ա. ԾանԱսոԿ . ՈւսՕՅ ի յ-
 ՕՇսոՍ (ՅնՅ ըՅ ի Շ ՍՅ ըՅ)

1149. Օա-եաժ (866 Թ.) Գ ըսեճ Ասսոն, Ի ԳժԳ-
 Էճժժեեճ Ծեի Դ, ԱժժԳ
 1150. Օա-եաժ (876 Թ.) Դ Գ Գժժեճ Ծեճ ԳՍԳճԳԴ
 ըսեճ Օի Ծճի, Աժժճժժեճ Դ Գեճժճ

1149. A cross-stone (866) in Vaghuhas
 Village, Martakert District, Artsakh
 1150. A cross-stone (876) in Hortun Village
 Site, Ararat Region

▲ 1151 ▼ 1153

▲ 1152 ▼ 1154

▲ 1155

▼ 1158

▲ 1156

▼ 1159

▲ 1157

- 1151-1152. ԷՅ ասՅ ն, 916 Ա. ՔճոՅ Է, ժճ ն-
իճ xճ ԷՇ ԲնՇՅ Կ
- 1153. ԷՅ ասՅ ն, 927 Ա. (Զնx»Բ . Յ ի Յ Է, Յ ն-
ԱՅ Բ . լևոՕ)
- 1154. ԷՅ ասՅ ն, 912 Ա. (ԹՅ լևո Օան . Յ ի Յ Է,
ԹԿՅ Յ Կ . լևոՕ)
- 1155. ԷՅ ասՅ ն, Ա-ԱՅ 11. ՔՅ ԿՅ 1/2 »նի . Յ .
ի Յ Է, ԸթՅՇՅ . լևոՕ
- 1156. ԷՅ ասՅ ն, Ա-ԱՅ 11. ՔՅ ԿՅ 1/2 »նի
. Յ ի Յ Է, Մեի Յ Կ Յ լՅ . լևոՕ
- 1157. ԷՅ ասՅ ն, Ա-ԱՅ 11. ՔԷՇ 1/2 Կ . Յ ի Յ Է,
»ն . լևոՕ
- 1158. ԷՅ ասՅ ն, Ա-ԱՅ 11. ՔԱնԱսՕՕ . Յ ի Յ Է,
Է ճ 1/2 նՅ ի . լևոՕ
- 1159. ԷՅ ասՅ ն, Ա-ԱՅ 11. ՔԹՅ նՕ . Յ ի Յ Է,
1/4 նա . լևոՕ

- 1151-1152. Օա-ԷսՕ (916 Բ.) Ե ԷսՕա-ձՕնեի ի
ձաեի ի Բ, ԱձՕաՕ
- 1153. Օա-ԷսՕ (927 Բ.), Ե նաԷ ԲսՕՕաՕ, ի ԷձՕա
Աձ-ձՕ
- 1154. Օա-ԷսՕ (912 Բ.) Ե նաԷ Օի անՕաի, ի ԷձՕա
Աեի Օ ԲՇ Օ
- 1155. Օա-ԷսՕ (X-XI Բ.) Ե նաԷ ՕՕՕԷա, ի ԷձՕա
ի Բի ԲԷձՕՕ
- 1156. Օա-ԷսՕ (XII-XIII Բ.) Ե նաԷ Բի նՕաի ԷսԿ,
ի ԷձՕա ի Բի ԲԷձՕՕ
- 1157. Օա-ԷսՕ (X-XI Բ.) Ե նաԷ ԲսՕ, ի ԷձՕա
ՕԷՇաի
- 1158. Օա-ԷսՕ (X-XI Բ.) Ե նաԷ Օի Շի ձաԷ,
ի ԷձՕա Օի ձՕՕի
- 1159. Օա-ԷսՕ (X-XI Բ.) Ե նաԷ Շի ձի, ի ԷձՕա
ՕաձԷ

- 1151-1152. A cross-stone (916) in Karvajar
District, Artsakh
- 1153. A cross-stone (927) in Bartash Village,
Arjesh District
- 1154. A cross-stone (912) in Hendstan Village,
Hayots Dzor District
- 1155. A cross-stone (10th to 11th cents.) in
Fushia Village, Manazkert District
- 1156. A cross-stone (12th to 13th cents.) in
Bostankaya Village, Manazkert District
- 1157. A cross-stone (10th to 11th cents.) in
Der Village, Khizan District
- 1158. A cross-stone (10th to 11th cents.) in
Khozprak Village, Tortum District
- 1159. A cross-stone (10th to 11th cents.) in
Zoro Village, Hark District

▲ 1165 ▼ 1167

▲ 1166 ▼ 1168

▲ 1169 ▼ 1172

▲ 1170 ▼ 1173

▲ 1171 ▼ 1174

1169. ԷՅ ասՅ ը, 1122 Ա. (՝՝նի՛նՇ . Յ Ի Յ Է, Յ ը . ՝՝
 ԷՅ ԿՇ Ի Յ ԿՅ)
 1170. ԷՅ ասՅ ը, 881 Ա. (Պ՝ՕՅ նսաՕԿՇսՇ ԿՅ ը ը,
 ՕՊ՛ ԾՅ Է՛նՇԻ . ԼաՕՕ)
 1171. ԷՅ ասՅ ը, 1169 Ա. (Ի Յ ԿՇ ԿՅ ըՅ Կ . ի Յ Կ
 ԿՅ ՕՅ Կ)
 1172. ԷՅ ասՅ ը, Ա-ԱՅ 11. (ԷճՅ ը՛ ը՛ր . Յ Ի Յ Է,
 Ի ճ՛ր ճՕՕ . ԼաՕՕ)
 1173. ԷՅ ասՅ ը, 1169 Ա. (՞ ը՛ՂԻ՛ Յ . Յ Ի Յ Է,
 Ի Յ Ա . ՝Օ)
 1174. ԷՅ ասՅ ը, 1081 Ա. (Յ ըՅ ըՅ Ի Շ ԿՅ ը ը,
 Էճե՛նր Շ Յ ը . ՝ԷճՕ, ԾՅ Ի ճՕՕ ԱՅ Է Ի Յ ԿՅ)
 1175-1178. ԷՅ ասՅ ը ը, Ա՛-Ա՛Պ 11. (՝ ը՛ՇՅ Կ
 . Յ Ի Յ Է, Էմ . Յ Ի Շ Ա Ի Յ ԿՅ)

1169. Օա-ԷաՕ (1122 ա.) Ե Ի Ի Ի անՕՕճ Ըճաճե՛ր Ե,
 Ի ԷՕճ ԸճճԷՕԷ
 1170. Օա-ԷաՕ (881 ա.) Ե ըաճ Ը Ի ԷՕ՛ր Է Ի անԷԷ,
 ԱճաճԷՕԻ ԷԷ՛նեՂ Ի ճե՛նՕ
 1171. Օա-ԷաՕ (1169 ա.) Ե Ե Ի Ը Ե Ը ԱճԻ,
 Ի Ի Ը Ը Ը Ը Ը ԱճԻ
 1172. Օա-ԷաՕ (X-XI Ե՛.) Ե ըաճ ԷՕՕՕ, Ի ԷՕճ
 ը՛ր ԸճԷճՕ
 1173. Օա-ԷաՕ (1169 ա.) Ե ըաճ ԸՕճճՕ, Ի ԷՕճ
 ԱճՇԻ Էճ
 1174. Օա-ԷաՕ (1081 ա.) Ե Ի Ի Ի անՕՕճ ԸճՕ Օճ,
 Օ՛ր ը՛ր անԷԷ Շ Ը Ի ԸճճԻ ԷԷ, Աճճճճ՛նեՂ Ի ճե՛նՕ
 1175-1178. Օա-ԷաՕՕ (XII-XIII Ե՛.) Ե Ի Ի անՕՕճ
 ըՕճ ԸճճԷ (ը՛. ԱճճԷ՛ճ), Ի ԷՕճ ԸճճճԷ՛ր

1169. A cross-stone (1122) in Argelan
 Monastery, Berkri District
 1170. A cross-stone (881) in Greater Masrik
 Village, Gegharkunik Region
 1171. A cross-stone (1169) in Van City, Van
 Province
 1172. A cross-stone (10th to 11th cents.) in
 Kututs Village, Sparkert District
 1173. A cross-stone (1169) in Tzatgegh Village,
 Yerznka District
 1174. A cross-stone (1081) in Havuts Tar
 Monastery, Khosrov Reserve, Ararat Region
 1175-1178. Cross-stones (12th to 13th cents.) in
 St. David Monastery, Derjan District

▲ 1175 ▼ 1177

▲ 1176 ▼ 1178

1179. ԷՅ աւՅ ը, 1094 Ա. (ԶոճՅ Է, ժՅ ըիՅ Յ -
 ԻՅ ըիՅ Կ ԲիճՅ Կ, ԻՅ ըիճ ը իՅ Կ)՝

1179. Օձ-էձ (1094 ձ) ձ ի ի ի անուձձ Էձ ի ձ
 ("Էձձի ձի"), Ի ձձձձձձձձ ձձի ի, Աձձձ

1179. A cross-stone (1094) in Karmir (Red)
 Monastery, Martakert District, Artsakh

1180. Է՞ս աս՞ն, 1251 Ա. (Ի՞՞ Ի՞ ԲՈՒՇ Ը՞ն յ՞, ԶԻ՞՞ յ՞ ԲՈՒՇ Ը՞ն յ՞)

1180. Օձ-Էձ (1251 Բ.) Ե՞ յ՞ ԲՈՒՇ Ը՞ն յ՞, Օձձձձձձձձ Ի՞ ԲՈՒՇ Ը՞ն յ՞

1180. A cross-stone (1251), Ajarkut Village, Tavush Region

1181. Կաթալի Կնքի Եւ. Ի ՕՅԸ
 Ի ԵԱ Ի ԵՅ ԿՔ Ը ԸՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ Ի ԱՊ
 Ի ՆՇ ԵՅ ԿՆՎ ԿՆՎ, ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ
 ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ
 ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ
 ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ
 ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ ԿՆՎ

1181. Ի ծովի ափին օճախի օճախի
 օճախի "օճախի" օճախի օճախի
 օճախի օճախի օճախի (XIII Թ.),
 օճախի օճախի օճախի, օճախի օճախի
 օճախի օճախի, օճախի

1181. A true wonder of nature: an oak and a 13th-century cross-stone in Vardadzor Village, Martakert District, Artsakh, have become fused into one—a most peculiar mode of preservation for the khachkar

◀ 1181

▲ 1183

▲ 1182

▼ 1184

▼ 1185

▼ 1186

1182. ԷՅ ասնի ՅաօՅօ ԷՅն ՆՅՅ ի Յ լնաօՍ, ԱՊ
 13ն (2նօՅ Է, ՕՅնի ՅԻճնի Շ ԲնՇՅ)
 1183. ԷՅ ասն յՅ յ ՆՅՅ ի Յ լնաօՍ, ԱՊ 13ն (2ն-
 օՅ Է, ՕՅնի ՅԻճնի Շ ԲնՇՅ)
 1184. ԷՅ ասն ի ԲՅՇԻ ՅՅ ճՅ յ ձօՍ, Ա՛-ԱՊ 11.
 (2նօՅ Է, ՕՅնի ՅԻճնի Շ ԲնՇՅ)
 1185. ԷՅ ասն ի ԲՅՇԻ ՅՅ ճՅ յ ձօՍ, 1203 Ա. (2ն-
 օՅ Է, ՕՅնի ՅԻճնի Շ ԲնՇՅ)
 1186. ԷՅ ասն, Ա՛-ԱՊ 11. ՄՅնօՅ Է, Է՛ յ ՅՅ ՅՅ-
 Իճնի Շ ճՅ յ ՍՅ ճնի ճ. Շ յ ՅՅ ՅՅ ՅՅ. ՅնՅ Յ

1182. Օա-Էաօ (XIII Գ.) ի օ-անօԷձ “Աաի օի օ նաօ”,
 ի ԺօաԷձօնԷԷ ԺաԷի ի, Աժօաօ
 1183. Օա-Էաօ (XIII Գ.) ի Է ԷԷԷԷԷԷԷ “ԱԷԷԷ”,
 ի ԺօաԷձօնԷԷ ԺաԷի ի, Աժօաօ
 1184. Օա-Էաօ (XII-XIII ԳԳ.) Է ի ի ի ԲնօՍԺԷ Էի ՕԷԷ
 Աի ձի ձ, ի ԺօաԷձօնԷԷ ԺաԷի ի, Աժօաօ
 1185. Օա-Էաօ (1203 Գ.) Է ի ի ի ԲնօՍԺԷ Էի ՕԷԷ
 Աի ձի ձ, ի ԺօաԷձօնԷԷ ԺաԷի ի, Աժօաօ
 1186. Օա-Էաօ (XII-XIII ԳԳ.) Է Նօաի ձի ԷԷձօնԷի ի Է՛-
 օի ԺԷի ի-ԷժԷԷԷԷ-Էճնի ի ի օՇԷԷ, Աժօաօ

1182. A cross-stone (13th cent.) in Vanunts Sar Site, Martakert District, Artsakh
 1183. A cross-stone (13th cent.) in Dedk Site, Martakert District, Artsakh
 1184. A cross-stone (12th to 13th cents.) in Koshik Cloister, Martakert District, Artsakh
 1185. A cross-stone (1203) in Koshik Cloister, Martakert District, Artsakh
 1186. A cross-stone (12th to 13th cents.) kept in the History & Geology Museum of Stepanakert, Artsakh

▲ 1192 ▼ 1193

1192-1193. Ե՞ն յու՞ն Է՞ն Թ Սի՞ն
 ի յ՞ն Է՞ն Ս, Ա՞ն-Ա՞ն 11. (Է՞ն Ա
 . յ՞ն Է)

1192-1193. Օն-նն (XV-XVI թթ.) ձ
 ի շնն Սն ձննն ձննն Օնն,
 ի ձնն Օնն

1192-1193. A cross-stone (15th to
 16th cents.) in Lake Van, near
 Khlat Town, Khlat District

▲ 1194 ▼ 1195

1194-1195. ԷՅ անՅ ըն՞ ՍննուՇԿ ԶնննՅ
 · լաՕՕՇ շնՅ ԴձՕԷ ՊՕՅ Ի · Պն՞ՅՍՅ Կձ-
 ձձՍ, ԱՅ-ԱՅ 11. (Զնննն · Յ ի Յ Է)

1194-1195. Օձ-ձձձ (XIV-XVI ձձ.) Ի ձ
 ձձձձձձ ի ի ձ ձ ձ ձ ձ ձ ձ ձ ձ ձ ձ
 Ի ձձ ձ ձ Աձձձձ, Ի ձձձ Աձձձ

1194-1195. Cross-stones (14th to 16th
 cents.) in the submerged cemetery
 of Lower Arjra Village, Artzke District

▲ 1196 ▼ 1197

1196-1197. Ἐῶν ἄνδρῶν ἡγεμονία ἡ ὈϞΑΝῶν Ἰ
 · Ἰάσθῶν, Ἀ°-Ἀ¼ 11. (ἑἰσὸν Ἰῶν ἑἰσῶν
 1198. Ἐἰσὸν Ἰῶν ἑἰσῶν Ἰῶν ἑἰσῶν Ἰῶν ἑἰσῶν
 (ἑἰσὸν Ἰῶν ἑἰσῶν Ἰῶν ἑἰσῶν
 1199-1201. Ἐῶν ἄνδρῶν ἡγεμονία ἡ ὈϞΑΝῶν Ἰ
 ὁἰῶν, Ἀ°-Ἀ¼ 11. (ἑἰσὸν Ἰῶν ἑἰσῶν

1196-1197. Ἰ ἑἰσὸν Ἰῶν ἑἰσῶν (XV-XVI αἰ.) ἡ
 ἡγεμονία ἈϞεῶν, ἡ ἑἰσὸν Ἰῶν ἑἰσῶν
 1198. Ἐἰσὸν Ἰῶν ἑἰσῶν Ἀἑἰ ὁἰ (XIV-XVIII αἰ.), ἡ ἑἰσὸν
 Ἰῶν ἑἰσῶν
 1199-1201. Ὀἰῶν ἑἰσῶν (XV-XVI αἰ.) ἡ
 ἡγεμονία Ἀἑἰ ὁἰ, ἡ ἑἰσὸν Ἰῶν ἑἰσῶν

1196-1197. Cross-stone fragments (15th to 16th cents.) in Dzithan Village, Surmalu District
 1198. Akori Cemetery (14th to 18th cents.), Surmalu District
 1199-1201. Cross-stones (15th to 16th cents.) in the same cemetery

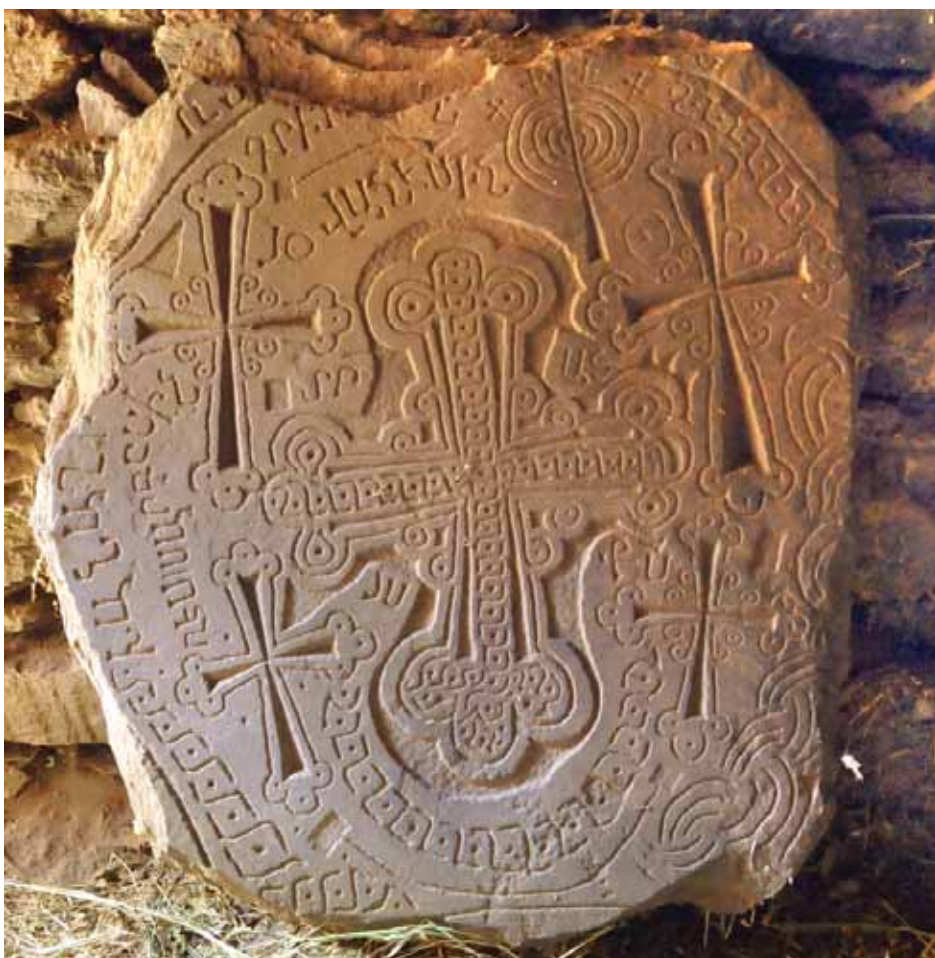
▲ 1198

▼ 1199

▼ 1200

▼ 1201

▲ 1207 ▼ 1209 ▼ 1210

▲ 1208 ▼ 1211

1207. ԷՅ ԳՅՅ Ն ԵՄ. ԷՅ Գ Ի Յ ԿՅԱՏՈՒ, ԱԱ ԻՅ Ն
 ՄԷՇՅՅ Կ. Յ Ի Յ ԵՄ
 1208. ԷՅ ԳՅՅ Ն, ԱՊ-Ա. 11. (ԷՅ ԿՅՅ. Յ Ի Յ Ե,
 ՅՉՅՅ ՍՅԷՇՅ. ՍՅՅՅ
 1209-1210. ԷՅ ԳՅՅ ՆՅՆ, ԱՅ-ԱՅ 11. (ԵՅ ԵՅՅՅ
 . Յ Ի Յ Ե, ԵՅ Ի Յ Է. Յ Ի Յ ԵՅ Ի, Ի Յ Յ
 . ՍՅՅՅ
 1211. ԷՅ ԳՅՅ Ն, ԱՅ-ԱՅ 11. (ԵՅ ԵՅՅՅ. Յ Ի Յ Ե,
 ԵՅ Ի Յ Է. Յ Ի Յ ԵՅ Ի, ԵՅՅՅՅ ՍՅՆՅ. ՍՅՅՅ

1207. Օձ-Եձ (XVIII Գ.) Գ Ի Ի Ի ԿՅՅՅՅՅ ՆՅՅՅ Օձ-
 (ՆՅ. ԷՅՅՅ), Ի ԵՅՅ ՕԷՇԻ
 1208. Օձ-Եձ (XIII-XIV ԳՅ.) Գ ՆՅՅՅ ԱՅՅՅՅՅ Գ-
 ԵԵԵ, Ի ԵՅՅ ՕԻ ՕՆ
 1209-1210. Օձ-Եձ (XVI-XVII ԳՅ.) Գ ՆՅՅՅ
 ՕՅԻԵ, Ի Ի ԳՅՅՅ Ի ՕՅՅՅ, Ի ԵՅՅ ՆՅՅՅ
 1211. Օձ-Եձ (XVI-XVII ԳՅ.) Գ ՆՅՅՅ ՕՅՅՅ Գ-
 Ի ԳՅԵ, Ի Ի ԳՅՅՅ Ի ՕՅՅՅ, Ի ԵՅՅ ՆՅՅՅ

1207. A cross-stone (18th cent.) in Sourb Khach (*Holy Cross*) Monastery, Khizan District
 1208. A cross-stone (13th to 14th cents.) in Aghjamelik Village, Khnus District
 1209-1210. Cross-stones (16th to 17th cents.) in Tapk Village, Shatakh Sub-District, Sasun District
 1211. A cross-stone (16th to 17th cents.) in Shushnamerk Village, Shatakh Sub-District, Sasun District

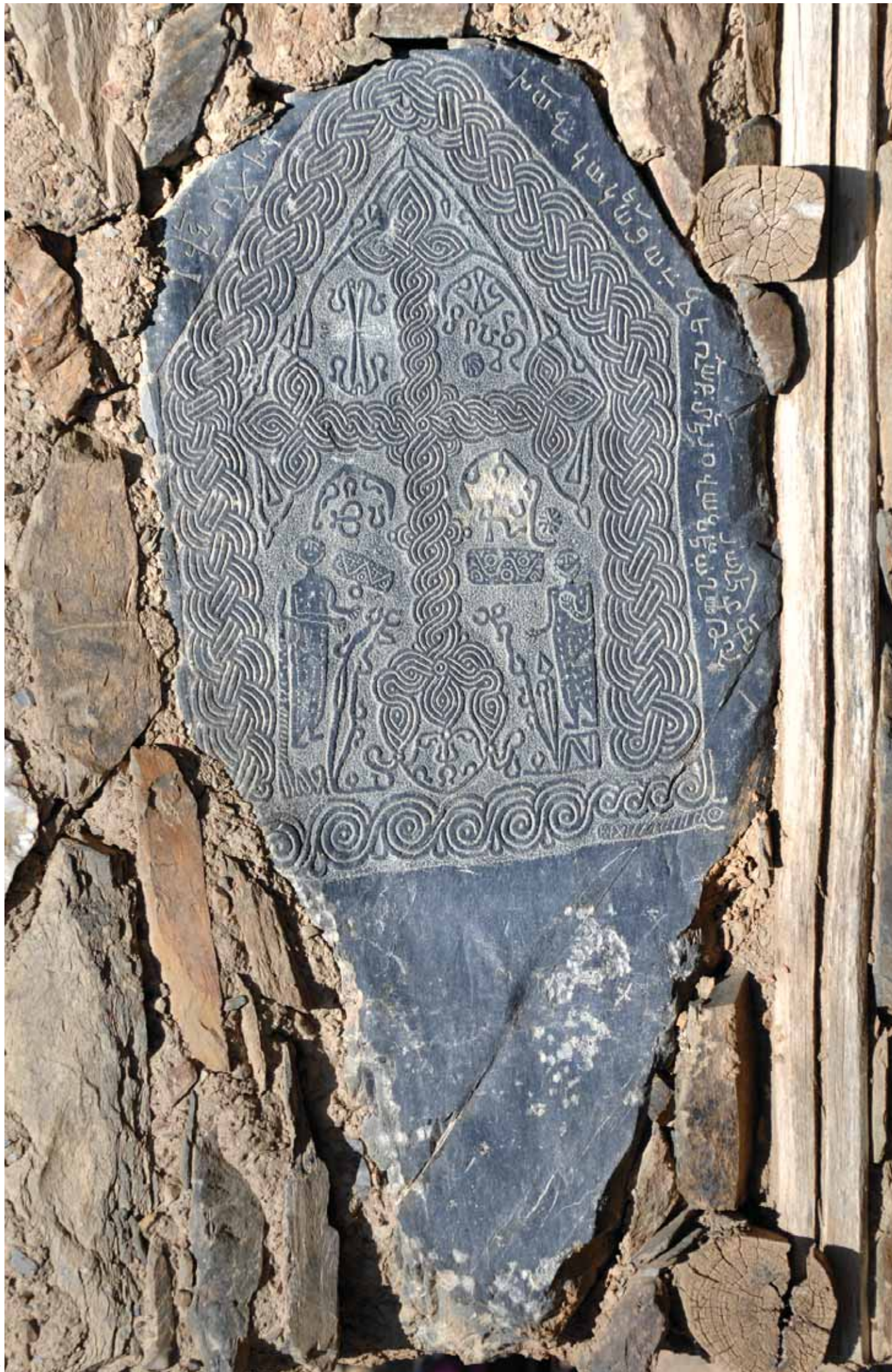

◀ 1212

1212. ՄԻՇԿԱՆ ԶՆՆՅԱՆ ՕՏՆՆՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՅՈՒՆԻ
 ԿՈՄԻՏԵՍԻ ԵՅՐԱՆՈՒՄ (1141 Ա.) ԶԵՆՆՅԱՆ
 ԻՆՍՏԻՏՅՈՒՆԻ ՄԱՍՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՍԻ
 1213. ԵՅՐԱՆՈՒՄ ԶԵՆՆՅԱՆ ԼՈՒՍՈՒՄ, 1695 Ա.
 ԿՈՄԻՏԵՍԻ ՄԱՍՆԱԿԱՆ

1212. Օտ-եան (1141 թ.), մի շահագրգիռ և ինչպես
 ինքնին Արաբներ (Ինքնին Արաբներ),
 ինչպես անուծու Արաբներն ու (Նա. Արի ուր էի և),
 ինքնին Լուս
 1213. Օտ-եան (1695 թ.) և նաև Ուշարի, ինքնին
 Օւշարի

1212. A cross-stone (1141) dedicated to David
 the *Invincible* in the cemetery of Sourb
 Arakelots (Holy Apostles') Monastery,
 Mush District
 1213. A cross-stone (1695) in Suzan Village,
 Khizan District

◀ 1216

▲ 1217

▼ 1219

▲ 1218

▼ 1220

◀ 1221

▲ 1222 ▼ 1223

▲ 1224

▼ 1225

◀ 1226

▲ 1227

▼ 1229

▲ 1228

▼ 1230

▲ 1239 ▼ 1240

▲ 1241 ▼ 1242 ▼ 1243

1239. անՍԿՅՅ Ի ԷՅ անՅՅ յՅ ԹՅ ԲԻ ԳՅ ԹՅ Լ-
 յՅ ԵՅ Ի ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ
 1240. անՍԿՅՅ Ի ԷՅ անՅՅ յՅ ԹՅ ԲԻ ԳՅ ԹՅ Լ-
 ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ
 1241. անՍԿՅՅ Ի ԷՅ անՅՅ յՅ ԹՅ ԲԻ ԳՅ ԹՅ Լ-
 ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ
 1242. անՍԿՅՅ Ի ԷՅ անՅՅ յՅ ԹՅ ԲԻ ԳՅ ԹՅ Լ-
 ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ
 1243. անՍԿՅՅ Ի ԷՅ անՅՅ յՅ ԹՅ ԲԻ ԳՅ ԹՅ Լ-
 ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ ԵՅ

1239. ԱԻ Ի Ի ԹԵԹԻ ԶԱԻ Ի ԿԵ Ե ԵԹԵԹԱԵԹԹԻ ԹԻ ԹԻ ԹԻ Ե ԹԱ-ԵԱԹ Ե
 ԵԹԵԹԵ Լ ԶԵԹԻ Ե ԵԵԹԱԻ ԶՅ Ե ԵԵԹԱ ԶԵԹԻ Ե, ԵԻ ԵԵԹԵԹԵԻ
 Ի ԶԵԹՆՈՒ
 1240. ԱԻ Ի Ի ԹԵԹԻ ԶԱԻ Ի ԿԵ Ե ԵԹԵԹԱԵԹԹԻ ԹԻ ԹԻ ԹԻ Ե ԹԱ-ԵԱԹ
 (XIII Ե.) Ե ԵԵԹԱ ԵԻ ԵԵԹԵ, ԵԻ ԵԵԹԵԹԵԻ Ի ԶԵԹՆՈՒ
 1241. ԱԻ Ի Ի ԹԵԹԻ ԶԱԻ Ի ԿԵ Ե ԵԹԵԹԱԵԹԹԻ ԹԻ ԹԻ ԹԻ Ե ԹԱ-ԵԱԹ
 (XIII Ե.) Ե ԵԻ ԹԻ ԶԵԹԱ ԶԻ ԶԻ ԵՆ, Ի ԵԹՏԱ ԵԶԻ ԶԵԹԵ,
 Ի ԹԻ ԶԵԻ ԹԵԻ ԶԵԹԱԹԵ
 1242. ԱԻ Ի Ի ԹԵԹԻ ԶԱԻ Ի ԿԵ Ե ԵԹԵԹԱԵԹԹԻ ԹԻ ԹԻ ԹԻ Ե ԹԱ-ԵԱԹ
 (XIII Ե.) Ե ԵԵԹՏՏԱԵԶԱ ԶԶԱԻ, ԶԻ ԹԻ Ե ԶԶԱԶԱԻ
 1243. ԱԻ Ի Ի ԹԵԹԻ ԶԱԻ Ի ԿԵ Ե ԵԹԵԹԱԵԹԹԻ ԹԻ ԹԻ ԹԻ Ե ԹԱ-ԵԱԹ
 (XIII Ե.) Ե ԵԵԹԱ ԶԶԵԻ ԶԶԵԹԵ, Ի ԶԵԹՆՈՒ ԶԶԱԶԱԻ ԹԻ

1239. A set-in-wall cross-stone near Mashtots Hayrapet (the Patriarch) Church, Kotayk Region
 1240. A set-in-wall cross-stone (13th cent.) in Kotayk Village, Kotayk Region
 1241. A set-in-wall cross-stone (13th cent.) in Dmanis Town Site, Kangark District, Gugark Province
 1242. A set-in-wall cross-stone (13th cent.) in Avan Quarter, Yerevan City
 1243. A set-in-wall cross-stone (13th cent.) in Yeghipatrush Village, Aragatzotn Region

◀ 1257

1258 ►

1257. ԷՅ ասն (Ա. 1.) ՊՅ ԿՕՅ ԻՇ Եմ. Ահի ՍՅ Է
 րՅ ԿուՇ. »ն»ՅՍ ԿոհոՍ (աիՅ ՅՅ. ՅՅ ՅՅ,
 Էհե.՝ 2006 Ա.)

1258. ՍոսԿ ԷՅ ասն 2010 Ա. ԿՅ ԿՆոսԿ
 Ի. ՇԻ ասՍՅ Կ Կնե՝ անոՍ. . Յ ԿՕՅ Էհո-
 ՅոհՍՅ Կ Ն»Ի ՝Յ ԿուՅ»նԱ՝ ՆՅ Ս»ՍԻ Յ Ի
 ԷՅ ճՅԻ ՍՅ ասՍՅ Կ Յ. Յ ասՍԿ»նհի Ե

1257. Օհ-եհծ (XIV և.) րհ Էհհհհհհհ րհ րհ րհ րհ րհ րհ
 Նոժհ Օի րհ րհ (Նհ. Օի րհ րհ), ղհի՝ Ահի ղհհհ,
 րհ րհ հի ղհհի (Օի րհ. 2006 և.)

1258. Օի րհ րհ րհ-եհծ հ 2010. Անհհհհհհհհ
 հի ղհհհհհ րհ Էհհի՝ Էնհոհհհհհ, րհ-եհծ հ րհ
 ղհհհհ.

1257. A cross-stone (14th cent.) in the ceme-
 tery of St. Thomas Monastery of Gandzak
 Village, Vostan District (photo 2006)

1258. The same khachkar in 2010 as having
 suffered an ignorant search for treasure
 and bearing an imprint of hatred towards
 the cross

▲ 1259

▼ 1260

▼ 1261

▼ 1262

1259-1262, 1264. Ὀ³ ἰ³ ᾠᾶί · ἰᾶᾶᾶ · »ñ»½-
 ἰ³ Ἰᾶᾶᾶ ᾶᾶ Ἐ³ ᾶᾶ³ ᾦñ Ἰᾶᾶᾶᾶ · »ñ»½ἰ³ -
 Ἰᾶᾶᾶᾶᾶ, Ἀ¼-ἈἈ ¹¹, Ἰᾶᾶ³ Ἰᾶᾶ³ Ἰᾶᾶ³ Ἰᾶᾶ³ Ἰᾶᾶ³

1259-1262, 1264. Ἐᾶᾶᾶᾶᾶᾶ ᾦᾶᾶ ἰ ᾶᾶᾶᾶᾶ Ἰᾶᾶᾶ Ἰᾶᾶᾶᾶᾶᾶ (XVI-XVIII ᾶᾶ), ἰ Ἰᾶᾶᾶ ᾦᾶᾶᾶ ᾦᾶᾶ

1259-1262, 1264. The cemetery of Payajuk Village, Salmast District, and some of its cross-stones (16th to 18th cents.)

▲ 1263

▼ 1264

▼ 1265

▼ 1266

1263. ՅՅ ՆԷՅ Ս . ՈւնՕՇ . »ն»ՅՍ ՎաճԱ, ԱՄ-Է
 11. ՔեՅ ԸՍՅ Ե՛ . Յ Գ Յ Ե
 1265-1266. ԷՅ ձՅՅ ին Վ1589 Ա. . ԿԱ 1Յ ի
 ԾՅ Գ Ա՛ Յ ՎաճՕՇ . »ն»ՅՍ ՎաճԱՍ ՔեՅ Ը-
 ՍՅ Ե՛ . Յ Գ Յ Ե

1263. Էճճճճճ (XVII-XX աս.) ինճ Լ ճճճի ,
 ի ճճճ Նճճի ճճճ
 1265-1266 Օճ-ճճճճ (1589 ճ. Ե XIX ճ.) Գ ճ
 ճճճճճճ ինճ Օճճճճճ, ի ճճճ Նճճի ճճճ

1263. The cemetery (17th to 20th cents.) of
 Mahlam Village, Salmast District
 1265-1266. Cross-stones 1589 & 19th cent. in
 the cemetery of Havtvan Village,
 Salmast District

▼ 1270

◀ 1267 ▲ 1268 ▼ 1269

▼ 1271

▼ 1272

▼ 1273

▼ 1274

1281. ԾՅ Ե՛ր Յ Կ Յ Ի Յ Յ . ճաճԱՅ Կ ՆՅ ՍՅ ճ
 ԿՅ ՆՅ ի Յ ի Յ ի ՍՅ ի Յ ՅՅՅ ՅՅՅ ՅՅՅՅՅՅՅՅ
 ՍՅ ՆՅՅ Ս . ՍՅՍՍՍ . ՅճՅՅՅՅՅ ՅՅՅ ՅՅՅ ՅՅ
 ՅՅճՅՅ (ՅՅ ԵՍՅ Յ՛ր . Յ ի Յ Յ)

1281. Ի ճ ճճ ի ճ ճ ճ ի ճ , ի ճճճճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ
 Աճ ճ ճ ճ ճ , ի ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ
 ի ճ ճ ճ ճ , ի ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ ճ

1281. The pantheon of fighters who perished for the liberation of Armenia: located at the eastern edge of Mahlam Village Cemetery, Salmast District

ՄԱՏԿԵՐԱԶԱՆԴԱՆՆԵՐ

СКУЛЬПТУРНЫЕ ИЗОБРАЖЕНИЯ

RELIEFS

▲ 1283 ▼ 1287

▲ 1284 ▼ 1288

▲ 1285 ▼ 1286

1283-1284. ă³ı̄ İ»ñ³ ú³Ÿı̄³ İŸ»ñ úóáóŸÇ İ³ x³ náóU (Éáéáó Ú³ ñ½)
 1285-1286. ă³ı̄ İ»ñ³ ú³Ÿı̄³ İŸ»ñ İ»ñáñ ú³ Ó³ ú³ İ»ÓÇáóU (İ³ ñéÇ Ú³ ñ½, İ³ Ó½ı̄³ Ÿ. ³ İ³ é)
 1287-1288. 0³ é³ İáó İáÁáÓÇ ă³ı̄ İ»ñ³ - ½³ ñı̄ ă³ı̄ İ³ Ÿı̄³ ŸÇ ½áóU. ŸÇéı̄ »ñÁ, ¼ ı̄³ ñ ½Éáéáó Ú³ ñ½, É»éŸ³ Ÿóú. İáóU
 1289. ²éİáóİÇ · ÉÉ³ ú³ Ÿı̄³ İ̄ É³ Áñ³ İ³ Ÿ- úáóU, ÁŸ ı̄³ ñ (²ñó³ É, 0³ ñı̄ ³ İ»ñı̄ Ç Ñç³ Ÿ)
 1290. ²éİáóİÇ · ÉÉ³ ú³ Ÿı̄³ İ̄ Ú»ÓáóÇ éμ. ²éı̄ İ³ İ³ İÇŸ İ³ ŸúáóU, ÁŸ ı̄³ ñ (İ á- İ³ İúÇ Ú³ ñ½)
 1291. ²éİáóİÇ · ÉÉ³ ú³ Ÿı̄³ İ̄ Éáñ³ Ÿ³ Ñ³ - İ³ Ç İ³ ŸúáóU, ÁŸ ı̄³ ñ (İ³ İáóßÇ Ú³ ñ½)
 1292-1293. Ÿı̄³ ŸÓ³ é³ ñÇ · ³ İ ÁÇ İı̄áóéÇé³ - İÇŸ Úáóı̄ úÁ Ñéı̄áó Ñáı̄ ³ ½Ÿ»ñÁ, 1261 Á. (²ñó³ É, 0³ ñı̄ ³ İ»ñı̄ Ç Ñç³ Ÿ)
 1294. ²éİáóİÇ ú³ Ÿı̄³ İ̄ Úáñ³ İ³ ŸúáóU, Á, ı̄³ ñ (İ³ İáó ÓáñÇ Ú³ ñ½)
 1295. ²éİáóİÇ ú³ Ÿı̄³ İ̄ ²éÇŸÇ μ»ñı̄áóU, Á° ı̄³ ñ (İ áı̄ ³ İúÇ Ú³ ñ½, ²éÇŸÇ · İáóU)

1283-1284. Ñéóeuı̄ óóđı̄ úá eçı̄ áđáæáı̄ éŸ á İ̄ áçóı̄ ñéı̄ İ̄ óđáı̄ á, Éı̄ ðééñéŸŸ İ̄ áéáñóú
 1285-1286. Ñéóeuı̄ óóđı̄ úá eçı̄ áđáæáı̄ éŸ á áı̄ đı̄ áéúá Éá-đı̄ đ, İ̄ éđóá Éááúçááı̄, ÉáđññéŸŸ İ̄ áéáñóú
 1287-1288. Ñéóeuı̄ óóđı̄ úá eçı̄ áđáæáı̄ éŸ İ̄ ááóó áđá- İ̄ Ÿó İ̄ İ̄ ñóáı̄ áı̄ óá -áóúđáóáđáı̄ İ̄ é ñóáéú, ñáéı̄ Éáđı̄ áı̄ óé, Éı̄ ðééñéŸŸ İ̄ áéáñóú
 1289. Đáéúáóı̄ İ̄ á eçı̄ áđáæáı̄ éá áı̄ éı̄ áú éúáá á İ̄ İ̄ - İ̄ áñóúđá Óáóđáááı̄ é (XIII á.), İ̄ áđóáéáđñééé đáéı̄ İ̄, Áđóáó
 1290. Đáéúáóı̄ İ̄ á eçı̄ áđáæáı̄ éá áı̄ éı̄ áú éúáá á İ̄ İ̄ İ̄ áñ- óúđá Ñóđá Áñóááóáéı̄ (İ̄ đáñá. Áı̄ áı̄ đı̄ áéóú) İ̄ áóó- óá (XIII á.), Éı̄ đáéñéŸŸ İ̄ áéáñóú
 1291. Đáéúáóı̄ İ̄ á eçı̄ áđáæáı̄ éá áı̄ éı̄ áú éúáá á İ̄ İ̄ - İ̄ áñóúđá Óı̄ đáı̄ áóáó (XIII á.), ÓááóñéŸŸ İ̄ áéáñóú
 1292-1293. Đáéúáóı̄ úá eçı̄ áđáæáı̄ éŸ İ̄ áı̄ óáđ, ñóáđá- áóúéó ñáááđı̄ úé áı̄ á İ̄ đéóáı̄ đá (1261 á.) Áı̄ áçá- ñáđñéı̄ áı̄ İ̄ İ̄ İ̄ áñóúđáŸ, İ̄ áđóáéáđñééé đáéı̄ İ̄, Áđ- óáó
 1294. Đáéúáóı̄ İ̄ á eçı̄ áđáæáı̄ éá éúáá á İ̄ İ̄ İ̄ áñóúđá İ̄ İ̄ - đáááı̄ é (XIV á.), İ̄ áéáñóú Ááéı̄ Ó Áçı̄ đ
 1295. Đáéúáóı̄ İ̄ á eçı̄ áđáæáı̄ éá éúáá á éđáı̄ İ̄ ñóé Áđéı̄ áæá (XV á.), ñáéı̄ Áđéı̄ áæ, Éı̄ đáéñéŸŸ İ̄ á- éáñóú

1283-1284. Reliefs in Odzun Cathedral, Lori Region
 1285-1286. Reliefs in Kechror Town Site, Kaghzvan District, Kars Region
 1287-1288. Both sides of the sculptured base of a quadrilateral stele (7th cent.), Lernantsk Village, Lori Region
 1289. A lion head relief (13th cent.) in Khatravank Monastery, Martakert District, Artsakh
 1290. A lion head relief (13th cent.) in Neghuts Sourb Astvatzatzin (*Holy Virgin*) Monastery, Kotayk Region
 1291. A lion head relief (13th cent.) in Khoranashat Monastery, Tavush Region
 1292-1293. Panthers guarding the northern entrance to the narthex (1261) of Gandzasar Monastery, Martakert District, Artsakh
 1294. A lion relief (14th cent.) in Noravank Monastery, Vayots Dzor Region
 1295. A lion relief (15th cent.) in the castle of Arinj Village, Kotayk Region

▲ 1289

▲ 1290

▼ 1292

▼ 1293

▲ 1291

▼ 1294

▼ 1295

▲ 1296

▲ 1297

▼ 1298

▼ 1299

▲ 1300

▼ 1301

¼ÇŸ³ Ƴß³ ƳŸ»ñ
 1296, 1305. ²ŸÇáóŮ ƳŸ³ ñēÇ Ů³ ñ½ª
 1297. ı³ ƳÇ Ā³ Ÿ. ³ ñ³ ƳáóŮ ƳŸ³ Ƴ Ů³ 0³ Ůª
 1298. ²ēÇŸÇáóŮ ƳŸ³ áŸ³ ³ ŮŮÇ Ů³ ñ½ª
 1299, 1301. Ā³ Ÿ³ Ñ³ ı³ Ç ı³ ƳŮáóŮ ƳŸ³ Ůáó
 ÓáñÇ Ů³ ñ½ª
 1300. Ůáñ³ ı³ ƳŮáóŮ ƳŸ³ Ůáó ÓáñÇ Ů³ ñ½ª
 1302-1303. ³ ē»ÓáóŮ Ƴēáéáó Ů³ ñ½ª
 1304. ²ñŸŸáóŸŸ»ñÇ Ā³. ³ ı³ áñáóŮŮ³ Ƴ
 ¼ÇŸ³ Ƴß³ ƳÁ

Āáđáú:
 1296, 1305. á ÁŸ è, ĒáđññéáŸ ı áéáñóŮ
 1297. á ı óÇáá ĀáŸ á
 1298. á ñáéá ĀđēŸ áæ, ĒŸ óáééñéáŸ ı áéáñóŮ
 1299, 1301. á ÓáŸ ááđñēŸ ı ı ı ı áñóŮđá,
 ı áéáñóŮ ĀáēŸ ó ĀÇŸ đ
 1300. á ı ı ı áñóŮđá ı ı ı áááŸŸ é, ı áéáñóŮ Āá-
 éŸ ó ĀÇŸ đ
 1302-1303. á ñáéá Āñáó, ĒŸ đēéñéáŸ ı áéáñóŮ
 1304. Āáđá óáđñóáá ĀđóđóŸ è (ĀđóđóŸ éáŸ á)

Emblems from:
 1296, 1305. Ani, Kars Region
 1297. Van City Museum
 1298. Arinj Village, Kotayk Region
 1299, 1301. Tanahat Monastery, Vayots
 Dzor Region
 1300. Noravank Monastery, Vayots Dzor
 Region
 1302-1303. Dsegh Village, Lori Region
 1304. The emblem of the Artzruni Kingdom

▲ 1302

▼ 1304

▲ 1303

▼ 1305

▲ 1316

▲ 1317

▼ 1318

1316-1317. Ի՞նչ էմ. Չէր ի՞նչ ի՞նչ »Ի՞նչ՝
 օսո՞ւնք՝ 1910-՝ ի՞նչ ԿԱ. Գ՞ՅԱՍ՝ Ի՞նչ
 է՞նչ ձ՞ի Կ՞ՅԱՍ՝ ԿԱ՞Յ. Յ՞նչ Կ՞ՅԱՍ՝
 1318. ը՞նչ ԿԱՍ՝ (874 Ա.) է՞նչ ԿԱՍ՝ ԿԱՍ՝
 ԿԱՍ՝ օ՞նչ ԿԱՍ՝ ձ՞ի Կ՞ՅԱՍ՝ ԿԱ՞Յ. Յ՞նչ -
 Կ՞ՅԱՍ՝

1316-1317. Աճճճճ օճճճճ Նճճճ Անճճճճ
 (Ի ճճճ. Աի աի ճի ճեճճ) Էճճճ, 1910-ճճ ճճ.
 (Ի ճի ճ ճճճի ճեճճի ճ Էնճի ճեճճ-ճճճի ճ ճճճ
 Էճճճ)
 1318. Էճի ճճճճ էի էի ճի ճի (874 ճ.) Նճճճի ճեճճի
 ճ ճի ճճճճ (Ի ճի ճ ճճճի ճեճճի ճ Էնճի ճեճճ-
 ճճճի ճ ճճճ ճճճճի ճ)

1316-1317. The doors of Sourb Astvatzatin
 (*Holy Virgin*) Church of Kars (photos
 1910s) now in the History Museum of the
 city
 1318. A pillar capital (874) from Sevan Monas-
 tery now in the History Museum of Yere-
 van

Èàòê²ÛÎ²ðÛ°ðÆ Ð°ÔÆÛ²ÎÛ°ð
 ÆÀÔÎ ÐÛ ÔÎ ÒÎ ÆÐÀÔÈÈ
 PHOTOGRAPHERS

²µ·³ ñÏ³ Ý è³ ý³ Ì»É
 Ááááðýí ÐàÒàÿèÛ
 Abgarian Raphael
 ¹ 1251, 1254

²Ï³ ³ ½Ï³ Ý è³ Ûí »É
 Áéáàçýí Ñàì ááè
 Ayyazian Samvel
 ¹ 385-386, 995, 1038,

²β×Ï³ Ý Ø»èñáá
 ³ ñù»áÇèí áááèÇ
 Ñ³ í³ ù³ Í áó
 Èí èéáéòèÿ àðòèáì èñèí í à
 Ì àñðí í à Æø:ýí à
 Collection of Archbishop
 Mesrop Ashjian
 ¹ 732, 1170

²è³ ì ñÏ³ Ý Í³ ñ»Ý
 Àñàòðýí Èáðáí
 Asatrian Karen
 ¹ 28-29

²í »í Ì³ Ý Þ»ñÉÇ
 Áááðýí Øáðèè
 Avetian Sherli
 ¹ 1039

²ñ³ Û ì ñáòÏñ
 Àðàì Áðòèð
 Aram Vruir
 ¹ 825

²ñí³ ì ñáóÁÏáóÝ
 Í áðáí á:àðèà
 Reprint
 ¹ 151, 217, 247-248,
 1058, 1065, 1304-1305

¹³ Ì³ ÈÏ³ Ý Ðáí Ñ³ ÝÝ»è
 Ááááèýí Í ááí í àñ
 Badalian Hovhannes
 ¹ 484-485

¹³ ÈÏ³ Ý Á³ Û³ ñ³
 Ááèýí Òàì áðà
 Balian Tamara
 ¹ 713-714

¹ñ»¹í Ð³ Ýçá
 Áðááò Ááí áæí
 Bradt Hanjo
 ¹ 63

¶áóÝ¹áÉý ¹ñáòùÑ³ áó½
 Áóí áí èüÒ Áðòèðáóç
 Gundolf Bruchhause
 ¹ 455-456

¶ááÝÏ³ Ý ¶»Ó³ Û
 Áááí í ýí Ááááì
 Gevonian Gegham
 ¹ 1246

¶ááñ· Ì³ Ý²ñÁáóñ
 Áááí ðèýí Áðòòð
 Gevorgian Arthur
 ¹ 1249-1250, 1255

³ ñáÇÝÏ³ Ý è³ ñ· Çè
 Ááð:èí ýí Ñáðèèñ
 Darchinian Sargis
 ¹ 1111-1112

¼³ ù³ ñÏ³ Ý Ðáí Ñ³ ÝÝ»è
 Çàéáðýí Í ááí í àñ
 Zakarian Hovhannes
 ¹ 392, 395, 482, 1078-
 1079,

Á»ùèáÏ àòýáóí
 Øàèñí é Óòòè
 Teksoy Ufuk
 ¹ 585, 587

ÁÇ»ññÇ Á³ Ý-ØÇβ»É
 Øùáððè Æáí-Ì èøáèÛ
 Thierry Jean-Michel
 ¹ 7, 22, 123, 221, 422,
 716-722, 980-982, 1056-
 1057, 1059, 1060, 1121,
 1146, 1192-1193, 1212,
 1316, 1318

Ááñ³ Û³ ÝÏ³ Ý Ááñáè
 Òí ðàì áí ýí Òí ðí ñ
 Toramanian Toros
 ¹ 409

ÁáñáéÉáó Ì »ý³
 Òí ðí ñéó ÁáÒà
 Toroslu Vefa
 ¹ 586, 589, 705,

È³ á»ñÏ³ Ý Ðñ³ Ìñ ¹³ ½»
 Òà:áðýí Áðàéð Áàçá
 Khacherian Hrair Baze
 ¹ 10, 30, 49-50, 101,
 384, 512, 707, 727, 730-
 731, 735, 844, 869-870,
 1247,

Í³ ñ³ á»í Ì³ Ý è³ Ûí »É
 Èáðáí áòýí Ñàì ááè
 Karapetian Samvel
 ¹ 4, 6, 8, 9, 11-21, 23-27,
 33-39, 41, 43-48, 51-62,
 64-100, 102-110, 112-122,
 124-150, 152-161, 163-216,
 218-220, 222-246, 249-322,
 324-383, 387-390, 393-394,
 396-403, 407-408, 410-414,
 416-421, 423-454, 457-476,
 480, 483, 486-489, 491-

492, 494-511, 513-518,
 523-524, 526-583, 588,
 591-595, 597-628, 630-
 665, 667-670, 673-682,
 684-701, 703, 708, 709,
 711-712, 715, 725-726,
 728-729, 734, 736-771,
 775-824, 826-841, 843,
 845-855, 858-868, 871-
 885, 887-908, 911-979,
 983-992, 994, 997-1034,
 1037, 1040-1055, 1061-
 1064, 1066-1068, 1080-
 1110, 1113-1120, 1122-
 1145, 1147-1169, 1171-
 1191, 1194-1211, 1213-
 1230, 1232-1243, 1257-
 1270, 1273-1289, 1292-
 1299, 1301-1303, 1306-
 1307, 1308-1310, 1314-
 1315, 1317

Í³ ñ³ á»í Ì³ Ý í ñ¹³ ì
 Èáðáí áòýí Òðáàò
 Karapetian Tdrat
 ¹ 886

Í áóÝ»á ä³ áÉá
 Èóí áí Í áí èí
 Cuneo Paolo
 ¹ 1036

Ð³ ÈÝ³ ½³ ñÏ³ Ý²ñÛ»Ý
 Áóí àçáðýí Áðì áí
 Hakhnazarian Armen
 ¹ 40, 162, 596, 629, 683,
 702, 704, 1073, 1244,

Ð³ ÈÝ³ ½³ ñÏ³ Ý Ø³ ñ· ñÇÁ
 Áóí àçáðýí Ì áðáðèò
 Hakhnazarian Margrit
 ¹ 31-32, 584,

Ð³ Í áµÏ³ Ý²βáí
 Áèí í ýí Áøí ò
 Hakobian Ashot
 ¹ 42, 772-774, 909-910,

Ð³ Ì Û³ ì »Ý³ · ñáóÁÏ³ Ý
 Áí³ Ýβ³ ÌÇÝ · ñ³ Ì³ ñ³ ÝÇ
 ý»ÏèµáðùÏ³ Ý çÇ
 Ñòðáí èòà Ýéáèòòí í í é áéá-
 èèí óáèè áðì ýí ñèí é èèòáðà-
 óòòù á ñí ò. ñàòè Óáéñáóé
 Digital Library of Armenian
 Literature on Facebook
 ¹ 1312-1313

ÐáÁ»ÉÇ» Á³ Ý-Í Éá¹
 Í óáèèüá Æáí-Èèí á
 Hotellier Jean-Claude

¹ 996, 1231, 1290-1291

ÓáóÈÏ³ Ý²ñí³ ì
 Áóèýí Áðòáè
 Ghulian Artak
 ¹ 477-479, 481, 493,
 1075-1076

Ø³ ñí ÇñáèÏ³ Ý Ðáí Ñ³ ÝÝ»è
 Ì áðòèðí ñýí Í ááí í àñ
 Martirosian Hovhannes
 ¹ 2, 3, 5

ä»í ñáèÏ³ Ý²ñ÷Ç³ ñ
 Í áðòí ñýí Áðí èáð
 Petrossian Arpiar
 ¹ 1245

è³ ÒÉ³ Û ¼³ ù³
 Ñááèàì Çàèà
 Saghlam Zeka
 ¹ 590

è³ Ý³ è³ ñÏ³ Ý Ð³ Í áµ
 Ñáí àñáðýí Áèí í
 Sanasarian Hakob
 ¹ 490

è³ ñ· èÏ³ Ý ¼³ í »Ý
 Ñáðèèñýí Çáááí
 Sargissian Zaven
 ¹ 710, 733, 856-857,
 1069-1072, 1074, 1252-
 1253, 1271-1272

ì³ ñ¹³ ÝÏ³ Ý²ñí³ ì
 Ááðááí ýí Áðòáè
 Vardanian Artak
 ¹ 519-522

í³ ñ³ · ñáè
 Óàðááðí ñ
 Taragros
 ¹ 993

ø³ ñÁ³ É Ááóý³ Ý
 Èáðòáè ÒóÒàí
 Kartal Tufan
 ¹ 706

øáñÁáßÏ³ Ý ð³ ýýÇ
 Èí ðòí øýí ÐàÒÒè
 Kortoshian Raffi
 ¹ 723-724, 1300, 1308

Û»Áí³ ×Ï³ Ý²ñβ³ Ì
 Óàðáááèýí Áðøáè
 Fetvajian Arshak
 ¹ 406

http://earth.google.com/
 ¹ 1, 111, 323, 391, 404-
 405, 415, 525, 666, 671,
 842, 1077, 1248

ԹՅՄԵՆԻ Մ

ä²î î ° ð²¼²ð, ¶Æðø-²È ´àø

ÀԾÌ ÁÍ ÈԾ

ÈÈԵԽՆՈԾԵԾԻ ԿԱՆԻՍԵ ԱԵՍԱԻ

ARMENIA

ILLUSTRATED ALBUM

ՄԵՇԵՆԻ Ա

ե՛թի ո՛ր Ի՛նչընչի ՄԵՍԵ

ԹՅԾԻ ԶԾԻԱՅՄԵՍ ՕՐԻ ԶԻ ԵԾԱԾԾԱ	ԶԾԾՄ ՊՐԻ ԵԾԻՄՅՄԵ
ԵՅՅԵՑԾՄ ԿԶԾԻԾՄԱՅՅՄԱՅՅՄԱ	ԿԶՅՄ ԻԾԻԻԵԾՅՄԵ
ԶՄԻԵՑԾՄ ԿԶԾԻԾՄԱՅՅՄԱ ՕԾ ԵԾ ԻԶԾԱԾԾԱ	ԻԶՅՄՑ ՅՅԻ ԵԻԵՍՅՄԵ
ԾՅՄՑԾՄ ԵԾ ԻԶԾԱԾԾԱ	ԾՅԵԾԻ ԾՅԻ ԾՅՄՅԵՍՅՄԵ
ԵՅՅԵՑԾՄ ԵԾ ԻԶԾԱԾԾԱ	ԵՍՅՅԵ ԶԻ ՕԻ ԿԵՍՅՄԵ

ԿԱՌԻ Ծ ԻԾԻ ԿԵՐԱ

ՆԱԻ ԿԱԵ ԵԾՅԱԻ ԿՅԻ

ԵՒ Ի ԻՍԽՈՒԾԻ ՍԵ ԿԵՇԱԵԻ	ԱԾԻ ԱԻ ԿԱԿ ԾԵԻ
Ի ԿԾԱԿ Կ Ի Կ ԾՈՆՆԵԵԵ	ԿԵԱԻ Կ ԿԾԵԱԻ ԾԻ
Ի ԿԾԱԿ Կ Ի Կ ԿԵԵՆԵԵԵ Ե ԵՒ ԾԾԱԵՕՕԾԱ	ԿԱԻ Կ Ի ԿՆԵՆԻ
ԵՒ ԾԾԱԵՕՒ Ծ ԱԾԻ ԻՆԵՒ ԿՒ ԾԱԵՆՈՒ	ԿՆԻ ԵԵ Ի ԿԱԻ ԿՆԻ
ԵՒ ԾԾԱԵՕՒ Ծ ԾՈՆՆԵՒ ԿՒ ԾԱԵՆՈՒ	ԵԽՆԵ ԿԱԿՈՆԻ

PROJECT BY

SAMVEL KARAPETIAN

COMPUTER DESIGN BY

ARMEN GEVORGIAN

TRANSLATION INTO RUSSIAN BY

DIANA GRIGORIAN

TRANSLATION INTO ENGLISH AND

PROOF-READING BY

GAYANE MOVSISSIAN

PROOF-READING OF THE ARMENIAN TEXT BY

HASMİK HOVHANNISSIAN

PROOF-READING OF THE RUSSIAN TEXT BY

LUCY AVETISSIAN

Ի ԶԶԻՑԻ ԶԻ Կ

Ի ԿԻ ԿԱՌԱԿԻ

PUBLISHED

Ֆ ԿԱՅԾԻՄԻ Ի ԶԶԻՑԻ

Կ ՕԵՒ Ի ԿԾԱՕԵԵ «ԿԾԱԵԻ»

IN BYURAKN PUBLISHING-HOUSE

ՕԾՐԻ ՄՍ - ԿԾԱԿԱԿ - YEREVAN

2014

